

สารบัญ/Contents

หน้า

บทความวิจัย

- แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดี
ขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 4
Leadership Styles of School Administrators Affecting the Organization Citizenship Behavior of Teachers in Schools
under the Chachoengsao Primary Education Service Area Office 1
พุดพิงศ์ เทียงตรง พรทิพย์ คำชาย และ หนึ่งฤทัย เมฆวาทัด
- การพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและ
การทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ 13
The development of Online-Professional Learning Community Model to Enhance Teaching and Classroom Research
Competency of Pre-Service Teacher, Faculty of Education and Development Sciences
กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล และ ทศนีย์ จันติยะ
- การเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬาันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบุรี 25
A Comparison of Sports Recreation Welfare Management for Improving Quality of Life of the Elderly in Phetchaburi Province
คมชนัญ โวหาร กุศล ช่วงบุญศรี สรศักดิ์ ทองเพชร และ อัสรี สะอิดี
- ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษาตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม 35
จังหวัดนครปฐม
Problems and Needs of Elders and Elderly Caregivers towards Community Welfare Management: A Case Study of Lam
Hoei Sub-district, Don Tum District, Nakhon Pathom Province
ศานติกร พินยงค์
- การขยายช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านรวมไทย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 45
Expansion of Marketing Channels for Distribution Community Products of Baanruamthai, Prachuap Khiri Khan Province
วิวิศน์ สุขแสงอร่าม โสภภาพร กล้าสกุล และพนิต ศรีประดิษฐ์
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 58
ฉะเชิงเทรา เขต 2
Factors Affecting Performance According to Teacher Professional Standard of Teachers in Schools under
the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 2
กิ่งกาญจน์ เปสากิ พรทิพย์ คำชาย และ หนึ่งฤทัย เมฆวาทัด
- ผลการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค 70
STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
The Effect of Using Exercises Focused on Problem Solving Process in Mathematics on SQACC Steps Contribute to Learning
in a STAD Technique Cooperation Group in Application Unit of Grade 6 Students
ศิริศักดิ์ อยู่เป็นสุข

บทความวิจัย

- คุณลักษณะของระบบชำระเงินที่ส่งผลต่อความภักดีผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ
ที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง** 82
- The payment system characteristics that have been affected to the Loyalty through out of being an entrepreneur
that using electronic QR Code payment systems of the Commercial Bank
ศิริัญญา ขาวแปลก และ กฤตชน วงศ์รัตน์
- การจัดการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา** 94
- The Effect of Learning Together as a Team (Team-based Learning) on Achievement of Physical Education Students
ณัฐกร ดวงพระเกษ
- การพัฒนาบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications
เรื่องโปรแกรม Excel สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน** 104
- Development of e-learning Program in Combination with Tools Activities in the Education Applications Group on
the Iopic of Excel Program for the First year Students of Private Educational Institutions
ไพโรจน์ ภู่ทอง และ ณิชนีย์ ธัญพรหิรัณย์
- คุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและ
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์** 115
- The Electronic Service Quality of Online Retailer that Affects Customer Loyalty in Phetchaburi
and Prachuap Khiri Khan Provinces
วัชระ เวชประสิทธิ์ ฐานิดา สุริยะวงศ์ ชนิตาภา อาษาบาล มณฑนา สมพงษ์ และ อารยา จงใจรักษ์
- การพัฒนาทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ** 124
- Development of 21st Century Basic Skills Learning Management for first Year Students Graduate Diploma
Program in Teaching Profession by Active Learning Model and Professional Learning Community
ยุพิน โกณณา และ สุกัญญา แพงโสม
- การศึกษาข้อผิดพลาดด้านการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย** 134
- Error Analysis on Thai Synonyms Usage of Chinese Students at Chiang Rai Rajabhat University
Yang Di ยุพิน จันทร์เรือง และ สมหวัง อินทร์ไชย
- รูปแบบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน จังหวัดเพชรบุรี** 142
- A Model of Primary School Quality Development in Phetchaburi Province
อภิชาติ เสนะนันท์
- Investment of SMEs toward Automation System in Automotive Parts Industry** 152
- Somrerk Kanwivat, Naris Penpokai and Fuangfa Amponstira

บทความวิจัย

**การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยว
ของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี** 163

The Development of Training Course for Increasing Competency in Tourism Management of Bannaidong members in Tha Yang District, Phetchaburi Province

โสภภาพร กล้าสกุล

**ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการและภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความภักดีของ
ผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี** 175

The Structural Relationship of Marketing Strategies, Service Quality and Corporate Image Perception that Affects the Customer Loyalty of the Electronic Commerce Group of Thai Post Company Limited, Phetchaburi Province

รักษนก พุฒเทศ* และ วัชรระ เวชประสิทธิ์

เส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี 187

Bicycle Routes for Tourism Support in the Area of Phetchaburi Province

นวรรตน์ ประทุมตา อัครภาพ มณีเต็ม และ ชนานุช เงินทอง

บทความวิชาการ

**การดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น: ทางเลือกใหม่เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** 199

Intergenerational Care: A New Alternative to Promote Early Childhood Development in the Child Development Centers under Local Administrative Organization

สุพัตรา นุตรักษ์ วรณไพโร เข้มมา ประนอม พูลพัฒน์ สาริศา อัครกุลพิชา บุญยอด มากล้ำ
ภาวิณี ทองกลับ และ วรวิทย์ ละครจันทร์3

นโยบายสาธารณะ : มารดาประชารัฐ 207

Public Policy : Pracharath Mothers Program

ณัทกวี ศิริรัตน์ พิมพ์ดา ธรรมมีภักดี จักร ศิริรัตน์ และภาสกร ดอกจันทร์

คำแนะนำในการเตรียมฉบับ

แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี
ขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1

Leadership Styles of School Administrators Affecting the Organization Citizenship
Behavior of Teachers in Schools under the Chachoengsao Primary Education
Service Area Office 1

พุฒิพงษ์ เทียงตรง* พรทิพย์ คำชาย และ หนึ่งฤทัย เมฆวาท

Puttipong Thaingtrong*, Pornthip Khamchai and Nuengruthai Mekwathat

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดจะเขียงเทรา 24000

Educational Administrator Program, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Chachoengsao 24000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: puttipongthaing@gmail.com

Received: 29 October 2020 Revised: 12 November 2020 Accepted: 2 December 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู 3) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู 4) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบ เท่ากับ .818 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .947 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์สเปียร์มัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 มีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 71.20 โดยแบบภาวะผู้นำที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุดคือ แบบการกระตุ้นทางปัญญา รองลงมา แบบการสร้างแรงบันดาลใจ แบบการให้รางวัลตามสถานการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนแบบการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และแบบการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แบบภาวะผู้นำการบริหารแบบวางเฉย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : แบบภาวะผู้นำ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study 1) levels of leadership style of school administrators; 2) levels of organizational citizenship behavior of teachers 3); relationship between leadership style of school administrators and organizational citizenship behavior of teachers; and

4) leadership style of school administrators affecting organizational citizenship behavior of teachers in schools under the Office of Chachoengsao Primary Education Service Area 1. The samples were 331 school administrators and teachers in schools under the Office of Chachoengsao Primary Education Service Area 1, in the Academic Year 2019. The research instrument was five rating scale questionnaires divided into 2 aspects. In terms of the tool quality, it showed the reliability of questionnaire in aspect of leadership style of school administrators was at .818, and in aspect of organizational citizenship behavior of teachers was at .947. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation (S.D.), Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and multiple regression analysis.

The research results were as follows: 1) The level of leadership style of school administrators under the Office of Chachoengsao Primary Education Service Area 1 in overall was at the highest. 2) The level of organizational citizenship behavior of teachers under the Office of Chachoengsao Primary Education Service Area 1 in overall was at the highest. 3) The relationship between leadership style of school administrators and organizational citizenship behavior of teachers was a positive relationship with the statistical significance of .01 and 4) The leadership style of school administrators affecting organizational citizenship behavior of teachers in schools under the Office of Chachoengsao Primary Education Service Area 1 had a predictive power of 71.20%, ranking the predictive power scores from high to low level were as follows: intellectual stimulation, followed by inspiration creation, contingent reward with the statistical significance of .01, idealized influence with the statistical significance of .05. There was no statistically significance difference on individualized consideration and management by exception.

Keywords : Leadership Style, Organization Citizenship Behavior, School Administrators

บทนำ

ปัจจุบันองค์กรต่างๆ เริ่มตระหนักและตื่นตัวกับสิ่งที่ตนเผชิญ ต่างหาวิธีในการรับมือซึ่งในยุคที่มีองค์ความรู้เป็นฐานสำคัญ องค์กรจำนวนมากจึงมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรและการพัฒนาองค์กร การทำงานเป็นทีมเน้นความร่วมมือ เพื่อจัดการกับความท้าทายที่เข้มข้นและรุนแรงจากการแข่งขัน ทำให้องค์กรต้องหันมาให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กรมากขึ้น ซึ่งบุคลากรทางการศึกษา ถือได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่ต้องพัฒนาคน พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมที่ดี [1] ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นกระบวนการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้กับบุคลากรในหน่วยงาน ตลอดจนพัฒนาเจตคติผู้ปฏิบัติงานให้เข้าไปในทิศทางบวกต่องานที่ตนปฏิบัติ อันจะส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์กร สำหรับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรทางการศึกษา เพื่อให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงนั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรในโรงเรียน โดยการดึงเอาสมรรถนะและความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ในตัวตนออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่างเต็มที่ เพื่อการปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายขององค์กร [2] โดยขึ้นอยู่กับ การแสดงพฤติกรรมของบุคลากร ในการปฏิบัติหน้าที่ภายในองค์กร

พฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลที่แสดงออกด้วยความสมัครใจ สนับสนุน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้งหมดขององค์กรและการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้วยความสมัครใจ โดยไม่ได้ถูกบังคับให้ปฏิบัติ จึงเป็นพฤติกรรมที่บุคคลเลือกปฏิบัติด้วยตนเองเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเองที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเกินกว่าบทบาทที่ตนรับผิดชอบ โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้น เป็นพฤติกรรมที่สนับสนุนและก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ รวมถึงมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์กรดังที่ ออร์แกน [3] ได้จำแนกรูปแบบพฤติกรรมพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ออกเป็นรูปแบบพฤติกรรมต่างๆ 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ 2) พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น 3) พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น 4) พฤติกรรมกรให้ความร่วมมือ และ 5) พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ เมื่อพิจารณาแบบฉบับดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมเหล่านี้แสดงออกซึ่งความเต็มใจและความสมัครใจที่จะสนับสนุนองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานทั้งหมดขององค์กร โดยพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์กรให้สูงขึ้นเมื่อทำงานภายใต้แบบภาวะผู้นำ ที่เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันภายในองค์กร

แบบภาวะผู้นำเป็นวิธีการหรือแนวทางในการกำหนดทิศทางแบบแผนไปสู่การปฏิบัติ สร้างแรงจูงใจแก่ผู้ตาม โดยรูปแบบของการแสดงพฤติกรรมที่ชัดเจน และมีนัยสำคัญต่อผู้ตาม ซึ่งแบบภาวะผู้นำตามแนวคิดของ แบลส [4] ประกอบด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและแบบภาวะผู้นำแลกเปลี่ยน ซึ่งสามารถจำแนกแบบภาวะผู้นำออกเป็นองค์ประกอบย่อย 6 แบบ ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 5) การให้รางวัลตามสถานการณ์ 6) การบริหารแบบวางเฉย แบบภาวะผู้นำเป็นวิธีการหรือแนวทางในการกำหนดทิศทางแบบแผนไปสู่การปฏิบัติ สร้างแรงจูงใจแก่ผู้ตาม โดยรูปแบบของการแสดงพฤติกรรมที่ชัดเจนของผู้มีนัยสำคัญต่อผู้ตาม[5] แบบภาวะผู้นำที่เหมาะสม สามารถเพิ่มความคาดหวังในความสำเร็จและความพึงพอใจในงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี ดังนั้น แบบภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพฤติกรรมของบุคคล ให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาองค์กร[6]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐาน จึงกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ แต่จากการศึกษาปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา พบว่าครูบางส่วนแสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องและไม่สนองความต้องการของผู้บริหารเท่าที่ควร เนื่องจากครูไม่เข้าร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของโรงเรียน ขาดการพัฒนาตนเอง ครูจึงขาดความทุ่มเทในการปฏิบัติงานหรือก่อให้เกิดพฤติกรรมความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน [7] ดังนั้นภายใต้การเปลี่ยนแปลง ผู้นำถือว่าเป็นบุคคลหลักที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูในโรงเรียน ซึ่งคาดว่าจะประ โยชน์ที่จะช่วยนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายการบริหารจัดการด้านบุคคล และด้านต่างๆ ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 ให้สูงขึ้นและมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทราเขต 1
4. เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทราเขต 1

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ แบลส [4] ที่ได้กำหนดไว้ 2 แบบ คือ แบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกองค์ประกอบย่อยของแบบภาวะผู้นำทั้ง 2 แบบ ออกเป็นภาวะผู้นำ 6 แบบ คือ (1) แบบการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (2) แบบการสร้างแรงบันดาลใจ (3) แบบการกระตุ้นทางปัญญา (4) แบบการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (5) แบบการให้รางวัลตามสถานการณ์ (6) แบบการบริหารแบบวางเฉย

1.2 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของครู ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของ ออร์แกน [3] ได้จำแนกรูปแบบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรออกเป็นรูปแบบ ประกอบด้วยพฤติกรรมด้านต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้ (1) พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ (2) พฤติกรรมคำนึงถึงผู้อื่น (3) พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (4) พฤติกรรมให้ความร่วมมือ (5) พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,230 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 331 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง เครจซี่และมอร์แกน [8] จำแนกตามอำเภอ 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว และอำเภอบางปะกง และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกประชากรตามอำเภอ

ขั้นที่ 2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ โดยใช้การเทียบบัญญัติไตรยางศ์

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วน จำแนกตามอำเภอ

ขั้นที่ 4 สุ่มกลุ่มตัวอย่างครูและผู้บริหาร ด้วยวิธีการจับฉลาก จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	สถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
เมือง	37	37	728	765	7	106	113
บ้านโพธิ์	25	25	258	283	5	37	42
บางน้ำเปรี้ยว	49	49	652	701	10	95	105
บางปะกง	27	27	454	481	5	66	71
รวม	138	138	2,092	2,230	27	304	331

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบประมาณส่วนค่าประมาณ 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 เป็นแบบประมาณประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีการสร้างเครื่องมือ 1) ศึกษา ทฤษฎี เอกสาร ตำรา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหา 3) สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง เป็นการสร้างแบบสอบถามชนิดประมาณส่วนค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 4) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแนะนำปรับปรุงแก้ไข

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 1) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณา ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความชัดเจนของเนื้อหาและความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 30 คน 3) วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตัวแปรต้นภาวะ

ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบ เท่ากับ .818 ตัวแปรตามพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .947 4) ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) บันทึกเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ทั้ง 138 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ 2) นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการ โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ทั้ง 138 แห่ง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วเสนอต่อกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป 3) ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง 4) รวบรวมแบบสอบถาม 5) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) 4) การวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการนำตัวแปรทั้งหมดเข้าสมการ (Enter method)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 331			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. แบบภาวะผู้นำการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.70	0.43	มากที่สุด	2
2. แบบภาวะผู้นำการกระตุ้นทางปัญญา	4.70	0.41	มากที่สุด	1
3. แบบภาวะผู้นำการสร้างแรงบันดาลใจ	4.66	0.42	มากที่สุด	4
4. แบบภาวะผู้นำการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.69	0.44	มากที่สุด	3
5. แบบภาวะผู้นำการให้รางวัลตามสถานการณ์	4.29	0.42	มาก	6
6. แบบภาวะผู้นำการบริหารแบบวางเฉย	4.54	0.48	มากที่สุด	5
เฉลี่ยรวม	4.60	0.38	มากที่สุด	

จากตาราง 1 พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แบบการกระตุ้นทางปัญญา แบบการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ แบบการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แบบการสร้างแรงบันดาลใจ และแบบการบริหารแบบวางเฉย ส่วนแบบภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ได้แก่ แบบการให้รางวัลตามสถานการณ์

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูในสถานศึกษา	n = 331			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ	4.71	0.45	มากที่สุด	4
2. พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น	4.73	0.39	มากที่สุด	2
3. พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น	4.73	0.43	มากที่สุด	3
4. พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ	4.65	0.42	มากที่สุด	5
5. พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่	4.76	0.38	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.72	0.37	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายได้แก่ พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X	Y
X ₁	1							
X ₂	.873**	1						
X ₃	.868**	.854**	1					
X ₄	.845**	.815**	.926**	1				
X ₅	.736**	.780**	.787**	.495**	1			
X ₆	.493**	.437**	.457**	.805**	.487**	1		
X	.919**	.908**	.939**	.936**	.885**	.643**	1	
Y	.790**	.788**	.816**	.778**	.478**	.667**	.824**	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมากที่สุด ($r_{xy}=.824$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 รายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากที่สุด มากและปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ แบบภาวะผู้นำการสร้างแรงบันดาลใจ ($r_{x3y}=.816$) รองลงมา คือ แบบภาวะผู้นำการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($r_{x1y}=.790$) แบบภาวะผู้นำการกระตุ้นทางปัญญา

($rx2y=.788$) แบบภาวะผู้นำการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($rx4y=.778$) แบบภาวะผู้นำการบริหารแบบวางเฉย ($rx6y=.667$) และแบบภาวะผู้นำการให้รางวัลตามสถานการณ์ ($rx5y=.478$)

4. ผลการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาละโว้งเขต 1

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาละโว้งเขต 1

ตัวแปรที่ใช้พยากรณ์	พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู				
	b	S.E.b	β	t	Sig
(Constant)	.906	.145		6.236	.000
แบบการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1)	.142	.063	.164	2.271*	.024
แบบการกระตุ้นทางปัญญา (X_2)	.246	.064	.269	3.838**	.000
แบบการสร้างแรงบันดาลใจ (X_3)	.349	.080	.396	4.346**	.000
แบบการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4)	.056	.071	.067	.785	.433
แบบการให้รางวัลตามสถานการณ์ (X_5)	.043	.031	.095	2.683**	.008
แบบการบริหารแบบวางเฉย (X_6)	-.058	.042	-.076	-1.379	.169

ค่าคงที่ (a) = .906

$R = .744$, $R^2 = .712$, adjusted $R^2 = .706$ S.E.b= .20298

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาละโว้งเขต 1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .744 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .712 หมายถึง ตัวพยากรณ์ทุกตัวร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาละโว้งเขต 1 และมีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 71.20 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .20298

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ แบบภาวะผู้นำการสร้างแรงบันดาลใจ (X_3) รองลงมา ได้แก่ แบบภาวะผู้นำการกระตุ้นทางปัญญา (X_2) แบบภาวะผู้นำการให้รางวัลตามสถานการณ์ (X_5) แบบภาวะผู้นำการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) แบบภาวะผู้นำการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) และแบบภาวะผู้นำการบริหารแบบวางเฉย (X_6)

สมการพยากรณ์ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาละโว้งเขต 1 เมื่อนำตัวแปรทุกตัวเข้าสมการ ซึ่งได้รูปแบบการวิเคราะห์ แสดงค่าสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y' = .906 + .142X_1 + .246X_2 + .349X_3 + .056X_4 + .043X_5 - .058X_6$$

สมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'y = .164x_1 + .269x_2 + .396x_3 + .067x_4 + .095x_5 - .076x_6$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากการศึกษาระดับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ชง ซื่อาง ฮง และคณะ[9] พระพานัด มิ่งมา [10] อรุญา มหาสุวรรณ [11] สุภาณี รำทะแย [12] ทั้งนี้เนื่องจากแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร และส่งผลกระทบต่อความมุ่งมั่นและความพึงพอใจในการทำงานของผู้ร่วมงาน ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้ระดับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากการศึกษาระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ออร์แกน [3] แม็ตเคนซี พอดชาค็อฟ และ อาเฮียมี [13] สายฝน กล้าเดินดง [14] ทั้งนี้เนื่องจากการแสดงพฤติกรรมที่กระทำนอกเหนือความรับผิดชอบในหน้าที่ด้วยความเต็มใจของครูเป็นพฤติกรรมที่ช่วยขับเคลื่อนองค์กร เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการทำงาน ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. จากการศึกษาคำสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .824 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Chung-Hsiung Hung [9] พระพานัด มิ่งมา [10] พิชชา สุขเสถียร [15] เกริกเกียรติ ต่อกิจไพบูลย์ [16] ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูมีสูงที่สุดเมื่อทำงานภายใต้ภาวะผู้นำที่ดีจากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกไปในทิศทางเดียวกัน ระดับมากที่สุด

4. จากการศึกษาระดับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิรัตน์ นาละรัมย์ [17] วรารณ ชื่นพินิจสกุล [18] พิชาญ รัตนดิถถ ญูเก็ด [19] ทั้งนี้เนื่องจากการแสดงพฤติกรรมที่กระทำนอกเหนือความรับผิดชอบในหน้าที่ด้วยความเต็มใจของครูเป็นพฤติกรรมที่ช่วยขับเคลื่อนองค์กร เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการทำงาน ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1

2. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

3. ควรมีการศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ในเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือผู้บริหารสถานศึกษา [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 29 มีนาคม พ.ศ. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.kroobannok.com/84041>.
- [2] ชวนคิด มะเสนาะ. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาในทศวรรษหน้า. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2559,16:1.
- [3] Organ DW. Organizational Citizenship Behavior: The Good Solider Syndrome. Lexington MA: Lexington Books; 1988.
- [4] Bass, B. M. Leadership and performance beyond expectation. New York: Free Press; 1985.
- [5] Newstrom, J.W., Davis, K. (1993). Organizational Behavior: Human Behavior at Work. New York: McGraw-Hill.
- [6] ณัฐพร แอบไชสง. (2558). การรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ความพึงพอใจในงาน และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร : กรณีศึกษา พนักงาน โรงแรมแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2540.
- [7] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาละโวทัยเขต 1. แผนปฏิบัติงานปี 2559. ละโวทัย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาละโวทัยเขต 1; 2561.
- [8] Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement; 1970.
- [9] Chung-Hsiung Hung, et al. Applying Structural Equation Model to Study of the Relationship Model among leadership style, satisfaction, Organization commitment and Performance in hospital industry. IEEE; 2009.
- [10] พระพนัด มิ่งมา. การศึกษาภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพ ของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์; 2550.
- [11] อรุษา มหาสุวรรณ. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละโวทัยเขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. ละโวทัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชรินทร์; 2559.
- [12] สุภาณี รำทะแย. ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครบุรี เขต 2.วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2559;6(2):74-81.
- [13] Mac Kenzie, S. B., Podsakoff, P. M., & Ahearne, M. Some possible antecedents and consequences of in-role and extra-role salesperson performance. Journal of Marketing 1998;62:87-98.
- [14] สายฝน กล้าเดินคง. การส่งเสริมพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรเพื่อการพัฒนาไปสู่ ประสิทธิภาพในการทำงานที่ยั่งยืนของบุคลากรเจนเอชในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2552;9:37-41.
- [15] พิชชา ศุภเสถียร. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานในองค์กร : กรณีศึกษาริษัทไฟร์เทคเอ็นจิเนียริงจำกัด และกลุ่มบริษัทในเครือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต] กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม; 2555.
- [16] เกริกเกียรติ ต่อกิจไพบูลย์. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความพึงพอใจ ในงานกับ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยมีทุนทางจิตวิทยาเป็นตัวกลาง เป็นตัวแปรกำกับ [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต].ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2558;
- [17] รุจิรัตน์ นาคะรัมย์กะ. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร;2554.
- [18] วรวรรณ ชื่นพินิจสกุล. ภาวะผู้นำและรูปแบบบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ขององค์กรในเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2555.
- [19] พิชาช รัตนดิกล ภูเก็ต. ภาวะผู้นำและแนวทางเชิงปฏิบัติสำหรับผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ภายใต้บริบทแห่งการเปลี่ยนแปลง. วารสารการพัฒนาท้องถิ่น 2550;2:121-148.

การพัฒนา รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและ การทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์

The development of Online-Professional Learning Community Model to Enhance Teaching and Classroom Research Competency of Pre-Service Teacher, Faculty of Education and Development Sciences

กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล* และ ทศนีย์ จันตียะ

Kanitha Chaowatthanakun* and Tassanee Juntiya

ภาควิชาครุศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดนครปฐม 73140

Department of Teacher Education, Faculty of Education and Development Science, Kasersart University, Nakhon Pathom 73140

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: kanitha.ch@ku.th

Received: 20 January 2021 Revised: 27 February 2021 Accepted: 8 March 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ 2) พัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ 3) ทดสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น และ 4) ปรับปรุงรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 162 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ใน 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 162 คน 2) อาจารย์พี่เลี้ยง จำนวน 162 คน 3) อาจารย์นิเทศ จำนวน 39 คน 4) ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาสาสมัครเข้าร่วมกลุ่ม PLC กับนิสิต จำนวน 21 คน และ 5) นักเรียนที่เรียนกับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 4,690 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สันทนาการ สัมภาษณ์แบบสอบถาม โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยทั้งสิ้น 14 ฉบับ และวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการพรรณนาความ

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานพบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยของนิสิตฝึกหัดครู 2) รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) หลักการ 2.2) วัตถุประสงค์ 2.3) การดำเนินการ ใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะการเตรียมการ ระยะการปฏิบัติการ ระยะการประเมินผล และ 2.4) สิ่งสนับสนุน 3) ผลการทดสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ พบว่า 3.1) สมรรถนะในการสอนของนิสิตโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก และมีพัฒนาการที่สูงขึ้น 3.2) สมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตโดยรวมอยู่ในระดับสูง 3.3) นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ที่อยู่ในกลุ่ม PLC มีความเห็นว่ารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกและเป็นประโยชน์และเป็นสิ่งที่พึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3.4) นักเรียนมีความเห็นว่านิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนและมีบุคลิกภาพได้ในระดับดีมาก และ 4) รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ปรับปรุงมีความสอดคล้องกับบริบทและจุดเน้นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากขึ้น

คำสำคัญ : รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สมรรถนะการสอน สมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียน

Abstract

This research aims to 1) study fundamentals for the development of online professional learning community model 2) develop a model for online professional learning communities 3) evaluate the effectiveness of the development of online professional learning community model; and 4) improve the online professional learning community online. The population and sample comprised 162 groups of online professional learning community including 1) 162 of pre-service teachers in 4 majors (Mathematics Education, English Education, Science Education and Physical Education and Health Education) at the Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University of the academic year 2020, 2) 162 mentors, 3) 39 supervisors, 4) 21 PLC volunteer specialists, and 5) 4,690 students. The data collection was conducted using 14 sets of research tools including participant observation, a group discussion, interviews, and a questionnaire. Data were analyzed using frequency, mean, and descriptive statistics analysis.

The results of the research were as follows. 1) the study of basic information, found that stakeholders in teacher professional training realized the importance of development a professional learning community to enhance teaching and classroom research competency of pre-service teacher. 2) there were four components of online professional learning community model: 2.1) principle 2.2) objectives 2.3) implementation in three phases: preparation phase, operating phase, evaluation phase and 2.4) support 3) the results of the effectiveness testing found that; 3.1) the overall teaching competency of the students was very high, 3.2) the overall student's classroom research competency was at a high level, 3.3) pre-service teacher, mentors, supervisors and PLC specialist viewed the developed online professional learning model as enhancing the member learning process and being very useful and satisfying in high level and 3.4) the students viewed pre-service teacher's teaching and personality competencies of teaching and learning at the excellent level, and 4) the process development of professional learning community was more consistent with the context and focus of teaching professional experience.

Keywords : Online-Professional Learning Community Model, Pre-service Teacher, Teaching Competency, Classroom Research Competency

บทนำ

กระบวนการผลิตครูในปัจจุบันเน้นการพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับ โรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งทิศทางการผลิตครูที่ปรับเปลี่ยนแต่ละยุคสมัยเพื่อให้คุณภาพการผลิตครูสอดคล้องกับ มาตรฐานวิชาชีพครูและฐานสมรรถนะในการเป็นครู ทั้งนี้กรอบหลักสูตรครูปัจจุบันได้กำหนดให้การดำเนินการหลักสูตรต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยเฉพาะกระบวนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นิสิตต้องได้รับประสบการณ์และสมรรถนะที่เพียงพอ สำหรับการออกไปปฏิบัติวิชาชีพในอนาคต และการรับรองปริญญาบัตรกรอบการพิจารณา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ รวมถึงการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน จาก “Content Based” ไปเป็น “Competency Based” [1] โดยหลักเกณฑ์การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา หลักสูตร 4 ปี ได้เพิ่มจุดเน้น คือ มีโครงสร้างมาตรฐาน เพื่อให้เกิดคุณภาพในการผลิต เน้นการกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เน้นการบรรยาย แต่ส่งเสริมให้ครูของครูสร้างและใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการผลิตครูให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสภาพปัญหาการศึกษาในปัจจุบัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาสมรรถนะหลักของการปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ จะพบว่านิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องมีสมรรถนะหลักที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1. สามารถ จัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ 2. สามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน 3. สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน 4. สามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน [2] กระบวนการ ฝึกหัดครูในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะมีการกำหนดให้นักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาเป็นเวลา 1 ปี แนวการ จัดหลักสูตรทั้งหลักสูตรครู 4 ปี และ 5 ปี จะเห็นว่าไม่แตกต่างกันมากนัก นั่นคือ ยังคงมีเป้าหมายของการผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถในองค์ความรู้ และศาสตร์การถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนยังต้องสามารถในการทำวิจัยที่ผลส่งต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ทั้งนี้กระบวนการผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก็ต้องพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 พัฒนารูปแบบและวิธีการสอนของครูให้เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ จัดระบบการฝึกสอนและการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ สร้างความสามารถในการพัฒนางานวิจัยที่สอดคล้องกับวิวัฒนาการทางความรู้และเทคโนโลยี [3]

การพัฒนาครูมืออาชีพ (Teacher Professional Development) เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ครูมีความรู้ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้และการสอน การพัฒนาครูสู่ความเป็นมืออาชีพได้แบ่งช่วงของการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครูเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงครูใหม่ (Novice phase) ช่วงการฝึกสอน (Apprentice phase) และช่วงการเป็นครูมืออาชีพ (Professional phase) [4] ทั้งนี้การพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือครูใหม่เป็นหน้าที่ของสถาบันผลิตครูร่วมกับโรงเรียนที่รับนักศึกษาฝึกประสบการณ์ โดยจะได้รับการพัฒนาวิชาชีพร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศของสถาบันการผลิตครูและอาจารย์ที่เลี้ยงของโรงเรียน ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาที่สำคัญของการพัฒนาบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู [5] ดังนั้นการเตรียมครูหรือการสร้างความเป็นครูมืออาชีพให้แก่บัณฑิต นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู สถาบันการศึกษาผลิตครูจึงควรรักษามาตรฐานและสร้างความปลอดภัยในการผลิตครู โดยเฉพาะในช่วงของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาที่ถือเป็นก้าวแรกของการเข้าสู่วิชาชีพครูของครูใหม่ในอนาคต

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้มีการกำหนดให้นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอน ควบคู่กับการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านมา มีการแต่งตั้งอาจารย์นิเทศจากมหาวิทยาลัยเพื่อดูแลและให้คำแนะนำนิสิต ควบคู่กับอาจารย์ที่เลี้ยงในสถานศึกษานั้น ดังนั้นคุณภาพของการผลิตนิสิต นักศึกษาส่วนหนึ่งมาจากความร่วมมืออันดีระหว่างอาจารย์นิเทศจากสถาบันอุดมศึกษาและอาจารย์ที่เลี้ยงจากสถาบันต่าง ๆ การสร้างคุณภาพของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สิ่งสำคัญคือการทำความเข้าใจและการสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารโรงเรียนและ ครูที่เลี้ยงในการให้การดูแล และให้คำแนะนำนิสิตครูพร้อมกับอาจารย์นิเทศจากคณะศึกษาศาสตร์ในประเด็นที่สอดคล้องตรงกัน [6]

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นแนวคิดหนึ่งที่คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ นำมาใช้กับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่บัณฑิต นักศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community; PLC) เป็นการรวมกลุ่มกันทางวิชาการของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ และคุณภาพของผู้เรียนร่วมกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ (collaborative learning) การเรียนรู้ประสบการณ์ การปฏิบัติงานในพื้นที่ (lesson learned) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (sharing learning) อย่างต่อเนื่อง [7] แต่ในการปฏิบัติสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในปีการศึกษาที่ผ่านมายังไม่เป็นรูปธรรม เนื่องจากประสบปัญหาในเรื่องการปรับแนวคิดมุมมองในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ในปีการศึกษา 2563 ประเทศไทยประสบปัญหาเรื่องการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด 19 (โรคโควิด 19) ทำให้กระทรวงศึกษาธิการมีการออกประกาศการเลื่อนเปิดเรียนของนักเรียนทั่วประเทศ [8] แนวทางการศึกษาของไทยได้มีการกล่าวถึง การนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มาใช้ในการจัดการศึกษามากขึ้น การนำ “เทคโนโลยีด้านการศึกษา” หรือ “Educational Technology” มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้การดำเนินการติดต่อสื่อสารและการสอนเป็นไปอย่างง่ายขึ้น ในขณะที่ทั้งครูและนักเรียนยังต้องอาศัยภายในที่พักของตนเองในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด 19 (โรคโควิด 19)

คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา ระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนานิสิตครู ทั้งนี้ ในปีการศึกษา 2563 คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มีนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 162 คน จะเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในจำนวน 51 โรงเรียน มีอาจารย์นิเทศใน 4 สาขาวิชาจากคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ จำนวน 39 คน และมีอาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียนที่ดูแลนิสิตทั้งสิ้น 162 คน การนำแนวคิดการสร้างชุมชนวิชาชีพครู PLC หรือ Professional Learning Community ผสมผสานกับแนวคิดทางด้านเทคโนโลยี มาใช้ในการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้

ระหว่างอาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง ทีมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู น่าจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียน ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
3. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียน ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น
  - 3.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะในการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูผ่านรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น
  - 3.2 เพื่อศึกษาสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูผ่านรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น
  - 3.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศและอาจารย์พี่เลี้ยงต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น
  - 3.4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น
4. เพื่อปรับปรุงรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียน ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย 4 ระยะ ลักษณะของวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยประยุกต์การวิจัยและพัฒนา (R&D Research and Development) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research :PAR) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้กระบวนกรวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ (Research-R₁) โดยศึกษาแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทางด้านรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สภาพปัจจุบันและผลที่คาดหวัง หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เทคโนโลยีการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสารสนเทศจากผู้เชี่ยวชาญและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในเรื่องสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งนี้ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักโดยสัมภาษณ์ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ จำนวน 2 คน คศึกษานิเทศก์ 1 คน ตัวแทนอาจารย์นิเทศ 5 คน ตัวแทนอาจารย์พี่เลี้ยง 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน 5 คน สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มนิสิตในปีการศึกษา 2562 เกี่ยวกับ ผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมา ปัญหา และ/หรือ อุปสรรคในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ที่พบ และสมรรถนะที่ควรพัฒนา สอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบชุมชน

การเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ โดยทำการสอบถามนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีการศึกษา 2562 จำนวน 184 คน จากนั้นสังเคราะห์แนวคิดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ (Development-D₁) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) การร่างและพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) นำรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพต้นแบบที่พัฒนาขึ้นตรวจสอบความสมเหตุสมผลและความเป็นไปได้ในการใช้โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน 5 คนพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขต้นแบบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ และศึกษาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น (Research-R₂) เป็นระยะของการนำต้นแบบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเชิงประจักษ์ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ทดลองกระบวนการและเครื่องมือ โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) กับกลุ่มที่ศึกษาได้แก่ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 162 คน อาจารย์นิเทศ 39 คน อาจารย์ที่เลี้ยง 162 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูของนิสิต 21 คน และนักเรียนที่เรียนกับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน 4,690 คน จากนั้นประเมินผลจากการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ระยะที่ 4 การประเมินผล ปรับปรุงรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น (Development-D₂) ผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่ม ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ จำนวน 2 คน ศิกษานิเทศก์ 1 คน ตัวแทนอาจารย์นิเทศ 5 คน ตัวแทนอาจารย์ที่เลี้ยง 5 คน ตัวแทนนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 10 คน เรื่อง ความเหมาะสมและประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น จากนั้นนำผลการประเมินจากการทดลองใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นมาพิจารณาทบทวนเพื่อปรับปรุงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ จำนวน 2 คน ศิกษานิเทศก์ 1 คน ตัวแทนอาจารย์นิเทศ 5 คน ตัวแทนอาจารย์ที่เลี้ยง 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน 5 คน นิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกับประชากร อันประกอบด้วย

1. นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ใน 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 162 คน

2. อาจารย์ที่เลี้ยงของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใน 51 โรงเรียน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 162 คน

3. อาจารย์นิเทศ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 39 คน

4. ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นอาสาสมัครผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีคุณสมบัติคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนและการทำวิจัยและเคยได้รับรางวัลทางการจัดการเรียนการสอน และ/หรือ การทำวิจัย หรือผู้บริหารที่เต็มใจเข้าร่วมกลุ่ม PLC กับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 21 คน

5. นักเรียนที่เรียนกับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้ง 162 คน ใน 51 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 4,690 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ สำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วย 1) สมรรถนะในการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) สมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) ความคิดเห็นของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศและอาจารย์พี่เลี้ยงต่อรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น 4) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 14 ฉบับ ประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร เนื้อหา และคำที่เกี่ยวข้อง 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง ความสำคัญและสภาพการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ (สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์/ศึกษานิเทศก์/ตัวแทนอาจารย์นิเทศ/ตัวแทนอาจารย์พี่เลี้ยง/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน) 3) แบบสัมภาษณ์นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2562 4) แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ 5) แบบบันทึกการสร้างทีม/สมาชิกในกลุ่มชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ และแบบบันทึกการดำเนินการ PLC รอบที่ 1 – 3 และ 6) แบบบันทึกสิ่งที่เรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ 7) แบบประเมินสมรรถนะการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ประเมินโดยอาจารย์นิเทศ/อาจารย์พี่เลี้ยง) 8) แบบประเมินตนเองเรื่องสมรรถนะการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ประเมินโดยนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู) 9) แบบประเมินสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ประเมินโดยอาจารย์นิเทศหรืออาจารย์พี่เลี้ยงหรืออาจารย์ที่อยู่ในวงรอบ PLC) 10) แบบประเมินตนเองเรื่องสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ประเมินโดยนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู) 11) แบบประเมินงานวิจัยในชั้นเรียน (ประเมินโดยอาจารย์นิเทศและอาจารย์พี่เลี้ยง) 12) แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์ที่อยู่ในกลุ่ม PLC ต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น 13) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น และ 14) ประเด็นการสนทนากลุ่ม เรื่อง ความเหมาะสมและประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยทั้ง 14 ฉบับได้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruency : IOC) ทั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ทุกรายการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean: μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการพรรณนาความ

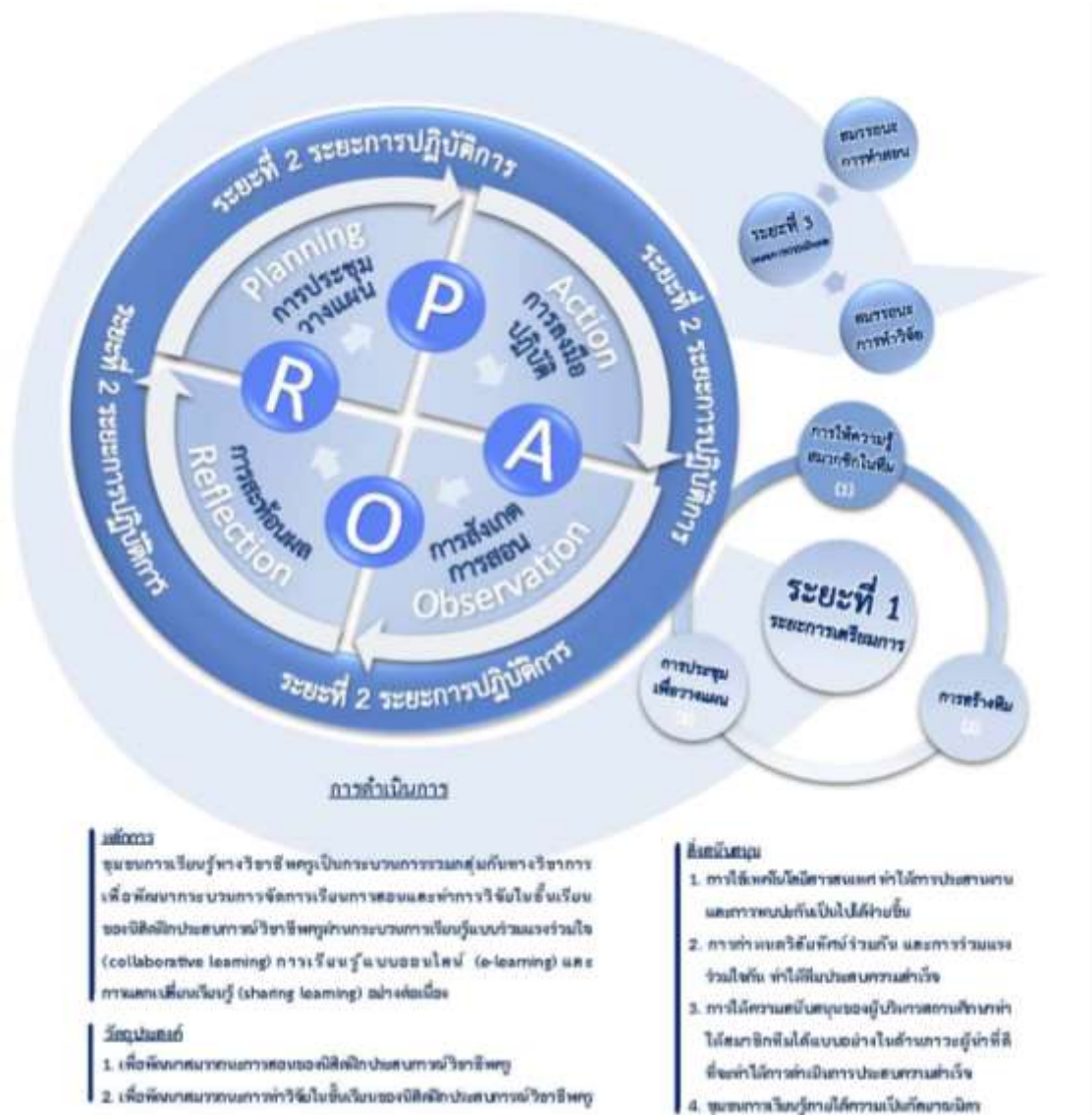
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เดือนเมษายน พ.ศ. 2563-ธันวาคม พ.ศ. 2563 รวม 9 เดือน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community; PLC) เข้ามามีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตครูเนื่องจากการรวมกลุ่มการทำงานของนิสิตครูกับอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และเพื่อนครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนต่อไป การใช้เทคโนโลยีหรือระบบออนไลน์เข้ามาช่วยในการแลกเปลี่ยนจะช่วยให้การติดต่อสื่อสาร และการรวมกลุ่มของนิสิต อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และผู้มีประสบการณ์ เป็นไปได้อย่างสะดวกมากขึ้น นโยบายของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์

ให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตให้นิสิตได้เรียนรู้จากครูดั้งเดิมและไม่รู้สึกลดเดี้ยว ดังนั้นการวางระบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูและการทำความเข้าใจกับนิสิตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ นิสิตยอมรับและปรับตัวต่อการทำงานได้ดียิ่งขึ้น อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง และนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเห็นว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเรื่องที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญ ($\mu = 4.14, \sigma = 0.70$) โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีการจัดกิจกรรมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.11, \sigma = 0.67$) และผู้บริหารของโรงเรียนฝึกประสบการณ์มีบทบาทที่ชัดเจนในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ในโรงเรียน ($\mu = 4.05, \sigma = 0.74$) นอกจากนี้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านแนวคิด ทฤษฎี พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ การดำเนินการ และระบบสนับสนุน และการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการ ระยะการปฏิบัติการ และระยะการประเมินผล มีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการสื่อสารและการรวมกลุ่มให้เป็นไปอย่างง่ายขึ้น

2. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ชื่อ รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ซึ่งได้ผลการประเมิน คือ 1.00 ทุกรายการ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น

3. ผลการทดสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

3.1 สมรรถนะในการสอนของนิสิต โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\mu = 3.61$, $\sigma = 0.51$) ผู้วิจัยทำการประเมินสมรรถนะในการสอนนิสิตทั้ง 3 ครั้ง แต่แต่ละครั้งห่างกันเป็นระยะเวลา 1 เดือน เมื่อพิจารณาสมรรถนะการสอนแยกรายด้านจะพบว่าทั้งด้านการออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีแนวโน้มสูงขึ้น และมีระดับสมรรถนะในการสอนอยู่ในระดับสูงมากในทุกด้าน ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประเมินสมรรถนะในการสอนของนิสิต โดยรวม

	ผลการประเมินสมรรถนะในการสอนของนิสิต								
	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3		
	μ	แปลความ	σ	μ	แปลความ	σ	μ	แปลความ	σ
ด้านการออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้	3.26	สูงมาก	0.64	3.51	สูงมาก	0.53	3.62	สูงมาก	0.49
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.20	สูง	0.67	3.47	สูงมาก	0.54	3.59	สูงมาก	0.52
โดยภาพรวม	3.23	สูง	0.66	3.49	สูงมาก	0.54	3.61	สูงมาก	0.51

3.2 ผลการศึกษาสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้ประเมินสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประเมินโดยอาจารย์นิเทศหรืออาจารย์พี่เลี้ยง และให้นิสิตประเมินตนเอง ผลการประเมินสมรรถนะในการทำวิจัยโดยรวมทั้ง 4 ด้าน เป็นดังนี้

ตารางที่ 2 การประเมินสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตโดยรวม

รายการประเมิน	ผลการประเมินสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียน		
	μ	แปลความ	σ
ด้านการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน	3.13	ระดับสูง	0.64
ด้านการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	3.04	ระดับสูง	0.63
ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน	3.10	ระดับสูง	0.66
ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลในการวิจัยในชั้นเรียน	3.07	ระดับสูง	0.61
โดยภาพรวม	3.08	ระดับสูง	0.63

จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่า คะแนนการประเมินระดับสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.08$, $\sigma = 0.63$) ทั้งการประเมินจากอาจารย์ที่ไม่ใช่การประเมินที่นิสิตประเมินตนเอง สอดคล้องกับการประเมินตนเองของนิสิต ซึ่งด้านที่ได้ระดับคะแนนสูงที่สุด คือ ด้านการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 3.13$, $\sigma = 0.64$) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 3.10$, $\sigma = 0.66$) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลในการวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 3.07$, $\sigma = 0.61$) และด้านการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ($\mu = 3.04$, $\sigma = 0.63$) ตามลำดับ

3.3 ความคิดเห็นโดยภาพรวมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ที่อยู่ในกลุ่ม PLC มีความเห็นว่ารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นช่วยในการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม PLC และมีประโยชน์ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้านพบว่ารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นช่วยในการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม PLC ในระดับมาก และเห็นว่าได้รับประโยชน์จากกระบวนการ PLC ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ในด้านการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม PLC เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเห็นว่าการดำเนินงานตามรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา

สองอันดับ คือ ทำให้ได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนจากสมาชิกในกลุ่ม PLC และทำให้ได้เรียนรู้การทำงานจากสมาชิกในกลุ่ม PLC สำหรับด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนการของ PLC เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเห็นว่ากระบวนการ PLC เป็นกระบวนการที่ทำให้สมาชิกได้เรียนรู้งานซึ่งกันและกันในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาสองอันดับ คือ เห็นว่ากระบวนการ PLC เป็นกระบวนการที่ทำให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกัน และทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มดียิ่งขึ้น ตามลำดับ

3.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น (N = 4,690 คน) จะพบว่าความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านบุคลิกภาพของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ในระดับดีมากทุกรายการ โดยรายการที่นักเรียนประเมินให้คะแนนสูงสุด 3 รายการแรก คือ ครูฝึกสอนมีบุคลิกภาพความเป็นครูที่ดี และเป็นแบบอย่างที่ดี ($\mu = 3.93$, $\sigma = 0.30$) ครูฝึกสอนมีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนในแต่ละครั้งอย่างชัดเจน ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.33$) ครูฝึกสอนมีการใช้สื่อการสอนที่เข้ากับบทเรียน และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น และครูฝึกสอนมีการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.34$)

4. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับบริบทและจุดเน้นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่านโยบายการผลิตครูของชาติมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาครู และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community; PLC) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการผลิตนิสิตครู ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายเดียวกันและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่แต่ละคนให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการสืบเสาะแสวงหาความรู้และพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง [9] ทั้งนี้แนวคิดเพื่อการปฏิรูปการศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ ให้ความสำคัญกับ “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” โดยแนวคิดหลักสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย 1) พันธกิจต่อการเรียนรู้ขั้นสูงสำหรับนักเรียนทุกคน 2) ความสำคัญในการร่วมมือและร่วมแรงเพื่อบรรลุพันธกิจ 3) มุ่งมั่นต่อผลลัพธ์ที่จะทำให้โรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนแต่ละคนให้แนวปฏิบัติแก่ครูและผลักดันให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง [10] การผลิตครูจึงควรมุ่งเน้นให้นักศึกษาฝึกหัดครูมุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ จากข้อมูลการสัมภาษณ์อาจารย์พิเศษ อาจารย์ที่เลี้ยง และนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้ผ่านการฝึกประสบการณ์ก่อนหน้านี้นี้พบว่า โรงเรียนที่ผู้บริหารตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นระบบ จะทำให้ครูและนิสิตฝึกหัดครูเกิดความเชื่อมั่น มั่นใจในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของตนเองผ่านการทำงานเป็นทีมในการร่วมพัฒนานวัตกรรม และนิสิตฝึกหัดครูจะได้ต้นแบบจากการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากอาจารย์ที่เลี้ยงและทีมคุณครูที่อยู่ในกลุ่ม PLC เดียวกัน นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะรู้สึกไม่โดดเดี่ยวในการพัฒนาสมรรถนะของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเวลาส่วนใหญ่ของนิสิตอยู่ในการดูแลของอาจารย์ที่เลี้ยงที่โรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยงควรทำหน้าที่เป็นต้นแบบ และเป็นพี่เลี้ยงที่นิสิตไว้วางใจ โดยอาจารย์ที่เลี้ยงอาจจะต้องทำหน้าที่เป็นต้นแบบที่ชัดเจนซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตนักศึกษา ที่จะได้รับการพัฒนาเป็นครูที่ดีในอนาคตจากต้นแบบ (Role Model) ที่เป็นครูประจำการจริง ทั้งนี้สอดคล้องกับ Kuehl [11] ที่กล่าวว่า PLC ช่วยลดช่องว่างการทำงานระหว่างนักศึกษาฝึกหัดครูกับผู้เชี่ยวชาญทำให้การวิเคราะห์นักเรียนตรงเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญจะให้คำแนะนำถึงการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนและการวางแผนการสอนล่วงหน้าของนักศึกษาฝึกหัดครู และ ชวนพิศ อัดเนตร และคณะ [12] กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเป็นแนวคิดการพัฒนาที่ทุกคนได้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมกัน และตามด้วยกิจกรรมการชื่นชมผลลงความสำเร็จ เพื่อเติมเต็มการพัฒนาสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูหรือจะนำไปใช้ในการพัฒนาครูประจำการได้ซึ่งต้องอาศัยการ พร้อมใจ ยอมรับที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท วัฒนธรรมการทำงาน การคิด ความเชื่อและเจตคติก็จะนำไปสู่การพัฒนา วิชาชีพครูของประเทศไทยได้สำเร็จ

2. สมรรถนะในการสอนของนิสิต หลังผ่านรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นพบว่า สมรรถนะในการสอนโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก และเมื่อพิจารณาสมรรถนะการสอนแยกรายด้านจะพบว่าทั้งด้านการออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ระดับสูงมาก และมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการที่สร้างขึ้นพัฒนามาจากแนวคิดในการออกแบบเชิงระบบซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุผลลัพธ์ตามที่ต้องการ และหากเกิดปัญหาหรือความผิดพลาดเกิดขึ้นก็จะสามารถแก้ไขได้ตรงจุด ทำให้การออกแบบเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง [13] ทั้งนี้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ตรวจสอบความสอดคล้องเชิงทฤษฎีและความเป็นไปได้ของการใช้กระบวนการดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ผลการประเมิน คือ 1.00 ทุกรายการ และมีประโยชน์ในการปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัจจุบันของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ลักษณะการนิเทศช่วยเหลือนิสิตของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศซึ่งเป็นภูมิหลังที่สำคัญของการพัฒนาประกอบกับศึกษาหลักการแนวคิดในการออกแบบเชิงระบบ และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง เมื่อพิจารณาผลการประเมินสมรรถนะในการสอนของนิสิต โดยทีมที่ปรึกษาพบว่า คะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ระดับเสียงและน้ำเสียงในการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ ความสอดคล้องกับโครงการสอนหรือแผนการสอนระยะยาว และความสามารถในการใช้คำถามที่เข้าใจง่ายและชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทีมที่ปรึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบกิจกรรมการสอนอย่างต่อเนื่อง นิสิตได้มีการปรึกษากับทีมตั้งแต่การวางแผนโครงการสอนระยะยาว ทำให้ผลการประเมินเป็นไปในระดับที่ทีมที่ปรึกษาเห็นถึงคุณภาพที่ถูกพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ หุทธิข อุนสรราชกิจ และวราลี ถนอมชาติ [14] ที่ทำการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แล้วพบว่าการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้

ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาผลการประเมิน โดยได้จากการประเมินตนเองของนิสิตพบว่า คะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ สาระการเรียนรู้เขียนได้อย่างถูกต้อง วัตถุประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจของนิสิตในการเขียนสาระการเรียนรู้ การกำหนดวัตถุประสงค์ และการเลือกสื่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์นิสิตพบว่า ในระยะแรกของการสอนนิสิตยังขาดความมั่นใจในการเขียนแผนที่จะเหมาะสมกับสภาพห้องเรียนที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจะเห็นว่าการดำเนินการได้แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการ ระยะการปฏิบัติการณ์ ระยะการประเมินผล ซึ่งสมรรถนะในการสอนด้านการออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ถูกวางแผนและพัฒนาตั้งแต่ในช่วงระยะการเตรียมการ ซึ่งมีการให้ความรู้สมาชิกทีมในเรื่องการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู มีกระบวนการอบรมให้ความรู้ในรูปแบบของการประชุมออนไลน์ ด้วยโปรแกรม WebEx และการสร้างทีม จากนั้นมีการประชุมเพื่อวางแผนการปฏิบัติการการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการวางแผนร่วมกันระหว่างนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (Model Teacher) กับสมาชิกของทีม ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายการพัฒนานักเรียน โดยนิสิตผู้ทำหน้าที่เป็น Model Teacher จะเป็นผู้เลือกปัญหาจากการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนของตนเองต่อกลุ่มสมาชิก และกลุ่มสมาชิกจะร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของปัญหาที่เลือกมาดำเนินการ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะได้ฝึกการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนของตนเองต่อกลุ่มสมาชิกตั้งแต่สัปดาห์แรกที่เข้าไปยังโรงเรียน จากนั้นในระยะที่ 2 นิสิตจะได้ร่วมประชุมวางแผน (Planning) กิจกรรมการสอนร่วมกับสมาชิกในทีม ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริง (Action) จากนั้นมีการเปิดชั้นเรียน และทีมจะร่วมสะท้อนผลการสอนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร วรนคร สุคาพิทย์ และคณะ [15] ที่กล่าวว่า การสะท้อนการเรียนรู้จากการเปิดชั้นเรียนทำให้ครูสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมสอนได้เป็นอย่างมากเนื่องจากการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่กระทำอย่างต่อเนื่อง เน้นการเปลี่ยนแปลงชั้นเรียนเป็นสำคัญ [16] กระบวนการทำงานร่วมกันของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์ สร้างความสัมพันธ์และเข้าใจกันมากขึ้น กล่าวคืออาจารย์ที่เลี้ยงได้เรียนรู้หลักการ ทฤษฎีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้จากอาจารย์นิเทศ ในขณะที่อาจารย์นิเทศได้เรียนรู้ความรู้จากการปฏิบัติ (practical knowledge) และความรู้เกี่ยวกับบริบท ความเป็นพลวัตรและความซับซ้อนของห้องเรียนจากอาจารย์ที่เลี้ยง การ

ดำเนินการอย่างต่อเนื่องนี้อาศัยการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้การติดต่อสื่อสารหรือการประชุมทำได้อย่างรวดเร็วและลดช่องว่างการทำงานในห้างยขึ้นได้ ดังนั้นกระบวนการการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีลักษณะออนไลน์จึงยิ่งส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการสอนของนิสิตได้อย่างต่อเนื่อง ดังที่ Suthida Kareemee and other [17] กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันในปัจจุบันส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ช่วยให้ผู้คนสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนั้นในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันจึงต้องพิจารณารูปแบบของกิจกรรมและคุณลักษณะของสมาชิกเพื่อพิจารณาว่าพวกเขาเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือไม่และลักษณะของอุปกรณ์ที่สมาชิกคุ้นเคยและใช้เป็นประจำ

3. ผลการศึกษาสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้ประเมินสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประเมิน โดยอาจารย์นิเทศหรืออาจารย์ที่เลี้ยงหรืออาจารย์ที่อยู่ในวงรอบ PLC (ซึ่งไม่ใช่การประเมินตนเอง) และให้นิสิตประเมินตนเอง ผลการประเมินสมรรถนะในการทำวิจัยโดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่าคะแนนการประเมินระดับสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ด้านที่ได้ระดับคะแนนสูงสุดที่สุด คือ ด้านการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบชุมชนการเรียนรู้เน้นให้สมาชิกในทีมร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริงจากการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก และนำผลการวิเคราะห์ไปคัดสรรกลวิธีการสอนเพื่อแก้ปัญหา เมื่อนิสิตดำเนินการเช่นนี้อย่างต่อเนื่องจะทำให้ นิสิตสามารถพัฒนาวัตกรรมการสอนของตนเองที่แก้ปัญหาชั้นเรียนได้ตรงจุด สอดคล้องกับที่ มารุต พัฒนา และคณะ [7] กล่าวว่า การพัฒนาครู โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Community (PLC) ครูจะ ได้ร่วมกันเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง การถอดบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นจนจบของกลุ่มผู้สอนที่เป็น PLC เดียวกันเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้คุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของกระบวนการวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้ผลการประเมินสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตพบว่า ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลในการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เป็นด้านที่นิสิตได้ระดับน้อยกว่าในสองด้านแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการที่นิสิตต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นงานที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นงานที่สำคัญสำหรับครูใหม่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้นิสิตฝึกหัดครูเข้าใจถึงประโยชน์และบทบาทหน้าที่ก่อนเริ่มกระบวนการเพื่อไม่ให้เกิดความคิดที่เห็นว่าเป็นภาระที่มากขึ้น ดังนั้นการสร้างควมตระหนักให้นิสิตฝึกหัดครูยินยอมและเต็มใจในการเข้าร่วมกระบวนการจึงเป็นสิ่งที่พึงกระทำ โดยไม่ใช้การบังคับ

1.2 การวิจัยครั้งนี้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่กลุ่มสมาชิกถนัดและคุ้นเคยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารช่วยในเรื่องการรวมกลุ่มและประสานงาน ดังนั้นการดำเนินการตามกระบวนการในงานวิจัยนี้อาจจะต้องให้ทีมเป็นผู้ตกลงเลือกเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารและประชุมเองเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำความเข้าใจและสะดวกใจในการทำงานตามกระบวนการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นที่การสร้างกระบวนการที่ให้นิสิตลงมือปฏิบัติสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแล้ววัดสมรรถนะในการสอนและการทำวิจัยของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเป็นการดำเนินการ โดยภาพรวมของนิสิตในทุกสาขาวิชา ในการทำวิจัยในครั้งต่อไปอาจมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการสำหรับนิสิตเฉพาะสาขาแล้วมุ่งศึกษานวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจะได้ข้อมูลในเชิงลึกที่สะท้อนผลการใช้กระบวนการในแต่ละสาขาที่ชัดเจน

2.2 การวิจัยครั้งนี้มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นระยะเวลาวงรอบ 1 เดือน ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจให้สมาชิกในแต่ละทีมเป็นร่วมกันวางแผนระยะเวลาการทำงานเพื่อการปฏิบัติด้วยตนเองมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศครุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพหลักสูตร 4 ปี พ.ศ. 2563. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2563/E/140/T_0013.PDF .
- [2] สำนักงานเลขาธิการครุสภา. มาตรฐานการประกอบวิชาชีพ [อินเทอร์เน็ต] 2562. [เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม 2562]. เข้าถึงได้จาก <https://www.ksp.or.th/ksp2018/2020/06/19628/>.
- [3] สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. เอกสารประกอบการพิจารณา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ด้านการศึกษา [อินเทอร์เน็ต] 2562. [เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม 2562]. เข้าถึงได้จาก www.parliament.go.th/library.
- [4] Steffy, Betty E. A life-cycle model for career teachers. Kappa Delta Pi Record 2001; 38(1):16-19.
- [5] นริรัตน์ รั่วจิตตรกุล. การพัฒนาวิชาชีพครู Teacher Professional Development. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2560; 11(1): 21-33.
- [6] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. การพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระยะที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2553.
- [7] มารุต พัฒนา และคณะ. การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC). ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร. [อินเทอร์เน็ต] 2562. [เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2562]. เข้าถึงจาก www.curriculumandlearning.com.
- [8] กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศ เรื่อง การเปิดเรียนของสถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 9 เมษายน 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/04/notice-9-Apr-2020.pdf> .
- [9] DuFour, Richard and others. Learning by Doing: A Handbook for Professional Learning Communities at WorkTM. U.S.A.: Solution Tree Press; 2010.
- [10] ศยามล อินสะอาด และฐิติยา เนตรวงษ์. การศึกษาการใช้และการเข้าถึงไอซีทีที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัย มสค สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2560;2:136-137.
- [11] Kuehl, Rachele. Using Professional Learning Communities to Advance Preservice Teachers' Understanding of Differentiation within Writing Instruction. Teacher Educators' Journal 2018;11: 70-90.
- [12] ชวนพิศ อัดเนตร, ปัญญา ทองนิล, วิริยา วิชิรัมย์ และ จิรศุภา ป่องทอง. การบูรณาการการใช้ การศึกษาชั้นเรียนและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาครู. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยเพชรบุรี 2562;1:199-211.
- [13] รสสุคนธ์ มกรมณี. วิธีการเชิงระบบในการออกแบบการเรียนการสอน. วารสารการศึกษาไทย สวัสดิการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2550;4:54-59.
- [14] หฤทัย อนุสรราชกิจ และวราลี ถนอมชาติ. การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในจังหวัดจันทบุรี. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 2562;2: 1-11.
- [15] นภาพร วรเนตรสุดาทิพย์ และคณะ. การศึกษาชั้นเรียน และวิธีแบบเปิด: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับประถม; วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2552;4: 76-80.
- [16] นฤมล ชูตาคน, สิริพร ทิพย์คง, ชีพสุมน รังสาธร, พงศ์ประพันธ์ พงษ์โสภณ, ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์, ภัทรวรรณ จีร์พัฒน์ธนธร และ ณัฐประภา เศรษฐกลวิทย์. การพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาสังคมศาสตร์ 2559; 37: 306-318.
- [17] Kareemee. S, Suwannathachote. P, Faikhamta. C. Guidelines for Online PLC with a Lesson Study Approach to Promote STEM Education; The Journal of Behavioral Science 2019;3:32-48.

การเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในจังหวัดเพชรบุรี

A Comparison of Sports Recreation Welfare Management for Improving Quality of Life of the Elderly in Phetchaburi Province

คมชนัญ โวหาร^{1*}, กุศล ชวงบุญศรี¹, สรศักดิ์ ทองเพชร¹ และ อัสรี สะอิดี²
Komchanun Voharn^{1*}, Kusol Chuangbunsri¹, Sorasak Thongphet¹ and Asri Sa-idi²

¹ สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

² สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตยะลา จังหวัดยะลา 95000

¹ Division of Physical Education, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

² Division of Physical Education, Faculty of Education, Thailand National Sports University Yala Campus, Yala 95000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: komtp105@hotmail.com

Received: 25 December 2020, Revised: 2 February 2021, Accepted: 23 February 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลจังหวัดเพชรบุรี ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติงานด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 20 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 410 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบุรี ในส่วนของทรัพยากรในการจัดการอยู่ในระดับดี (Mean=2.70, S.D.=0.52) 2) การจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบุรี ในส่วนของกระบวนการในการจัดการอยู่ในระดับดี (Mean=2.94, S.D.=0.45) 3) ผลการดำเนินการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการมีประเด็นที่ไม่มีการดำเนินการ ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ผู้สูงอายุได้เป็นตัวแทนในการแข่งขันกีฬาระหว่างองค์กร และผู้สูงอายุได้ฝึกซ้อมกีฬาเพื่อจะไปแข่งขัน 4) ผลการเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวม พบว่า ในเขตเทศบาลไม่แตกต่างนอกเขตเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($t=1.384, p=0.199$) และคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยในเขตเทศบาลจะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านอกเขตเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($t=3.364, p=0.001$)

คำสำคัญ : การจัดการสวัสดิการ คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ

Abstract

The purpose of this survey research were to compare sports recreation welfare management for improving quality of life of the elderly in Phetchaburi Province between Municipality and Subdistrict Administration Organization (SAO). Research tools were questionnaires. Questionnaires were sent to 20 samples of sports recreation working personnel and 410 samples of elderly. The collected data were analyzed in terms of percentages, means, standard deviations and t-test at the .05 level of significantly ($p < .05$)

The results were as follows; 1) Management model of sports recreation welfare for elderly's quality of life in Phetchaburi Province, the overall aspect of resource management was at the good level. (Mean=2.70, S.D.=0.52) 2) Management model of sports

recreation welfare for elderly's quality of life in Phetchaburi Province, the overall aspect of process management was at the good level. (Mean=2.94, S.D.=0.45) 3) The sports recreation welfare operation were not operated, including budget for competition sports and training of elderly. 4) The overall comparison result of sports recreation welfare management between Municipality and SAO did not have significant different ($t=1.384$, $p=0.199$) but elderly's quality of life scores found that Municipality scores were higher than SAO at the .05 level of significantly differences. ($t=3.364$, $p=0.001$).

Keywords : Welfare Management, Quality of life, Elderly

บทนำ

สถานการณ์ในปัจจุบันในสังคมโลก หลายประเทศก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ในปี พ.ศ. 2562 โลกของเรามีประชากรผู้สูงอายุประมาณ 1,000 ล้านคน และคาดการณ์ว่าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มเป็นสองเท่าในระยะเวลาไม่เกิน 20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยก็กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบเช่นกัน ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66 ล้านคน (ไม่รวมแรงงานข้ามชาติ) ในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุมากถึง 12 ล้านคน และคาดการณ์ว่าในอีก 20 ปีข้างหน้าผู้สูงอายุจะเพิ่มจำนวนเป็น 20 ล้านคน ในขณะที่ประชากรวัยเด็ก และวัยทำงานจะลดลงจาก 56 ล้านคน เหลือเพียง 46 ล้านคน [1] ทั้งนี้ประเทศไทยได้เตรียมพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ในระดับนโยบายดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาล ที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ที่ได้ระบุถึงนโยบายหลัก และนโยบายเร่งด่วน ที่ให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะ ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ ด้านสุขภาพ ระบบสวัสดิการและการพัฒนาคุณภาพชีวิต [2] นอกเหนือจากนโยบายของรัฐบาลแล้ว ประเทศไทยยังมีระบบและกลไกที่จะขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุอีก ยกตัวอย่างเช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ซึ่งให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมผู้สูงอายุ [3] โดยมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 [4] เป็นแผนรองรับ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ 2) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ 3) ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ 4) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ 5) ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นถือว่าประเทศไทยมีทั้งนโยบาย และระบบกลไกที่จะขับเคลื่อนในการดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดีขึ้น

จากข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุ พ.ศ.2559 ระบุว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอย่างน้อย 1 โรค เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ และข้อเข่าเสื่อม [5] จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีนโยบาย ระบบและกลไกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ แต่ผลลัพธ์ที่ได้ยังไม่อยู่ในระดับที่คืบคลาน ซึ่งโรคไม่ติดต่อดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เมื่อสภาวะการณของประเทศเป็นเช่นนี้ กิจกรรมนันทนาการจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากเป้าหมายของนันทนาการ มีส่วนช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตหลายประการ ได้แก่ กระบวนการนันทนาการจะช่วยส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล และสังคม กิจกรรมนันทนาการช่วยพัฒนาอารมณ์ ความสุข ความสามารถของบุคคล สุขภาพและสมรรถภาพ ส่งเสริมสุขภาพจิต ความสมดุลของร่างกายและจิตใจ ความสมดุลในการแบ่งเวลาทำงาน นันทนาการเป็นการลดความเครียด ความวิตกกังวล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสังคมทุกระดับวัยทุกระดับเพศ นอกจากนั้นนันทนาการยังพัฒนาคุณภาพชีวิตในกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็กลุ่มชุมชนยากจนแออัด ชุมชน มั่งมี ประชากรพิเศษ คนพิการ หรือกลุ่มด้อยโอกาสก็ตาม [6] และจากการศึกษาผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อคุณภาพชีวิต และสมรรถภาพทางกายผู้สูงอายุ พบว่า หลังการเข้าโปรแกรมนันทนาการสมรรถภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดีขึ้น[7] จากแผน

ผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ.2552 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ และมาตรการต่างๆในการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละมาตรการได้กำหนดองค์กรที่รับผิดชอบ จากการศึกษาองค์กรที่รับผิดชอบในเรื่องของการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุได้อย่างเด่นชัดและเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุที่แท้จริง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) ซึ่งมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้แบ่งเป็น 6 แห่ง ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ทั้งนี้ในจังหวัดเพชรบุรี มีรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ ได้แก่ เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 13 แห่ง และองค์กรบริหารส่วนตำบล 69 แห่ง

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มมากขึ้นในสังคม โดยเฉพาะในจังหวัดเพชรบุรีที่มีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 15.28 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยที่มีจำนวนร้อยละ 14.50 [8] จึงมีความสนใจที่จะช่วยพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้นจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประกอบกับความสำคัญของกีฬาันทนาการที่จะสามารถช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกวัยได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬาันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬาันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่

1) ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกีฬาันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรละ 1 คน แบ่งเป็น กลุ่มเทศบาล 10 องค์กร และกลุ่มองค์กรบริหารส่วนตำบล 10 องค์กร รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 20 คน

2) ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในการจัดการสวัสดิการด้านกีฬาันทนาการ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane [9] ใช้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 คำนวณจากประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบุรีจำนวน 86,518 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณ 398 คน ผู้วิจัยได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างเป็น 500 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) โดยกำหนดจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรละ 25 คน แบ่งเป็นกลุ่มเทศบาล 10 องค์กร และกลุ่มองค์กรบริหารส่วนตำบล 10 องค์กร รวมจำนวนทั้งสิ้น 500 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 410 คน คิดเป็นร้อยละ 82

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามชุดที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการสวัสดิการด้านกีฬาันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานสวัสดิการด้านกีฬาันทนาการ ประกอบด้วย 1) ผลการดำเนินการด้านทรัพยากรในการบริหารใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการจัดการการประสานงาน การรายงานผล และการจัดงบประมาณ 3) ผลการดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านกีฬาที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

2) แบบสอบถาม ชุดที่ 2 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ปรับปรุงจากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) [10] แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

3) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดย นำเครื่องมือเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (item objective congruence; IOC) ได้ค่า

ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำเครื่องมือทั้ง 2 ชุด ไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยแบบสอบถามชุดที่ 1 ทดลองใช้กับ ผู้ปฏิบัติงานด้านกีฬานันทนาการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน เพื่อวัดค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่า $\alpha = 0.96$ และแบบสอบถามชุดที่ 2 ทดลองใช้กับผู้สูงอายุจำนวน 20 คน เพื่อวัดค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่า $\alpha = 0.84$

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผลการดำเนินการด้านทรัพยากรในการบริหาร ผลการดำเนินการด้านกระบวนการบริหาร และข้อมูลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และผลการดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านกีฬาที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ

นำข้อมูลผลการดำเนินการด้านทรัพยากรในการบริหาร ผลการดำเนินการด้านกระบวนการบริหาร และข้อมูลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มาเปรียบเทียบความแตกต่างของรูปแบบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลโดยใช้การทดสอบค่าที

ขั้นตอนของการวิจัย 1) ศึกษา ค้นคว้า ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) ศึกษาทฤษฎี และกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือ 3) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 4) นำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง 5) นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ และแปลผลของข้อมูล

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาล เป็นเพศชายจำนวน 3 คน (ร้อยละ 30) และเป็นเพศหญิงจำนวน 7 คน (ร้อยละ 70) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านนันทนาการมากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 60) และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านผู้สูงอายุมากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 60)

กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุนอกเขตเทศบาล เป็นเพศหญิงจำนวน 10 คน (ร้อยละ 100) ทุกคนมีประสบการณ์ในการทำงานด้านนันทนาการมากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 100) และมีประสบการณ์ในการทำงานด้านผู้สูงอายุมากกว่า 5 ปี และ 3 – 5 ปี จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 50)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในส่วนของทรัพยากรการจัดการ พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาล อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 2) ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ นอกเขตเทศบาล อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับทรัพยากรการจัดการสวัสดิการกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ทรัพยากรการจัดการ	ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล		
	จำนวน 10			จำนวน 10		
	Mean	S.D.	ระดับ	Mean	S.D.	ระดับ
ค่าเฉลี่ยรวมด้านทรัพยากรการจัดการ	2.80	.74	ดี	2.59	.30	ดี

ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในส่วนของทรัพยากรการจัดการ ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และผลการทดสอบความแตกต่าง เกี่ยวกับทรัพยากรการจัดการสวัสดิการกึ่งพำนัสนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (เฉพาะข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05)

ทรัพยากรการจัดการ	ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล			T	Sig
	จำนวน 10			จำนวน 10				
	Mean	S.D.	ระดับ	Mean	S.D.	ระดับ		
1. ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านนันทนาการมีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ หรือผู้สูงอายุ	2.90	.88	ดี	1.50	.53	พอใช้	4.332*	< .001
2. มีสถานที่ในการจัดกิจกรรมนันทนาการอย่างเพียงพอ และเหมาะสม	3.30	.48	ดี	2.00	.00	พอใช้	8.510*	< .001
3. มีสถานที่จอดรถบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่จัดกิจกรรม เพียงพอกับความต้องการของผู้มาใช้บริการ	3.30	.48	ดี	2.50	.53	ดี	3.539*	.002
4. มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้งานเป็นไปตามแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้	3.30	.48	ดี	2.50	.52	ดี	3.539*	.002

* $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกึ่งพำนัสนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในส่วนของกระบวนการจัดการ พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกึ่งพำนัสนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาล อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 2) ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกึ่งพำนัสนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ นอกเขตเทศบาล อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับกระบวนการจัดการสวัสดิการกึ่งพำนัสนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

กระบวนการจัดการ	ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล		
	จำนวน 10			จำนวน 10		
	Mean	S.D.	ระดับ	Mean	S.D.	ระดับ
ค่าเฉลี่ยรวมด้านกระบวนการจัดการ	3.06	.69	ดี	2.81	.20	ดี

ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการด้านกึ่งพำนัสนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในส่วนของกระบวนการจัดการ ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 7 ข้อ ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และผลการทดสอบความแตกต่าง เกี่ยวกับกระบวนการจัดการสวัสดิการกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (เฉพาะข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05)

กระบวนการจัดการ	ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล			T	Sig
	จำนวน 10			จำนวน 10				
	Mean	S.D.	ระดับ	Mean	S.D.	ระดับ		
1. มีการปฏิบัติงานตามแผนงาน โดยมี การจัดลำดับความสำคัญของงาน	3.30	.48	ดี	2.00	.00	พอใช้	8.510*	< .001
2. จัดให้มีแผนภูมิแสดงสายการบังคับ บัญชาไว้อย่างชัดเจน	3.30	.48	ดี	2.50	.53	ดี	3.539*	.002
3. มีการมอบบทบาทหน้าที่ให้แก่ผู้รับผิดชอบ ในตำแหน่งต่าง ๆ ลงไปตามสายงาน	3.30	.48	ดี	2.50	.53	ดี	3.539*	.002
4. มีการกำหนดขอบเขตของแต่ละงานอย่าง ชัดเจน	3.30	.48	ดี	2.50	.53	ดี	3.539*	.002
5. การรายงานผลเป็นไปอย่างทั่วถึงในทุกระดับ	3.30	.48	ดี	3.00	.00	ดี	3.539*	.002
6. มีการจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึงเพียงพอ	3.30	.48	ดี	2.50	.53	ดี	3.539*	.002
7. มีการวางแผนร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ใน การใช้งบประมาณ	3.30	.48	ดี	2.50	.53	ดี	3.539*	.002

* $p < .05$

ผลการเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวม พบว่า
ในเขตเทศบาลไม่แตกต่างนอกเขตเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น และผลการทดสอบความแตกต่าง การจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวม

การจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการ เพื่อพัฒนาชีวิตผู้สูงอายุ	ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล			T	Sig
	จำนวน 10			จำนวน 10				
	Mean	S.D.	ระดับ	Mean	S.D.	ระดับ		
การจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวม	2.61	.49	ดี	2.39	.03	พอใช้	1.384	.199

* $p < .05$

ผลการดำเนินการจัดการกิจกรรมนันทนาการด้านกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

1) การดำเนินการของพื้นที่ในเขตเทศบาล มีการดำเนินการมากกว่าพื้นที่นอกเขตเทศบาล มี 3 ประเด็น ได้แก่ ห้องเรียน
หรือสถานที่สำหรับการเรียนการสอนกีฬา/ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ งบประมาณสำหรับ ให้ความรู้ด้านกีฬา/ออก
กำลังกาย สำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ และจัดสถานที่ให้ผู้สูงอายุได้เล่นกีฬา/ออกกำลังกาย อย่างอิสระ

2) การดำเนินการของพื้นที่ในเขตเทศบาล มีการดำเนินการเท่ากับพื้นที่นอกเขตเทศบาล มี 5 ประเด็น ได้แก่ การอบรมให้
ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุ โดยไม่เก็บ
ค่าใช้จ่าย มีชมรมของผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับกีฬา / ออกกำลังกาย สนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ผู้สูงอายุได้เป็นตัวแทนในการแข่ง
กีฬาระหว่างองค์กร และผู้สูงอายุได้ฝึกซ้อมกีฬาเพื่อที่จะไปแข่งขัน

3) การดำเนินการของพื้นที่นอกเขตเทศบาล มีการดำเนินการมากกว่าพื้นที่ในเขตเทศบาล มี 6 ประเด็น ได้แก่ การสอนทักษะกีฬาให้กับผู้สูงอายุเป็นประจำ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุจัดตั้งชมรมที่เกี่ยวข้องกับกีฬา / ออกกำลังกาย การรวมกลุ่มเป็นประจำของผู้สูงอายุ ในการเล่นกีฬา / ออกกำลังกาย จัดการแข่งขันกีฬาสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ เป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผู้สูงอายุให้ความร่วมมือในการแข่งกีฬาภายในพื้นที่ และจัดให้มีผู้ฝึกสอนกีฬาในการแข่งขัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง (70.29) และค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุนอกเขตเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง (67.22)

และผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพชีวิต และผลการทดสอบความแตกต่าง คะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

กระบวนการจัดการ	ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล			T	Sig
	จำนวน 10			จำนวน 10				
	Mean	S.D.	ระดับ	Mean	S.D.	ระดับ		
คะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	70.29	7.71	ปานกลาง	67.22	10.52	ปานกลาง	3.364*	.001

* $p < .05$

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ทรัพยากรการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับดีทั้งสองส่วน (Mean = 2.80 และ 2.59 ตามลำดับ) จะเห็นได้ว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมกีฬานันทนาการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญกับทรัพยากรในการบริหารจัดการ ทั้งนี้เกิดจากความต้องการของผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีทรัพยากรในการจัดการ เพื่อให้จัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวิศักดิ์ สว่างเมฆ [11] ซึ่งได้ศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านบุคลากรในการจัดกิจกรรม และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นด้านที่ผู้สูงอายุมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ดังนั้นในการดำเนินการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จึงมีความจำเป็นที่จะส่งเสริมในประเด็นของทรัพยากรในการจัดการ

กระบวนการในการจัดการสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานฯ ทั้งในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีความคิดเห็นในด้านกระบวนการในการจัดการสวัสดิการกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการในการบริหารจัดการสวัสดิการที่จัดให้กับผู้สูงอายุ ดังที่ศศิพัฒน์ ยอดเพชร [12] ได้กล่าวถึงบทบาทของท้องถิ่นที่มีต่อผู้สูงอายุ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับต้องจัดบริการสาธารณะในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และรัฐยังมีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งหนึ่งในบริการสังคมที่ต้องจัดให้ผู้สูงอายุได้แก่นันทนาการ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ได้เสนอแนวทางในอนาคต เพื่อสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในงานผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการในการบริหารจัดการ โดยใช้ชื่อว่าวงเดือนลำดวน โดยเป็นกระบวนการที่ปรับจากวงจรคุณภาพ PDCA แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนด

ประเด็นปัญหา การกำหนดแผนงาน/วิธีการแก้ไขปัญหา การดำเนินงาน/ปฏิบัติงาน การตรวจติดตาม การประเมินผล และการปรับแก้ ทั้งนี้เมื่อครบรอบแล้วก็จะย้อนกลับมาที่การกำหนดประเด็นปัญหาขึ้นอีกครั้งหนึ่งต่อไปไม่รู้จบ เพื่อการพัฒนางานที่ยั่งยืน [13]

การเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผลการทดสอบความแตกต่างของการจัดการสวัสดิการกีฬานันทนาการในภาพรวมพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ทั้งด้านทรัพยากร และกระบวนการจัดการ พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตเทศบาลมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่า นอกเขตเทศบาล ทั้งนี้เมื่อดูรายละเอียดเป็นรายข้อ จะพบว่าประเด็นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ได้มีสถานะเป็นเทศบาล จะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ได้แก่ บุคลากรที่ไม่ตรงวุฒิการศึกษา สถานที่และอุปกรณ์ การจัดองค์กร และการจัดงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติพล แพ่งเกษร [14] องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดต่างกันจะมีปัญหาการดำเนินงานด้านกีฬา ได้แก่ ด้านการสนับสนุนบุคลากรด้านกีฬาจากหน่วยงานของรัฐ และการสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์และสถานที่ด้านกีฬาจากหน่วยงานของรัฐ

ผลการดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ จากผลการดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่ามีบางประเด็นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล ไม่มีการดำเนินการตามกรอบแนวคิดของรูปแบบการจัดการกีฬานันทนาการ ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เป็นตัวแทนในการแข่งขันกีฬาระหว่างองค์กร และผู้สูงอายุได้ฝึกซ้อมกีฬาเพื่อจะไปแข่งขัน ซึ่งทั้ง 2 ข้อนี้อยู่ในด้านของการแข่งขันกีฬานอก สภาเหตุที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ได้มีการเตรียมการจัดให้บริการในการแข่งขันกีฬาภายนอกเนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวจะอยู่นอกเหนือการให้บริการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ประเทศไทยได้มีหน่วยงานหลักที่จะช่วยส่งเสริมการแข่งขันกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ การกีฬาแห่งประเทศไทย กรมพลศึกษา

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จากผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า คะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล เป็นผลมาจากการจัดการที่แตกต่างกันทั้งในด้านทรัพยากร ด้านกระบวนการ และผลการดำเนินงานการจัดการกิจกรรมนันทนาการด้านกีฬาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับนัยนา หันมี [15] ที่ได้กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานด้านกีฬาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง คือ ด้านการจัดองค์กร ด้านการวางแผน ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการรายงานผล ทั้งนี้ จากความแตกต่างในการจัดการที่ต่างกัน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีความแตกต่างกันด้วย จะเห็นได้ว่าการจัดการสวัสดิการกีฬานันทนาการเพื่อผู้สูงอายุ จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพัฒนารูปแบบการจัดการสวัสดิการกีฬานันทนาการให้เหมาะสมกับบริบทของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่

สรุปผลการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานสวัสดิการด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ถึงทรัพยากรการจัดการ กระบวนการจัดการ และคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานฯ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล ด้านทรัพยากรการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี 2) ระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานฯ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล ด้านกระบวนการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี 3) ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการดำเนินการจัดการสวัสดิการกีฬานันทนาการมีประเด็นที่ไม่มีการดำเนินการ ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เป็นตัวแทนในการแข่งขันกีฬาระหว่างองค์กร และผู้สูงอายุได้ฝึกซ้อมกีฬาเพื่อจะไปแข่งขัน

ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในระหว่างในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่าการจัดการสวัสดิการกีฬานันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้แก่

ด้านทรัพยากรในการจัดการ 4 ข้อ ด้านกระบวนการจัดการ 7 ข้อ และคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยในเขตเทศบาลจะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านอกเขตเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในด้านการบริหาร

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดแตกต่างกันควรให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุด้วยการจัดสรรทรัพยากรในการบริหารจัดการให้เท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้สูงอายุในท้องถิ่นมีความต้องการการบริการเช่นเดียวกัน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญกับวุฒิการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน
3. หน่วยงานที่เป็นหลักด้านกีฬา และการออกกำลังกาย เช่น การกีฬาแห่งประเทศไทย กรมพลศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านกีฬานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรหางบประมาณเพิ่มเติมจากองค์กรเอกชน เพื่อแก้ปัญหาหางบประมาณจากภาครัฐที่จำกัด

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

1. ผู้ปฏิบัติงานด้านนันทนาการผู้สูงอายุ ควรมีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ
2. หากผู้ปฏิบัติงานไม่มีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ ควรจะได้รับการพัฒนาความรู้เพิ่มเติมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ศึกษาต่อ การอบรมหลักสูตรระยะสั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการด้านกีฬาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ข้อมูลที่ได้ นั้นเป็นเพียงข้อมูลพื้นฐานเพื่อที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบในการจัดการสวัสดิการด้านกีฬาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่
2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่น เกิดจากความร่วมมือของภาคีในพื้นที่หลายส่วน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานหลักประกันสุขภาพเขตพื้นที่ อสม. ชมรมผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงควรมีการทำวิจัยที่ครอบคลุมภาคีทุกส่วน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2561. นครปฐม: พรินท์เทอร์; 2562.
- [2] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา; 2562.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ; 2560.
- [4] คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพปัญญา; 2553.
- [5] มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2559. นครปฐม: พรินท์เทอร์; 2560.
- [6] สมบัติ กาญจนกิจ และคณะ. นันทนาการขั้นนำ. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2544.
- [7] ธชา รุญเจริญ. ผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อคุณภาพชีวิตและสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี 2560; 24:1156 - 64.
- [8] ลอ สิงห์ โชติสุขแพทย์ และคณะ. ผลของการใช้โปรแกรมกลุ่มบำบัดแบบประคับประคองต่อภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วยสูงอายุในโรงพยาบาลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562; 9:146 – 55.

- [9] Yamane, T. Statistic: An Introduction Analysis. 3rd ed. Tokyo: Harper International Education; 1967.
- [10] สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์กรอนามัยโลกทุก 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด. เชียงใหม่: โรงพยาบาลสวนปรุง; 2540.
- [11] ทวีศักดิ์ สว่างเมฆ. การศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2548.
- [12] ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. บริการท้องถิ่นเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: ชันแพลกเจ็จ(2014); 2560
- [13] สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : พัฒนาพื้นที่ต้นแบบและปัจจัยสำคัญ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย; 2556.
- [14] ญัฐพล พงษ์เกษร. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านกีฬาขององค์การบริหารส่วนตำบล [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2549.
- [15] นัยนา หันมี. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านกีฬาขององค์การบริหารส่วนตำบล [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2542

ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการชุมชน:
กรณีศึกษาตำบลลำเหย อำเภอคอนท่อม จังหวัดนครปฐม

Problems and Needs of Elders and Elderly Caregivers towards Community Welfare
Management: A Case Study of

Lam Hoi Sub-district, Don Tum District, Nakhon Pathom Province

सानติกร พินยงค์

Santikorn Pinyong

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

Community Development Program, Faculty of Humanity and Social Science, Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom 73000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: san_tikorn@hotmail.com

Received: 22 January 2021, Revised: 24 March 2021, Accepted: 8 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชนเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการชุมชน 3) เสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 121 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่าด้านบริบทการดูแลผู้สูงอายุของชุมชนตำบลลำเหย มีผู้นำชุมชนที่มีภาวะความเป็นผู้นำที่ดี ใส่ใจความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มีชมรมผู้สูงอายุที่ทำให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรม ด้านผู้ดูแลผู้สูงอายุให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง ไม่ปล่อยให้ผู้สูงอายุอาศัยอยู่เพียงคนเดียวตามลำพัง และมีเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ที่ทำให้ผู้สูงอายุดำรงอยู่ได้ตามอัตภาพ และทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

ด้านปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ พบว่า 1) ผู้สูงอายุส่วนมากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ และการเจ็บป่วย 2) ผู้สูงอายุในชุมชนเมื่อเจ็บป่วย ไม่มีกองทุน กลุ่มองค์กรให้การดูแล 3) ผู้สูงอายุต้องการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุเพื่อประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ

สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการชุมชนพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้จัดตั้งกลุ่ม หรือกองทุนดูแลผู้สูงอายุ และต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินสำหรับผู้สูงอายุ หรือแม้แต่ความต้องการในเรื่องของอาชีพและรายได้

คำสำคัญ : การดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการชุมชน

Abstract

The research aimed to: 1) study community context related to the group of elders, 2) study problems and needs of the elders and the group of elderly caregivers, and 3) propose community welfare establishment. One hundred twenty-one samples consisted of the elderly group, the elderly caregivers and community leaders. In the present study, questionnaires were employed as main research instruments, and data was analyzed using percentage, mean and standard deviation.

The study found that community leaders had a good leadership and paid attention to the well-being of the community. There was an elderly club which gave the group of elders a place to do activities. Regarding to the elderly caregivers, the elders were thoroughly looked after, not allowing the elders to live alone. All elders have received the allowances that helped them live according to personal circumstances. Furthermore, the allowances can help them live a better life.

Problems and needs of the elderly group and the group of caregivers were as follows: 1) most of the elders had health problems and illness, 2) when elders were sick, there were no funds or organizations to provide them care and support, and 3) the elders desired to establish a welfare fund to benefit them.

For suggestions on community welfare, it was found that the elders required to have a fund to look after an elderly group, especially for health and illness, it should be established. In addition, the elders needed to have old age pensions and financial fund including careers and incomes.

Keywords : Elderly Caregiving, Elders, Problems and Needs of Elders, Community Welfare

บทนำ

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) กล่าวคือ โครงสร้างทางประชากรวัยสูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ในปี 2562 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66,558,953 คนในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุ 11,136,059 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.73 ของประชากรทั้งหมด ประชากรไทยมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ในปี 2563 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66,186,727 คนในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุ 11,627,130 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.57 ของประชากรทั้งหมด [1] จากข้อมูลดังกล่าวทำให้พบว่าจำนวนประชากรทั้งหมดของไทยตั้งแต่ปี 2562 ถึงปี 2563 มีจำนวนลดลงกว่า 337,226 คน แต่เป็นที่น่าสังเกตคือจำนวนผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ถึงปี 2563 จำนวน 491,071 คน สอดคล้องกับสาเหตุที่อัตราผู้สูงอายุ (ร้อยละของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปต่อประชากรทั้งหมด) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เนื่องมาจากสาเหตุหลัก 2 ประการ 1 จำนวนเด็กเกิดในประเทศไทยลดลงอย่างรวดเร็ว วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไป ผู้หญิงไทยรุ่นใหม่ แต่งงานและมีลูกน้อยลง และที่สำคัญคือ ในระยะเวลา 30-40 ปี ที่ผ่านมานี้ จำนวนเด็กที่เกิดน้อยลงอย่างมากในวันนี้และวันข้างหน้า จะยิ่งทำให้จำนวนสตรีในวัยมีบุตรลดลงอย่างมากในอนาคต 2 คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้นมาก เมื่อ 40-50 ปีก่อน อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทยยืนยาวไม่ถึง 60 ปี ปัจจุบันอายุคาดเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นถึง 77 ปี และจะยืนยาวขึ้นถึง 80 ปีในปี 2581 [2]

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าว ทำให้อัตราส่วนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้การดูแลผู้สูงอายุของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (ครอบครัวผู้สูงอายุ) ให้การดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุไม่มีประสิทธิภาพมากพอ จึงทำให้ผู้สูงอายุประสบปัญหาความยากลำบากในการดำรงชีวิตต่างๆ มากมาย ข้อมูลจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 [3] พบว่าจำนวนผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง ในเขตเทศบาลมีมากถึงร้อยละ 10 และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มสูงขึ้นทุกๆ ปี ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไปเคยหกล้มสูงถึงร้อยละ 7 ส่วนในเรื่องเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2558 มีผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยกว่า 2,647 ต่อเดือน (ต่ำเส้นระดับความยากจน) มีมากถึงร้อยละ 34.3 และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกๆ ปี เท่ากับว่าปัญหาผู้สูงอายุยากจนมีเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ผู้สูงอายุที่อาศัยรายได้จากบุตรธิดาเป็นผู้เลี้ยงดูก็ยังมีจำนวนลดลงจากร้อยละ 52 ในปี พ.ศ. 2550 เหลือเพียงร้อยละ 37 ในปี พ.ศ. 2557 และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ยังมีผู้สูงอายุที่ยังต้องออกมาทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวอีกจำนวนมากจากผลการสำรวจในปี 2557 มีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-64 ปี ที่ยังต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวสูงถึงร้อยละ 59 ส่วนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 75 ปีขึ้นไปที่ยังต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวก็มีจำนวนถึงร้อยละ 11 คน

จากสถานการณ์การดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงปัญหาและความสำคัญของผู้สูงอายุ และมีความต้องการที่จะศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการชุมชนให้กับผู้สูงอายุ โดยมุ่งหวังที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในรูปแบบ

สวัสดิการชุมชน ที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการและรับผลประโยชน์ โดยใช้ทุนและศักยภาพของผู้สูงอายุและชุมชนเป็นฐาน อย่างเช่นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่รัฐบาลได้จ่ายให้กับผู้สูงอายุทุกคนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ไม่ได้รับเงินบำเหน็จบำนาญ และเป็นผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังกล่าวก็นับว่าเป็นทุนและศักยภาพของผู้สูงอายุ ที่จะสามารถนำมาดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุทุกคนเข้าถึงสวัสดิการชุมชนดังกล่าวเพื่อส่งเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นได้ จากการศึกษาค้นคว้าที่ผ่านมายังไม่พบการดำเนินการสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุที่ทำให้ผู้สูงอายุทุกคนมีส่วนร่วมและบทบาทในการดำเนินกิจกรรม และรับผลประโยชน์ มีเพียงสวัสดิการชุมชนอื่นๆ ที่มีผู้สูงอายุในชุมชนเพียงบางส่วนไม่ทั้งหมดเข้าไปมีส่วนร่วม เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะถูกมองว่าเป็นวัยพึ่งพิงบุตรหลาน ไม่มีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชุมชนผู้สูงอายุเป็นของตนเอง

ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม เป็นพื้นที่ที่มีประชากรผู้สูงอายุมากกว่า 1,453 คน และจากการเข้าไปศึกษาสำรวจในพื้นที่ของผู้อยู่อาศัย พบว่ากลุ่มผู้นำและชาวบ้านในตำบลลำเหยให้ความสนใจถึงสถานการณ์ของผู้สูงอายุ และสวัสดิการชุมชนเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้อยู่อาศัยสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยประเด็นดังกล่าวในพื้นที่ของตำบลลำเหย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการชุมชน ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุของตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

กรณีศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษาดำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้กำหนด วิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive research) โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บข้อมูลรวมกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 121 คน ประกอบไปด้วย ผู้สูงอายุ 95 คน โดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามานะ (Yamane) จากจำนวนผู้สูงอายุ 1,453 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นในการสุ่ม ร้อยละ 90 ที่ประชากรไม่เกิน 1,500 คน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 20 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกแบบสโนว์บอลล์ (snowball) และกลุ่มผู้นำชุมชน 6 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงแนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุโดยใช้เบี้ยยังชีพเป็นฐานอย่างยั่งยืน

เกณฑ์การคัดเข้า เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไป ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีความเข้าใจในภาษาไทย มีสุขภาพแข็งแรงอยู่ในสภาวะที่สามารถให้ข้อมูลได้ และต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่แบบถาวร ผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นญาติสืบสายโลหิตที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ผู้นำชุมชน ได้แก่ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานภาครัฐ

เกณฑ์การคัดออก ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดออกหากปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างย้ายถิ่นฐาน กลุ่มตัวอย่างไม่ให้ความยินยอมหรือเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างประสงค์ที่จะไม่เข้าร่วมในการวิจัยต่อไป หรืออยู่ในสภาวะที่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรา เอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกลุ่มร้านค้าสวัสดิการชุมชน ให้ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและตัวแปรที่ศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอแก่ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้น จากนั้นผู้เชี่ยวชาญจึงพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

โดยแบ่งแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่องสถานภาพ เพศ อายุ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม และแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนของตำบลลำเหย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาเพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและประเด็นที่ต้องการทราบ (Index of Item – Objective Congruence = IOC) จากนั้นนำผลที่ได้จากการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อพิจารณาถึงคุณภาพของข้อคำถาม ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ถ้าค่าต่ำกว่าตัดทิ้งหรือปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามนั้นให้มีความสมบูรณ์ร่วมกับที่ปรึกษาโครงการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (Reliability)

หลังจากหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try Out) กับสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งมีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกลุ่มประชากรเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้จำนวน 121 คน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งได้ความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.882

วิธีการพิทักษ์สิทธิอาสาสมัครวิจัย

ผู้วิจัยส่งโครงการวิจัยเข้ารับการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัย จากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์และสัตว์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (เลขใบรับรอง: 018/2562) เมื่อผ่านการอนุมัติ ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตัวชี้แจงในการเข้าร่วมวิจัยให้อาสาสมัครวิจัยทราบวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย แจกเอกสารข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัย โดยผู้วิจัยจะปฏิบัติตามนี้

1. ในระหว่างสัมภาษณ์ หากท่านเกิดความไม่สบายใจในการสัมภาษณ์หรือตอบแบบสอบถาม ท่านสามารถถอนตัวได้ทันที
2. หากคำถามเหล่านั้นสร้างความรู้สึกไม่สบายใจให้กับท่าน หรือท่านไม่อยากจะตอบคำถามสัมภาษณ์ ท่านมีสิทธิที่จะถอนตัวได้ทันที
3. ข้าพเจ้าจะยกเลิกการสัมภาษณ์ และท่านมีสิทธิถอนตัวออกจากการสัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้ตามที่ท่านประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยนั้น จะไม่มีผลกระทบในทางใด ๆ แก่ท่าน
4. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะถูกเก็บเป็นความลับ และถ้ามีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานวิจัย ข้อมูลจะไม่สามารถระบุถึงตัวตน และจะไม่ปรากฏอยู่ในเล่มรายงาน และเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลาย เช่น ภาพถ่าย ไฟล์บันทึกเสียง บันทึกคำสัมภาษณ์ รายงานต่าง ๆ โดยผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลเหล่านี้ไปขยายผลหรือศึกษาต่อ
5. หากท่านไม่ได้รับความเป็นธรรมตามข้อมูลที่คุณวิจัยได้แจ้งไปแล้วนั้น ท่านสามารถร้องเรียนขอความเป็นธรรมได้ที่ คณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และสัตว์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ชั้น 4 อาคารศูนย์ศึกษาและพัฒนาจังหวัดนครปฐม 85 ถนนมาลัยแมน อ. เมือง จ. นครปฐม 73000 โทรศัพท์ 034-109300 ต่อ 3904 E-mail: encp.npru@gmail.com

การรวบรวมข้อมูล

สำหรับกระบวนการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยส่งหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลลำเหย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูมจังหวัดนครปฐม จากนั้นจึงประสานไปยังผู้นำ เพื่อให้ผู้นำประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ต่อไป

เมื่อได้รับอนุมัติให้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 121 ชุด และรอรับกลับคืนด้วยตนเอง จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่องสถานภาพ เพศ อายุ วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งนี้

โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของ Best [4] โดยได้กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการวัดระดับความสำคัญของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 78.5 รองลงมาเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 53.7 และเพศชาย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 ส่วนใหญ่อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 รองลงมาได้แก่อายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นที่ศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.30$) (S.D. 0.389) ซึ่งเมื่อจำแนกรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปได้รับเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุทุกคนเป็นประจำทุกเดือน ($\bar{X}=4.89$) (S.D. 0.361) ถ้าจะมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจะเกิดประโยชน์ต่อ ผู้สูงอายุในชุมชนหรือไม่ ($\bar{X}=4.72$) (S.D. 0.595) เบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์มาก ($\bar{X}=4.56$) (S.D. 0.669) กลุ่มผู้นำชุมชนใส่ใจความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.55$) (S.D. 0.730) กลุ่มผู้นำชุมชนมีความสามารถในการติดต่อประสานงาน และประสานกิจกรรม ภายในชุมชนและหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นอย่างดี ($\bar{X}=4.51$) (S.D. 0.660) กลุ่มผู้นำชุมชนมีความเป็นกันเอง ไม่ถือตัวไม่เข้ายศเข้าอย่าง เข้าหาช่วยบริการช่วยเหลือคุณาติมิตร ($\bar{X}=4.51$) (S.D. 0.634) ผู้สูงอายุในชุมชนทุกคนมีญาติพี่น้องลูกหลานคอยให้การดูแล ($\bar{X}=4.50$) (S.D. 0.787) ภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนมีความสุขสุขภาพแข็งแรงพึ่งพาตนเองได้ ($\bar{X}=4.48$) (S.D. 0.731) กลุ่มผู้นำชุมชนมีความซื่อสัตย์ซื่อตรง และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ($\bar{X}=4.46$) (S.D. 0.719) ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.33$) (S.D. 0.820) ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชน ($\bar{X}=4.29$) (S.D. 0.758) ผู้สูงอายุในชุมชนส่วนมากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ ($\bar{X}=4.10$) (S.D. 0.800) ผู้สูงอายุในชุมชนเมื่อได้รับการเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตมีหน่วยงานและกองทุนสวัสดิการคอยให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอ ($\bar{X}=4.09$) (S.D. 0.827) ผู้สูงอายุในชุมชนมีการรวมตัวทำกิจกรรมกันต่อเนื่องเป็นประจำ ($\bar{X}=4.02$) (S.D. 0.931) ในชุมชนมีงบประมาณที่ใช้สำหรับการให้บริการดูแลผู้สูงอายุ ($\bar{X}=3.57$) (S.D. 0.740) ผู้สูงอายุในชุมชนส่วนมากเป็นข้าราชการเกษียณอายุราชการ ($\bar{X}=3.22$) (S.D. 0.980)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อคำถามปลายเปิด 1) ต้องการให้มีการจัดตั้งกลุ่ม หรือกองทุนดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการเจ็บป่วย 2) อยากมีเงินบำนาญชราภาพ 3) ชุมชนควรมีการจัดตั้งกองทุนการเงินสำหรับผู้สูงอายุ 4) ต้องการมีอาชีพ และรายได้ที่ผู้สูงอายุสามารถทำได้

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการชุมชน และ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ โดยการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ปัญหาและความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นที่ศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อจำแนกรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

1.1 ผู้นำชุมชนในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีความเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักริศริจารุเมธินุญ และพระถนัด วุฒโน [5] ที่ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่าผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาในระดับต่างๆ การพัฒนาในระดับชุมชนก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้นำมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ก็จะสามารถใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และเป็นการสร้างความสุข ความสำเร็จให้เกิดขึ้น อำนาจของผู้นำ จะต้องมีการใช้ให้ถูกต้องเพราะอำนาจเป็นสิ่งที่สร้างหายนะ หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ชุมชนได้ ชุมชนจะพบกับปัญหาในด้านต่างๆ ตามมา การเลือกสรรผู้นำของชุมชนสังคมก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คนที่เป็นผู้นำมักมีลักษณะบางอย่างที่เด่นกว่าผู้ตาม คนที่เป็นผู้นำมักเป็นคนที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้อื่นยอมทำตาม อีกทั้ง ผู้ตามบางคนถึงกับยอมถอดแบบผู้นำ บางคนลอกเลียนแบบอย่างของผู้นำ

1.2 ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทุกคน เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 หมวด 1 คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเบี้ยยังชีพจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ และเป็นผู้ที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ 1) มีสัญชาติไทย 2) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน 3) มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งได้ลงทะเบียน และยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์ใดจากหน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำ หรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น ที่รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้เป็นประจำ ยกเว้นผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กระทรวงมหาดไทย [6]

1.3 การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจะเกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในชุมชนหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าหากมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจะเกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในชุมชนมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ [7] ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุที่จัดขึ้นภายในชุมชน สำหรับรูปแบบการจัดสวัสดิการให้แก่ ผู้สูงอายุที่มีดำเนินการขึ้นภายในชุมชน ประกอบด้วย การจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์ กองทุนฌาปนกิจศพ งาน บุญประเพณี และการจัดตั้งศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบสวัสดิการที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เนื่องจากสมาชิกผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าผู้สูงอายุที่เป็นชาวบ้านทั่วไปไม่มีสิทธิเหมือนกับผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญเพราะรัฐดูแลสวัสดิการให้กลุ่มดังกล่าว ดังนั้น การจัดสวัสดิการ ให้แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชนด้านกองทุนออมทรัพย์จึงมีความสำคัญยิ่งต่อผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างมีคุณค่ากับลูกหลาน และชราอย่างมีความสุข

1.4 ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และผู้นำในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มองว่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Holzmann, Robert, and Richard Hinz [8] ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21: มุมมองระหว่างประเทศเกี่ยวกับระบบเงินช่วยเหลือและการปฏิรูป ผลการศึกษาพบว่ารัฐบาลในหลาย ๆ ประเทศ เช่น อินเดีย บังกลาเทศ เนปาล กำลังเร่งดำเนินการ ให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจน ประสบปัญหาความ

ยากลำบากในการดำเนินชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรือหลุดพ้นจากสภาพดังกล่าว การจ่ายเบี้ยยังชีพถือเป็นการสร้างระบบการป้องกันทางสังคม (social protection program) ที่อีกวิธีหนึ่งที่รัฐบาลต่าง ๆ ทั่วโลกนำมาใช้ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ให้พ้นจากภาวะความยากจน

1.5 กลุ่มผู้นำชุมชนมีความสามารถในการติดต่อประสานงาน และประสานกิจกรรม ภายในชุมชนและหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นอย่างดี การประสานงานที่ดีช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้ อย่างราบรื่นและรวดเร็ว ทุกคน ทุกฝ่ายมีความเข้าใจถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้ดียิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลา เงิน วัสดุ และ สิ่งของต่างๆ ในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของงานมากขึ้น และยังสร้างความกลมเกลียว ความเข้าใจอันดีและความสามัคคีอีกทั้งช่วยขจัดข้อขัดแย้งใน การทำงาน ป้องกันการก้าวถอยหลังที่ ขจัดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน หรือเหลื่อมล้ำกันก่อนให้เกิดการทำงานเป็นทีม สร้างความสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกัน รวมถึงเข้าใจข้อเท็จจริงและปัญหาของหน่วยงานอื่น นำไปสู่การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และสู่ทางปรับปรุงงานต่อไป [9]

1.6 กลุ่มผู้นำชุมชนมีความเป็นกันเอง ไม่ถือตัวไม่เจ้าชู้เจ้าอย่าง เข้าหาช่วยบริการช่วยเหลือคุณาติมิตร จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมองว่าผู้นำชุมชนในพื้นที่เป็นผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน ไม่ถือตัวไม่เจ้าชู้เจ้าอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิชัย วิศวกุลลาวิช และคณะ [10] ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบทรงประสิทธิภาพ สำหรับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเชิงยืนยัน ให้มีความสำคัญกับการมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้นำถือเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบทรงประสิทธิภาพ

1.7 ผู้สูงอายุในชุมชนทุกคนมีญาติพี่น้องลูกหลานคอยให้การดูแล การผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พักอาศัยอยู่กับครอบครัว มีใ้ดูแลด้วยตนเองเพียงลำพัง โดยมีญาติพี่น้อง บุตร หลานคอยให้การดูแล การที่ผู้สูงอายุมีญาติพี่น้องลูกหลานสมาชิกในครอบครัวคอยให้การดูแล จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกาย และจิตใจที่ดี และเห็นค่าความสำคัญของตนเอง เช่นการช่วยเหลือลูกหลาน การได้ทำประโยชน์ให้กับสมาชิกในครอบครัว และการได้ร่วมทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุไทย บริบทของจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่มีระดับของความสุขอยู่ในระดับที่สูง ด้วยไ้จะเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ และความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความสุขนั้นก็คือ การเห็นคุณค่าและความสำคัญในตนเอง [11]

1.8 ภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนมีความสุขสุขภาพแข็งแรงพึ่งพาตนเองได้ จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีความสุขสุขภาพแข็งแรง และสามารถพึ่งพึ่งพาตนเองได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาในข้อ 2.1 เกี่ยวกับกลุ่มผู้นำชุมชนใส่ใจความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการศึกษาในข้อ 2.2 พบว่าผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทุกคนเป็นประจำทุกเดือน อันเป็นผลช่วยบรรเทาปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ และความยากจนของผู้สูงอายุ ในข้อที่ 2.4 ผู้สูงอายุในตำบลลำเหยมองว่าเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์มาก อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษาในข้อที่ 2.7 ผู้สูงอายุในชุมชนทุกคนมีญาติพี่น้องลูกหลานคอยให้การดูแล ดังนั้นจากผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกันของแต่ละข้อที่ได้กล่าวมาข้างต้นก็สามารถยืนยันได้ว่าภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม เป็นผู้สูงอายุมีความสุข สุขภาพแข็งแรงพึ่งพาตนเองได้จริง

1.9 กลุ่มผู้นำชุมชนมีความซื่อสัตย์ซื่อตรงและมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ผลการศึกษาพบว่าผู้นำมีความซื่อสัตย์ซื่อตรง และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การที่บุคคลมีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงและมีความเสียสละเพื่อส่วนรวมนับว่าบุคคลที่ดี ยิ่งถ้าคุณสมบัติดังกล่าวมีอยู่ในตัวผู้นำแล้วก็จะทำให้ผู้นั้นเป็นผู้นำที่ดี สามารถนำพาองค์กร นำพาชุมชน ไปสู่ความสำเร็จได้ สอดคล้องกับงานของกิติ ตย์คานนท์ [12] ได้นำเสนอคุณลักษณะของผู้นำที่ดีว่าในด้านความคิดและจิตใจ ผู้นำที่ดีจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

1.10 ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ แต่ก็ยังมีผู้สูงอายุบางส่วนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของตำบลลำเหย และไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ แต่ถือว่าเป็นส่วนน้อยมาก เนื่องจากผู้สูงอายุดังกล่าวมีปัญหาเรื่องสุขภาพ หรือผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีต้น ๆ ที่ยังแข็งแรงอยู่ก็จะยังทำงานและประกอบอาชีพหารายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

1.11 การทำงานของผู้นำชุมชน จากผลการศึกษาพบว่ามีความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาในข้อ 2.1 พบว่าผู้นำชุมชนได้เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างดีอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับข้อ 2.5 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้นำชุมชนมีความสามารถในการติดต่อประสานงาน และประสานกิจกรรม ภายในชุมชนและหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นอย่างดีอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับข้อ 2.6 ที่กลุ่มผู้นำชุมชนมีความเป็นกันเอง ไม่ถือตัวไม่เจ้าชู้เจ้าอย่าง เข้าหาช่วยบริการช่วยเหลือที่น้องประชาชนคุณวุฒิมิตรในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับข้อ 2.9 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้นำชุมชนมีความซื่อสัตย์ซื่อตรงและมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม จากผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้นำชุมชนในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนมากเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

1.12 ผู้สูงอายุในชุมชนส่วนมากมีปัญหาเรื่องสุขภาพอยู่ในระดับมาก เพราะผู้สูงอายุจะได้รับการดูแลเรื่องสุขภาพจากชมรมผู้สูงอายุ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของศศิพัฒน์ ยอดเพชร [13] ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานและกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุส่วนมากเป็นกิจกรรมด้านสุขภาพ มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือได้รับการดูแลด้านสุขภาพ เป็นสถานที่พบปะพูดคุย และทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นเมื่อผู้สูงอายุในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมส่วนมากเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุก็จะได้รับการดูแลเรื่องสุขภาพ และมีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ

1.13 ผู้สูงอายุในชุมชนเมื่อได้รับการเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตมีหน่วยงานและกองทุนสวัสดิการคอยให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอ เนื่องจากเวลาผู้สูงอายุในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม เมื่อเสียชีวิตทุกคนจะได้รับเงินช่วยเหลือจากกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ และเมื่อเจ็บป่วยก็จะใช้สิทธิ์การรักษาฟรีตามนโยบายของรัฐ เช่นบัตร 30 บาท บัตรประกันสังคม เป็นต้น

1.14 ผู้สูงอายุในชุมชนมีการรวมตัวทำกิจกรรมกันต่อเนื่องเป็นประจำอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาในข้อ 2.10 จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากการรวมตัวทำกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีและวัฒนธรรมที่ทำกันอยู่เป็นประจำแล้วผู้สูงอายุยังมีการรวมตัวกันทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุอีกด้วย

1.15 ในชุมชนมีงบประมาณที่ใช้สำหรับการให้บริการดูแลผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก งบประมาณที่ใช้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนโดยตรงได้แก่เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ส่วนงบประมาณที่ใช้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนทางอ้อมได้แก่การที่ผู้สูงอายุเป็นสมาชิก กลุ่มหรือกองทุนต่าง ๆ เช่น เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เป็นสมาชิกกลุ่มร้านค้าสวัสดิการชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

1.16 ผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นข้าราชการเกษียณอายุมีจำนวนน้อยที่สุด เนื่องจากว่าคนในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีอาชีพหลักคือทำนา ทำสวน มีอาชีพเสริม คือการประกอบอาชีพอิสระทำเอาเองได้ [14]

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ

พบว่าผู้สูงอายุจำนวนมากมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ได้แก่โรคเบาหวาน ความดัน ปวดตามร่างกาย หูดพราวม้ว อัลไซเมอร์ และป่วยติดเตียง เป็นต้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะในเรื่องของการจัดตั้งกลุ่ม หรือกองทุนดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการเจ็บป่วย นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นความต้องการมีเงินบำนาญชราภาพ ความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินสำหรับผู้สูงอายุ หรือแม้แต่ความต้องการในเรื่องของอาชีพและรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยมีสาระสำคัญของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องคือ ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดให้ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ ด้วยความสะดวกและรวดเร็วการบริการ การศึกษาการศาสนาและการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม การที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้นี้ ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และพ้นจากสภาพการเป็นภาระของสังคมหรือคนในครอบครัว ภารกิจนี้เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วน ที่มีบทบาทในด้านการทำงานหรือการสร้างรายได้มีใช้หน้าที่ของรัฐบาลเท่านั้น [15]

สรุปผลการศึกษา

1. บริบทชุมชนเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนตำบลลำเหยในพื้นที่ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ที่ค้นพบทุนและศักยภาพหมายถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์ และส่งผลดีในทางบวกสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วย 1) ผู้นำชุมชน เนื่องจากผู้นำชุมชนมีคุณสมบัติ และมีภาวะความเป็นผู้นำที่ดี ประกอบด้วย การใส่ใจความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เป็นผู้นำที่มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ซื่อตรง มีความสามารถในการติดต่อประสานงานทั้งภายในชุมชน และหน่วยงานภายนอกชุมชน เป็นผู้ที่มิมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเอง และให้บริการชาวบ้านด้วยจิตเมตตา 2) ชุมชนผู้สูงอายุ นับว่าเป็นทุน และศักยภาพที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุอีกอย่างหนึ่ง เนื่องจากผู้สูงอายุในชุมชนจำนวนมากเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีพื้นที่ในการมารวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี และยังเป็นพื้นที่ให้ผู้สูงอายุได้มาพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน 3) ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุหมายถึงสมาชิกครอบครัวที่ให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น บุตร ธิดา ลูก หลาน หรือญาติ เป็นต้น การที่ผู้สูงอายุได้อาศัยอยู่กับครอบครัว และมีสมาชิกภายในครอบครัวเป็นผู้ดูแล ย่อมดีกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงคนเดียวตามลำพัง หรือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามสถานสงเคราะห์ เพราะฉะนั้นผู้ดูแลผู้สูงอายุก็ถือเป็นทุนและศักยภาพเช่นกัน 4) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทุกคนจะได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสามารถช่วยลดปัญหาด้านเศรษฐกิจ และทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

2. ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 1) ปัญหาเรื่องสุขภาพ จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนมากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ และการเจ็บป่วยอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุ การเสื่อมถอยของสุขภาพตามกาลเวลา 2) ผู้สูงอายุในชุมชนเมื่อเจ็บป่วย ไม่มีกองทุน กลุ่มองค์กร หรือหน่วยงานให้การช่วยเหลือ จะมีเพียงแค่กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์เท่านั้นที่เมื่อเสียชีวิตแล้วถึงจะได้รับเงินช่วยเหลือ 3) จากผลการศึกษาพบว่าถ้าหากมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในชุมชนมากที่สุด

3. กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะในเรื่องของการจัดตั้งกลุ่ม หรือกองทุนดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการเจ็บป่วย นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นความต้องการมีเงินบำนาญชราภาพ ความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินสำหรับผู้สูงอายุ หรือแม้แต่ความต้องการในเรื่องของอาชีพและรายได้

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ชุมชนควรดำเนินการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อมาดูแลผู้สูงอายุในเรื่องของสุขภาพและการเจ็บป่วย เพราะชุมชนยังขาดกลุ่ม องค์กร ในระดับชุมชนที่มาดูแลเรื่องนี้อยู่ จัดให้มีการขยายสิทธิประโยชน์ให้แก่สมาชิกตามลำดับขั้น เมื่อกองทุนมีความเติบโตขึ้น

2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ
- 2.2 ศึกษาผลกระทบของการจัดสวัสดิการชุมชน
- 2.3 ศึกษาการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุในบริบทพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมกิจการผู้สูงอายุ. สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ. 31 ธันวาคม 2563. [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 21 เมษายน 2564]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.dop.go.th/known/side/1/1/335>
- [2] มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561. พิมพ์ครั้งที่ 1 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย; 2562.

- [3] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด; 2557.
- [4] Best J. Research in education. 3rd ed. New Jersey: Prentice hall; 1977.
- [5] จักรีศรีจารุเมธีญาณ และพระถนัด วาฑฒ โน. ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 6 ฉบับพิเศษ [อินเทอร์เน็ต]. 2561[เข้าถึงเมื่อ 2 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : <file:///C:/Users/Admin/Downloads/116460-Article%20Text-327002-1-10-20180523.pdf>
- [6] กระทรวงมหาดไทย. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552. ราชกิจจานุเบกษา. [อินเทอร์เน็ต]. 2552 [เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : https://www.maeraka.go.th/dnm_file/news/489110701_center.PDF.
- [7] สุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ. รูปแบบการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในจังหวัดชัยภูมิ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3. [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 2 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : <file:///C:/Users/Admin/Downloads/91496-Article%20Text-268744-1-10-20171216.pdf>
- [8] Holzmann T, Robert R, and Richard H. Old-Age Income Support in the 21st Century: An International Perspective on Pension Systems and Reform. Washinhton, D.C.: The International Bank for Reconstruction and Development; 1977.
- [9] สถาบันดำรงราชานุภาพ. เทคนิคการประสานงาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย; 2553.
- [10] วิชัย วิศวกุลวานิช และคณะ. การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบทรงประสิทธิผล สำหรับ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปี ที่ 9 ฉบับที่ 3 [อินเทอร์เน็ต]. 2559[เข้าถึงเมื่อ 2 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : <file:///C:/Users/Admin/Downloads/74185-Article%20Text-176210-1-10-20170105.pdf>.
- [11] สมพร โปธินาม และคณะ. ผู้สูงอายุไทย บริบทของจังหวัดมหาสารคาม. Srinagarind Medical Journal, Faculty of Medicine, Khon Kaen University. [อินเทอร์เน็ต]. 2552 [เข้าถึงเมื่อ 24 มิถุนายน 2563]. เข้าถึงจาก : http://www.smj.ejnal.com/e-journal/showdetail/?show_detail=T&art_id=1541
- [12] กิติ ดยัคคานนท์. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เศรษฐสตูดิโอ; 2532.
- [13] ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ. การวิจัยลักษณะการดำเนินงานและกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2555.
- [14] ไทยตำบลคอกคอม. ข้อมูลตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 5 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaitambon.com/tambon/730403>
- [15] กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุพ.ศ. 2546. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เจเอสการพิมพ์; 2547.

การขยายช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านรวมไทย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Expansion of Marketing Channels for Distribution Community Products of Baanruamthai, Prachuap Khiri Khan Province

วิวิศน์ สุขแสงอร่าม^{1*} โสภภาพร กล่ำสกุล^{2*} และพนิต ศรีประดิษฐ์^{3*}

Wiwit Suksangaram^{1*}, Sopaporn Klamsakul^{2*}, and Panit Sripradit^{3*}

¹สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศทางธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

²สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

³สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุวรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี 72230

¹Business Information Management, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Communication Arts Program, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

³Public Administration Faculty of Soculity Science Mahachulalongkorn rajavidyalaya University supanburi Buddhist college, Suphanburi 72230

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Wiwit.suk@mail.pbrua.ac.th

Received: 22 January 2021, Revised: 26 February 2021, Accepted: 3 March 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาช่องทางการตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสัปดาห์ผ่านระบบเครือข่าย 2) ออกแบบระบบช่องทางการตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสัปดาห์ผ่านระบบเครือข่าย และ 3) จัดทำแผนการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัปดาห์ หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธีใช้การเก็บข้อมูลจากการมีส่วนร่วม การสังเกต สัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน การศึกษาความสนใจในช่องทางการตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ช่องทางการตลาดและการจำหน่ายที่สร้างความสนใจให้ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์มากที่สุด คือ การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าในสถานที่ต่างๆ และการจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ในรูปแบบที่หลากหลาย 2) การออกแบบระบบช่องทางการตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนออกแบบในรูปแบบของเว็บไซต์เพื่อใช้สำหรับการเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ การนำเสนอข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์และข้อมูลของกลุ่ม ตลอดจนสามารถส่งสินค้าได้ภายในเว็บไซต์เพื่อขยายช่องทางการจัดจำหน่าย และ 3) แผนการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายมีประเด็นสำคัญ คือ การพัฒนาเว็บไซต์กลางของกลุ่มส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการใช้ระบบหน้าร้านออนไลน์ การพัฒนาผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูลในระบบและการเพิ่มฐานข้อมูลลูกค้า

คำสำคัญ : ช่องทางการตลาด ผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านรวมไทย

Abstract

The purposes of this research were as follows : 1) to study marketing channels and distribution pineapple products of Baanruamthai 2) to design a marketing channel system, selling products to the community, and 3) to develop planning of marketing channels

for distribution community products of Baanruamthai . This research was a mixed method and data collection from cooperative, observing and in-depth interview of 15 key informants. A study of interest in marketing channels and distribution of community products were carried out from 400 samples with questionnaires. Data were analyzed by using computer program with descriptive statistics, inferential statistics and content analysis.

The results of the study were as follow: 1) Most of marketing channels for distribution community products that generate d interest from exhibitor and distribution in several places and social media. 2) The design of distribution channel was developed in the website platform for distribution, present the product detail, including ordering community products of Baanruamthai, and 3) The key issues of the development plan were website development of Baanruamthai, training the online store management system for members and customer database management (CDM).

Keywords : Marketing Channel, Community Products, Baanruamthai

บทนำ

การสร้างรายได้โดยการนำทรัพยากรในพื้นที่มาสร้างมูลค่าเกิดเป็นสินค้าเพื่อจำหน่าย มีความสำคัญและเป็นนโยบายระดับชาติพิจารณาได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) เป็นแผนแรกที่ถูกใช้ให้เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยการปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่า เน้นสร้างความเข้มแข็งให้กับปัจจัยพื้นฐาน ทูทางเศรษฐกิจให้สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของฐานการผลิตและฐานรายได้เดิม และยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้วยการใช้เทคโนโลยีวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งสร้างสังคมผู้ประกอบการให้มีทักษะการทำธุรกิจที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาเครือข่ายชุมชนภายใต้รากฐานของความรู้สมัยใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อสร้างสินค้าให้มีคุณภาพและมูลค่าสูงขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างสมดุลการพัฒนาในทุกมิติโดยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่ทิศทางที่เติบโตในรูปแบบใหม่ ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการในภาคการผลิตและบริการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการในภาคเกษตรให้ใช้ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับสู่การผลิตและการให้บริการบนฐานความรู้ และที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้มีการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและระดับประเทศ ตลอดจนเชื่อมโยงสู่การนำผลการวิจัยไปสู่การลงทุนเชิงพาณิชย์ให้มากยิ่งขึ้น [1]

การพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราสินค้าโดยอาศัยหลักการใช้ประโยชน์ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนด้วยกระบวนการที่ผนวกความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเกิดจากองค์ความรู้ และนวัตกรรมนำเข้าสู่ขั้นตอนการพัฒนานำเอาปัจจัยสำคัญของการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์มาดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาวงกว้างให้ครอบคลุมภาคเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างเชื่อมโยงกันบนพื้นฐานของวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกเข้ากับการใช้องค์ความรู้ และนวัตกรรมทั้งนี้ การพัฒนาจะต้องมุ่งสู่ความสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นกระแสการพัฒนาของโลกปัจจุบัน [2] ซึ่งเป็นฐานคิดสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน และสร้างภาพลักษณ์ประเทศไทยเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจด้านความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถนำภูมิปัญญาทั้งในส่วนบุคคลและชุมชนมาต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ สร้างเอกลักษณ์ทางเศรษฐกิจ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ ให้สามารถเพิ่มรายได้แก่ประชาชนของประเทศ และสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและการค้าให้กับประเทศได้ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีศักยภาพ มีองค์ความรู้ มีทรัพยากร และ

ได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถรวมกลุ่มกันสร้าง โอกาสในการทำงานในลักษณะกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิชาชีพเพื่อนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเป็นสินค้าจำหน่าย เกิดการประกอบการตามแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับเครือข่ายวิชาชีพชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรดในชุมชน เพื่อสร้างเป็นรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิชาชีพชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภออุบลบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่นำทรัพยากรผนวกกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างสรรค์จนเกิดผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นนั้นคือ สับปะรด

การส่งเสริมเพิ่มมูลค่าสินค้าชุมชนและการส่งเสริมการตลาดสินค้าชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้ว่ากระแสการซื้อขายสินค้าออนไลน์เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในตลาดการค้าขายปัจจุบัน ประกอบกับการแข่งขันทางการค้าของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้การโฆษณาการประชาสัมพันธ์สินค้ามีช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย โดยเฉพาะช่องทางทางเครือข่าย ทั้งนี้ผู้ผลิตจะผลิตสินค้าคุณภาพดีเพียงใดก็ตาม สินค้าที่ใช้นั้นคงใช้ประโยชน์ได้ในกลุ่มผู้บริโภคได้จำนวนจำกัด การจัดจำหน่าย เป็นการศึกษาถึงกิจกรรมและสถาบันการตลาดที่สร้างอรรถประโยชน์ทางด้านเวลา สถานที่และความเป็นเจ้าของ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในตลาดเป้าหมายได้เป็นอย่างดี การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ทำให้การเพิ่มทางการตลาดเปลี่ยนจากเดิมอย่างมากมาย สื่อดิจิทัลและสื่อออนไลน์ เข้ามามีบทบาทการจำหน่ายสินค้า จากข้อมูลปี 2018 ทั่วโลกมีผู้ใช้งาน Social Media เป็นประจำ มากถึง 3.196 พันล้านคน แพลตฟอร์ม Social Media ยอดนิยมทั่วโลก ยังคงเป็น “Facebook” ตามมาด้วย “YouTube” ส่วนอันดับ 3 คือ “Whatsapp” ต่อด้วย “Facebook Messenger” และ “WeChat” สำหรับประเทศไทยมีผู้ใช้งาน Social Media มากถึง 51 ล้านคน ใช้เวลาในการเล่น Social Media โดยเฉลี่ย 3 ชั่วโมง 10 นาทีต่อวัน แอปพลิเคชันที่มีการใช้งานสูงสุดในไทย อันดับ 1 LINE อันดับ 2 Facebook อันดับ 3 Facebook Messenger คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมกรซื้อปิ้งออนไลน์ โดยพบว่า พฤติกรรมผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้า 71% ค้นหาข้อมูลสินค้า-บริการก่อนตัดสินใจซื้อ 70% เข้าไปดูร้านค้าออนไลน์ 62% ตัดสินใจซื้อสินค้า-บริการบนออนไลน์ 52% ปัจจุบันมีคนไทย 11.92 ล้านคน ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคบน E-Commerce โดยคิดเป็นมูลค่าการยอดขายบนออนไลน์ 2.962 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และยอดการใช้จ่ายต่อคนต่อปี อยู่ที่ 248 ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณกว่า 8,600 บาท ในปี ค.ศ. 2018 “สื่อโฆษณา” เพื่อสร้าง Brand/Product Awareness ให้ได้ผล พบว่าสื่อ 5 อันดับแรกที่ “ทรงพลัง” ในการสร้างการรับรู้ในแบรนด์และสินค้า-บริการ คือ อันดับ 1 สื่อโทรทัศน์ อันดับ 2 สื่อออนไลน์ อันดับ 3 สื่อสิ่งพิมพ์ อันดับ 4 สื่อในสตรีท อันดับ 5 โปสเตอร์[3] แต่ผู้ประกอบการชุมชนส่วนใหญ่ผลิตตามรูปแบบที่เคยทำกันมา โดยไม่ได้คำนึงตลาดใหม่ที่สามารถพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและสร้างความจงรักภักดีต่อสินค้ามากขึ้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ชุมชนของบ้านรวมไทยมีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์ของทรัพยากรพื้นถิ่น แต่ผู้บริโภคยังรู้จักสินค้าชุมชนของหมู่บ้านรวมไทยในวงจำกัด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเห็นควรศึกษาและพัฒนาการขยายช่องทางการตลาดผ่านระบบเครือข่ายเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากสับปะรดที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ โดยนำทุนทางวัฒนธรรมและทุนทรัพยากรพื้นถิ่นที่มีคุณค่าของชุมชนนั้นคือ สับปะรดของหมู่บ้านรวมไทย อำเภออุบลบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อสอดคล้องกับพฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร รับรู้ของผู้บริโภคและมีความสอดคล้องกับการยอมรับของผู้บริโภค ยกกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดอันจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจชุมชน และสร้างโอกาสในการดำเนินธุรกิจเชิงพาณิชย์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาช่องทางการตลาดและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสับปะรดผ่านระบบเครือข่าย
2. เพื่อออกแบบระบบช่องทางการตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสับปะรดผ่านระบบเครือข่าย
3. เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายของวิชาชีพชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย

อำเภออุบลบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทบทวนวรรณกรรม

1. การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นแนวคิดที่เน้นการแสดงตัวตนของชุมชนเพื่อสร้าง ผลิตภัณฑ์ในแต่ละพื้นที่โดยสร้างความโดดเด่นและสะท้อนตัวตนของชุมชนนั้นๆ ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น มีอัตลักษณ์ที่แสดงความเป็นชุมชนมีความสำคัญต่อระบบสังคม กล่าวคือประการแรกทำให้เรารู้สึกว่าเป็นตัวเราหรือพวกเราที่แตกต่างจากคนอื่น โดยไม่จำเป็นต้องมีเพียงหนึ่งแต่อาจมีหลายลักษณะที่ประกอบขึ้นมา อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับคนหรือสิ่งของแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะ ลักษณะพิเศษที่จะบ่งบอกตัวตนของสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น อัตลักษณ์จึงเป็นคุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล เป็นความจริงเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นอยู่ [4] ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวจึงมีความเฉพาะที่ทำให้โดดเด่นขึ้นมาและมีความแตกต่างจากสิ่งอื่น แนวคิดนี้จึงสามารถนำมาเป็นแนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ท้องถิ่นสร้างสรรค์อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ (Product) โดยมีกิจกรรมการคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางด้านการผลิตให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและต้องการของตลาดสากล โดยที่ท้องถิ่นจำเป็นต้องพึ่งตนเอง (Self-reliance) เป็นหลัก ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องในขบวนการนี้จำเป็นต้องอุทิศพลังงาน (Energy) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ความปรารถนา (Desire) ที่จะใช้ทรัพยากรที่หาพบในท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อที่จะเกิดการสร้างงานสร้างรายได้ และนำไปสู่เป้าหมายของการกินคืออยู่ดี คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน แสวงหารากฐานที่สำคัญของประเทศ นอกจากนี้เป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไปการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับรายได้ ชีวิตความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของชาวบ้านหรือเกษตรกรในชนบทที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่เป็นกลุ่มคนที่ยากจนที่สุดของประเทศ หากกลุ่มชาวบ้านหรือกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้มีรายได้สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อด้านบวกต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยในการประกอบธุรกิจชุมชนควรมุ่งเน้นสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัตถุดิบในชุมชน โดยคนในชุมชน โดยอาจพัฒนาต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ให้แก่งาน ผลงาน สินค้า บริการ ด้วยการใช้ความคิดบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ สร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม ทรัพยากรที่มีอยู่การสั่งสมภูมิปัญญาของสังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมโดยเรียก ธุรกิจรูปแบบดังที่กล่าวมานี้ว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy: CE)

2. การพัฒนาช่องทางการตลาด

การพัฒนาและขยายช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จะช่วยการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการ หรือความคิด หรือต่อบุคคล โดยใช้หัวใจให้เกิดความต้องการหรือเพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) ในผลิตภัณฑ์ โดยคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรมการซื้อ [5] เป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขาย (Personal selling) ทำการขายและการติดต่อสื่อสาร โดยไม่ใช่คน (Non personal selling) เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมีหลายประการ องค์การอาจเลือกใช้หนึ่งหรือหลายเครื่องมือซึ่งต้องใช้หลักการเลือกใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบประสมประสานกัน (Integrated Marketing Communication : IMC) โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับลูกค้า ผลิตภัณฑ์คู่แข่งกันโดยบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันได้ เครื่องมือการส่งเสริมการตลาดที่สำคัญ มีดังนี้ 1.การโฆษณา (Advertising) 2. การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal selling) 3. การส่งเสริมการขาย (Sales promotion) หมายถึง เป็นสิ่งจูงใจระยะสั้นที่กระตุ้นให้เกิดการซื้อหรือขายผลิตภัณฑ์หรือบริการ[6] เป็นเครื่องมือกระตุ้นความต้องการซื้อที่ใช้สนับสนุนการโฆษณา และการขายโดยใช้พนักงานขาย [5] ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจ การทดลองใช้ หรือการซื้อโดยลูกค้าคนสุดท้าย หรือบุคคลอื่นในช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย มี 3 รูปแบบ คือ (1) การกระตุ้นผู้บริโภค เรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่ผู้บริโภค (Consumer promotion) (2) การกระตุ้นคนกลาง เรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่คนกลาง (Trade promotion) (3) การกระตุ้นพนักงานขาย เรียกว่า การ

ส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่พนักงานขาย (Sales force Promotion) 4. การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relations) 5. การตลาดทางตรง (Direct marketing หรือ Direct response marketing) ปัจจุบันการพัฒนาหรือการขยายช่องทางการตลาดนิยมทำในรูปแบบของการตลาดดิจิทัลครอบคลุมแพลตฟอร์มที่หลากหลายทั้งสื่อ ช่องทาง เครื่องมือ บริการและ โปรแกรมประยุกต์ รูปแบบของการตลาดออนไลน์แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ ดังนี้ 1. การตลาดผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตหรือการโฆษณาออนไลน์ 2. การตลาดผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile marketing) 3. การใช้การตลาดผ่านโทรทัศน์ที่มีปฏิสัมพันธ์ได้ (Interactive television)

3. พฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้อ

พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการกระทำของบุคคลบุคคลหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการหาให้มาและการใช้ซึ่งสินค้าและบริการ ส่วนพฤติกรรมผู้ซื้อนั้น หมายถึง การกระทำของบุคคลบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการด้วยเงินและรวมถึงการตัดสินใจ การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค เป็นวิธีการศึกษาที่แต่ละบุคคลทำการตัดสินใจที่จะใช้ทรัพยากร เช่น เวลา บุคลากร และอื่นๆ เกี่ยวกับผู้บริโภคสินค้า ซึ่งนักการตลาดต้องศึกษาว่าสินค้าที่เขาจะเสนอนั้น ใครคือผู้บริโภค (Who) ผู้บริโภคซื้ออะไร (What) ทำไมจึงซื้อ (Why) ซื้ออย่างไร (How) ซื้อเมื่อไร (When) ซื้อที่ไหน (Where) ซื้อและใช้บ่อยครั้งเพียงใด (How often) รวมทั้งการศึกษาว่าใครมีอิทธิพลต่อการซื้อเพื่อค้นหาคำตอบ 7 ประการเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior model) เป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจ ที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่เกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิดความต้องการ สิ่งกระตุ้นผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's black box) ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำที่ผู้ผลิตและผู้ขายไม่สามารถคาดได้ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อที่จะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่างๆ ของผู้ซื้อ แม้จะมีกรตอบสนองผู้ซื้อ (Buyer's response) หรือการตัดสินใจของผู้ซื้อ (Buyer's purchase decision) โดยการตัดสินใจผู้บริโภค ผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนหรือ ไม่สามารถทราบความต้องการของผู้บริโภคได้ จึงจำเป็นต้องพยายามค้นหากระบวนการตัดสินใจซื้อ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากลักษณะของผู้ซื้อและลักษณะการตัดสินใจของผู้ซื้อ [7] โดยมีกระบวนการเริ่มตั้งแต่ 1. การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา (Problem/Need recognition) 2. การแสวงหาข้อมูล (Information search) 3. การประเมินทางเลือก (Evaluation of alternatives) 4. การตัดสินใจซื้อ (Purchase decision) และ 5. พฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post purchase behavior) ผู้ผลิตหรือผู้ขายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้อ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและทำการตลาดให้ตรงใจผู้บริโภคที่สุด

4. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร

การเปิดรับข่าวสารเป็นพื้นฐานหนึ่งในการวัดระดับความสนใจ โดยเนื้อหาข่าวสารต่างๆ ที่ผู้รับสารได้รับนั้น สามารถใช้ เป็นเครื่องมือชี้วัดพฤติกรรมของผู้รับสารได้ เช่น ปริมาณการรับข่าวสารต่อวันหรือต่อสัปดาห์ นอกจากนั้นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงการชื่นชอบเนื้อหา บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก ยังมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย อย่างไรก็ตาม บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน ดังนั้น ข่าวสารที่หลั่งไหลเข้ามาไปยังบุคคลจากช่องทางต่าง ๆ นั้นมักจะถูกคัดเลือกลดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจ มีประโยชน์และเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสาร จะเป็นข่าวสารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร [8] โดยกระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสาร ในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ขั้นตอนตามลำดับ ดังต่อไปนี้ 1) การเลือกเปิดรับเป็นขั้นแรกในการเลือกช่องทางการสื่อสาร บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสาร จากแหล่งสารที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น การเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง เลือกเปิดวิทยุ กระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่งตามความสนใจและความต้องการของตน อีกทั้งทักษะและความชำนาญในการรับรู้ข่าวสารของคนเรานั้นก็ต่างกัน บางคนถนัดที่จะฟังมากกว่าอ่าน ก็จะชอบฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือเป็นต้น 2) การเลือกให้ความสนใจ ผู้เปิดรับข่าวสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งโดยมักเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือ ทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อไม่ให้เกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจ ที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องทางด้านความเข้าใจ (Cognitive dissonance) 3) การเลือกรับรู้และตีความหมาย เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารแล้ว ก็เชื่อว่ารับรู้

ข่าวสารทั้งหมดตามเจตนาของ ผู้ส่งสารเสมอไปเพราะคนเรามากเลือกรับรู้และตีความหมายสารแตกต่างกันไปตามความสนใจ ทักษะคิด ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกาย หรือสภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ฉะนั้นแต่ละคนอาจตีความเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับลักษณะส่วนบุคคลดังกล่าว นอกจากจะทำให้ข่าวสารบางส่วนถูกตัดทิ้งไปยังมีการบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่น่าพอใจของแต่ละบุคคลด้วย 4) การเลือกจดจำบุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทักษะคิด ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอดต่อในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย หรือเรื่องที่ขัดแย้งกับความคิดของตนเอง ข่าวสารที่คนเราเลือกจดจำไว้นั้น มักมีเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนความรู้สึกนึกคิด ทักษะคิด ค่านิยม หรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่เดิมให้มีความมั่นคงชัดเจนยิ่งขึ้น และเปลี่ยนแปลงยากขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป ส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้เมื่อเกิดความรู้สึกขัดแย้งและมีสิ่งที่ไม่สบายใจ

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจเพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินงาน (Implementation) ด้วย เช่น ในการจัดองค์กร การกำหนดกิจกรรมการพัฒนา และการตัดสินใจยังมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation) ในกิจกรรมพัฒนาด้วย ซึ่งเพียร์สและสตีเฟล (Pearse & Stiefel) [9] ได้อธิบายถึงประเภทของการมีส่วนร่วมว่ามี 4 ขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมแบ่งตามระดับความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมได้ [10] ดังนี้ 1) การแจ้งข้อมูลเพื่อทราบ 2) การปรึกษาหารือ 3) การเป็นหุ้นส่วน และ 4) การบริหารจัดการตนเอง สำหรับเครื่องมือที่นำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม มีรูปแบบหลากหลาย เช่น การจัดเวทีชุมชนหรือเรียกเป็นทางการว่าการประชุม การสัมภาษณ์ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้สมาชิก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความชำนาญร่วมกับการใช้วิทยากรที่เหมาะสม และสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม ชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้นำชุมชน สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 15 คน

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนทั่วไปที่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากผู้บริโภคทั่วไปที่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่มีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ตามการคำนวณจากสูตรขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ กำหนดความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

2. ตัวแปรการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว ภูมิลำเนา

ตัวแปรตาม คือ ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สนทนากลุ่ม- ตอบกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้างเพื่อให้ทราบถึงศักยภาพด้านช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สำหรับการศึกษาช่องทางการตลาดและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสับปะรดผ่านระบบเครือข่ายจากประชาชนทั่วไป เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน คิดค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าเท่ากับ 0.890 โดยสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามเกี่ยวกับช่องทางการจำหน่ายที่ทำให้ผู้บริโภคสนใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. วิธีการรวบรวมข้อมูล

4.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาเอกสารการดำเนินงาน การสัมภาษณ์ พุทธศุขและจัดสถานการณ์ให้กลุ่มบุคคลที่ถือเป็นผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น การตอบคำถามขณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ พุทธศุข ศึกษาเอกสารต่างๆ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการตอบคำถามโดยกรอบการเก็บรวบรวมข้อมูลจะศึกษาข้อมูลที่เป็นบริบท จัดสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ โดยจัดกระบวนการให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการข้อมูลให้เป็นระบบ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้คำตอบตามประเด็นในแต่ละข้อกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บข้อมูลจะใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เมื่อกรอกข้อมูลครบถ้วนหลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบว่ามีข้อผิดพลาดหรือไม่เพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 4.1 และ 4.2 มาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชันช่องทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และประเมินร่วมกันอีกครั้งกับผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อพัฒนาเป็นแอปพลิเคชันช่องทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อจำหน่ายสินค้าและสื่อสารการตลาด และพัฒนาแผนการพัฒนาระบบช่องทางการจัดจำหน่ายของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรดหมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อสร้างแผนการพัฒนาระบบช่องทางการจัดจำหน่ายของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปผลการวิจัยเสนอแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย แผนงานพัฒนาช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามทั้งหมดลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชันช่องทางการตลาด และการจัดทำแผนโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

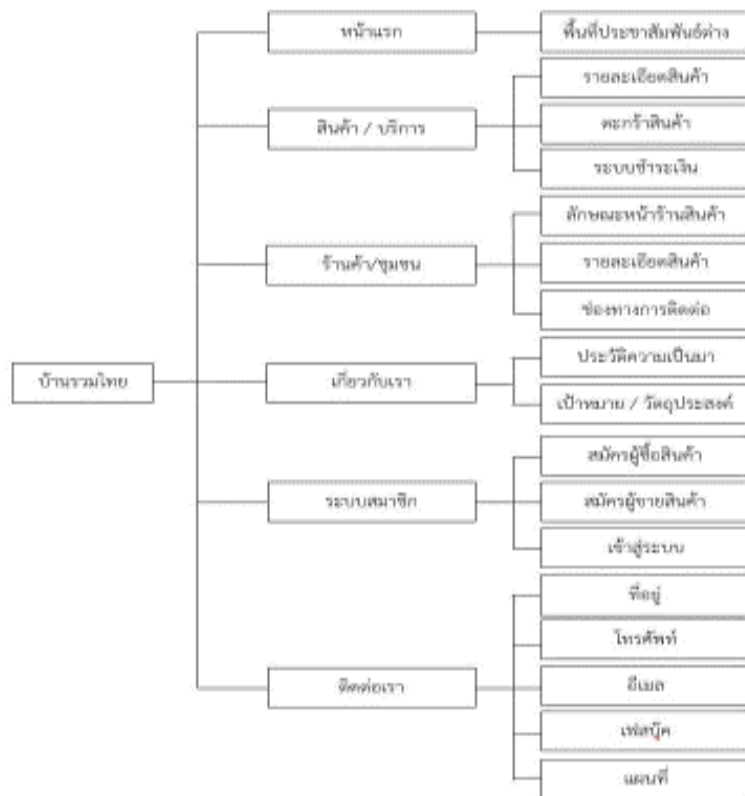
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การขยายช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านรวมไทย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผู้บริโภคสนใจ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 63 ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วงอายุ 31-40 คิดเป็นร้อยละ 36.6 ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 46 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.4 โดยส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญา

ตรี คิดเป็นร้อยละ 71.4 สถานะภาพทางครอบครัวส่วนใหญ่ โสด คิดเป็นร้อยละ 65.3 มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 28 ในส่วนช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ คือ สื่อออนไลน์ ได้แก่ เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ของกลุ่ม เป็นส่วนใหญ่ คิดรวมเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาคือ ผ่านทางงานแสดงสินค้าในสถานที่ต่าง ๆ ผ่านทางร้านขายของฝาก คิดเป็นร้อยละ 41

2. การออกแบบระบบช่องทางการตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสัปดาห์ผ่านระบบเครือข่าย การขยายช่องทางการจัดจำหน่ายของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัปดาห์ระด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยออกแบบขึ้นมาในรูปแบบของเว็บไซต์เพื่อใช้สำหรับการเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ การนำเสนอข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์ และ ข้อมูลของกลุ่ม ตลอดจนสามารถส่งสินค้าได้ภายในเว็บไซต์ ซึ่งมีโครงสร้างของเว็บไซต์ประกอบไปด้วยส่วนหลัก ดังนี้ (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 โครงสร้างของเว็บไซต์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัปดาห์ระด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดยส่วนหน้าแรกจะเป็นส่วนพื้นที่ของการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ส่วนที่ 2 คือส่วนสินค้าและบริการ ประกอบด้วยส่วนของรายละเอียดสินค้า ตะกร้าสินค้า และระบบชำระเงิน ส่วนที่ 3 ร้านค้า/ชุมชน ส่วนที่ 4 เกี่ยวกับเรา ประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมา เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ส่วนที่ 5 ระบบสมาชิก ประกอบด้วย ส่วนของการรับสมัครผู้ซื้อสินค้า ส่วนของการรับสมัครผู้ขายสินค้า และการเข้าสู่ระบบ และส่วนที่ 6 ติดต่อเรา ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับ การติดต่อสื่อสาร ได้แก่ ที่อยู่ โทรศัพท์ อีเมล เฟสบุ๊ก แผนที่ ในรูปแบบ ดังตัวอย่าง รูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงหน้าแรกของเว็บไซต์วิชากิจกรรมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การจัดสินค้าและบริการ ประกอบด้วย ส่วนของรายละเอียดสินค้า ตะกร้าสินค้า และระบบชำระเงิน ดังตัวอย่าง รูปที่ 3

รูปที่ 3 แสดงสินค้า/บริการของเว็บไซต์วิชากิจกรรมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ระบบสมาชิก ประกอบด้วย ส่วนของการรับสมัครผู้ซื้อสินค้า ส่วนของการรับสมัครผู้ขายสินค้า และการเข้าสู่ระบบ ดังตัวอย่างรูปที่ 4 และรูปที่ 5

รูปที่ 4 แสดงช่องทางการสมัครเป็นสมาชิกของผู้ซื้อ

รูปที่ 5 แสดงช่องทางการสมัครเป็นผู้ซื้อขาย

ข้อมูลสำหรับติดต่อ ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ ที่อยู่ โทรศัพท์ อีเมล เฟสบุ๊ก แผนที่ ดังตัวอย่างรูปที่ 6

รูปที่ 6 แสดงช่องทางการติดต่อสื่อสาร

3. แผนการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ศักยภาพทางการตลาด พบว่า 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์สับปะรด มีทั้งผลิตภัณฑ์ที่เป็นเครื่องใช้ ผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร ทำให้มีความหลากหลายในการตอบ โจทย์ ผู้บริโภคและมียุทธศาสตร์เป้าหมายที่หลากหลายตามรูปแบบของผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา การตั้งราคาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของทางกลุ่มพบว่า ราคาสินค้าบางชิ้น มีราคาต่ำเกินไป บางชิ้นมีราคาสูงเกินไป และการตั้งราคายังไม่สะท้อนต้นทุนในการดำเนินงาน 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เดิมทางกลุ่มจะจำหน่ายที่ร้านค้าของทางกลุ่ม มีการออกร้านจำหน่ายสินค้ากับทางพัฒนาชุมชน ทางหน่วยราชการอื่น ๆ บ้างตามเทศกาล ไม่มีจำหน่ายผ่านตัวแทน มีการจำหน่ายผ่านทางช่องทางไลน์ และเฟส ส่วนตัวของสมาชิก ทำให้ไม่เป็นที่รู้จัก 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด ทางกลุ่มมีการส่งเสริมการตลาดค่อนข้างน้อย ขาดการโฆษณา ประชาสัมพันธ์เชิงรุก มีการจัดทำโปรโมชั่นบ้างครั้ง เช่น ส่วนลดทางการค้า การประชาสัมพันธ์กิจกรรมงานของชุมชน เป็นต้น

2. การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการตลาดและช่องทางการตลาด พบว่า มีจุดอ่อนเรื่องของการรู้ด้านการตลาด การทำการตลาดแบบเดิม ช่องทางการจำหน่ายที่จำกัด และยังเป็นช่องทางการจำหน่ายในรูปแบบเดิม คือการวางจำหน่ายที่กลุ่ม หรือออกงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยราชการ

3. การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าควรมีการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดการเข้าถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น โดยมีการดำเนินการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายดังนี้ 1) การพัฒนาเว็บไซต์กลางของกลุ่ม โดยประกอบไปด้วยการทำงานต่าง ๆ คือ มีข้อมูลรายละเอียดของกลุ่ม มีระบบหน้าร้านออนไลน์ มีระบบสมาชิกร้านค้า

มีระบบสมาชิกผู้ซื้อสินค้า มีระบบชำระเงิน มีส่วนของการติดต่อระหว่างผู้ซื้อ กับทางกลุ่มฯ 2) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการใช้ระบบแก่ทางกลุ่มฯ 3) กำหนดผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูลในระบบ เพื่อให้ระบบมีความทันสมัย และบริหารจัดการยอดขายของกลุ่ม 4) เพิ่มฐานข้อมูลลูกค้าให้กลุ่ม โดยส่งคำเชิญชวนยังกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มเป้าหมายทราบ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การขยายช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า กลุ่มลูกค้าเป้าหมายส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 21-40 ปี เป็นส่วนใหญ่ มีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ โดยมีรายได้ในช่วง ต่ำกว่า 15,000 บาท ถึง 45,000 บาท ภูมิลำเนาของกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่อยู่ใน กรุงเทพฯ และภาคอีสานเป็นส่วนใหญ่ ช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีความน่าสนใจ ได้แก่ ผ่านงานแสดงสินค้า ผ่านทางร้านขายของฝาก ผ่านทางช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับ นิรนุช โชติพันธ์ [11] พบว่า ผู้บริโภคมีความเห็นด้านการให้บริการผ่านร้านค้าอยู่ในระดับมาก ในส่วนช่องทางจัดจำหน่ายที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า สอดคล้องกับ จีระนันต์ เจริญรัตน์ สุพิชญา นิลจินดาและมนัสนันท์ นิ่มพิศาล [12] เรื่อง การศึกษาแนวทางการสร้างช่องทางการตลาดผ้าไหมสี่เขาหลายดอกแก้ว ผ่านโซเชียลมีเดีย : กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า อ.เต่างอย จ.สกลนคร พบว่ากลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจด้านการตลาด การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ส่วนช่องทางการจัดจำหน่ายบนระบบเครือข่ายสอดคล้องกับ นิรนุช โชติพันธ์ [11]. เรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อช่องทางการจัดจำหน่ายไวน์ พบว่า ผู้บริโภคมีความเห็นด้านการให้บริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ในระดับมาก

ในส่วนของขยายช่องทางการจัดจำหน่ายของวิสาหกิจชุมชน บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เลือกการพัฒนาเว็บไซต์ของกลุ่มเพื่อเป็นการขยายช่องทางการจัดจำหน่าย โดยออกแบบขึ้นมาในรูปแบบของเว็บไซต์เพื่อใช้สำหรับการเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ การนำเสนอข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์ และ ข้อมูลของกลุ่ม ตลอดจนสามารถส่งสินค้าได้ภายในเว็บไซต์ ซึ่งมีโครงสร้างของเว็บไซต์ดังนี้คือ 1) ส่วนหน้าแรก จะเป็นส่วนพื้นที่ของการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ 2) ส่วนสินค้าและบริการ ประกอบด้วยส่วนของรายละเอียดสินค้า ตะกร้าสินค้า และระบบชำระเงิน 3) ร้านค้า/ชุมชน 4) เกี่ยวกับร้าน ประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมา เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม 5) ระบบสมาชิก ประกอบด้วย ส่วนของการรับสมัครผู้ซื้อสินค้า ส่วนของการรับสมัครผู้ขายสินค้า และการเข้าสู่ระบบ 6) ติดต่อเรา ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับ การติดต่อสื่อสาร ได้แก่ ที่อยู่ โทรศัพท์ อีเมล เฟสบุ๊ก แผนที่ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ จารุณี ภักทรวงษ์ธนา [13] ซึ่งพบว่า การพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความสามารถในการนำเสนอสินค้า ขายสินค้าผ่านทางออนไลน์ การจัดการดูแลระบบ

ในส่วนของจัดทำแผนการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีจุดอ่อนในเรื่องของ ความรู้ด้านการตลาด การทำการตลาดแบบเดิม ช่องทางการจำหน่ายที่จำกัด และยังเป็นช่องทางการจำหน่ายในรูปแบบเดิม คือการวางจำหน่ายที่กลุ่ม หรือออกงานแสดงสินค้าต่างๆ ร่วมกับหน่วยราชการ และการวิเคราะห์ในส่วนช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าควรมีการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดการเข้าถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น โดยมีการดำเนินการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายดังนี้ 1) การพัฒนาเว็บไซต์กลางของกลุ่ม โดยประกอบไปด้วยการทำงานต่าง ๆ คือ มีข้อมูลรายละเอียดของกลุ่ม มีระบบหน้าร้านออนไลน์ มีระบบสมาชิกร้านค้า มีระบบสมาชิกผู้ซื้อสินค้า มีระบบชำระเงิน มีส่วนของการติดต่อระหว่างผู้ซื้อ กับทางกลุ่มฯ 2) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการใช้ระบบแก่ทางกลุ่มฯ 3) กำหนดผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูลในระบบ เพื่อให้ระบบมีความทันสมัย และบริหารจัดการยอดขายของกลุ่ม 4) เพิ่มฐานข้อมูลลูกค้าให้กลุ่ม โดยส่งคำเชิญชวนยังกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มเป้าหมายทราบ ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลพัทธ์ พงษ์ประไพ [14] เรื่องการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอโดยชุมชนมีส่วนร่วม พบว่า ควรมีการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายในรูปแบบของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

เว็บไซต์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรดหมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่พัฒนาขึ้นโดยนักวิจัย สมาชิกกลุ่มและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรนำไปใช้ประโยชน์โดยเป็นสื่อกลางสำหรับใช้เป็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มและชุมชน เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาด และสร้างการรับรู้ในผลิตภัณฑ์ที่แสดงให้ผู้บริโภคและประชาชนทั่วไปทราบว่าผลิตภัณฑ์คุณภาพเหล่านี้เป็นของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรดหมู่บ้านรวมไทย เพื่อประโยชน์ในการนำไปจำหน่ายในนามของกลุ่ม สร้างการทำงานร่วมกัน โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ โดยพัฒนาปรับปรุงทั้งผลิตภัณฑ์และช่องทางการจัดจำหน่ายให้ตรงใจผู้บริโภคยิ่งขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยสามารถนำสู่ นโยบายสาธารณะด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และประชาชนในหมู่บ้านรวมไทย ร่วมกำหนดแผนและกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ และใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายในนามกลุ่ม โดยเฉพาะการทำธุรกิจทางสื่อออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการขยายการตลาดของสินค้าชุมชน ส่งเสริมการสร้างรายได้ให้ชุมชนอยู่ดีมีสุขยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลายมากขึ้น

3.2 ควรมีการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์ ในรูปแบบอื่น เพิ่มมากขึ้น

3.3 ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกในกลุ่มให้ใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์ที่เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ; 2559.
- [2] เทิดชาวี ช่วยบำรุง. ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์. สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ; 2554
- [3] Brand Buffet. สถิติผู้ใช้ดิจิทัลทั่วโลก “ไทย” เสพติดเน็ตมากสุดในโลก-“กรุงเทพ” เมืองผู้ใช้ Facebook สูงสุด.[อินเทอร์เน็ต]. 2018 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก :<https://www.brandbuffet.in.th/2015/09/silver-gen-consumer-insight2015/>
- [4] Oxford Dictionaries. (2010). Oxford University. [Internet]. 2010 [cited 2020 June 1]. Available from <http://oxforddictionaries.com>.
- [5] Etzel, Michael J.; Walker, Bruce J.; & Stanton, William J. Marketing. 14th ed. Boston: McGraw – Hill; 2007.
- [6] Armstrong, Gary and Kotler, Philip. Marketing An Introduction. 9 th ed. Newfersey : Pearson Education.Etzel. 2009 ; 127
- [7] Kotler Philip. Marketing Management. Analysis , Planning, Implementation and Control. (11th ed.). Newjersey : Prentice-Hall, Inc; 2000.
- [8] McCombs, M. E., & Becker, L. B. Using mass communication theory. Englewood Cliffs, NJ: Pearson/ Prentice Hall; 1979.
- [9] Pearse, Amdrew chemoche & Stiefel, Malthias. Inquiry into pathicipation : aresearch approach Geneva ; United Research Institute for Social Development; 1979.
- [10] ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ; 2552.
- [11] นีรนุช โชติพันธ์. ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อช่องทางการจัดจำหน่ายไวน์. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2555.
- [12] จีระนันต์ เจริญรัตน์ สุพิชญา นิลจินดา และมนัสนันท์ นิมพิศาล. การศึกษาแนวทางการสร้างช่องทางการตลาดผ้าไหมสี่เหลาขดอกแก้วผ่านโซเชียลมีเดีย : กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า อ.เต่างอย จังหวัดสกลนคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; 2556.

- [13] จารุณี ภัทรวงษ์ธนา. การขยายช่องทางการตลาดออนไลน์สินค้าหัตถกรรมชุมชน ตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น; 2558.
- [14] วิมลพัทธ์ พงษ์ประไพ. การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอมโดยชุมชนมีส่วนร่วม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต].สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา; 2553.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2

**Factors Affecting Performance According to Teacher Professional Standard
of Teachers in Schools under the Office of Chachoengsao Primary
Educational Service Area 2**

กิงกัญจน์ เปสาโก* พรทิพย์ คำชาย และ หนึ่งฤทัย เมฆวาทิต
Kingkan Pesako* Pornthip Khamchai and Nuengruthai Mekwathat

สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดจะเขียงเทรา 24000
Education Asministrator Program, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Chachoengsao 24000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: warnkingkan@gmail.com

Received: 23 January 2021, Revised: 26 February 2021, Accepted: 2 March 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหาร การรับรู้ในความสามารถของตนเอง เจตคติต่ออาชีพครู และแรงจูงใจในการทำงานของครู 2) ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครู 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู และ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คุณภาพเครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่นของปัจจัย 5 ปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.806 - 0.981 ส่วนการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 มีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 64.30 โดยปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ การรับรู้ในความสามารถของตนเอง รองลงมา คือ แรงจูงใจในการทำงานของครู ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเจตคติต่ออาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทาง .05 สามารถเขียน เป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $Z'y = -.221X1 + .199X2 + .585X3 + .088X4 + .229X5$

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล การปฏิบัติงานตามมาตรฐาน มาตรฐานวิชาชีพครู

Abstract

The purposes of this research were to study; 1) levels of factors in terms of transformational leadership, authority usage of administrators, self-efficacy, teachers' attitude towards teaching profession, and teacher's work motivation; 2) levels of teacher performance according to teacher professional standard; 3) relationship between five factors and teacher performance according to teacher professional standard; and 4) factors affecting teacher performance according to teacher professional standard in schools under the office of Chachoengsao primary educational service area 2. The samples were 310 teachers under the office of Chachoengsao primary educational service area 2 in the academic year 2019. The research instrument was questionnaires using rating scale. In terms of the tool quality, it showed the reliability of five factors was between 0.806-0.981, and the reliability of teacher performance according to teacher professional standard was at 0.973. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, the Pearson Product-Moment Correlation, and Multiple Regression Analysis.

The research results showed as follows: 1) the level of the five factors overall was at a high level. 2) the level of the teacher performance according to teacher professional standard overall was at a high level. 3) the five factors had a positive relation with the teacher performance according to teacher professional standard with the statistical significance of .01, and 4) the five factors affected the teacher performance according to teacher professional standard in schools under the office of Chachoengsao primary educational service area 2. All five factors had 64.30% predictive power with the most predictive power being self-efficacy, followed by teacher's work motivation, transformational leadership, and authority usage of administrators with the statistical significance of 0.1, and teachers' attitude towards teaching profession with the statistical significance of 0.5. The predictive equation could be written in form of standard scores as $Z' y = -.221X1 + .199X2 + .585X3 + .088X4 + .229X5$

Keywords : Factors Affecting, Teacher Performance According to Professional Standard, Teacher Professional Standard

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยในการพัฒนาคนไทยให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านความรู้ สติปัญญา มีคุณธรรม สามารถทำงาน โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 53 ได้ระบุให้มืองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาศึกษาครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนมีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองต่อความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ [1]

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุด ผลการศึกษาขึ้นอยู่กับกรปฏิบัติงานของสถานศึกษา แต่การที่สถานศึกษาจะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ผู้บริหาร ครู ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ครูทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในการทำให้การจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ [2] ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นงานหลักของครู [3] ครูมีบทบาทสำคัญมากทางการศึกษา เพราะหน้าที่ของครู คือการอบรม สั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป [4] โดยครูมีบทบาทและหน้าที่ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความเจริญก้าวหน้า ในขณะเดียวกันครูก็ต้องพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมควบคู่กันไปตลอดเวลา [5] ครูสภาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับคุรุสภา

ในส่วนของวิชาชีพครูเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และทิศทางการศึกษาของชาติ โดยออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดให้มาตรฐานวิชาชีพครู 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน [6]

มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงผลการปฏิบัติงานและพัฒนางานซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนให้มีทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบอาชีพตามระดับคุณภาพมาตรฐาน การปฏิบัติงานกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องสอบใบอนุญาตทุก ๆ 5 ปี มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูมี 3 ประการ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้การปฏิบัติตามมาตรฐานเกิดประโยชน์ต่อครู ผู้เรียน และประเทศชาติ [6] ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูหลายท่านพบว่า มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู เช่น ผลการวิจัย ของอรุษา หอมรงค์ศิริ [7] พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาด้านอำนาจจากการได้รับหรือการเป็นเจ้าของข้อมูล อำนาจจากการบังคับบัญชา อำนาจจากการเชื่อมโยง อำนาจการให้รางวัล อำนาจจากความ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานครู และพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษา ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้น ทางปัญญาและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล [8] และตัวแปรแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพครู เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เขต 2 และเขต 3 [9] ซึ่งสอดคล้องกับจรนารถ เจริญบรรจง [10] พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 62.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2561 เกี่ยวกับการบริหารงานด้านคุณภาพการศึกษา ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 พบว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวม 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2559 ร้อยละ 40.23 ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.33 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2560 ต่ำกว่าปีการศึกษา 2559 ร้อยละ 2.90 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากผลการประเมินเมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2559 ลดลง 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ย 23.91 ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ย 20.15 ซึ่งลดลงร้อยละ 3.76 วิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ย 32.39 ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ย 29.84 ลดลงร้อยละ 2.55 และภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ย 27.04 ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ย 26.57 ซึ่งลดลงร้อยละ 0.47 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET) โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 มิติที่ 1 ด้านการศึกษา (Education) และมิติที่ 3 มิติด้านบุคลาการที่เป็นเลิศ (Personal Excellence) ประกอบด้วย 1) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในตำแหน่งอย่างมืออาชีพ 2) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง เป็นกำลังสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และ 3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีศักยภาพ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ [11]

จากการศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self – Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2561 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 สามารถสรุปได้ว่า ครูควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียน ได้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างหลากหลาย [12] ควรมีการส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญ กำหนดแผนพัฒนาครูอย่างชัดเจน [13] ควรส่งเสริมครูให้มีการผลิตสื่อและสร้างนวัตกรรม เพื่อใช้ในการจัดการเรียน การสอน และ โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน [14] ได้เสนอจุดควรพัฒนา คือ ครูควรผลิตสื่อและสร้างนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูควรจัดทำ

วิจัยในชั้นเรียน จากปัญหาส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาโดยตรง และเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครู ตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้ ซึ่งสถานศึกษาต้องใช้เป็นแนวทางในพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการจัดการศึกษาและครูต้องใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ซึ่งผลการศึกษานี้เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารและการพัฒนาการปฏิบัติงานของครู ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหาร การรับรู้ในความสามารถของตนเอง เจตคติต่ออาชีพครู และแรงจูงใจในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหาร การรับรู้ในความสามารถของตนเอง เจตคติต่ออาชีพครู และแรงจูงใจในการทำงานของครูกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2
4. เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหาร การรับรู้ในความสามารถของตนเอง เจตคติต่ออาชีพครู และแรงจูงใจในการทำงานของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 149 โรงเรียน จำนวนครู 1,515 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ เป็น โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 310 คน ได้มาโดย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน [15] จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 30 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 41 โรงเรียน และขนาดใหญ่ จำนวน 4 โรงเรียน จากนั้นเลือกตัวอย่างครูตามสัดส่วนของประชากรแต่ละชั้นโดยใช้การเทียบบัญญัติไตรยางศ์
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้แบบสอบถามตามคำแนะนำ และนำแบบสอบถามไปใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีของครอนบาค พบว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นของปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ระหว่าง 0.806 - 0.981 ส่วนการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปเสนอต่อเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ในการขออนุญาตให้ครูในสถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ส่งที่ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมา คิดเป็น 17.74% เนื่องจากระหว่างการเก็บข้อมูลมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) และส่ง QR-Code ของแบบสอบถามออนไลน์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา ขอความอนุเคราะห์ให้แจ้งครูในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลในแบบสอบถามออนไลน์ พร้อมแจ้งวันในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์ ภายใน 5-7 วัน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมา คิดเป็น 82.26% และ 3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบ Enter

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหารการรับรู้ในความสามารถของตนเอง เจตคติต่ออาชีพครู แรงจูงใจในการทำงานของครู พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เจตคติต่ออาชีพครู การรับรู้ในความสามารถของตนเอง แรงจูงใจในการทำงานของครู และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ การใช้อำนาจของผู้บริหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูพิจารณาว่า ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย เป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูบรรลุตามวัตถุประสงค์และมีคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นองค์ประกอบที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสังคม แพงแสงไพศาล [16] ที่พบว่า ปัจจัยที่คิดว่าส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ระดับเจตคติต่ออาชีพครู พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากครูพิจารณาว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติยศค่าแก่การยกย่อง และเห็นว่าอาชีพครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ จึงมีความภาคภูมิใจศรัทธาในอาชีพครูและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจรนารถ เจริญบรรจง [10] ที่พบว่า ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจากครูพิจารณาว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 มีการมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษรให้ครูปฏิบัติตาม มีวิธีการในการแจ้งข้อมูล เผยแพร่ข่าวสารให้ครูรับรู้อย่างทั่วถึง มีการนำหลักการใช้อำนาจของผู้บริหารมาใช้ในการบริหารงานในระดับมาก เพื่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอุรุชา หอมรงค์ศิริ [7] ที่พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด โรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครู มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากครูพิจารณาว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นข้อปฏิบัติสำหรับครูในการประกอบวิชาชีพ อีกทั้งครูอาจพิจารณาว่าการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน สอดคล้องกับจรนารถ เจริญบรรจง [10] ที่พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 จากผลการศึกษา พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 พิจารณาว่าการปฏิบัติหน้าที่ครู เป็นภารกิจอันสำคัญที่ครูจะต้องปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู

มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ผู้เรียน เป็นการปฏิบัติหน้าที่ครูที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ เลขาตระกูล [17] ที่พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ของครูในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 จากผลการศึกษา พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจาก ครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 พิจารณาว่าการจัดการเรียนรู้ ตามมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งครูมีการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ มีการจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของขวัญชัย ปัจฉัยตา [18] ที่พบว่า การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

3. จากผลการศึกษาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหาร การรับรู้ในความสามารถของตนเอง เจตคติต่ออาชีพครู และแรงจูงใจในการทำงานของครูกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยสามารถแสดงได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	y
X_1	1.000					
X_2	.835**	1.000				
X_3	.358**	.458**	1.000			
X_4	.316**	.295**	.558**	1.000		
X_5	.347**	.404**	.516**	.393**	1.000	
Y	.262**	.401**	.764**	.493**	.569**	1.000

จากตารางที่ 1 พบว่า การรับรู้ในความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และการใช้อำนาจของผู้บริหาร เจตคติต่ออาชีพครูและแรงจูงใจในการทำงานของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อย กับการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r_{x_1y}=.262$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายไหม ดาบทอง [19] ที่ได้ศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 การรับรู้ในความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r_{x_2y}=.764$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ รจนารถ เขียมบรรจง [10] ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยระดับบุคคลด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครู มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 สามารถแสดงได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ตัวแปร	การปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู				
	<i>b</i>	<i>S.E.b.</i>	β	<i>t</i>	<i>Sig</i>
ค่าคงที่ (Constant)	.946	.181		5.214	.000
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1)	-.136	.039	-.221	-3.484**	.001
การใช้อำนาจของผู้บริหาร (X_2)	.133	.045	.199	2.997**	.003
การรับรู้ในความสามารถของตนเอง (X_3)	.531	.043	.585	12.422**	.000
เจตคติต่ออาชีพครู (X_4)	.093	.045	.088	2.072*	.039
แรงจูงใจในการทำงานของครู (X_5)	.193	.035	.229	5.537**	.000

$R = .802$, $R^2 = .643$, $adjusted\ R^2 = .637$, $S.E.b = .30169$

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหาร การรับรู้ในความสามารถของตนเอง เจตคติ ต่ออาชีพครู และแรงจูงใจในการทำงานของครู ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูได้ร้อยละ 64.30 โดยปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุดคือ การรับรู้ในความสามารถของตนเอง รองลงมาแรงจูงใจในการทำงานของครู ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเจตคติต่ออาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$Y' = .946 + -.136X_1 + .133X_2 + .531X_3 + .093X_4 + .193X_5$$

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z'y = -.221X_1 + .199X_2 + .585X_3 + .088X_4 + .229X_5$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งผลทางลบต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากครู พิจารณาว่าการแสดงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในการพัฒนาการทำงานของครู ผู้บริหารจะแสดงพฤติกรรมกระตุ้นให้ครูมีการยอมรับในตัวผู้บริหาร รวมทั้งกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทำงาน และเห็นความสำคัญในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งหากผู้บริหารแสดงพฤติกรรมมากเกินไป ทำให้ครูขาดความมั่นใจ ในการทำงาน ดังที่ สุรินทร์ ผุดผ่อง และอัญชญา พานิช [20] กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวแปรที่สำคัญ

การใช้ภาวะผู้นำที่ชาญฉลาดจะส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงาน ขอมอุทิศตนเพื่อการปฏิบัติงาน มีความกระตือรือร้น และขอมอุทิศตน เพื่อความสำเร็จของงาน อีกทั้งอาจเป็นไปได้ว่า ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 เป็นคนรุ่นใหม่ ที่สามารถนำตนเองในการทำงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ซึ่งจากการพิจารณาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 26 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.52 สอดคล้องกับกานต์พิชชา เก่งการช่าง [21] ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงนี้ จะให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดมากกว่าการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัดตามคำสั่ง มักไม่ต้องการคำแนะนำว่าควรหรือไม่ควรทำอะไร แต่ให้ความสนใจ กับผลสำเร็จของงานมากกว่าวิธีการทำงาน ผู้บริหารควรแนะแนวทางการปฏิบัติมากกว่า มุ่งเน้นวิธีการทำงาน หรือการบอกผู้ปฏิบัติงานว่าจะต้องทำอะไร ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นบทบาทของตนเอง เข้าใจว่าตนเองต้องปฏิบัติอย่างไร ผู้บังคับบัญชาต้องติดตามการทำงานต่างๆ โดยให้อำนาจและความอิสระในการบริหารจัดการพอสมควร สอดคล้อง กับแนวคิดของดันแฮม และคลาเฟิน [22] ภาวะผู้นำ ของผู้บริหารมีความสำคัญส่งผลต่อการยอมรับ ความเชื่อถือ และศรัทธา ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม งานของหน่วยงาน ก็จะสามารดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย แต่ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำไม่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้หน่วยงานขาดประสิทธิภาพ ผู้ได้บังคับบัญชาขาดความเชื่อถือ ความศรัทธาต่อผู้บริหาร สอดคล้องกับ แนวคิดของแมคเกรเกอร์ [23] ตามทฤษฎี Y ที่เชื่อว่าบุคคล มีความรับผิดชอบและความคิดสร้างสรรค์ ไม่ควรถูกบังคับหรือควบคุม มากเกินไป และแนวคิดของวิลเลียม จี อูชิ [24] ที่กล่าวว่า องค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการ หน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กร โดยการ ให้ความไว้วางใจแก่ผู้ได้บังคับบัญชา และการให้ผู้ได้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การใช้อำนาจของผู้บริหาร ส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูพิจารณาว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 มีการมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการลงโทษครูที่ทำผิดด้วยการภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน ซึ่งผู้บริหารมีการใช้อำนาจในการบริหารเพื่อนำไปสู่ ผลสำเร็จของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของแมคเคลเลนด [25] กล่าวว่า อำนาจที่เกิดขึ้นในองค์กรสามารถเป็นเครื่องบ่งชี้ ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพขององค์กรได้ บุคคลที่จะทำงานได้ทั้งหมดขององค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ แต่ต้องบริหารงาน เพื่อให้คนอื่น ๆ ทำงานเพื่อองค์กร ผู้บริหาร จึงจำเป็นจะต้องมีการใช้อำนาจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิลบล จันทน์นิม [26] พบว่า การใช้อำนาจในการบริหารของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 63.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การรับรู้ในความสามารถของตนเอง ส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 พิจารณาว่า ตนเองมีความตั้งใจ เอาใจใส่ ทำงานที่ได้รับมอบหมาย สำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวคิดของกรีนเบิร์ก [27] กล่าวว่า การรับรู้ ความสามารถของตนเองทำให้เชื่อว่าบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จในงานนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของสกีวอร์ธ อินทรวงศ์ [28] กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง คือการที่บุคลากรรับรู้และเชื่อใน ความสามารถของตนเองว่าจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนารถ เจริญบรรจง [10] พบว่า ปัจจัยระดับบุคคลด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงาน เป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการ ปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก สามารถพยากรณ์ได้ ร้อยละ 62.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เจตคติต่ออาชีพครู ส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 พิจารณาว่า ครูปฏิบัติงานสอนด้วยความตั้งใจ มีความภูมิใจ มีความรักในอาชีพครู

สอดคล้องกับแนวคิดของสาคอนึ่ง ปกปิด [9] กล่าวว่า ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีใจรักในงานสอน ปฏิบัติการสอนอย่างตั้งใจ และแนวคิดของมณเฑียร ต้อยมาเมือง [29] กล่าวว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีศรัทธาในวิชาชีพ ทุ่มเท อบรมสั่งสอนชี้แนะแนวทางเพื่อให้ลูกศิษย์เป็นคนดี มีความรู้ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของรจนารถ เจริญบรรจง [10] ได้ศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับบุคคลของครู ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. แรงจูงใจในการทำงานของครู ส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีความพยายามในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทำงานด้วยความเต็มใจ หลีกเลียงความขัดแย้งในการทำงาน จึงทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของอริย์ หม่องศิริ [30] กล่าวว่า แรงจูงใจมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์กร สามารถส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ หากบุคคลมีกำลังใจ มีแรงจูงใจในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสังคม แพงแสงไพศาล [16] พบว่า ปัจจัยที่ร่วมกันส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูคือ การรับรู้ในความสามารถของตนเอง (X1) ความมั่นคงในการทำงาน (X2) เจตคติต่อวิชาชีพครู (X4) และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (X3) สามารถพยากรณ์ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถรวมพยากรณ์ได้ร้อยละ 74.60

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการนำหลักการใช้อำนาจมาใช้ในการบริหารงาน อย่างมีศิลป์และนุ่มนวล โดยอาจให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบการทำงาน กติกาต่างๆ รวมทั้งเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญและนำไปสู่ผลสำเร็จของสถานศึกษา

1.2 จากการศึกษา การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านการทำวิจัย และการสร้างและพัฒนานวัตกรรม เช่น การอบรมให้ความรู้จากวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านวิจัย ด้านสื่อการเรียนการสอน จัดหาหนังสือ ตำรา ด้านการวิจัย ด้านการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนไว้ให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จัดให้มีการประกวดผลงานวิจัย สื่อการเรียนการสอนของครู โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาเป็นผู้ประเมิน พร้อมทั้งมีรางวัลเป็นกำลังใจให้กับครูที่มีผลงานดีเด่น

1.3 จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ครูมองปัญหาต่างๆ ว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ กระตุ้นการวิเคราะห์ปัญหาหลายแง่มุม กระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม และเห็นว่าตนมีคุณค่ามีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและส่งเสริม สนับสนุนครูให้พัฒนาตนเอง ซึ่งจะทำการบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการใช้อำนาจของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยอาศัยการใช้อำนาจการให้รางวัล มีการยกย่องชมเชยและประกาศเกียรติคุณแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น ใช้อำนาจจากการได้รับหรือการเป็น

เจ้าของข้อมูล มีการแจ้งข้อมูลเผยแพร่ข่าวสารให้ครูรับรู้อย่างทั่วถึง และรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ทันทต่อเหตุการณ์ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา การใช้อำนาจตามกฎหมาย โดยมีการมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษรให้ครูปฏิบัติตาม ซึ่งผู้บริหารควรเลือกวิธีการใช้อำนาจอย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ในความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้ครูมีความมั่นใจ ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เพิ่มความสามารถจนเกิดความภาคภูมิใจในการทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.6 จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติต่ออาชีพครู มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษา ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเอง มีความภาคภูมิใจและศรัทธาในอาชีพครู โดยการให้รางวัล ชื่นชม มอบเกียรติบัตรแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น และปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ให้รู้สึกรับค่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติควรค่าแก่การยกย่อง และมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.7 จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานของครู มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สนับสนุนครูให้มีความพยายามทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นและให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานโดยการยกย่องชมเชยครูที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ดี เพื่อให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.8 การศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้อำนาจของผู้บริหาร การรับรู้ในความสามารถของตนเอง เจตคติต่ออาชีพครู และแรงจูงใจในการทำงานของครู ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการใช้อำนาจในการบริหาร สถานศึกษาอย่างเหมาะสมโดยพิจารณาการแสดงผลการปฏิบัติงานดังกล่าวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเกิดการรับรู้ในความสามารถของตนเอง มีเจตคติต่ออาชีพครู มีแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามตัวชี้วัดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู โดยเป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนปรับปรุง และพัฒนาโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย; 2553.

- [2] ปราณี คาคการณ์ไกล. การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร ; 2556.
- [3] ชนดี ชุ่มจิต. ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์; 2553.
- [4] วราภรณ์ เมฆขาว. พฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนที่จัดการเรียน การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ; 2557.
- [5] จิรวรรณ จันทร์แยม. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพของ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง; 2553.
- [6] สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. มาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136, ตอนพิเศษที่ 68; หน้า 19-20; 2562.
- [7] อรุษา หอนรงค์ศิริ. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดเทศบาลในจังหวัด ฉะเชิงเทรา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์; 2557.
- [8] อรุษา มหาสุวรรณ. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์; 2559.
- [9] สุดะนึ่ง ปกปิด. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เขต 2 และ เขต 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงราย: มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย; 2561.
- [10] รจนารถ เข็มบรรจง. ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดนครนายก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2558.
- [11] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2562. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2; 2562.
- [12] โรงเรียนบ้านหนองปรือกันยาง. รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา(Self – Assessment Report : SAR) ระดับปฐมวัย และ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2561. ฉะเชิงเทรา: โรงเรียนบ้านหนองปรือกันยาง; 2561.
- [13] โรงเรียนสีดัดพัฒนา. รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา(Self – Assessment Report : SAR) ระดับปฐมวัย และระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2561. ฉะเชิงเทรา: โรงเรียนสีดัดพัฒนา; 2561.
- [14] โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน. รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา(Self – Assessment Report : SAR) ระดับปฐมวัย และระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2561. ฉะเชิงเทรา: โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน; 2561.
- [15] Krejcie M.R. & Morgan D.W. Determining sample size for research activities. Educational and psychological Measurement. 1970.
- [16] สังคม แพงแสงไพศาล. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2556.
- [17] อภิลิทธิ เลขชาติระกูล. พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม; 2559.
- [18] ขวัญชัย ปัจจัยตา. การศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี; 2555.
- [19] สายใหม่ ดาบทอง. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนกับการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา; 2558.
- [20] สุรินทร์ ผุดผ่อง และอัญชญา พาณิช. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งของสถานศึกษาในจังหวัด เพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2561;8(1): 93-102.

- [21] กานต์พิชชา เก่งการช่าง. เจนเนอเรชันวัยกับความท้าทายใหม่ในการบริหารทรัพยากรบุคคล. วารสารสังคมศาสตร์ และศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2556;2(1): 18-25.
- [22] Dunham & Klafehn. Transformational leadership and the Nurse Executive. JONA; 1990.
- [23] McGregor, Douglas. The Human Side of Enterprise. New York: McGeaw-Hill; 1960.
- [24] William G. Ouchi. How American Business Can Meet the Japanese Challenge. United States: Adison-Wesley Publishing; 1981.
- [25] McClelland, D. C. The achievement society. New York: The Free Press; 1961.
- [26] นิลุบล จันทร์นิยม. การใช้อำนาจในการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม; 2559.
- [27] Greenberg, J. Managing Behavior in Organizations. 3Rd. United States: Pearson Education; 2002.
- [28] ศศิวรรณ อินทรวงศ์. อิทธิพลระหว่างการเรียนรู้ความสามารถในตนเอง การรับรู้ลักษณะงานที่ตนปฏิบัติและคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2560.
- [29] มณเฑียร ต้อยมาเมือง. การพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของโรงเรียนบ้านหนองไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์; 2550.
- [30] อริย์ หม่องศิริ. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มเมือง ฉะเชิงเทรา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2560.

ผลการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC
 ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Effect of Using Exercises Focused on Problem Solving Process in Mathematics
 on SQACC Steps Contribute to Learning in a STAD Technique Cooperation Group
 in Application Unit of Grade 6 Students

สิริศักดิ์ อยู่เป็นสุข

Sirisak Yupensuk

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ จ.เพชรบุรี 76120

Department of Mathematics, Tessaban 5 Banhuaisaitai School, Phetchaburi 76120

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: sirisakyupensuk@gmail.com

Received: 9 February 2021 Revised: 28 March 20212 Accepted: 2 April 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนและหลังเรียน และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 35 คน ซึ่งเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ สังกัดเทศบาลเมืองชะอำ ด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ คือ 1) แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 เล่ม 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 17 แผน จำนวน 17 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง บทประยุกต์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยาก-ง่าย อยู่ระหว่าง 0.26-0.73 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.26-0.55 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71 4) แบบทดสอบวัดความสามารถการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ มีค่าความยาก-ง่าย อยู่ระหว่าง 0.46-0.48 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.35-0.39 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.85 และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.44-0.80 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.88 เครื่องมือทั้งหมด ได้ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่า Dependent t-test สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.55/84.16 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC

ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่เรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่มีต่อการเรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วิธี SQACC เทคนิค STAD

Abstract

This study had four objectives; 1) to establish and investigate the efficiency of using of exercises focused on problem solving process in Mathematics on SQACC steps contribute to learning in a STAD technique cooperation group in “Application Unit” of grade 6 students at the effectiveness criteria of 80/80. 2) to compare the learning achievement before and after learning with the learning set of exercises 3) to compare the ability of mathematical problems solving before and after being taught with the learning set of exercises 4) to study the satisfaction of PrathomSuksa 6/1 students of Tessaban 5 Banhuaisaitai School on learning set of exercises

The samples were grade 6/1 students under the Education Division, Phetchaburi Municipality, Phetchaburi Province who were currently studying in Semester 2 academic year 2018 at Tessaban 5 Banhuaisaitai School. There was 1 classroom, and 35 students in total. The sampling technique was cluster random sampling. The research was conducted by using the experimental research model. The one-group pretest- posttest design was used for the study. The tools used in the study were; 1) 8 sets of different topics for exercises focused on problem solving process in Mathematics on SQACC steps contribute to learn in a STAD technique cooperation group in Application Unit of grade 6 students 2) 17 lesson plans for exercises focused on problem solving process in Mathematics on SQACC steps contribute to learn in a STAD technique cooperation group in application unit of grade 6 students 3) Application Unit achievement test for grade 6 students which contained 20 questions with 4 multiple choice answers. The difficulty-easy value was between 0.26-0.73 and the classification power was between 0.26-0.55 with a confidence value of 0.71. 4) application unit ability test for grade 6 students which contained 3 questions. The difficulty-easy was between 0.46-0.48 and the classification power was between 0.35-0.39 with a confidence value of 0.85, and 5) the satisfactory questionnaire of the students toward the learning by exercises focused on problem solving process in Mathematics on SQACC steps contribute to learning in a STAD technique cooperation group in application unit of grade 6 students was derived by the 10 questions with 5 different ratio scale. There was a classifying power between 0.44-0.80 with a confidence value of 0.88. All research tools was proved by experts and improved to be used in this research. The data analysis used in this research were average, percentage, standard deviation and the dependent t-test used to test the hypothesis.

The research result as follows: 1) the effectiveness value of the exercises focused on problem solving process in Mathematics on SQACC steps contribute to learning in a STAD technique cooperation group in “Application Unit” of Pratomsuksa grade 6 students was at 86.55/84.16 which was higher than the criteria of 80/80. 2) the learning achievement of the students after learning with the exercises focused on problem solving process in Mathematics on SQACC steps contribute to learning in a STAD technique cooperation group in application unit of Pratomsuksa grade 6 students was significantly higher than before studying at the statistical significance level of .05 3) the student's ability to solve math problems of grade 6/1 learners after being taught the exercises focused on problem solving process in Mathematics on SQACC steps contribute to learning in a STAD technique cooperation group in application unit of Pratomsuksa grade 6 students was higher than before being taught at the statistical significance level of .05 4) The students were satisfied with the learning by using exercises focused on problem solving process in Mathematics on SQACC steps contribute to learning in a STAD technique cooperation group in application unit of Pratomsuksa grade 6 students which was in a highest level.

Keywords : Problem Solving in Mathematics, SQACC, STAD technique

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดแนวนโยบายหลักในการจัดการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเน้นให้ทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพอย่างแท้จริง [1] สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ [2] คณิตศาสตร์เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียน เพราะคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์คืออย่างมีเหตุผล เป็นระบบ ระเบียบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับคณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีคุณภาพให้ดีขึ้น [3] กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จึงได้กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะดังกล่าว เพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา ฝึกกระบวนการคิด โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ สาระที่ 2 การวัด สาระที่ 3 เรขาคณิต สาระที่ 4 พีชคณิต สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น และสาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสาระที่ 6 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในมาตรฐาน ค.6.1 คือ มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ [2] แสดงว่า การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถหนึ่งในทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรฝึกให้ผู้เรียนในชั้นเรียน เพราะประสบการณ์นี้จะเป็นรากฐานสำคัญนำไปสู่การพัฒนาวิธีการคิดและเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหิต่าง ๆ

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทราย ได้ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี สังกัดเทศบาลเมืองชะอำ จากรายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ในปีการศึกษา 2559 มีผลการเรียนคิดเป็นร้อยละ 68.13 (ผลการเรียนระดับ 1-2 วิชาคณิตศาสตร์) พบว่า อยู่ในระดับพอใช้ ถือว่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด คือ ร้อยละ 70 [4] ซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในวิชาคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบผลสำเร็จ และจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุง จากการจัดตามพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทำให้พบปัญหา คือ ผู้เรียนขาดทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดคำนวณ การให้เหตุผล และการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้เรียนไม่คุ้นเคยกับการเรียนการสอนที่เน้นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ปัญหิต่าง ๆ ที่วิธีสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหามีความสำคัญและเหมาะสมที่จะใช้ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง และจากการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า เรื่อง บทประยุกต์ เป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยาก และเป็นเนื้อหาที่เป็นปัญหามากสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ถ้าผู้เรียนขาดทักษะการคิดคำนวณ การตีความในโจทย์ แล้วทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนไม่สามารถแก้ปัญหิต่าง ๆ หรือหาคำตอบได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียน จะต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้วิธีการสอน และตัวผู้เรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ [5]

การแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์วิธีหนึ่ง คือ การฝึกทักษะ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัตภาพ ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน การให้ผู้เรียนได้ทำแบบฝึกหัดเหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน ใช้เวลาที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะการเรียนรู้ของแต่ละคน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมผู้เรียนที่เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน [6] จะเห็นว่าแบบฝึกเป็นสื่อการสอนที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจ และฝึกฝนจนเกิดแนวคิดที่ถูกต้อง เกิดทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนั้นแบบฝึกยังเป็นเครื่องช่วยบ่งชี้ให้ครูทราบว่าผู้เรียนหรือผู้ใช้แบบฝึก มีความรู้ความเข้าใจในบทเรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนมีจุดเด่นที่ควรส่งเสริมหรือมีจุดด้อยที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขตรงไหนและอย่างไร แบบฝึกที่ดีและสมบูรณ์จึงอาจใช้แทนแบบทดสอบประเภทวินิจฉัยการเรียน ในการประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนได้ แบบฝึกเป็นเครื่องมือ ที่ครูทุกคนใช้ในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะของผู้เรียน [7]

วิธีการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียนประถมศึกษาอีกวิธีหนึ่ง คือ การสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเตรียมผู้เรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีความสามารถในการเรียนแตกต่างกัน สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม [8, 9] การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (Student team achievement division หรือ STAD) เป็นหนึ่งในเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่มอย่างแท้จริง ผู้เรียนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อนกว่า ผู้เรียนที่อ่อนกว่าก็จะมีความพยายามมากขึ้น เพราะความสำเร็จของบุคคลถือเป็นความสำเร็จของกลุ่มด้วย ซึ่งข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีการช่วยเหลือกันเรียนรู้ที่จะบรรลุเป้าหมายของกลุ่มส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น [10] การเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD จะได้ผลดีนั้นต้องใช้ประกอบกับแบบฝึกทักษะ เพราะแบบฝึกทักษะเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่ง ที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นการใช้แบบฝึกทักษะประกอบการเรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนเรียนรู้ จนเกิดความรู้ความเข้าใจและความชำนาญในเรื่องนั้นได้เร็วขึ้น ทำให้การเรียนประสบผลสำเร็จ [11]

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยได้สังเคราะห์วิธี SQACC ซึ่งผู้ศึกษานำแนวคิดของโพลยาและยุทธวิธีในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยการสร้างตารางเก็บข้อมูล มาประยุกต์ใช้เป็นกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC มีขั้นตอน ได้แก่ 1) สิ่งที่โจทย์กำหนดให้ (Specifying : S) 2) สิ่งที่โจทย์ถาม (Questions : Q) 3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโจทย์ (Analyzing relationship in a problem : A) 4) การคำนวณหาคำตอบ (Calculating an answer : C) และ 5) สรุปคำตอบ (Conclusion : C) รวมกับการจัดการเรียนการสอนเทคนิค STAD โดยมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4-6 คน เรียนร่วมกัน ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มช่วยกันเรียนรู้ มีการช่วยเหลือกันในการทำงาน เพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่ม ได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มที่ตั้งไว้ร่วมกัน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม พัฒนาทักษะการทำงาน ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนและหลังเรียน โดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ที่มีต่อการเรียน โดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ สังกัดเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 2 ห้องเรียน ประกอบด้วย ป.6/1 จำนวน 35 คน และ ป.6/2 จำนวน 32 คน รวม 67 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ สังกัดเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 35 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้หน่วยห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีลักษณะภายในกลุ่มที่หลากหลายหรือมีความแตกต่างในการทำงานเองเดียวกัน แต่ระหว่างกลุ่มมีความคล้ายคลึงกัน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่มีต่อการเรียน โดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. เนื้อหา

ในการศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยอ้างอิงเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 8 เล่ม

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ระยะเวลาในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รวมเวลาดทดลอง 17 ชั่วโมง

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด ประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 เล่ม 2) แผนการ

จัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 17 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ข้อ 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 ข้อ และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ คำอธิบายรายวิชา และเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้แกนกลาง 2) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และเวลาเรียน เรื่อง บทประยุกต์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะ 4) สร้างแบบฝึกทักษะ จำนวน 8 เล่ม 5) นำแบบฝึกทักษะเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาคุณภาพโดยใช้แบบประเมิน แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด [12] ซึ่งคะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด 6) นำแบบฝึกทักษะไปหาค่าประสิทธิภาพแบบรายบุคคล (Individual Tryout) เท่ากับ 82.62/82.86 หาค่าประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Tryout) เท่ากับ 84.46/83.17 หาค่าประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (Field Tryout) เท่ากับ 84.68/82.95 7) นำแบบฝึกทักษะไปใช้จัดการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และเวลาเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ จำนวน 17 แผน 17 ชั่วโมง 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้พร้อมแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ซึ่งคะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสร็จสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการและหลักเกณฑ์ในการออกข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบจากหนังสือการวัดผลและประเมินผลต่าง ๆ 2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ เกี่ยวกับคำอธิบายรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และเวลาเรียน เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อใช้ในการกำหนดความสำคัญของเนื้อหา นำมากำหนดผังข้อสอบ นำหนักของข้อสอบ โดยคำนึงถึงจำนวนชั่วโมงและเวลาที่กำหนด 4) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบปรนัยเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมด แล้วคัดเลือกให้เหลือ 20 ข้อ 5) นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และทำการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบฯ กับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้ววิเคราะห์ดัชนีความ

สอดคล้อง (IOC) [13] 6) ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 แสดงว่า แบบทดสอบวัดได้ตรงตามเนื้อหาและผลการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ 7) นำแบบทดสอบไปทดสอบกับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 แล้วนำแบบทดสอบมาหาคุณภาพรายข้อ จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ไว้จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าความยาก-ง่าย อยู่ระหว่าง 0.26-0.73 และค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.26-0.55 8) หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตรโลเวท (Lovett) [14] พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 จัดพิมพ์แบบทดสอบเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการและหลักเกณฑ์ในการออกข้อสอบแบบอัตนัยจากหนังสือการวัดผลและประเมินผลต่าง ๆ 2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ เกี่ยวกับคำอธิบายรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) กำหนดรูปแบบ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนแบบรูปรีค 4) สร้างแบบทดสอบจำนวน 5 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมด แล้วคัดเลือกให้เหลือ 3 ข้อ 5) นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และทำการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบฯ กับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้ววิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) [13] 6) ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่า แบบทดสอบวัดได้ตรงตามเนื้อหาและผลการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ได้ 7) นำแบบทดสอบไปทดสอบกับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชะอำคือ ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 100 คน แล้วนำแบบทดสอบมาหาคุณภาพเป็นรายข้อ จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ไว้จำนวน 3 ข้อ ซึ่งมีค่าความยาก-ง่าย อยู่ระหว่าง 0.46-0.48 และค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.35-0.39 8) หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 9) จัดพิมพ์แบบทดสอบเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามขั้นตอน 2) ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราการวัดผลการศึกษา 3) วิเคราะห์กำหนดนิยามพฤติกรรมที่ต้องการวัดให้ชัดเจน 4) สร้างแบบสอบถามจำนวน 10 ข้อ 5) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับ ความพึงพอใจของผู้เรียน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป [13] แล้ววิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามความพึงพอใจกับข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถาม 10 ข้อ มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 6) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมโดยวิธีการ Item Total Correlation โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน พบว่า ได้ข้อคำถามที่เข้าเกณฑ์จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.44-0.80 7) หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 8) นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะฯ

ค่าประสิทธิภาพ	จำนวนผู้เรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
กระบวนการ (E ₁)	35	560	484.69	86.55
ผลลัพธ์ (E ₂)	35	35	30.03	85.80
E ₁ /E ₂			86.55/85.80	

จากตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.55/85.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้แบบฝึกทักษะฯ

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเฉลี่ย		$\sum D$	$\sum D^2$	N	t
	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง				
กลุ่มตัวอย่าง	16.49	10.20	220	1474	35	22.71*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (df=34) ค่า $t (.05) = 1.6909$

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้แบบฝึกทักษะฯ

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเฉลี่ย		$\sum D$	$\sum D^2$	N	t
	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง				
กลุ่มตัวอย่าง	13.23	8.09	180	964	35	47.99*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (df=34) ค่า $t (.05) = 1.6909$

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียน โดยการใช้แบบฝึกทักษะฯ

รายการประเมิน	N=35		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
ภาพรวม	4.64	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนรู้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวม พบว่า ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D.=0.50)

สรุปผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.55/84.16

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประเด็นการอภิปรายต่อไปนี้

1. แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.82/89.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 แสดงว่าแบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยได้สังเคราะห์วิธี SQACC ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดของโพลยา และยุทธวิธีในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการสร้างตารางเก็บข้อมูลมาประยุกต์ใช้เป็นกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC มีขั้นตอน ได้แก่ 1) สิ่งที่ต้องกำหนดให้ (Specifying : S) 2) สิ่งที่ต้องถาม (Questions : Q) 3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโจทย์ (Analyzing relationship in a problem : A) 4) การคำนวณหาคำตอบ (Calculating an answer : C) และ 5) สรุปคำตอบ (Conclusion : C) รวมกับการจัดการเรียนการสอนเทคนิค STAD โดยมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4-6 คน เรียนร่วมกัน ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มช่วยกันเรียนรู้ มีการช่วยเหลือกันในการทำงาน เพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่ม ได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มที่ตั้งไว้ร่วมกัน นอกจากนี้แบบฝึกได้สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน ซึ่งผู้ศึกษาเป็นผู้สอนเอง และจากการสอบถามปัญหาจากครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษานำปัญหาที่พบมาแก้ไข เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะ โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา และการนำแบบฝึกทักษะให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแก้ไข และผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสม และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับ [15] ได้ทำการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ STAD ร่วมกับการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ พบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ (STAD) ร่วมกับการใช้แบบฝึกเสริมทักษะและแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติมีประสิทธิภาพ 82.00/79.26 และ 80.83/77.50

2. ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจ

เป็นเพราะแบบฝึกที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีการแบ่งเนื้อหาย่อย ๆ ใช้เวลาเรียน 1-2 ชั่วโมง เป็นการกำหนดเวลาที่เหมาะสมกับช่วงเวลา ความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้เนื้อหาของแบบฝึกแต่ละเล่มมีการเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และรูปแบบของกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีลักษณะที่ซ้ำ ๆ เป็นการเน้นย้ำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบความสำเร็จจากการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ [16] ได้ทำการพัฒนาชุดฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ ความคงทนในการเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้ดัดแปลงให้เหมาะสมกับเนื้อหา เริ่มจากขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการทบทวนพื้นความรู้เดิมตลอดจนเตรียมความพร้อมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเชื่อมโยงนำไปสู่ขั้นสอนเนื้อหาใหม่ ตามด้วยขั้นสรุป เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชัดเจนในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริง แต่สำหรับรูปแบบของแบบฝึกที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เป็นแบบฝึกที่ให้ผู้เรียนเติมคำตอบตามคำถามย่อย ๆ เริ่มจากสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ โจทย์ถามอะไร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโจทย์ การคำนวณหาคำตอบ และสรุปคำตอบได้อย่างไรตามลำดับ เมื่อผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้องและประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา จะทำให้ผู้เรียนมีระบบการคิดของตนเองอย่างเป็นขั้นตอน ผู้เรียนจะสามารถจับประเด็นสำคัญของโจทย์ มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูล และจัดลำดับของข้อมูล เพื่อวางแผนการหาคำตอบจากการคิดคำนวณและแก้ปัญหานั้นได้ จนเกิดความภาคภูมิใจ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ในขณะที่ผู้ศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป และเริ่มจากปัญหาที่ใกล้ตัวผู้เรียน กำหนดประเด็นปัญหาให้คิด และหาคำตอบเป็นลำดับขั้นตอน จนผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ และผู้ศึกษาจะค่อย ๆ ลดคำถามที่นำสำหรับปัญหาต่อไป และเมื่อเห็นว่าผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาเพียงพอ ก็ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหาเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ [17] ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และเจตคติต่อคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหามาแนวคิดของ Polya ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหามาแนวคิดของ Polya ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้ ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธี SQACC ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในช่วงชั้นนี้ มีเนื้อหาไม่ยากจนเกินไป มีภาพประกอบสวยงาม ชัดเจน ตลอดจนหลักการสร้างแบบฝึกทักษะตามกรอบความคิดในหลักการสร้างแบบฝึกทักษะของ [18] กล่าวว่าการศึกษาในเรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้สร้างแบบฝึกไม่ควรละเลย เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ของจิตและพฤติกรรมที่จะตอบสนองนานาประการ โดยอาศัยกระบวนการที่เหมาะสมและเป็นวิธีที่ดีที่สุดการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จากข้อมูลที่นักจิตวิทยาได้ทำการค้นพบและทดลองไว้แล้ว สอดคล้องกับ [19] ได้ทำการพัฒนาผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องสมการและการแก้สมการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบชุดฝึกเสริมทักษะ พบว่า ผลการศึกษาของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบชุดฝึกเสริมทักษะ เรื่อง สมการและการแก้สมการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกประกอบการเรียนรู้แบบ STAD ครู ผู้สอนควรเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สื่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้พร้อมและเพียงพอจะได้ไม่เกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 การทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนเก่งมักจะไม่ค่อยให้คำปรึกษาเพื่อน ดังนั้นครูผู้สอนควรคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยเหลือและปรึกษาหารือกัน ในระหว่างทำกิจกรรมและอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าความสำเร็จของบุคคลขึ้นอยู่กับความสำเร็จของกลุ่มและครูควรให้กำลังใจผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความมั่นใจและกล้าแสดงความคิดเห็น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ควรนำเอาการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ประกอบการเรียนรู้แบบ STAD ไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนในระดับอื่นให้แพร่หลาย

2.2 ครูผู้สอนควรสร้างแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ในเรื่องอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และทบทวนการเรียนรู้ได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] กัญญารัตน์ พูลพิพัฒน์, กาญจนา บุญส่ง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2559; 6(2):66-73
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2551.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง; 2552.
- [4] โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้. รายงานคุณภาพประจำปีการศึกษา 2559. เพชรบุรี: โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านห้วยทรายใต้; 2559.
- [5] ชนิดา ยอดสาลี. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี; 2559
- [6] สุคนธ์ สิ้นพานนท์. นวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรีนติ้ง; 2553.
- [7] วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2551.
- [8] ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น; 2552.
- [9] ศศิธร เวียงวะลัย. การจัดการเรียนรู้ (Learning Management). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์; 2556.
- [10] ทิสนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558.
- [11] จุติพร เวฬุวรรณ. รายงานผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ประกอบแบบฝึกทักษะอ่านเขียน วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 2559; 6 (1):93-100
- [12] บุญชม ศรีสะอาด. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กอสินธุ์: ประสานการพิมพ์; 2551.
- [13] มาเรียม นิลพันธุ์. วิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 6) นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2555.
- [14] ชวลิต ชุกาแพง. การวิจัยหลักสูตรและการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2) มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2553.

- [15] จิรัมย์พร ภูมิประสาท. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ STAD ร่วมกับการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2558.
- [16] ลินวัฒน์ วรรณสาร. การพัฒนาชุดฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ความคงทนในการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; 2561.
- [17] อุชามน ชนาเมธดิสร. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และเจตคติต่อคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา; 2559.
- [18] วราภรณ์ ระบายเลิศ. การพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องตัวประกอบของจำนวนนับ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2552.
- [19] จริยาลักษณ์ กิตติกา. การพัฒนาผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบชุดฝึกเสริมทักษะ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต].มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; 2559.

คุณลักษณะของระบบชำระเงินที่ส่งผลต่อความภักดีผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง

The payment system characteristics that have been affected to the Loyalty through out of being an entrepreneur that using electronic QR Code payment systems of the Commercial Bank

ศิริัญญา ขาวแปลก* และ กฤตชน วงศ์รัตน์

Siranya Khaoplak* and Kritchana Wongrat

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Business Administration, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

* To whom correspondence should be addressed. e-mail: khaoplak.siranya@gmail.com

Received: 28 October 2020 Revised: 2 December 2020 Accepted: 18 December 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของระบบชำระเงิน คุณลักษณะของผู้ประกอบการ และความภักดีของผู้ประกอบการ 2) คุณลักษณะของระบบชำระเงินที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการ 3) คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ประกอบการ และ 4) คุณลักษณะของระบบชำระเงินที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ประกอบการผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรีจำนวน 391 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของระบบชำระเงิน คุณลักษณะของผู้ประกอบการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความภักดีต่อธนาคารพาณิชย์ของผู้ประกอบการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 2) คุณลักษณะของระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ดมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการ 3) คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีที่มีต่อธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง และ 4) คุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วนระหว่างคุณลักษณะของระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ดกับความภักดีของผู้ประกอบการต่อการใช้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ดังนั้น คุณลักษณะของผู้ประกอบการจึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องใช้ควบคู่กับการดำเนินธุรกิจ รวมถึงการมีพันธมิตรทางการค้าที่ดีย่อมสามารถสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ได้อย่างมั่นคง

คำสำคัญ : คุณลักษณะของระบบชำระเงิน คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ความภักดี

Abstract

This research was aimed to study : 1) the attribute for payment system, entrepreneurship and loyalty of SMEs in Phetchaburi Province. 2) payment system attribute that affecting for SMEs in Phetchaburi Province. 3) the attribute of entrepreneurship that affect to the loyalty of SMEs in Phetchaburi Province, and 4) the payment system attribute that affect to the loyalty of SMEs in Phetchaburi Province throughout the Entrepreneurship that using QR Code Electronic Payment system of a Commercial bank. The sample that using in this

research was 391 SMEs in Phetchaburi Province with using a questionnaire as a research tools. There was a reliability index of 0.94. The statistics to be used in data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation and multiple regression analysis.

The research result was as follows: 1) the attribute of QR Code payment system and the entrepreneurship, overall, it was at the highest level. The loyalty to the commercial bank of the Entrepreneurship, overall it was at a highest level as well. The hypothesis testing results showed that 2) the QR Code Payment system attribute will have a positive influence on the entrepreneurship, 3) the entrepreneurial attribute also had a positive influence on the loyalty of a Commercial bank, and 4) the entrepreneurial attribute was a variable that partially passed between of the QR Code Payment system attribute and the entrepreneurship's loyalty to the Commercial bank's QR Code Payment system. Therefore, the Entrepreneurial attribute was important to be used together with the business operations, including having a good business partner can be creating a stable competitive potential.

Keywords : Payment System Attribute, Entrepreneurial Characteristics, Loyalty, Entrepreneurs

บทนำ

สังคมไร้เงินสดในยุคปัจจุบันเกิดจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการเงินที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการพัฒนาสมาร์ตโฟน แอปพลิเคชัน และนวัตกรรมต่างๆ ให้ระบบการชำระเงินของโลกเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือการมุ่งไปใช้ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-payment) แทนการใช้เงินสด มีข้อดีคือ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการพิมพ์สกุลเงิน ลดความเสี่ยงในการพกเงินสด ลดต้นทุนการขนส่ง สามารถตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินได้ และเร่งให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการง่ายขึ้น ซึ่งในประเทศไทยมีระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์หลากหลายรูปแบบ แต่กลับพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังนิยมใช้จ่ายด้วยเงินสดอยู่ โดยปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคไม่นิยมการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากยังขาดความเชื่อมั่นต่อระบบคิดเป็นร้อยละ 49.60 [1] ทั้งนี้คุณลักษณะของระบบชำระเงินในด้านความปลอดภัยยังเป็นประเด็นที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญ เนื่องจากผู้บริโภครู้สึกเสี่ยงและขาดความเป็นส่วนตัวกับการต้องให้ข้อมูลทางการเงินผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยวิซ่าได้มีการสำรวจรูปแบบการรับชำระเงินของผู้ประกอบการรายย่อยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบการมากกว่าครึ่งยังคงรับชำระเป็นเงินสด ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ประกอบการยังคงมีความกังวลในแง่ของความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัยของระบบ รวมถึงกรณีการทำธุรกรรมผิดพลาดและไม่สามารถแก้ไขได้ การรับชำระด้วยเงินสดจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดของผู้ประกอบการ เพราะไม่ต้องกังวลและสับสนหากเกิดความผิดพลาด ซึ่งผู้ประกอบการมองว่าอาจต้องเสียเวลาในการตรวจสอบบันทึกการรับเงินจากการรับชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ในปี 2560 สำนักงานสถิติได้ทำการสำรวจสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรมของสถานประกอบการในภาคกลาง พบว่า จังหวัดเพชรบุรีมีสถานประกอบการทั้งสิ้น 18,884 ราย โดยส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจขายปลีก รองลงมาคือธุรกิจบริการที่พักรวมและบริการอาหารและเครื่องดื่ม หากแบ่งสัดส่วนของผู้ประกอบการตามขนาดแล้วจะพบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 96.80 เป็นผู้ประกอบการธุรกิจรายย่อย (คนทำงาน 1-15 คน) นอกจากนี้ ยังได้มีการสำรวจรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการค้าในปัจจุบัน พบว่า ผู้ประกอบการได้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกในการทำงานมากขึ้น โดยส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ สมาร์ตทีวี อุปกรณ์การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เข้ามาใช้ในการดำเนินกิจการคิดเป็นร้อยละ 97.90 [2] แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการในจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการนำเอาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการทำงานมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะช่วยให้การดำเนินงานสะดวกรวดเร็วแล้ว ยังสามารถสร้างโอกาสสำหรับการขายสินค้าและบริการมากขึ้นด้วย โดยผลจากงานวิจัย [3] พบว่า ผู้ประกอบการที่มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการทำงาน มีความกล้าเสี่ยง มีความมุ่งมั่นในการแข่งขัน มีความใฝ่ใจในการเรียนรู้ ก้าวทดลองในสิ่งใหม่ และใฝ่ใจในความสำเร็จ จะส่งผลให้ธุรกิจสามารถประสบความสำเร็จได้มากที่สุด

การนำระบบการรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์มาใช้บริหารจัดการทางการเงินแทนการรับชำระแบบเงินสด ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ที่น่าสนใจสำหรับผู้ประกอบการและเป็นการสร้างให้เกิดสังคมไร้เงินสด โดยในปี 2560 ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีการเปิดตัวระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ด (QR Code) การชำระเงินรูปแบบใหม่ที่มีการใช้งานที่ง่ายและสะดวกกว่าการชำระเงินรูปแบบอื่นๆ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันของเหล่าธนาคารพาณิชย์ด้วยการนำกลยุทธ์เข้ามาสร้างฐานเพื่อขยายฐานลูกค้าให้เพิ่มขึ้น โดยการสร้างความดึงดูด สร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป แต่เนื่องจากผลิตภัณฑ์และกระบวนการของธนาคารพาณิชย์มีรูปแบบการใช้งานและมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกัน สามารถลอกเลียนแบบได้ง่าย เหล่าธนาคารพาณิชย์จะต้องหันมาให้ความสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้ามากขึ้น โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จได้มีการเน้นไปที่การตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ รวมถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจและส่งผลต่อความภักดีที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของธนาคาร สิ่งที่ยับยั้งความภักดีคือ “ประสบการณ์ของลูกค้า” โดยผู้ประกอบการหรือผู้ใช้บริการจะวิเคราะห์ให้ตรงตรงจากประสบการณ์ต่างๆ จากอดีตที่ผ่านมา ซึ่งผู้ประกอบการที่มีความกล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ จะมีการลองผิดลองถูกเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนเป็นความรู้ซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์และผู้ประกอบการมีการพัฒนาร่วมกันต่อไปได้ และเกิดเป็นความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ยั่งยืนต่อไป ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องคุณลักษณะของระบบชำระเงินที่ส่งผลต่อความภักดีผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรีที่ใช้บริการระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารไทยพาณิชย์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เนื่องจากกลยุทธ์ของธนาคารไทยพาณิชย์ได้มีการมุ่งเน้นไปที่กลุ่มลูกค้าที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย ด้วยการพยายามลงไปในพื้นที่ที่มีการใช้เงินสดมากๆ เช่น ตลาด ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าปลีก ร้านอาหารแบบเชน ร้านอาหารแบบแฟรนไชส์ เป็นต้น ส่งผลให้มีจำนวนผู้ประกอบการเลือกใช้บริการจากผลิตภัณฑ์ของธนาคารไทยพาณิชย์เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อช่วยในการหาปัจจัยด้านคุณลักษณะของระบบชำระเงินและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้สถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานได้ต่อไป

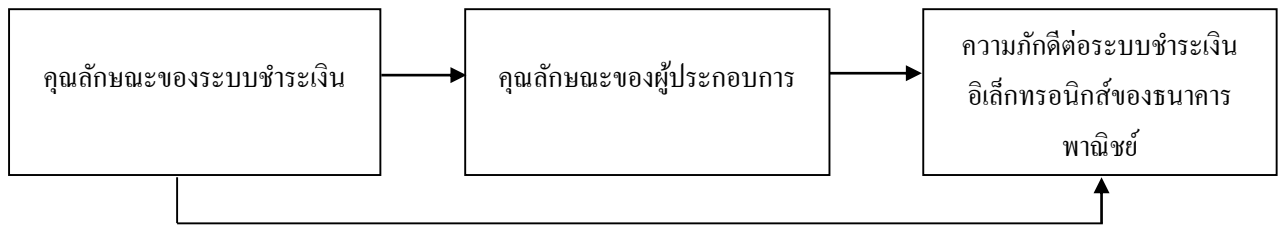
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของระบบชำระเงิน คุณลักษณะของผู้ประกอบการ และความภักดีของผู้ประกอบการที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของระบบชำระเงินที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ประกอบการที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง
4. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของระบบชำระเงินที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ประกอบการ ผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐาน 1 คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการ
- สมมติฐาน 2 คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ประกอบการ
- สมมติฐาน 3 คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของผู้ประกอบการ โดยที่ส่งผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

คุณลักษณะของระบบชำระเงินถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำธุรกิจ ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของระบบชำระเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจ โดยผู้ประกอบการควรนำปัจจัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาพิจารณาก่อนที่จะมีการพัฒนาหรือเลือกใช้ระบบชำระเงิน โดยได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของเทคโนโลยีไว้ดังต่อไปนี้ [4] ได้กำหนดคุณสมบัติของเทคโนโลยี มีดังนี้ 1) สามารถเข้าถึงได้ 2) ความครบถ้วนของข้อมูล 3) ความถูกต้องเที่ยงตรง 4) ความเหมาะสม 5) ความทันเวลา 6) ความชัดเจน 7) ความยืดหยุ่น 8) สามารถพิสูจน์ได้ 9) ไม่ซ้ำซ้อน 10) ไม่ลำเอียง [5] ได้กำหนดความสามารถพื้นฐานของเทคโนโลยีที่ผู้ใช้งานพึงประสงค์ ประกอบด้วย 1) ด้านความเร็ว 2) ด้านความถูกต้องแม่นยำ 3) ด้านความน่าเชื่อถือ 4) ด้านการเก็บข้อมูล 5) ด้านการย้ายข้อมูล 6) ด้านการสื่อสาร 7) ด้านการทำงานที่หลากหลาย [6] ได้กำหนดองค์ประกอบของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ไว้ดังนี้ 1) การเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับ 2) ความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล 3) ความพร้อมใช้งาน 4) การพิสูจน์ฝ่าย 5) การพิสูจน์สิทธิ์ 6) การเก็บสำรองข้อมูล 7) การปกป้องข้อมูล 8) การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล 9) การประเมินความเสี่ยง 10) มีนโยบายความมั่นคงปลอดภัย [7] ได้กำหนดปัจจัยด้านเทคโนโลยีของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ไว้ดังต่อไปนี้ 1) มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล 2) มีความสะดวกในการป้อนข้อมูลการชำระเงิน 3) มีความง่ายต่อการใช้งาน 4) มีความน่าเชื่อถือ 5) มีต้นทุนจากการใช้บริการ จากแนวคิดคุณลักษณะทางเทคโนโลยีของระบบชำระเงินที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ด สามารถสรุปได้ว่าคุณลักษณะของระบบชำระเงินที่จะนำมาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสะดวกรวดเร็ว 2) ความถูกต้องเที่ยงตรง 3) ความสามารถพิสูจน์ได้ 4) ความปลอดภัย และ 5) ความน่าเชื่อถือ ซึ่งการเลือกใช้ระบบการรับชำระเงินมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินธุรกิจ เพราะระบบการรับชำระเงินที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้ สามารถนำไปสู่การตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลที่นำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ จะส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลนั้นเกิดความสำเร็จในการประกอบกิจการ ประเมินได้จากคุณลักษณะต่างๆ โดยมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ไว้ดังนี้ [8] ให้คำนิยามผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่มีโอกาสและผลประโยชน์ในธุรกิจ กล้าเผชิญกับความเสี่ยงในการริเริ่มหรือดำเนินธุรกิจ โดยมีลักษณะบุคคลดังนี้ 1) มีความคิดสร้างสรรค์ 2) มีการสร้างนวัตกรรม 3) มีความสามารถในการบริหารความเสี่ยง 4) มีความสามารถในการบริหารงานทั่วไป 5) มีความมุ่งมั่นในประสิทธิภาพ [9] กล่าวว่า ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้ประกอบการครบทุกข้อแต่ควรพัฒนาให้เกิดกับตนเองก็จะเป็นประโยชน์ โดยกำหนดคุณลักษณะของผู้ประกอบการไว้ดังนี้ 1) มีความกล้าเสี่ยง 2) มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จ 3) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) รู้จักผูกพันต่อเป้าหมาย 5) สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้ 6) ยืนหยัดต่อสู้งานหนัก 7) เอาประสบการณ์ในอดีตมา

เป็นบทเรียน 8) มีความสามารถในการบริหารงานและเป็นผู้นำที่ดี 9) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 10) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 11) มีความรับผิดชอบ 12) มีความกระตือรือร้นและไม่หยุดนิ่ง 13) ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม 14) กล้าตัดสินใจ 15) อย่างตั้งความหวังไว้กับผู้อื่น 16) มองเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นหลัก 17) สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม 18) ไม่ทำอะไรเกินตัว 19) มีความร่วมมือและแข่งขัน 20) ประหยัด 21) มีความซื่อสัตย์ [10] ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมี 10 คุณลักษณะ เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) มีมนุษยสัมพันธ์ 2) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 3) มีความซื่อสัตย์ 4) มีความรู้พื้นฐานและประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำ 5) มีความขยันและทุ่มเทให้กับธุรกิจ 6) มีวิสัยทัศน์ทางอารมณ์ 7) มีวิสัยทัศน์ 8) ประหยัด 9) พัฒนาและฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง และ 10) มีความเชื่อเรื่องโชค [11] ได้ทำการศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ มีดังนี้ 1) เป็นตัวของตัวเอง 2) มินวัตกรรม 3) กล้าเสี่ยง 4) มุ่งมั่นในการแข่งขัน 5) ใฝ่ใจในการเรียนรู้ และ 6) ใฝ่ใจในความสำเร็จ จากการศึกษาแนวคิดคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์มาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ที่มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความกล้าเสี่ยง 2) ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ 3) มีความคิดสร้างสรรค์ 4) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 5) มีความกระตือรือร้น 6) มีความกล้าตัดสินใจ และ 7) มีความสามารถในการบริหาร

คุณลักษณะของผู้ประกอบการอาจส่งผลต่อความภักดีที่ผู้ประกอบการมีต่อลูกค้าหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ กล่าวคือ ประสิทธิภาพจากการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถวิเคราะห์ได้ตรงถึงความสัมพันธ์จากการดำเนินธุรกิจร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการเองกับลูกค้าได้ โดยจะพิจารณาจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมา ทำให้ผู้ประกอบการที่มีความกล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ ได้มีการลองผิดลองถูกเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนเป็นความรู้ซึ่งกันและกัน อาจส่งผลให้ผู้ประกอบการและลูกค้ามีการพัฒนาร่วมกันต่อไปได้ สามารถนำไปสู่การตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ประกอบการ

ความภักดี หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ลูกค้ามีต่อองค์กรทั้งในด้านทัศนคติและพฤติกรรม ด้านทัศนคติ คือ การที่ลูกค้าคิดหรือพูดในสิ่งที่ดีเกี่ยวกับองค์กร รวมถึงพูดให้ผู้อื่นรับรู้ถึงองค์กรในทางที่ดีด้วย ในด้านพฤติกรรม คือ การที่ลูกค้าซื้อสินค้าของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ และไม่ซื้อของคู่แข่ง แม้ว่าคู่แข่งจะมีสิ่งที่ดีกว่า เพราะลูกค้าเชื่อมั่นว่าบริษัทจะตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ดีที่สุดในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งบริษัทจะนำเสนอสิ่งต่างๆ ได้แบบรู้จัก โดยที่ไม่ต้องร้องขอและสนองตอบลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ ทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าเขาเป็นคนสำคัญและนำมาซึ่งความภักดีในที่สุด

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงของธุรกิจธนาคาร มีการนำกลยุทธ์การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้ามาใช้เพิ่มมากขึ้น โดยผ่านคุณภาพสินค้าและบริการเพื่อให้ลูกค้าเกิดความภักดี แต่ก็ยากที่จะทำให้เห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน เนื่องจากผลิตภัณฑ์และกระบวนการให้บริการของธนาคารถูกลอกเลียนแบบได้ง่าย ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงหันมาให้ความสำคัญและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้ามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความสัมพันธ์โดยส่วนตัวอย่างใกล้ชิด เป็นการช่วยให้ธนาคารเน้นความสัมพันธ์กับลูกค้าให้มากยิ่งขึ้น และจากการแข่งขันที่รุนแรงของธนาคารทำให้ลูกค้ามีสิทธิ์ในการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับธนาคารที่ตนเองมีความพึงพอใจสูงสุด เพราะหากลูกค้าเกิดความไม่พอใจก็สามารถเรียกร้องกับธนาคารเพื่อให้ได้รับการบริการที่ดี และพร้อมเสมอที่จะเปลี่ยนไปใช้บริการกับธนาคารอื่นตลอดเวลา ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจบริการ ได้มีการเน้นไปที่ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและส่งผลต่อความภักดีที่มีต่อตราสินค้าของธนาคาร

จากการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดคุณลักษณะของระบบชำระเงิน คุณลักษณะของผู้ประกอบการ และความภักดีของผู้ประกอบการนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยและการกำหนดสมมติฐานการวิจัย โดยบูรณาการแนวคิดของงานวิจัยที่สอดคล้องเชิงเหตุและผล ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าผลลัพธ์ของการรับรู้คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลทางบวกและส่งผลต่อความภักดีของผู้ประกอบการที่เลือกใช้บริการกับธนาคาร โดยผ่านการวิเคราะห์ได้ตรงจากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา โดยผู้ใช้บริการจะนำเอาความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนเป็นความรู้ซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์และผู้ประกอบการมีการพัฒนาร่วมกันต่อไปได้ และเกิดเป็นความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ยั่งยืนต่อไป สามารถนำไปสู่การตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 3 คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของผู้ประกอบการ โดยที่ส่งผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเงินจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 18,884 ราย [2]

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกมาจากประชากรที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 391 คน โดยใช้สูตรของยามานะ [12]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.94 ถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมากโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้คุณลักษณะของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ และตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความภักดีต่อการเลือกใช้บริการระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารพาณิชย์ เป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานขอความอนุเคราะห์จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ออกหนังสือถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแบบสอบถามพร้อมอธิบายรายละเอียดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าใจพร้อมให้กรอกแบบสอบถามและส่งคืนภายในเวลาที่กำหนด นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจนได้ครบจำนวน 391 ฉบับ จึงนำแบบสอบถามที่ได้มาบันทึกเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการลงรหัสด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ การจำแนกความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของระบบชำระเงิน คุณลักษณะของผู้ประกอบการ และความภักดีต่อตราสินค้าในการตัดสินใจเลือกใช้บริการระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ด โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และทดสอบตัวแปร โดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (multiple regression analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75.4 เพศชาย ร้อยละ 24.6 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.6 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.8 โดยส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 67.3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้คุณลักษณะของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์พบว่า การรับรู้คุณลักษณะของระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ดของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยคือ ระบบชำระเงินมีการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.50) รองลงมาระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ดมีความถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.60) และระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ดช่วยให้การทำธุรกรรมทางการเงินมีความสะดวกในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์พบว่า การรับรู้คุณลักษณะของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อคุณลักษณะของผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ มีความกระตือรือร้นและทุ่มเทในการทำงาน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือชอบคิดริเริ่ม ค้นหาเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ในการทำงาน รวมถึงชอบทำงานที่ท้าทายความสามารถของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.51) และกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาและอุปสรรคด้วยความสามารถของตนเอง ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความภักดีต่อธนาคารพาณิชย์ของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์พบว่า ความภักดีต่อธนาคารพาณิชย์ของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ เชื่อในความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับจากธนาคาร และมีความผูกพันกับธนาคารนี้มากจึงมีความตั้งใจใช้บริการอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและเท่ากัน ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ มีความผูกพันกับตราสินค้าของธนาคาร ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.63) และเชื่อว่าธนาคารจะนำเสนอสิ่งที่ดีที่สุดให้กับลูกค้าเสมอ รวมถึงจะชักชวนให้คนในครอบครัวและคนใกล้ชิดใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคาร มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน 1 คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

ตารางที่ 1 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของระบบชำระเงิน โดยรวมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	2.037	.161		12.668	.000**
คุณลักษณะของระบบชำระเงิน	.553	.038	.593	14.525	.000**

$R = .593$ $R^2 = 0.652$ Adjusted $R^2 = 0.650$

$F = 210.979$ $SE = 0.410$

ค่า β ของคุณลักษณะระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ด เท่ากับ 0.593 หมายความว่า จำนวนคุณลักษณะของระบบชำระเงินเพิ่มขึ้น 1 หน่วย คุณลักษณะของผู้ประกอบการจะเพิ่มขึ้น 0.593 เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญ พบว่า ค่า Sig. เป็น .000 ซึ่งมีค่า < .01 จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 คือ คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

สมมติฐาน 2 คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ประกอบการ
ตารางที่ 2 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบการ โดยรวมที่ส่งผลต่อความภักดีของ
ผู้ประกอบการ

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	1.712	.239		7.165	.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ	.524	.055	.438	9.612	.000**

R = .438 R² = 0.392 Adjusted R² = 0.390
F = 90.393 SE = 0.548

ค่า β ของคุณลักษณะของผู้ประกอบการ เท่ากับ 0.438 หมายความว่า จำนวนคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความภักดีของผู้ประกอบการต่อการใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งจะเพิ่มขึ้น 0.438 เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญ พบว่า ค่า Sig. เป็น .000 ซึ่งมีค่า < .01 จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 คือ คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ประกอบการ

สมมติฐาน 3 คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของผู้ประกอบการ โดยที่ส่งผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

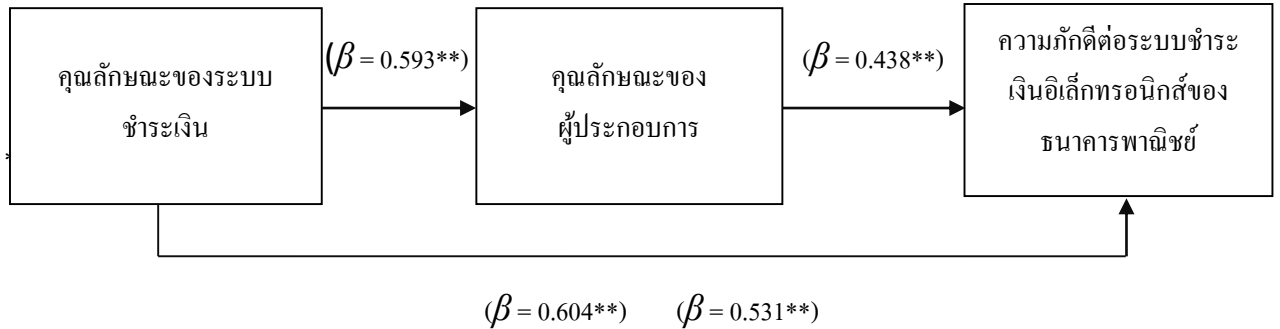
ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ด โดยรวมที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ประกอบการ โดยมีตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (a)	1.171	.190		6.151	.000**
คุณลักษณะของระบบชำระเงิน	.674	.045	.604	14.951	.000**
ค่าคงที่ (a)	.871	.225		3.874	.000**
คุณลักษณะของระบบชำระเงิน	.592	.056	.531	10.653	.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ	.147	.060	.123	2.471	.014*

R = .612 R² = 0.675 Adjusted R² = 0.672
F = 116.293 SE = 0.483

ค่า β ของคุณลักษณะของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ด เท่ากับ 0.531 หมายความว่าจำนวนคุณลักษณะของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความภักดีของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรีต่อการชำระระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งจะเพิ่มขึ้น 0.531 เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ค่า Sig. เป็น .000 ซึ่งมีค่า < .01 และค่า β ของตัวแปรส่งผ่านของคุณลักษณะของผู้ประกอบการ เท่ากับ 0.123 หมายความว่าจำนวนตัวแปรส่งผ่านของคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ความภักดีของผู้ประกอบการต่อการชำระระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง จะเพิ่มขึ้น 0.123 เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ค่า Sig. เป็น .014 ซึ่งมีค่า < .05 จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3 คือ คุณลักษณะของระบบชำระเงินที่ส่งผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ประกอบการ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปรากฏตามภาพที่ 2 สามารถสรุปยืนยันได้ว่าคุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน (Partial mediator) ระหว่างคุณลักษณะของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดกับความภักดีของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรีต่อการใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (β) ก่อนที่จะมีการทดสอบตัวแปรส่งผ่าน

รูปที่ 2 คุณลักษณะของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ประกอบการธุรกิจ โดยมีคุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นตัวแปรส่งผ่าน

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของระบบชำระเงินที่ส่งผลต่อความภักดีผ่านคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) คุณลักษณะของระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ดมีการตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว มีความถูกต้องแม่นยำ และช่วยให้การทำธุรกรรมทางการเงินมีความสะดวก เนื่องจากระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ดถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถจัดการการรับชำระเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสะดวกรวดเร็วและถูกต้อง เป็นการยกระดับด้านความปลอดภัยรวมถึงลดความผิดพลาดจากการรับชำระเงินผ่านมือถือ ทำให้ผู้ประกอบการเกิดความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพการทำงานของระบบได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ [7] ที่ได้กำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จของระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ คือ 1) รักษาความปลอดภัยของข้อมูล 2) สะดวกในการป้อนข้อมูลการชำระเงิน 3) ง่ายต่อการใช้งาน 4) มีความน่าเชื่อถือ 5) ลดต้นทุนจากการใช้บริการ และสอดคล้องกับการศึกษาของ [13] ที่พบว่าปัจจัยที่คนเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เงินสด เพราะทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการชำระค่าสินค้าและบริการ และมีต้นทุนการทำธุรกรรมต่ำ

คุณลักษณะของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ประกอบการมีความกระตือรือร้นและทุ่มเทในการทำงาน ชอบคิดริเริ่ม เปลี่ยนแปลง และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ [14] ที่กล่าวว่า ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเชิงรุก กล้าเสี่ยงอย่างสร้างสรรค์ และสนใจเรียนรู้ธุรกิจอย่างกว้างขวางตลอดเวลา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [15] ที่พบว่าการแสวงหาโอกาส เชื้อมั่นในตนเอง ใฝ่หาความสำเร็จ กล้าเสี่ยง มีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาข้อมูลและความเชี่ยวชาญจากผู้อื่น คือคุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ความภักดีต่อธนาคารพาณิชย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการเชื่อในความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับจากธนาคาร มีความผูกพันกับธนาคารและตราสินค้าของธนาคาร ซึ่งความผูกพันเกิดจากความเชื่อมั่นและความซื่อสัตย์ที่ลูกค้ามีต่อธนาคารจนเกิดเป็นความภักดี จึงมีแนวโน้มที่ลูกค้าจะแนะนำคนรอบตัวมาใช้บริการกับธนาคารหลักของตนอย่างต่อเนื่อง ความภักดีที่ลูกค้ามีต่อธนาคารจะส่งผลดีต่อธนาคารในระยะยาว เนื่องจากลูกค้ามีความเชื่อมั่นและจะใช้บริการกับธนาคารต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ [16] ที่กล่าวว่า ความภักดีคือทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อสินค้าหรือบริการ

ซึ่งนำไปสู่ความสัมพันธ์ในระยะยาว เป็นการเหนียวรั้งลูกค้าไว้กับองค์กร ส่งผลไปสู่พฤติกรรมการณ์ซื้อซ้ำ สอดคล้องกับแนวคิดของ [17] ที่กล่าวว่า ผู้บริโภคที่มีความภักดีจะมีความรู้สึกที่ดีต่อตราสินค้าและองค์กร ส่งผลให้เกิดการซื้อหรือใช้บริการซ้ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งยากที่จะเปลี่ยนใจไปใช้บริการกับองค์กรอื่น

2) คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าคุณลักษณะของระบบชำระเงินส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่ใช้ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดจะได้รับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน เช่น การใช้งานที่สะดวกสบาย การตอบสนองที่รวดเร็ว ความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพของระบบ ทำให้ผู้ประกอบการเกิดความกล้าตัดสินใจในการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการการทำงานขององค์กร เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างกลยุทธ์การแข่งขัน เช่น การจัดทำโปรโมชั่นร่วมกับผู้ให้บริการระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ [18] ที่ได้กล่าวถึงระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่าเป็นรูปแบบการชำระเงินที่ทันสมัย ทำให้พฤติกรรมค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้ใช้งานสามารถโอนเงินได้อย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการควรนำไปต่อยอดและกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ [3] ได้ทำการศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ พบว่าผู้ประกอบการที่มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการทำงาน มีความกล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ กล้าทดลองสิ่งใหม่ และมุ่งมั่นในการแข่งขัน จะส่งผลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้มากที่สุด

3) คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีกับธนาคารพาณิชย์ของผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรี กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่มีความพร้อมในด้านของข้อมูลและประสบการณ์จะทำให้มีความกล้าตัดสินใจในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี หากผู้ประกอบการเกิดความเชื่อมั่นต่อธนาคารและผลิตภัณฑ์ของธนาคารก็จะนำไปสู่ความสัมพันธ์ในระยะยาวได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [19] ที่ได้ให้แนวคิดการก่อตัวของธุรกิจใหม่ไว้ว่า ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ประกอบการที่อุดมด้วยทรัพย์สินแต่มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่เน้นกิจกรรม มีกระบวนการที่เตรียมความพร้อมในการจัดอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความพร้อมของข้อมูลที่อุดมไปด้วยระดับความเชื่อมั่น มีความรู้ความเข้าใจ มีประสบการณ์ ซึ่งเมื่อพวกเขามีความเชื่อมั่นในข้อมูลที่มีอยู่แล้วจะทำให้กระบวนการการตัดสินใจทำได้ง่ายขึ้น ลดความเสี่ยงของการเกิดความผิดพลาดจากการตัดสินใจได้ และสอดคล้องกับการวิจัยของ [20] ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ คือ ผู้ประกอบการที่มีมนุษยสัมพันธ์และทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดี มีการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับลูกค้า เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หากผู้ประกอบการมีพันธมิตรที่ดีจะทำให้เกิดความภักดีต่อลูกค้า และสามารถดำเนินธุรกิจร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง

4) คุณลักษณะของระบบชำระเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของผู้ประกอบการ และเมื่อนำคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่เป็นตัวแปรส่งผ่านเข้าในสมการ พบว่าคุณลักษณะของระบบชำระเงินมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยลดลง และมีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีกับธนาคารพาณิชย์ หมายความว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วนระหว่างคุณลักษณะของระบบชำระเงินกับความภักดีของผู้ประกอบการต่อการชำระระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง กล่าวคือ ในปัจจุบันมีธนาคารผู้ให้บริการระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดที่หลากหลาย ซึ่งรูปแบบการใช้งานของระบบและผลิตภัณฑ์ที่ธนาคารได้นำเสนอมีลักษณะใกล้เคียงกัน ทำให้ผู้ประกอบการอาจต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคลในการเลือกธนาคารผู้ให้บริการ และเนื่องจากผู้ประกอบการมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจที่แตกต่างกัน ผู้ประกอบการบางรายอาจให้ความสนใจต่อการคิดค้นหรือจัดหาวัตกรรมการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจ แต่บางรายอาจพอใจในสิ่งที่มีอยู่โดยไม่แสวงหาโอกาสเพื่อการพัฒนา จึงทำให้คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการระบบชำระเงินแบบคิวอาร์โค้ดของธนาคารพาณิชย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [21] ที่ได้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจในยุคดิจิทัล แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการธุรกิจต้องมีความรู้ความสามารถ พัฒนานตนเองให้รู้ทันต่อตลาดอยู่เสมอ ผู้ที่จะสำเร็จในธุรกิจได้ต้องมีความมุ่งมั่น ทุ่เมเท ใฝ่เรียนรู้ประสบการณ์ ชื่อสัตย์และมีคุณธรรมต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของธุรกิจย่อมสามารถสร้างศักยภาพการแข่งขันได้อย่างมั่นคง และสอดคล้องกับการศึกษาของ [22] ได้กล่าวถึง

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ คือ เป็นผู้แสวงหาความสำเร็จ มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ยอมรับความเสี่ยง เชื่อมมั่นในตนเอง มีประสบการณ์และมีมนุษยสัมพันธ์ สิ่งเหล่านี้คือคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ดี และยังสามารถกล่าวถึงคุณลักษณะของระบบชำระหนี้ที่ผู้ประกอบการพึงประสงค์ คือ ระบบชำระหนี้อิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีความถูกต้องแม่นยำ รวดเร็ว และปลอดภัย จึงจะทำให้ผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นและเลือกใช้บริการระบบชำระหนี้อิเล็กทรอนิกส์แทนการชำระเงินสด อันนำไปสู่ความภักดีต่อการใช้บริการของธนาคารพาณิชย์และมีการแนะนำบอกต่อให้กับบุคคลอื่นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้ประกอบการรายย่อยมีคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นความคาดหวังและความต้องการที่มีต่อระบบชำระหนี้อิเล็กทรอนิกส์จึงแตกต่างกัน ผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการบริหารธุรกิจที่ดี มีความรู้ทางนวัตกรรม จะมีการนำระบบชำระหนี้อิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดเข้ามาใช้กับธุรกิจ เพราะรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้งาน ส่วนผู้ประกอบการที่ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีมักไม่ค่อยให้ความสนใจหรือยอมรับระบบชำระหนี้อิเล็กทรอนิกส์แบบคิวอาร์โค้ดนี้ เนื่องจากยังขาดความเชื่อมั่นต่อระบบ รู้สึกว่าระบบมีความยุ่งยากซับซ้อน รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยของข้อมูลทางการเงินและข้อมูลบุคคล ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ควรให้ความรู้และอธิบายถึงประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับจากการใช้ระบบชำระหนี้อิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้ประกอบการที่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมของระบบชำระหนี้ รวมถึงอำนวยความสะดวกเพื่อทำให้ระบบชำระหนี้มีความพร้อมต่อการใช้งาน เพื่อให้เกิดการยอมรับและ ส่งผลให้เกิดการใช้ระบบชำระหนี้อิเล็กทรอนิกส์ที่สูงขึ้นด้วย

2) ความภักดีที่ผู้ประกอบการมีต่อธนาคารพาณิชย์เป็นสิ่งสำคัญที่ธนาคารจะต้องรักษาไว้เป็นอย่างดีที่สุด ธนาคารควรศึกษาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการให้บริการด้วยการปรับปรุงคุณภาพและส่งเสริมการบริการที่เป็นเลิศให้แก่ลูกค้าของธนาคาร โดยเน้นการบริการที่มุ่งลูกค้าเป็นสำคัญ เช่น สืบหาความต้องการของลูกค้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้นพร้อมทั้งให้บริการได้อย่างครบวงจร และควรมีการจัดระบบในการติดตามและประเมินผลของคุณภาพของการให้บริการและสำรวจความพึงพอใจในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้นำเสนอลูกค้า เพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการสร้างภาพลักษณ์การบริการและคุณภาพการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าและการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆที่มีผลหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีการชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ด ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่นอกเหนือจากงานวิจัยชิ้นนี้ เช่น อุปสรรคในการใช้งาน ความพึงพอใจในการใช้งานโดยศึกษาข้อมูลจากลูกค้าผู้มาใช้บริการ เป็นต้น

2) ควรเพิ่มวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น โดยศึกษาจากผู้ประกอบการที่ยังไม่ให้ความสนใจใช้บริการระบบชำระหนี้อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและหาแนวทางเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สรุปผลการสำรวจสถานภาพพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ; 2560.
- [2] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำมะโนอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560 การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน: ภาคกลาง, โครงการสำมะโนอุตสาหกรรม สำนักงานสถิติแห่งชาติ; 2560.

- [3] วันวิสาข์ โศภพรหมอนันต์. คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2558.
- [4] ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. การจัดการสารสนเทศเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ชรรคมลการพิมพ์; 2548
- [5] กิตติ ภักดีวัฒน์กุล. คัมภีร์ระบบสนับสนุนการตัดสินใจและระบบผู้เชี่ยวชาญ. กรุงเทพฯ: เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์; 2546.
- [6] กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ธนาพรส แอนด์ กราฟฟิกส์; 2550.
- [7] จีราภรณ์ สุธรรมสภา. โมดูลที่ 8 พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; 2557.
- [8] Hatten, T.S. Small Business Management : Entrepreneurship and Beyond. (3rded.). Boston: Houghton Mifflin; 2006.
- [9] สุรัช ภัทรบรรเจิด. คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ. [อินเทอร์เน็ต]. 2554 [เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562]. เข้าถึงได้จาก <http://www.pattanakit.net/index.php?lay=show&ac=article&id=538705672&Ntype=124>.
- [10] รัชจรินทร์ พรชัยวิเศษกุล. การศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2546.
- [11] Frese, Michael. Success and Failure of Micro business Owner in Africa : A Psychological Approach. United States of America: Greenwood Publishing Group; 2000.
- [12] กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ และคณะ. ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: พงษ์วรินทร์; 2556.
- [13] Schuh, S., & Stavins, J. How Consumers pay : Adoption and use of Payments. Accounting and finance Research 2013; 2(2):1-21
- [14] Chaston, L. & Sadler-Smith, E. Entrepreneurial cognition, entrepreneurial orientation and firm capability in the creation industries. British Journal of Management 2012; 23: 415-432.
- [15] ภาวะเกด นันทศรีนนท์. คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง; 2554.
- [16] ณัฐพัชร ล้อประดิษฐ์พงษ์. คู่มือสำรวจความพึงพอใจลูกค้า : พร้อมกรณีศึกษาและเทคนิคปฏิบัติที่ได้ผลจริง. กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ; 2549.
- [17] Aaker, D. A. Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name. New York : Free; 1991.
- [18] ปานระพี รพีพันธุ์. SME กับการรับมือในยุคสังคมไร้เงินสด. [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 2 พฤษภาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://www.smartsme.co.th/content/225387#!>.
- [19] Dahalan, N., Jaafar, M. & Rosdi, S.A.M. Local community readiness in entrepreneurship : Do gender differ in searching business opportunity, Procedia – Social and behavioral Sciences. 2013; 91: 403-410.
- [20] สุพาดา สิริกุดตา. กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรธุรกิจ : กรณีศึกษาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภาคกลางตอนบน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2556.
- [21] สมทบ แก้วเชื้อ และคณะ. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม 2562; 15(2): 33-44.
- [22] ชัยยุทธ เลิศพาชิน. กลยุทธ์สำหรับการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ 2554; 6(1): 1-10.

การจัดการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา

The Effect of Learning Together as a Team (Team-based Learning) on Achievement of Physical Education Students

ณัฐกร ดวงพระเกษ

Nathakorn Duangprakes

สาขาวิชาพื้นฐานวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี 15000

Introduction to Teaching Profession, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Loboori 15000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: nathakorn.2519@gmail.com

Received: 2 March 2021 Revised: 27 April 2021 Accepted: 29 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) 2) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) แบบหนึ่งของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 2/2562 จำนวน 57 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ใบความรู้/ใบงาน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน 4) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ สถิติ t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียน โดยการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2) ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.73

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม การเรียนรู้แบบร่วมมือ

Abstract

The objectives of this research were; 1) to develop students' learning achievement towards team-based learning instruction 2) to study students' opinions towards team-based learning instruction which was considered as one of the cooperative learning approaches. The participants were 57 first-year students majoring in Physical Education. They enrolled in Curriculum Development course, second semester, academic year of 2019. The research instruments were 1) lesson plans, 2) handouts/assignments, 3) pre- and post- achievement tests, and satisfaction questionnaire towards team-based learning instruction. The data was analyzed using mean, standard deviation and t-test. The results from the study revealed that 1) the post-test results from participants who were taught by team-based learning instruction was significantly higher than the pre-test at the level of .05. 2) The students' satisfaction towards the instruction was at high level ($\bar{x}$ = 4.29, S.D. = 0.73)

Keywords : Learning, Team-based Learning, Cooperative learning

บทนำ

ในชั้นเรียนทั่ว ๆ ไป การทำงานกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้เรียนยังไม่ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยังไม่ได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมที่ดี ดังที่เรามักพบเสมอว่าเมื่อผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มมักมีผู้เรียนเพียงหนึ่งหรือสองคนที่ก้มหน้าก้มตาทำงาน คนที่เหลือนั่งดูหรือทำอย่างอื่น เช่น ลูกเดินไปมา นั่งเล่น พุดคุยแหย่เพื่อน ฯลฯ แต่เมื่อนำงานไปส่ง ทุกคนจะได้คะแนนเดียวกันทั้งกลุ่ม หรือในบางกรณีในการทำงานกลุ่มนั้น มีการแบ่งงานกันทำ แต่เมื่อแต่ละคนทำเสร็จ ต่างก็เอาผลงานของตนมารวมกัน แล้วนำไปส่ง ส่วนมากแล้วสมาชิกแต่ละคนอาจจะรู้และเข้าใจเฉพาะส่วนที่ตนเองทำ แต่ไม่ได้รับรู้หรือเรียนรู้เนื้อหาที่เพื่อนคนอื่นทำเช่นนี้เป็นต้น การทำงานกลุ่มในลักษณะดังกล่าวนี้ ผู้เรียนแทบไม่ได้เรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้และเป็นการใช้เวลาในชั้นเรียนที่ไม่คุ้มค่า ยิ่งไปกว่านั้น อาจเป็นการสร้างนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ ในการเรียนรู้และทักษะการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้วย อันที่จริงผู้สอนจำนวนมากเล็งเห็นประโยชน์ของการให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน แต่ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะว่าในการดำเนินการสอน ผู้สอนไม่ได้ชี้แจงเป้าหมาย วิธีการและผลที่คาดหวังของการทำกิจกรรมกลุ่มให้กับผู้เรียนอย่างชัดเจนมากพอ ผู้สอนเพียงแต่แบ่งกลุ่มผู้เรียน หรือไม่ก็ให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกันเอง แล้วให้ลงมือทำงานตามที่ผู้สอนมอบหมาย โดยที่ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ [1] อันได้แก่ การรับผิดชอบในส่วนงานของตนและงานของกลุ่ม การแก้ปัญหาพร้อมกัน การให้ความร่วมมือกับผู้อื่น การให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ฯลฯ ดังนั้น เพื่อลดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ไม่พึงประสงค์จากการทำงานกลุ่มให้น้อยลงและเพิ่มพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของทุกคนในกลุ่ม ผู้สอนควรนำเอาการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบไปใช้ในชั้นเรียน เพราะการเรียนรู้ร่วมกันสามารถเอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนหลายประการ ได้แก่ 1) ช่วยให้ผู้สัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น 2) ผู้เรียนมีทักษะการใช้เหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น 3) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอย่างลึกซึ้งมากขึ้น 4) ผู้เรียนใช้เวลาทำงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจและลดพฤติกรรมที่รบกวนผู้อื่นในชั้นเรียน 5) ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ๆ รวมทั้งมีการช่วยเหลือเพื่อน ๆ มากขึ้น 6) ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชาที่เรียน และ 7) ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจในตนเองมากขึ้น

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนที่มีระดับความรู้ความสามารถต่าง ๆ กัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยสมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบในการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่เรียนและช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนสมาชิกทุกคนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายภายในกลุ่ม ผู้เรียนอภิปรายเนื้อหาสาระที่เรียนด้วยกัน ช่วยเหลือทำความเข้าใจและสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ในการเรียนรู้ลักษณะนี้ผู้เรียนต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยที่แต่ละคนรับรู้ได้ว่าตัวเองจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม บรรลุเป้าหมายแล้วเช่นกัน นั่นคือ ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตัวเองจะเป็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มด้วย เพราะทุกคนอยู่ในเรือลำเดียวกัน งานใด ๆ ก็ตามจะไม่สามารถทำสำเร็จได้ด้วยดีถ้าขาดคนหนึ่งคนใดไปและทุกคนจะรู้สึกภูมิใจและดีใจร่วมกัน เมื่อทำงานได้สำเร็จ [2] [3] [4] ในการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เป็นทางการนี้ การดำเนินการสอนในภาพรวม มีลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน อย่างน้อยควรมีในด้านวิชาการ 1 ข้อ และด้านทักษะเชิงสังคม 1 ข้อ 2) พิจารณาเรื่องวิธีการจัดโครงสร้างของกลุ่ม เช่น ขนาดของกลุ่ม การจัดกลุ่มของผู้เรียน บทบาทของแต่ละคนในกลุ่ม วิธีการจัดระบบสื่อการเรียนและวิธีการจัดที่นั่งของผู้เรียนในชั้นเรียน 3) การสอนมนทัศน์ด้านวิชาการ หลักการและกลวิธีในการเรียนรู้เนื้อหาและการนำเนื้อหาไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ของผู้เรียน การอธิบายงานที่มอบหมายและเกณฑ์การบรรลุความสำเร็จของงาน การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของกลุ่ม ความรับผิดชอบส่วนตัวและของกลุ่ม พฤติกรรมการเรียนรู้ที่คาดหวังและเกณฑ์การประสบความสำเร็จในการเรียนรู้แบบร่วมมือ 4) กำกับการปฏิบัติงานของกลุ่มและเข้าไปแทรกในกลุ่มเพื่อสอนทักษะความร่วมมือและให้การช่วยเหลือในการเรียนรู้เนื้อหาตามความจำเป็น และ 5) ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนและช่วยผู้เรียนในการประเมินการดำเนินการของกลุ่ม

ในการนำเอาการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้สอนในชั้นเรียน ผู้สอนจะต้องพิถีพิถันในการออกแบบงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำ ซึ่งงานนั้นเป็นงานที่ค่อนข้างซับซ้อน ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิดในระดับสูง ต้องคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยที่ผู้สอนตั้งความคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพงานไว้ในระดับสูง และมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียนด้วย [5] ตัวอย่างของการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning) ของ Larry K. Michaelsen จาก University of Oklahoma โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ ดังนี้ (1) สร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักของรายวิชา (2) พัฒนาความสามารถด้านการคิด และการแก้ปัญหา (3) เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (4) ส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานเป็นทีม (5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ 2) การเรียนรู้แบบศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม (Group Investigation) เป็นการจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำโครงการหรืองานที่มอบหมาย รูปแบบนี้เหมาะสำหรับการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาหรือค้นหาคำตอบในหัวข้อที่กลุ่มตนเองสนใจ 3) เกมการแข่งขันระหว่างกลุ่ม (Teams-Games-Tournament หรือ TGT) ของ DeVries & Slavin ที่มีลักษณะเฉพาะ คือ กลุ่มแต่ละกลุ่มจะแข่งขันกันกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อทำคะแนนสำหรับกลุ่มของตน 4) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์เป็นกลุ่ม (Student Teams-Achievement Divisions หรือ STAD) ของ Slavin [6] ลักษณะเฉพาะของแบบ STAD คือ ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาใหม่เป็นทีม แต่เมื่อทดสอบจะทดสอบเดี่ยว ๆ เป็นรายคนทุกสัปดาห์เพื่อให้แน่ใจในเรื่องความรับผิดชอบส่วนบุคคล 5) การร่วมกันอ่านและเขียนแบบบูรณาการเป็นทีม (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) ของ Slavin [7] ลักษณะเฉพาะของแบบ CIRC คือสมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีระดับความสามารถที่หลากหลาย เนื้อหาที่อ่านที่มีระดับต่าง ๆ กัน แต่นำมาอ่านคู่กันฟัง ทำนายสิ่งที่อ่านด้วยกัน ฝึกการสะกดคำและฝึกเรื่องคำศัพท์ด้วยกัน

ส่วนการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในระยะเวลาสั้น ๆ ภายในคาบเรียนเดียว ได้แก่ 1) จิ๊กซอว์ (Jigsaw) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ แล้วให้สมาชิกแต่ละกลุ่มไปศึกษาค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น แล้วนำความรู้ที่ได้นั้นมาถ่ายทอดให้สมาชิกในกลุ่มของตนเอง 2) สุ่มหัวคิด (Numbered Head Together) รูปแบบนี้เหมาะสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ โดยที่แต่ละกลุ่มจะช่วยกันเตรียมตัวตอบคำถามที่ผู้สอนจะทดสอบ เมื่อมีการสอบ ผู้สอนจะรวมคะแนนของสมาชิกทุกคนมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม 3) คิดเดี่ยว คิดคู่ คิดด้วยกัน (Think-Pair-Share) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาหรือคำถาม โดยที่ผู้เรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบก่อน จากนั้นไปอธิบายให้คู่ของตนฟัง แล้วสุดท้าย ทุกคนนำเอาคำตอบมาอภิปรายร่วมกัน เพื่อให้ได้คำตอบของคำถามหรือปัญหาที่ดีที่สุด

ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนรายวิชานี้ ได้เลือกใช้การเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning) โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ ดังนี้ 1) สร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักของรายวิชา ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอย่างลึกซึ้งมากขึ้น และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้สูงขึ้น 2) พัฒนาทักษะการใช้เหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 3) เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานเป็นทีม และ 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ซึ่งหน้าที่หลักของผู้สอน คือการกำกับผู้เรียนให้ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีมนี้ มีความเหมาะสมเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก ตลอดจนกฎเกณฑ์ การทำงานกันอย่างชัดเจน สมาชิกทุกคนต้องพัฒนาและช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่าเพื่อให้การทำงานกลุ่มเข้มแข็งขึ้น ขณะเดียวกันผู้เรียนทุกคนต้องพัฒนาและช่วยเหลือตนเอง โดยใช้ศักยภาพให้มากที่สุดเพราะทุกคนในกลุ่มจะมีส่วนช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้และผู้เรียนแต่ละคนต้องมีทักษะทางสังคมเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการตัดสินใจ มีความสามารถในการทำงาน การจัดการ การสื่อสารและสามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเอารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) มาใช้ในการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีและเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีมดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาชั้นปีที่ 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. นักศึกษาสาขาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ภาคเรียนที่ 2/2562 จำนวน 57 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา

ประกอบด้วย

- 1) ตัวแปรต้น คือ การเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning)
- 2) ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning)
  - ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยได้ตรวจสอบการใช้ภาษาความชัดเจนของข้อความและความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ในเบื้องต้น แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตรวจสอบพิจารณารูปแบบการใช้ภาษา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แล้วนำมาคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและความเที่ยงตรง และนำแบบทดสอบที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์หาข้อสอบที่เลือกไว้ แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการหาประสิทธิภาพไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ แล้วนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของข้อความและตรวจสอบความเที่ยงตรงเพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมิน แล้วเลือกข้อคำถามและจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการวิจัย

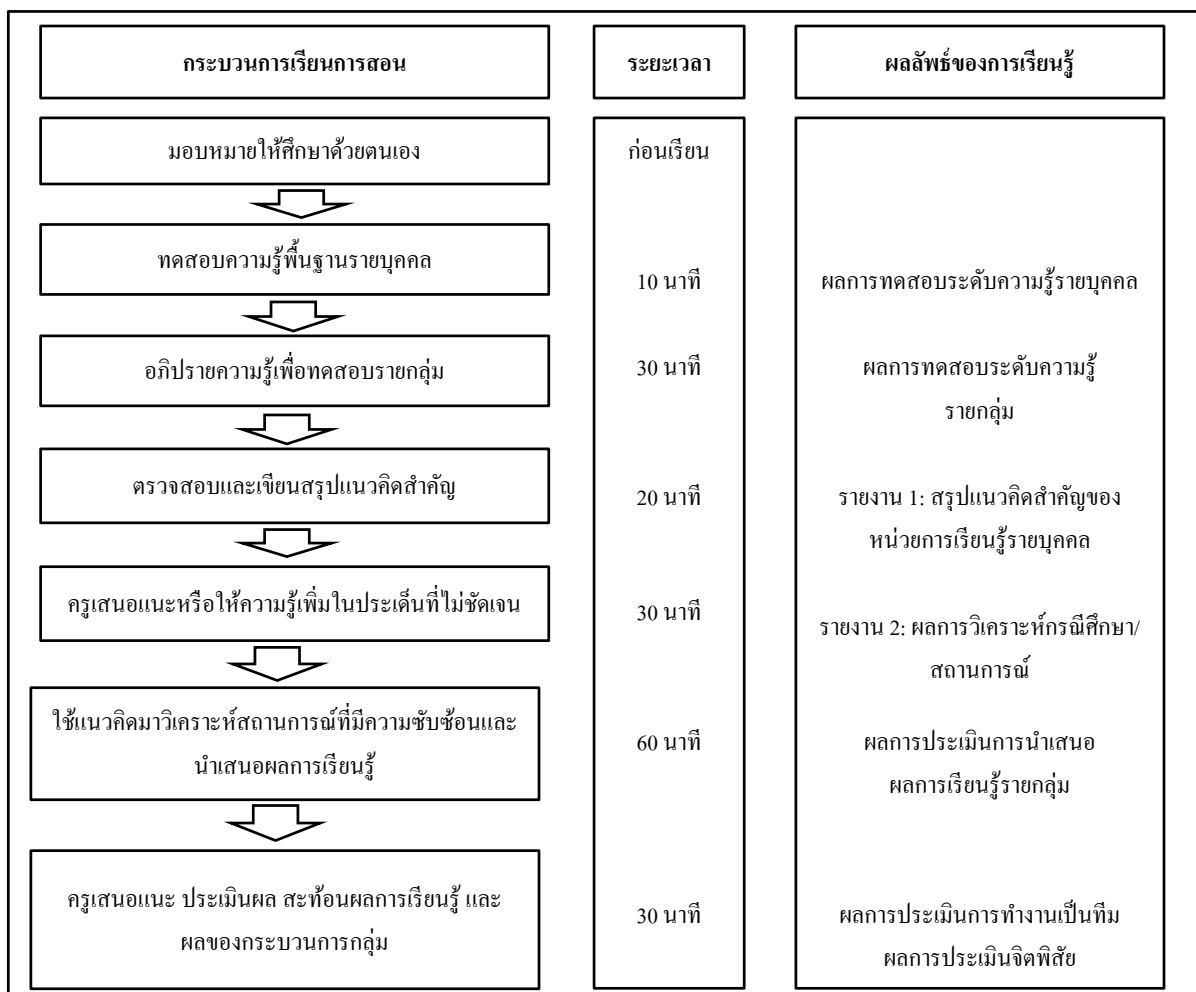
ผู้วิจัยได้อธิบายถึงวิธีการจัดการเรียน โดยการใช้การเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมไปถึงวิธีประเมินการเรียนรู้ต่าง ๆ และเข้าสู่กระบวนการวิจัย ดังนี้

1. ขึ้นก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest) เมื่อทำการทดสอบแล้ว นำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกผลคะแนนไว้

2. ขึ้นทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning) ในวิชาการพัฒนาหลักสูตร คส. 1101104 ใช้ระยะเวลาในการทดลองเป็นเวลา 10 คาบ คาบละ 60 นาที ทำการสอนโดยใช้ชั่วโมงเวลาเรียนตามปกติ ซึ่งในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีมมีขั้นตอน รูปที่ 1

รูปที่ 1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning)

3. ขึ้นหลังการทดลอง

หลังการวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) และทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม เมื่อทำการทดสอบแล้วนำมาตรวจให้คะแนนพร้อมทั้งบันทึกผลไว้ นำผลที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังเรียน (Pretest- Posttest) มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยดำเนินการทดลองวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 10 คาบ คาบเรียนละ 60 นาที รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยทั้งสิ้น 12 คาบ

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติ สรุปเป็นผลการทดลอง ดังนี้

1. คะแนนแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent samples t-test)

2. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ประเมินผล	จำนวน (N)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	df	p
ก่อนเรียน	57	20	7.94	3.42	-15.76*	25	.00
หลังเรียน	57	20	13.90	2.69			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาสาขาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ภาคเรียนที่ 2/2562 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 13.88, S.D. = 2.69) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 7.92, S.D. = 3.42) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based Learning) ของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning)

ข้อ	ประเด็น	การเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
บรรยากาศการเรียนรู้				
1	นักศึกษามีความสุขกับการทำงานกลุ่ม	4.76	0.80	เห็นด้วยมากที่สุด
2	นักศึกษาในแต่ละกลุ่มให้ความช่วยเหลือในการร่วมกันทำงาน	4.66	0.78	เห็นด้วยมากที่สุด
3	นักศึกษามีความพึงพอใจกับบรรยากาศในชั้นเรียน	4.46	0.74	เห็นด้วยมาก
4	บรรยากาศในชั้นเรียนทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้	4.46	0.74	เห็นด้วยมาก
5	นักศึกษามุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	4.24	0.76	เห็นด้วยมาก
	ค่าเฉลี่ย	4.50	0.78	เห็นด้วยมากที่สุด
บทบาทที่ผู้สอนมีต่อการจัดการเรียนรู้				
1	การจัดระบบทางกายภาพของห้องเรียน	4.42	0.64	เห็นด้วยมาก
2	การจัดกลุ่มและขนาดของกลุ่มของนักเรียนในชั้นเรียน	4.37	0.63	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็น	การเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3	การมีพฤติกรรมสื่อความหมายของผู้สอนที่เหมาะสม	4.16	0.60	เห็นด้วยมาก
4	การใช้แนวทางการสอนของผู้สอนที่เหมาะสม	4.01	0.68	เห็นด้วยมาก
	ค่าเฉลี่ย	4.23	0.65	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมการเรียนรู้				
1	นักศึกษาบริหารจัดการกับบทเรียนได้ดีขึ้น	4.36	0.70	เห็นด้วยมาก
2	นักศึกษาแบ่งงานที่ได้รับมอบหมายออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ แล้วแบ่งกันให้แต่ละคนรับผิดชอบ	4.22	0.69	เห็นด้วยมาก
3	นักศึกษาแต่ละคนมีบทบาทภายในกลุ่ม	4.18	0.75	เห็นด้วยมาก
4	นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และไม่ทอดง่าย ๆ	4.07	0.90	เห็นด้วยมาก
	ค่าเฉลี่ย	4.14	0.76	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning) โดยภาพรวมเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบรรยากาศการเรียนรู้มากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.78) รองลงมาคือ ด้านบทบาทที่ผู้สอนมีต่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.65) และ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.76)

ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ พบว่า ประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับ คือ นักศึกษามีความสุขกับการทำงานกลุ่มมาก ($\bar{X}=4.76$, S.D. = 0.80) รองลงมาคือนักศึกษาในแต่ละกลุ่มให้ความช่วยเหลือในการร่วมกันทำงาน ($\bar{X}=4.66$, S.D. = 0.78) บรรยากาศในชั้นเรียนทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.46$, S.D. = 0.74) นักศึกษามีความพึงพอใจกับบรรยากาศในชั้นเรียน ($\bar{X}=4.46$, S.D. = 0.74) และนักศึกษามุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}=4.24$, S.D. = 0.76) เป็นลำดับสุดท้าย

ด้านบทบาทที่ผู้สอนมีต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับ คือ การจัดระบบทางกายภาพของห้องเรียน ($\bar{X}=4.42$, S.D. = 0.64) รองลงมาคือการจัดกลุ่มและขนาดของกลุ่มของนักศึกษาในชั้น ($\bar{X}=4.37$, S.D. = 0.63) การมีพฤติกรรมสื่อความหมายของผู้สอนที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.16$, S.D. = 0.60) การใช้แนวทางการสอนของผู้สอนที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.01$, S.D. = 0.68) เป็นลำดับสุดท้าย

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า ประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับคือ นักศึกษามีการบริหารจัดการกับบทเรียนได้ดีขึ้น ($\bar{X}=4.36$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือนักศึกษาแบ่งงานที่ได้รับมอบหมายออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ แล้วแบ่งกันให้แต่ละคนรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.22$, S.D. = 0.69) นักศึกษาแต่ละคนมีบทบาทภายในกลุ่ม ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.75) นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และไม่ทอดง่าย ๆ ($\bar{X}=4.07$, S.D. = 0.90) นักศึกษาประเมินตนเองตลอดภาคเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ($\bar{X}=4.07$, S.D. = 0.90) สิ่งที่นักศึกษาพูดออกมาแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอย่างแท้จริง ($\bar{X}=4.06$, S.D. = 0.64) และนักศึกษแต่ละกลุ่มกระตือรือร้นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}=4.03$, S.D. = 0.73) เป็นลำดับสุดท้าย

แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning)

ผู้สอนควรนำเสนอผลและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning) ที่สอดคล้องกับบริบทการเรียนการสอนและคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning)

ระยะ/เป้าหมาย	กิจกรรม/บทบาท	
	ผู้สอน	ผู้เรียน
Pre-Class	- เตรียมผู้สอนให้เข้าใจในหลักการการจัดการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning)	- ศึกษาวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	- จัดทำคู่มือสำหรับผู้สอนและผู้เรียนครอบคลุม กระบวนการเรียนรู้และขอบเขตเนื้อหา	- ฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- การสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	- จัดทำแบบทดสอบที่ครอบคลุมเนื้อหาการเรียนรู้ - จัดทำแผนสอนกลางเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มได้ เรียนรู้ครอบคลุมวัตถุประสงค์เดียวกัน - ประชุมเพื่อเตรียมสอนและอภิปรายหลังการสอน ทุกหน่วยการเรียนรู้	- ศึกษาคู่มือการเรียนรู้ - ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มีความรู้ก่อนเข้าห้องเรียน
In Class	- จัดการทดสอบรายบุคคล	- ทดสอบความรู้
- บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้รายวิชา	- จัดการทดสอบรายกลุ่ม - กระตุ้นการอภิปราย - สรุปรการเรียนรู้ - กระตุ้นการประยุกต์ใช้ความรู้ในกรณีศึกษา - ช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ - สะท้อนผลการเรียนรู้รายกลุ่มและรายบุคคล	- อภิปรายความรู้ - สืบค้นความรู้เพิ่มเติม
Post Class	- อภิปรายปัญหาการจัดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ไขปัญหา - ร่วมประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน - วางแผนการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ต่อไป	- ประเมินผลการเรียนรู้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้มีการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนรายวิชานี้และได้เลือกใช้การเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม (Team-based learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) แบบหนึ่ง que ผู้เรียนมีระดับความรู้ความสามารถต่าง ๆ กัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ 1) สร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักของรายวิชา ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอย่างลึกซึ้งมากขึ้น และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้สูงขึ้น 2) พัฒนาทักษะการใช้เหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 3) เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานเป็นทีม และ 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ซึ่งหน้าที่หลักของผู้สอน คือการกำกับผู้เรียนให้ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้วิจัยได้อธิบายถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนและแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมไปถึงวิธีประเมินการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงการจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละประมาณไม่เกิน 6 คน มีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่มและบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม และสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มมีความร่วมมือกันในการทำงาน ให้ความช่วยเหลือและ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งนี้แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของเจลิม เหมนาม [8] ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสะกดคำและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสะกดคำ 2) ศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดเขาวัง (แสงช่วงสุนิษ) จำนวน 48 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบฝึกการเขียนสะกดคำ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินทักษะทางสังคม และ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกอยู่ในระดับมาก 3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

2. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม โดยภาพรวมเห็นด้วยมาก

จากผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีมของนักศึกษาโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.73 ซึ่งสอดคล้องกับ วัชราน เล่าเรียนดี [9] ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจ มุ่งเน้นการร่วมกันปฏิบัติงานที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การเรียนรู้แบบร่วมมือจะมุ่งส่งเสริมทักษะทางสังคมให้ทุกคนรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตนเพื่อทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ และสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี [10] ที่ได้ให้แนวคิดว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือแบบมีส่วนร่วม เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกันทำให้เกิดทักษะทางสังคม กล่าวคือได้ร่วมกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและความเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน มีความเสียสละ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ เพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และนอกจากนั้นยังส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคมมากขึ้นด้วย ทั้งนี้ร่วมกับ ใบความรู้ ใบงานด้วยการเรียงลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่มีรายละเอียดเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมและใบงานกลุ่มท้ายบทเรียนซึ่งใช้วัดความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาที่นอกจากจะทำให้นักศึกษาเข้าใจบทเรียนมากขึ้นแล้ว ยังช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลและทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) อย่างเต็มที่ ดังที่ Deutsch, 1962.; Johnson, Johnson, & Holubec, 2013) [11] ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนที่มีระดับความรู้ความสามารถต่าง ๆ กัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยสมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบในการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่เรียนและช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนสมาชิกทุกคนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายภายในกลุ่ม ผู้เรียนอภิปรายเนื้อหาสาระที่เรียนด้วยกัน ช่วยเหลือทำความเข้าใจ และสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ในการเรียนรู้ลักษณะนี้ผู้เรียนต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยที่แต่ละคนรับรู้ว่า ตัวเขาเองจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มบรรลุเป้าหมายแล้วเช่นกัน นั่นคือผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตัวเองจะเป็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มด้วย เพราะทุกคนอยู่ในเรือลำเดียวกัน งานใด ๆ ก็ตามจะไม่สามารถทำสำเร็จได้ด้วยดี ถ้าขาดคนหนึ่งคนใดไป และทุกคนจะรู้สึกภูมิใจและดีใจร่วมกันเมื่อทำงานได้สำเร็จ และการเรียนรู้แบบร่วมมือดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและเป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความหมาย โดยการสนับสนุนของกลุ่มหรือทีม [12] โดยสมาชิกในกลุ่มหรือทีมสามารถเรียนรู้ปัญหาจากผลการปฏิบัติและการแก้ไขปัญหาพร้อมกันและสามารถถ่ายทอด ช่วยเหลือและ

สนับสนุนสมาชิกกลุ่มด้วย นอกจากการเรียนรู้จากการปฏิบัติจะช่วยให้การเรียนรู้ปัญหาและกระบวนการวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติยังสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนควรศึกษาวิจัยการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และควรนำการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีมไปเปรียบเทียบกับการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียนในสาขาต่าง ๆ
2. ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเนื้อหาบทก่อนล่วงหน้าเพื่อที่จะทำความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนในห้องได้ง่ายขึ้น
3. ผู้สอนควรอธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ในการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีมให้ชัดเจนก่อนให้ผู้เรียนลงมือทำ เพื่อผู้เรียนจะได้วางแผนการทำงานในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการทำงานกลุ่ม ควรเน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงหน้าที่และบทบาทของตนเองขณะทำงานกลุ่ม การให้ความร่วมมือและแสดงความคิดเห็นต่อกัน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกที่เรียนอ่อน เพื่อให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ
4. ผู้สอนควรศึกษาวิจัยการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมกับการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัยโดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเสรี

เอกสารอ้างอิง

- [1] พวงเพ็ญ อินทรประวีติ. การใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือในชั้นเรียน. นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล; 2563.
- [2] Johnson, D. W., & Johnson, F. Joining together: Group theory and group skills (4th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall; 2017.
- [3] สุมาลี ชัยเจริญ. แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีทางปัญญาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2551.
- [4] ทิสนา แจมมณี. รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2552.
- [5] Johnson & Johnson. Cooperation and competition: Theory and research. Edina, MN: Interaction Book Company; 1989.
- [6] Slavin. When does cooperative learning increase achievement?. Psychological Bulletin; 1983.
- [7] Slavin. Cooperative learning: Student teams (2nd Ed.). Washington, D.C.: National Education Association. 1987.
- [8] เฉลิม เพิ่มนาม. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2560.
- [9] วัชรา เล่าเรียนดี. เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2547.
- [10] ทิสนา แจมมณี. รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2552.
- [11] Johnson, Johnson, & Holubec. Cooperation in the classroom (9th ed.). Edina, MN: Interaction Book Company; 2013.
- [12] จิตดิรัตน์ แสงเลิศอุทัย ปัญญา ทองนิต นภาเดช บุญเชิดชู ชัยชูร มณีรัตน์ โยธิน ศรี โสภา และมุกดา ทาคำแสน. การเรียนรู้จากการปฏิบัติ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2563; 10(3):155-163.

การพัฒนาบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications
เรื่องโปรแกรม Excel สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน

Development of e-learning Program in Combination with Tools Activities
in the Education Applications Group on the Iopic of Excel Program for
the First year Students of Private Educational Institutions

ไพโรจน์ ภูทอง* และ นิชคณีย์ ธัญพรหิรัณย์

Pairoj Putong* and Nitdaneey Tanyapornhirun

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จังหวัดนนทบุรี 11120

Panyapiwat Institute of Management, Nonthaburi 11120

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: paroj.putong@gmail.com

Received: 25 February 2021, Revised: 17 April 2021, Accepted: 29 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียน e-learning ที่สร้างขึ้นร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้บทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications และ 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อบทเรียน e-learning ของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 31 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างอินเทอร์ควอเตอร์ (Interquartile) และการทดสอบค่าที (Paired samples t - test)

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพบทเรียน e-learning ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{x} = 4.5$) อยู่ที่ระดับ ดีมาก ประสิทธิภาพของบทเรียน e-learning ที่สร้างขึ้น ได้ผลประสิทธิภาพ E1/E2 โดยตั้งค่าเป้าหมาย E1=80 และ E2=80 ได้ค่าเท่ากับ 81.5/82.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนเต็ม 40 คะแนน พบว่าคะแนนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนอยู่ที่ 6.467 คะแนน มีค่า SD.อยู่ที่ 2.417 และความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรม Excel อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.24$)

คำสำคัญ : แอปพลิเคชันทางการศึกษา อิเลิร์นนิ่ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพ

Abstract

The objectives of this research were to; 1) develop and obtain the effectiveness of e-learning lessons created with Education Applications tools. 2) to compare learning achievement on before-after using e-learning lessons with Education Applications tools of students' learning group, and 3) student satisfaction with e-learning lessons. The sample group was comprised of 31 first-year students. Data were analyzed by using descriptive statistics, median, interquartile and paired samples t-test.

The research finding showed that the quality of e-learning lesson development was very good level ($\bar{x} = 4.5$). The efficiency of the e-learning lesson was achieved by the efficiency of E1 / E2 with the goal of E1 = 80 and E2 = 80, which was 81.5 / 82.5. The learning achievement after studied was difference from before at the .05 level. Learning achievement scores were analyzed from the full score of 40

and found higher than the pre-class scores of 6.467, SD = 2.417. Student opinion in the Education Applications section of the excel program was at a good level ($\bar{x} = 4.24$).

Keywords : Education Applications, E-learning, Academic Achievement, Performance

บทนำ

ปัจจุบันในยุคการศึกษา 4.0 เป็นยุคเทคโนโลยี Creative และ Innovation เน้นการสร้างให้คนไทยสามารถคิดเองได้ ดังนั้นสถาบันการศึกษาต่างๆ ในยุค 4.0 ทั่วประเทศจึงได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิชาพื้นฐานจากเดิมให้เป็นกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งเน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีการจัดผู้สอนเป็นกลุ่มและจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดในการศึกษาค้นคว้าเพื่อเสริมสร้างบัณฑิตให้มีความรู้ที่ดีสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้ โดยสถาบันการศึกษาเอกชนเป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่มีการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาการศึกษาทั่วไป

จากประสบการณ์การสอน ผู้วิจัยพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคือการจัดการเรียนการสอนที่ขาดอัตรากำลังผู้สอนในบางกลุ่มวิชา เพราะเมื่อเทียบสัดส่วนระหว่างผู้สอนในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปกับนักศึกษาทุกคนที่ต้องเรียนแล้วเป็นอัตราส่วนที่ไม่เหมาะสมทำให้อาจารย์ภายในสถาบันฯ ต้องรับภาระงาน การสอนเฉลี่ย 16-24 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ ทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาวิชาการ นอกจากนี้ยังเกิดความไม่พร้อมของการจัดกิจกรรมพัฒนาการศึกษาต่างๆ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ประกอบกับรายวิชา SC60103 การใช้โปรแกรมประยุกต์ในองค์กรสมัยใหม่นี้ ยังจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากอาจารย์อีกหลาย ๆ ท่านเกี่ยวกับรูปแบบโปรแกรมต่าง ๆ ในการสอนเนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอน และแบบฝึกหัดมีหลากหลาย ทำให้ประสบปัญหาการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

จากปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเรียนการสอนเป็นแบบ Work based education นักศึกษาต้องเรียนควบคู่กับการทำงาน เวลาในการเรียนจึงมีเวลาเรียนที่สั้น การพัฒนาบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel จึงช่วยทำให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงบทเรียนและสามารถเข้ามาเรียนรู้เพิ่มเติมได้ทุกเวลา และยังเป็นการทบทวนการใช้งานในขณะที่ออกไปปฏิบัติงานจริงได้ด้วย ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ด้วยความสามารถที่มากขึ้น อาทิเช่น ช่วยในเรื่องการสร้าง ตารางงาน และออกแบบง่าย ๆ พร้อมใช้งานในลักษณะพิเศษด้านกราฟิก Chart ที่มีความโดดเด่นอีกด้วย

การใช้ e-learning เป็นรูปแบบในการสอนจึงถือเป็นจุดที่น่าสนใจ ดังเช่น ราชการ สังขวิไลได้ศึกษา [1] การพัฒนาบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมผ่านเฟซบุ๊กในรายวิชาวิถีชีวิตดิจิทัล เรื่องจริยธรรมทางวิถีชีวิตดิจิทัล บทเรียน e-learning ควรจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ สามารถใช้งานผ่านเครือข่าย และใช้ร่วมกับระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงบทเรียนจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้บทเรียนที่สร้างขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การใช้การเรียนการสอน e-learning ถือเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนวิธีหนึ่งที่ได้ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบันเนื่องจากเป็นระบบที่เอื้อต่อการสื่อสารระหว่างผู้เรียน และผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ทั้งแบบผู้ที่สื่อสารกันอยู่ในช่วงระบบเวลาเดียวกันหรือแตกต่างกัน และผู้เรียนสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนได้หลายรูปแบบ นอกจากนี้ยังรองรับยุทธศาสตร์การสอนได้หลากหลายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นทั้งสื่อที่นำเสนอได้ทั้งข้อความธรรมดาถึงสื่อประสม นอกจากนี้ยังลดเวลาในการบริหารจัดการ การเรียนการสอนและเปิดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงกับแหล่งข้อมูลที่มีอย่างมากมายและเป็นปัจจุบัน

การใช้ Google ไดรฟ์คือบริการจัดเก็บข้อมูลระบบคลาวด์ที่ผู้ใช้ Google Apps for Education ให้ฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย ผู้เรียนสามารถเก็บข้อมูลได้ถึง 30 GB (เอกสารวิดีโอกราฟิกภาพถ่ายเพลง ฯลฯ) ในบัญชีของตน เมื่อใช้ Google ไดรฟ์ ผู้เรียนสามารถแก้ไขเอกสารที่จำเป็นสำหรับโครงการระดับชั้นพร้อม ๆ กันและร่วมมือกันในขณะที่ทำแบบออนไลน์ เครื่องมือเหล่านี้ช่วยให้ครูสามารถสร้างสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายแก่ผู้เรียนได้ทางออนไลน์ รวมถึง Google ไดรฟ์คือ Applications ที่อนุญาตให้ผู้เรียนสร้าง

เอกสารการประมวลผลคำสเปรดชีตและเอกสารงานนำเสนอ ทั้งหมดนี้จะถูกบันทึกลงใน "คลาวด์" โดยอัตโนมัติและพร้อมสำหรับผู้เรียนทุกแห่งที่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

Google Apps for Education

Google มี Applications มากมายซึ่งจะพร้อมสำหรับผู้ใช้

Google เอกสารชีตสไลด์: ชุดโปรแกรมประยุกต์สำหรับการประมวลผลคำสเปรดชีตและงานนำเสนอ

Google ปฏิทิน: ปฏิทินที่สามารถใช้เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่มีโอกาสที่จะแบ่งปันกับผู้อื่น

Google Gmail: อนุญาตให้ผู้เรียนส่งข้อความไปยังผู้เรียนและครูคนอื่น ๆ Applications นี้สามารถจัดการได้เพื่อให้สามารถสื่อสารภายในได้หรือเปิดกว้างเพื่อสื่อสารกับผู้อื่นนอกเขตของเรา

Google Hangout: อนุญาตให้ผู้เรียนเข้าร่วมแชตสนทนาได้โดยการแบ่งปันวิดีโอและเสียง

Google +: Applications แบบโต้ตอบที่ผู้คนแบ่งปันภาพถ่ายความคิดหรือข้อมูลอื่น ๆ เช่นเดียวกับ Facebook

Google Sites: ซอฟต์แวร์เว็บเพจที่อนุญาตให้ผู้ใช้งานสร้างไซต์เพื่อแสดงและแชร์ข้อมูล

การสร้างเกมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน 'kahoots' เราสามารถเลือกคำถามแบบเลือกได้หลายแบบ รูปแบบและจำนวนคำถามทั้งหมดขึ้นอยู่กับเรา เพิ่มวิดีโอ รูปภาพและไดอะแกรมไปยังคำถามของเราเพื่อขยายการมีส่วนร่วม Kahoots สามารถเล่นได้ดีที่สุดในรูปแบบกลุ่ม เช่นห้องเรียน ผู้เล่นจะตอบคำถามบนอุปกรณ์ของตนเองในขณะที่เกมจะปรากฏบนหน้าจอที่ใช้ร่วมกันเพื่อร่วมบทเรียน สร้างช่วงเวลาแห่งการตอบคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เล่นเกิดความสนุกสนานด้วยกัน การเรียนรู้ทางสังคมช่วยเพิ่มการอภิปรายและผลกระทบด้านการสอน ไม่ว่าผู้เล่นจะอยู่ในห้องเดียวกันหรืออีกด้านหนึ่งของโลก หลังจากผู้เล่นได้สร้างและแบ่งปันให้กับผู้เล่นอื่น เกมจะเชิญชวนให้ผู้เล่นสร้างและแบ่งปัน kahoots ของตนเองเพื่อให้เข้าใจถึงความเชี่ยวชาญและวัตถุประสงค์ของเกมนั้น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการอภิปรายแบบ peer-headed อีกด้วย การฝึกฝนบ่อยๆทำให้เก่ง ด้วยคุณลักษณะที่ท้าทายและ Applications บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ของเรา เราสามารถมอบหมายให้ kahoots เป็นการบ้านได้ นักเรียนเล่น kahoots บนโทรศัพท์ของพวกเขาเพื่อการแก้ไขและการสนับสนุนการศึกษอบรมในชั้นเรียนของตนเองได้ตลอดเวลา

การพัฒนาเนื้อหา สื่อการเรียนการสอน และชุดคำสั่งในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปถือเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น รวมถึงคุณภาพของห้องเรียน ที่ต้องรองรับการสอนเป็นกลุ่ม โดยเฉพาะวิชาที่เป็นวิชาบรรยายและปฏิบัติ เช่น SC60103 การใช้โปรแกรมประยุกต์ในองค์กรสมัยใหม่ นักศึกษาจะสามารถเรียนรู้และหิบบสารสนเทศมาปรับเป็นความรู้ความเข้าใจให้เกิดประโยชน์ สร้างคนรุ่นใหม่ให้เป็น นักคิด นักวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนักปฏิบัติที่ดี และเลือกรับข้อมูลที่สืบค้นเพื่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาบทเรียน e-learning เรื่องโปรแกรม Excel ที่สามารถนำมาใช้สอนได้จริงในลักษณะบทเรียน e-learning เพื่อเป็นการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีคมนาคม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้สนใจสร้างบทเรียน e-learning และทำความเข้าใจในส่วนของกรอบการออกแบบ e-learning ให้ชัดเจนจึงสามารถใช้ e-learning ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังรวบรวมวิธีการออกแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้เป็นหมวดหมู่ช่วยให้ง่ายกับการศึกษา ค้นคว้า อีกทั้ง การวิจัยครั้งนี้ ยังเป็นแนวทางในการสร้างบทเรียนผ่านระบบ e-learning ในรายวิชาอื่นและในสาขาวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรม Excel ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วย e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน
3. ความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรม Excel

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จัดทำบทเรียน e-learning เฉพาะหน่วยที่ผู้วิจัยได้รับผิดชอบสอน คือ โปรแกรม Excel นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 สถาบันการศึกษาเอกชน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา SC60103 การใช้โปรแกรมประยุกต์ในองค์กรสมัยใหม่ซึ่งมีขอบเขตประชากร จำนวน 428 คน ใช้เวลาในการเรียน 2 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 (วัดประสิทธิภาพของบทเรียน)

เป็นนักศึกษาที่ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา SC60103 การใช้โปรแกรมประยุกต์ในองค์กรสมัยใหม่ ประจำปีการศึกษา 2561 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และเป็นนักศึกษาที่ยังไม่เคยเรียนเนื้อหาวิชานี้มาก่อน อายุอยู่ระหว่าง 18-19 ปี โดยมีขนาดกลุ่มทดลองประสิทธิภาพแบบเดี่ยว 3 คนในกลุ่มแรก กลุ่มที่ 2 ประสิทธิภาพแบบกลุ่ม มีจำนวน 9 คน และกลุ่มที่ 3 ประสิทธิภาพภาคสนาม มีจำนวน 20 คน ทำการทดสอบก่อนเรียน เรียนเนื้อหาทำแบบฝึกหัด และทดสอบหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 (วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา SC60103 การใช้โปรแกรมประยุกต์ในองค์กรสมัยใหม่ ประจำปีการศึกษา 2561 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คนผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆของผู้ทำวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า Judgment sampling

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นเตรียมการ โดยผู้วิจัย ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยเพื่อสังเคราะห์ให้ได้องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อสรุปให้เห็นภาพของ แนวคิด หลักการ กระบวนการ วิธีการเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่อง โปรแกรม Excel สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน ผู้วิจัยได้คัดเลือกเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียน e-learning และสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่อง โปรแกรม Excel ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน โดยศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา วัตถุประสงค์ มาออกแบบบทเรียน นำบทเรียนที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและประเมินคุณภาพของบทเรียน โดยนำบทเรียนที่ได้รับการปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพ โดยตั้งค่าเป้าหมาย E1/E2 โดยตั้งค่าเป้าหมาย E1 = 80 และ E2 = 80 ของบทเรียนผ่านระบบ e-learning โดยเป็นนักศึกษาที่ยังไม่เคยเรียนเนื้อหาวิชานี้มาก่อน โดยมีขนาดกลุ่มทดลอง 3 คนในกลุ่มแรก กลุ่มที่ 2 มีจำนวน 9 คน และกลุ่มที่ 3 มีจำนวน 20 คน ทำการทดสอบก่อนเรียน เรียนเนื้อหาทำแบบฝึกหัด และทดสอบหลังเรียน นำผลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพ ในการประเมินบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel ได้มีขั้นตอนในการประเมินดังต่อไปนี้

1) นำแบบประเมินบทเรียนระบบ e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านความเหมาะสมของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ขั้นตอนการเรียนการสอนโดยใช้ระบบ e-learning จำนวน 3 ท่าน และ ด้านศิลปะ จำนวน 3 ท่าน

2) นำค่าที่ได้จากการประเมิน มาวิเคราะห์ แล้วนำไปแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 สร้างแบบประเมินรูปแบบกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่อง โปรแกรม Excel สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม จำนวน 9 ท่าน ของล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ [2]

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน วิชา SC601103 การใช้โปรแกรมประยุกต์ในองค์กรสมัยใหม่

1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2) นำผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาวิชา SC601103 การใช้โปรแกรมประยุกต์ในองค์กรสมัยใหม่ มาสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โปรแกรม Excel สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยสร้างเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยมี 5 ตัวเลือก ที่แต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมทั้งหมด 1 ฉบับ จำนวน 60 ข้อ

3) นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาตรวจสอบพิจารณาความตรงของเนื้อหา (Content validity) กับข้อสอบโดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความถูกต้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์ IOC แล้วผู้วิจัยเลือกแบบทดสอบที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปตามหลักการจัดและประเมินผลของ บุญเชิด ภิญ โยอนันตพงษ์ [3]

4) นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 สถาบันการศึกษาเอกชน ที่เคยเรียน SC601103 การใช้โปรแกรมประยุกต์ในองค์กรสมัยใหม่ จำนวน 50 คน ตรวจให้คะแนน โดยให้ข้อที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดได้ 0 คะแนน

5) นำผลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ (r) ทำการคัดเลือกข้อสอบ ซึ่งได้ค่าความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไป

6) คัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแล้วที่มีคุณภาพตามเกณฑ์และตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จำนวน 40 ข้อ เพื่อนำมาเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนโดยมีการสลับข้อคำถามและสลับตัวเลือกในข้อเดียวกันไว้ในแต่ละชุด

7) กำหนดหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้แนวทางของ พิชิต ฤทธิ์จรูญ [4] สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson)

8) นำข้อสอบที่ผ่านขั้นตอนทั้งหมดไปใช้ในการทดลองจริง

ขั้นตอนที่ 6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่อง โปรแกรม Excel ที่ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 ไปทดลองเรียนกับผู้เรียนจำนวน 30 คน เพื่อหาความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ก่อนเรียน และหลังเรียน จากการวิเคราะห์ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมีระดับความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ .20 ขึ้น ไปจำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นตาม KR20 ใน ระดับ 0.85

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน

ผู้วิจัยได้สร้างบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชนโดยนำเนื้อหาบทเรียนที่ผลิตขึ้น เข้าไว้ในระบบ e-learning ของสถาบันฯ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบทเรียน e-learning ด้านเนื้อหา และด้านศิลปะ ด้านละ 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของบทเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียน e-learning ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ด้าน	การประเมินคุณภาพบทเรียนผ่านเว็บ	ค่าเฉลี่ยของการประเมินเว็บเพจ	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1	ด้านการออกแบบบทเรียน	4.5	ดีมาก
2	ด้านเนื้อหา	4.4	ดี
3	ด้านศิลปะ	4.5	ดีมาก
เฉลี่ย		4.5	ดีมาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่าบทเรียน e-learning ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก โดยเฉลี่ยที่ 4.5

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรม Excel สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน

จากการที่ผู้วิจัยได้สร้างบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่อง โปรแกรม Excel สำหรับ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน เพื่อใช้สำหรับในการทำการทดลองครั้งนี้และได้นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. **ขั้นการทดลองตัวต่อตัว** จากการทดลองตัวต่อตัว ผู้ทำการวิจัยได้นำนักศึกษาที่ไม่เคยผ่านการเรียนการสอนในเรื่องโปรแกรม Excel มาก่อน และไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง มาทำการทดลองในแต่ละครั้ง ได้ผลทดลองตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพจากการทดลองบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel โดยใช้นักศึกษา จำนวน 3 คน

การทดลองหาประสิทธิภาพบทเรียน e-learning	N	E ₁	E ₂	E ₁ / E ₂
	3	75.3	77.8	75.3/77.8

จากตารางที่ 2 ทำให้พบว่าสิ่งที่จะต้องปรับปรุงดังนี้

1. เนื้อหาบทเรียนมีข้อมูลซ้ำกันเกินไป ทำให้ผู้เรียนใช้เวลามากในการอ่าน
2. การเข้าถึงบทเรียนทำได้ลำบาก มีหลายขั้นตอน

2. **ขั้นการทดลองกลุ่มย่อย** การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียน e-learning เพื่อให้ได้ผลประสิทธิภาพ E₁/E₂ โดยตั้งค่าเป้าหมาย E₁=80 และ E₂=80 โดยเลือกใช้นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน ได้ผลการทดลองดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพจากการทดลองบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel โดยใช้นักศึกษา จำนวน 9 คน

การทดลองหาประสิทธิภาพบทเรียน e-learning	N	E ₁	E ₂	E ₁ / E ₂
	9	78.8	79.3	78.8/79.3

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าการทดลองของกลุ่มย่อย ที่ใช้นักศึกษาจำนวน 9 คน ยังต่ำกว่าเกณฑ์ E₁/E₂ จึงควรปรับปรุงบทเรียนให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น ขั้นตอนวิธีการทำไม่ควรสลับซับซ้อนกันมากเกินไป

3. **ขั้นทดลองภาคสนาม** การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพบทเรียน e-learning เพื่อให้ได้ผลประสิทธิภาพ E₁/E₂ โดยตั้งค่าเป้าหมาย E₁=80 และ E₂=80 โดยเลือกใช้นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ได้ผลการทดลองดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพจากการทดลองบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel โดยใช้นักศึกษา จำนวน 20 คน

การทดลองหาประสิทธิภาพบทเรียน e-learning	N	E ₁	E ₂	E ₁ / E ₂
	20	81.5	82.3	81.5/82.5

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าการทดลองของกลุ่มภาคสนาม ที่ใช้นักศึกษาจำนวน 20 คน ได้ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน E_1/E_2 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน – หลังเรียน และความคิดเห็นของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรม Excel ที่ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 ไปทดลองเรียนกับผู้เรียนจำนวน 30 คน เพื่อหาความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ก่อนเรียน และหลังเรียน

จากการวิเคราะห์ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมีระดับความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ .20 ขึ้นไปจำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นตาม KR20 ในระดับ 0.85 โดยได้ผลทดลองดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน บทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	40	25.5667	3.0364	14.652	0.0000
หลังเรียน	30	40	32.0333	2.3994		

ตารางที่ 6 แสดงผลการศึกษายาทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel ก่อนเรียน และหลังเรียน

	Paired Differences						t	df	Sig.
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference					
				Lower	Upper				
Post_test	6.466	2.417	.441	5.564	7.369	14.652	29	.000	
Pre_test									

จากตารางที่ 5-6 การวิเคราะห์ผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ในการคำนวณค่า Paired Samples t – test พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบทเรียน e-learning เรื่องโปรแกรม Excel มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าคะแนนก่อนเรียน $\bar{X} = 25.5667$ คะแนนหลังเรียน $\bar{X} = 32.0333$ และมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนอยู่ที่ 6.466 คะแนน มีค่าSD.อยู่ที่ 2.417 จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน

ขั้นตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรม Excel ต่อการเรียนการสอน

จากการทดลองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อวัดความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อการเรียนการสอนของบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรมExcel

ตารางที่ 7 แปลผลความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่อง โปรแกรม Excel สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน

ด้าน	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1	กิจกรรมมีความน่าสนใจ	4.36	0.66	พึงพอใจมาก
2	ภาพประกอบมีความคมชัด	4.50	0.66	พึงพอใจมาก
3	คำถามเข้าใจง่าย	4.03	0.69	พึงพอใจมาก
4	ขนาดตัวอักษรอ่านง่าย	4.13	0.64	พึงพอใจมาก
5	ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรม	4.22	0.61	พึงพอใจมาก
6	ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.36	0.62	พึงพอใจมาก
7	สามารถทบทวนกิจกรรมได้ตามต้องการ	4.39	0.77	พึงพอใจมาก
8	สามารถทำกิจกรรมได้โดยไม่จำกัดสถานที่	3.98	0.71	พึงพอใจมาก
9	ผู้เรียนได้รับความรู้และความสนุกสนาน	4.23	0.55	พึงพอใจมาก
10	Education Applications สามารถเข้าใช้งานได้ง่าย	4.22	0.64	พึงพอใจมาก
11	ช่วยในเรื่องความจำมากยิ่งขึ้น	4.00	0.66	พึงพอใจมาก
12	เกมส์ใน Education Applications มีความน่าสนใจ	4.22	0.64	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย		4.22	0.66	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่ร่วมกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่อง โปรแกรม Excel โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก และมีคะแนนสูงสุดในด้าน ภาพประกอบมีความคมชัด 4.50 ปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ในการพัฒนาบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่อง โปรแกรม Excel ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน e-learning ทั้งในด้านรูปแบบ ความหมาย คุณลักษณะ เพื่อที่จะนำบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications ไปปรับใช้กันทุกรายวิชาในสำนักศึกษาทั่วไป จึงช่วยทำให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงบทเรียนและสามารถเข้ามาเรียนรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังลดเวลาในการบริหารจัดการ การเรียนการสอนและเปิดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงกับแหล่งข้อมูลที่มีอย่างมากมายและเป็นปัจจุบัน ดังรูปแบบของบทเรียน e-learning ของ ภาสกร เรืองรอง และคณะ [5] กล่าวว่า ลักษณะการเรียนในศตวรรษที่ 21 มีแนวโน้มเป็นรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออุปกรณ์แบบพกพามากขึ้น โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาทั้งการเรียนแบบออนไลน์ โดยเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และแบบออฟไลน์จากบทเรียนสำเร็จรูปที่บรรจุอยู่ในแท็บเล็ตซึ่งเป็นอุปกรณ์พกพาสามารถช่วยพัฒนาความรู้ของผู้เรียนได้ทีละระดับหนึ่งแต่ทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นตามมาด้วย ทุกปัญหาและอุปสรรคจะต้องได้รับการแก้ไขในทุกมิติ เพื่อให้การจัดการศึกษาร่วมกับแท็บเล็ตอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล และบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความสอดคล้องกัน และอยู่ในระดับมากขึ้น ไปนำมาสรุปแนวการผลิิตบทเรียน ออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

การประเมินคุณภาพบทเรียน e-learning เรื่องโปรแกรม Excel ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน

การประเมินคุณภาพบทเรียนจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 ท่าน ได้ผลจากการประเมินคุณภาพบทเรียนอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.5 มีการแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านการออกแบบบทเรียนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.5 ด้านเนื้อหาค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.4 และด้านศิลปะค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.5 ซึ่งหมายความว่าบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในระบบการเรียนการสอนได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน e-learning และนำผลจากการประเมินคุณภาพบทเรียนจากผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการสร้างและพัฒนาบทเรียน รวมทั้งมีการเพิ่มเติมกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนการสอนทำให้ไม่รู้สึกเบื่อและยังช่วยในเรื่องของความจำอีกด้วย อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัย จินตวิทย์ คล้ายสังข์ และประกอบ กรณ์กิจ [6] การพัฒนารูปแบบ e-learning แบบผสมผสานโดยใช้บันทึกสะท้อนการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ที่ส่งเสริมความใฝ่รู้และความคงทนในการจำของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผล และนำเสนอรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แบบผสมผสานโดยใช้บันทึกสะท้อนการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ที่ส่งเสริมความใฝ่รู้และความคงทนในการจำของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยังสอดคล้องกับ Serevina [7] การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนในวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ e-learning วิธีการวิจัยที่ใช้คือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ Miles and Huberman การวิจัยในครั้งนี้มีนักเรียน 31 คน ในโปรแกรมการศึกษาฟิสิกส์ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐจอร์เจีย เครื่องมือวิจัยใช้คำถามแบบปรนัยและแบบสอบถามผู้เรียนด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์เรื่องวิชาคณิตศาสตร์ได้รับ N-gain เท่ากับ 0.818 ดังนั้นมันจึงอยู่ในประเภทที่สูงมากและมีคะแนนการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลลัพธ์ของแบบสอบถามการเรียนรู้แบบกำกับตนเองถูกแสดงตามลักษณะของความคิดริเริ่มที่มีคะแนน 85% ด้านความพยายามของตัวเองที่มีคะแนน 88% และด้านความรับผิดชอบที่มีคะแนน 97% ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงการปรับปรุงผลการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ e-learning ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาและปรับปรุงบทเรียนจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้บทเรียนที่สร้างขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรม Excel สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษาเอกชน

การหาประสิทธิภาพของบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel ในชั้นการทดลองทั้ง 3 ขั้นตอน คือแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ได้ผลการทดลอง 75.3/77.8 แบบกลุ่มย่อยได้ผลการทดลอง 78.8/79.3 และแบบภาคสนามได้ผลการทดลอง 81.5/82.5 พบว่าการสร้างบทเรียน e-learning เรื่อง โปรแกรม Excel ผู้วิจัยมีการพัฒนาบทเรียนและปรับปรุงตามขั้นตอน จึงทำให้มีประสิทธิภาพตามค่าเป้าหมาย ที่กำหนดไว้คือ E_1/E_2 กำหนดเป้าหมาย $E_1 = 80 / E_2 = 80$ โดยบทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.5/82.5 ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สรรเสริญ เลาหสถิตย์ [8] จากการประเมินผลด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของกลุ่มทดลองทั้ง 4 กลุ่ม หลังการใช้แอปพลิเคชัน การเรียน ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยการ์ตูนเคลื่อนไหว และการประเมินค่าความรู้ คะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ของกลุ่มทดลองทั้ง 4 กลุ่ม สามารถสรุปได้ว่าแอปพลิเคชัน การเรียน ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยการ์ตูนเคลื่อนไหว ที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนได้ดี โดยเฉพาะผู้เรียนที่เป็นนักเรียน ส่วนผู้เรียนที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาหรือมากกว่านั้น ควรมีการปรับปรุงรูปแบบลักษณะของตัวการ์ตูนเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนในกลุ่มนี้

การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน – หลังเรียน และความคิดเห็นของผู้เรียน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนแตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเฉลี่ย 6.467 คะแนน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.417 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าบทเรียน e-learning ที่สร้างและพัฒนาขึ้นมาเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมที่จะเป็นสื่อการเรียนการสอน คะแนนจากการทดลองผู้วิจัยจะเป็นผู้เก็บรวบรวมคะแนนทั้งหมดทั้งจากแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อนำไปศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลจากการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสกสรร สายสีตล [9] ได้ทำการศึกษารูปแบบระบบการเรียนการสอน โดยใช้ อินเทอร์เน็ตสำหรับสถาบันราชภัฏ สำหรับผลการวิจัยพบว่า การหาประสิทธิภาพเว็บเพจบทเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต รายวิชาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ที่พัฒนาขึ้นมามีประสิทธิภาพมีค่าเท่ากับ 84.44/82 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าการเรียนหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้ามนต์ เรืองฤทธิ์ [10] ได้ทำการศึกษารูปแบบบทเรียนผ่านเว็บวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพเรื่อง กล้องถ่ายภาพและอุปกรณ์ในการถ่ายภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนแตกต่างกับก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบทเรียนที่พัฒนาขึ้นมามีประสิทธิภาพ 81.8/80

ความพึงพอใจต่อบทเรียน e-learning ร่วมกับกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรม Excel ต่อการเรียนการสอน

จากการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications เรื่องโปรแกรม Excel โดยเมื่อเรียนเสร็จแต่ละหัวข้อ จะมีกิจกรรมเล่นเกมส์ ตอบคำถามจาก Kahoot พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับพอใจมาก ซึ่งได้ค่ารวมเฉลี่ย 4.22 เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัย ส่วนหัวข้อที่ได้คะแนนความพึงพอใจมากที่สุด คือ ภาพประกอบมีความคมชัด 4.50 และหัวข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ สามารถทำกิจกรรมได้โดยไม่จำกัดสถานที่ 3.98 ซึ่งความพึงพอใจโดยรวมในการเรียนการสอนแบบ e-learning สามารถให้นักศึกษาเข้าไปศึกษาเนื้อหาล่วงหน้าได้และสามารถเรียนได้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ ทำให้นักศึกษาไม่เครียด ก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อีกทั้งยังสามารถเข้าไปทบทวนบทเรียนได้ตามต้องการ และสามารถติดต่อกับผู้สอนได้สะดวกขึ้นและยังช่วยให้นักศึกษาเพิ่มความจำมากยิ่งขึ้นในระหว่างที่ทำกิจกรรมเครื่องมือในกลุ่ม Education Applications ซึ่งสอดคล้องกับ จตุรงค์ ตรีรัตน์ [11] บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ มีการนำเสนอที่น่าสนใจ ซึ่งประกอบด้วย ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว มีการออกแบบกิจกรรม ซึ่งผู้เรียนสามารถโต้ตอบหรือสื่อสารกับบทเรียน เพื่อศึกษาเนื้อหา รวมทั้งมีแบบฝึกหัดและแบบทดสอบพร้อมเฉลยให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้ทันที มีการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในลักษณะการใช้กระดานแสดงความคิดเห็น (Web-Board) และส่วนผู้เรียนกับผู้เรียนมีการติดต่อสื่อสารในลักษณะการใช้กระดานแสดงความคิดเห็น (Web-Board) และการใช้ห้องสนทนา (Chat-Room) โดยผ่านระบบการสื่อสารบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและยังสอดคล้องกับ Chen, Harold [12] การศึกษาครั้งนี้ใช้ทฤษฎีความคาดหวังในการทดลองเพื่ออธิบายแรงจูงใจของนักศึกษาในการใช้ e-learning ข้อมูลที่รวบรวมจากนักศึกษาทั้งหมด 173 คนที่มีการเปิดใช้ห้องเรียนร่วมกับ e-learning แนะนำว่าทฤษฎีความคาดหวังนั้นเหมาะสมสำหรับการประเมินและทำความเข้าใจแรงจูงใจของนักเรียนในการนำ e-learning มาใช้ โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาถือว่าการได้รับข้อมูลเป็นผลลัพธ์ที่น่าสนใจที่สุดของเทคโนโลยี e-learning นอกจากนี้หลักฐานเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าการยอมรับเทคโนโลยี e-learning มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จมากกว่า 1) เมื่อนักเรียนรับรู้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดของพวกเขาและ 2) เมื่อนักเรียนรับรู้ว่าการพยายามที่สมเหตุสมผลจะทำให้เกิดการยอมรับที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- [1] ราชการ สังขวดี. การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์นี้ร่วมกับกิจกรรมผ่านเฟซบุ๊ก ในรายวิชาวิถีชีวิตในยุคดิจิทัล เรื่อง จริยธรรมทางวิถีชีวิต ในยุคดิจิทัลของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 2560; 3:133-146.
- [2] ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2538.
- [3] บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์; 2555.
- [4] พิชิต ฤทธิจรูญ. หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ:บริษัท เอ็ดดูเคชั่น เฮอร์มิส จำกัด; 2556
- [5] ภาสกร เรืองรอง และคณะ. Tablet PC สื่อการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21, วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2558; 2: 1-12.
- [6] จินตวีร์ คล้ายสังข์ และประกอบ กรณีกิจ. พัฒนารูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แบบผสมผสานโดยใช้บันทึกสะท้อนการเรียนรู้แบบ มีปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ที่ส่งเสริมความใฝ่รู้และความคงทนในการจำของนิสิตคณะครุศาสตร์ วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 2554; 3: 66-82.
- [7] Serevina, V. Case Study: Improving Students' Self-directed Learning Outcomes on Mechanics Subject by Using e-learning [Internet]. 2018 [cited 2019 August 14]. Available from: <http://www.ibimapublishing.com/journals/>
- [8] สวรรเสริญ เลาหเสถิตย์. การพัฒนาแอปพลิเคชัน การเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านบทสนทนา ภาษาอังกฤษใน สถานการณ์ต่างๆ ด้วยการ์ตูนเคลื่อนไหว โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562; 2: 18-29.
- [9] เสกสรร สายสีต. การพัฒนารูปแบบระบบการเรียนการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต สำหรับสถาบันราชภัฏ. [คุยฎินิพนธ์ ปริญญา การศึกษาคุยฎินิพนธ์]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.
- [10] น้ามนต์ เรืองฤทธิ์. การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพเรื่อง กล้องถ่ายภาพ และอุปกรณ์ ในการถ่ายภาพสำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2546.
- [11] จตุรงค์ ตีร์รัตน์. การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์นี้ วิชาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่องข้อมูลและสารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภัทรญาณวิทยา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2554.
- [12] Chen , Harold. Case Study: Factors Motivating the Adoption of e-learning Technologies. [Internet]. 2012 [cited 2019 August 12]. Available from: <http://www.ibimapublishing.com/journals/>

คุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

The Electronic Service Quality of Online Retailer that Affects Customer Loyalty in Phetchaburi and Prachuap Khiri Khan Provinces

วัชร เวชประสิทธิ์* ฐานิดา สุริยวงษ์ ชนิดาภา อาษาบาล มณฑนา สมพงษ์ และ อารยา จงใจรักษ์

Watchara Wetchprasit*, Thanida Suriyawong, Chanidapa Arsabarn, Montana Sompong and Araya Jongjairak

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Business Administration, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: watchara.wet@mail.pbru.ac.th

Received: 2 February 2021, Revised: 7 April 2021, Accepted: 22 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ตามการรับรู้ของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) ความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ซื้อสินค้าจากผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ และ 3) อิทธิพลของคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ลูกค้าทั่วไปในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ใช้บริการซื้อสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ จำนวน 385 คน ผ่านทางแบบสอบถามทางออนไลน์ โดยความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 8 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบริการให้เป็นรูปธรรม รองลงมา คือ การตอบสนองลูกค้า ความพร้อมของระบบ การออกแบบเว็บไซต์ ความมั่นใจ/ไว้วางใจ ความมั่นคงปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว และความน่าเชื่อถือ ตามลำดับ 2) ความภักดีของลูกค้าอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่มีต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า มี 5 ด้าน ได้แก่ ความมั่นใจ/ไว้วางใจ การออกแบบเว็บไซต์ ความพร้อมของระบบ การสร้างบริการให้เป็นรูปธรรม และการตอบสนองลูกค้า โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 79.50

คำสำคัญ : คุณภาพการบริการ อิเล็กทรอนิกส์ ความภักดี

Abstract

This research aimed to study 1) electronic service quality of online retailer according to customer perceptions in Phetchaburi and Prachuap Khiri Khan Provinces, 2) loyalty of customers in Phetchaburi and Prachuap Khiri Khan provinces who purchased products from online retailer, and 3) influence of electronic service quality of online retailer on customer loyalty in Phetchaburi and Prachuap Khiri Khan provinces. The sample in the research was general customers in Phetchaburi and Prachuap Khiri Khan provinces who used the electronic

shopping of 385 samples via an online questionnaire. The reliability of the questionnaire was 0.95. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The results of the research showed that 1) overall electronic service quality was at the highest level. When considering each of the 8 areas was tangible, followed by responsiveness, system availability, website design, confidence/trust, security, privacy and reliability, respectively, 2) overall customer loyalty was the highest, and 3) the results of the multiple regression analysis of electronic service quality factors of online retailer on customer loyalty in Phetchaburi and Prachuap Khiri Khan Province found that there were 5 factors that positively influence on customer loyalty as follows: confidence/trust, website design, system availability tangible and responsiveness with statistical significance at level 0.05 and has predictive power of 79.50%.

Keywords : Service Quality, Electronic, Loyalty

บทนำ

โลกของอุตสาหกรรมกำลังเข้าสู่การปฏิวัติครั้งใหม่ที่เรียกว่า อุตสาหกรรม 4.0 ทำให้หลายประเทศตื่นตัวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาเนื่องจากในปัจจุบันทุกประเทศมีการเชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดนในทุกมิติ ทั้งด้านการการค้า ด้านการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ย่อมเกิดการแข่งขันกันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับตัวสู่การพัฒนาในยุคของอุตสาหกรรม 4.0 เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศอื่น [1] ผู้ประกอบการได้นำรูปแบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic commerce) เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่ได้รับความนิยมอย่างมาก โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้ลูกค้าหันมาให้ความสนใจในการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากข้อมูลจากผลการสำรวจของ ETDA เกี่ยวกับมูลค่าตลาดของการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ตั้งแต่ปี 2557-2563 ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตของการขยายตัวของธุรกิจการค้าของธุรกิจค้าปลีกทางอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง [2] จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจออนไลน์มากขึ้นตามไปด้วย ผู้ประกอบการต่างแสวงหาแนวทางและวิธีการในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันเพื่อให้ธุรกิจของตนเองบรรลุเป้าหมาย ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือการสร้างคุณภาพการบริการที่ดี (Service quality) ดังที่ Parasuraman, Zeithaml และ Berry [3] กล่าวว่าไว้ว่าคุณภาพการบริการเป็นผลที่เกิดจากการที่ลูกค้าประเมินคุณภาพการบริการที่ลูกค้าได้รับรู้จากการใช้บริการ (Perceived service quality) ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ลูกค้าทำการเปรียบเทียบระหว่างการบริการที่ได้รับกับความคาดหวังต่อการบริการที่จะได้รับ (Expected service) โดยกำหนดเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการโดยทั่วไปประกอบด้วย 5 เกณฑ์ คือ สิ่งที่สามารถสัมผัสได้ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนอง การสร้างความมั่นใจ และการเอาใจใส่ จากแนวคิดดังกล่าวมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้ให้บริการสามารถสร้างคุณภาพการบริการที่ดีจะเป็นการส่งมอบความประทับใจของการบริการที่เป็นเลิศแก่ลูกค้าเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดีให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจ (Customer satisfactions) และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีแก่ลูกค้า (Customer relationship) รวมทั้งเพื่อกระตุ้นให้ลูกค้ากลับมาซื้อสินค้าหรือใช้บริการกันอย่างต่อเนื่อง (Customer retention) ตลอดจนการสร้างความผูกพันให้ลูกค้ามีความสัมพันธ์ในระยะยาวซึ่งเป็นการสร้างความจงรักภักดีของลูกค้า (Customer loyalty) กับสินค้าหรือบริการ [4], [5], [6], [7] จากแนวคิดเรื่องคุณภาพการบริการดังกล่าวเมื่อการดำเนินธุรกิจได้ปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบใหม่ของการจำหน่ายสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์จึงมีการนำแนวคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพการบริการมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic service quality) หรือที่เรียกว่า E-Service Quality ซึ่งหมายถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดยคำว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะถูกประเมินผ่านคุณภาพการบริการที่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ [8] โดย Parasuraman Zeithaml และ Malhotra [9] ได้พัฒนาเครื่องมือสำหรับวัดคุณภาพการบริการในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะซึ่งได้แบ่งมิติ

การวัดคุณภาพบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพในการใช้งาน (Efficiency) ความพร้อมของระบบ (System availability) การทำให้บรรลุเป้าหมาย (Fullfillment) และความเป็นส่วนตัว (Privacy) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ศึกษาอย่างกว้างขวางมากขึ้นถึงปัจจัยที่บ่งชี้คุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) ความเป็นส่วนตัว (Privacy) และการเข้าถึงการให้บริการ (Access) การออกแบบเว็บไซต์ (Website design) ความมั่นคงปลอดภัย (Security) และความมั่นใจ/ไว้วางใจ (Confidence/Trust) [10, 11, 12]

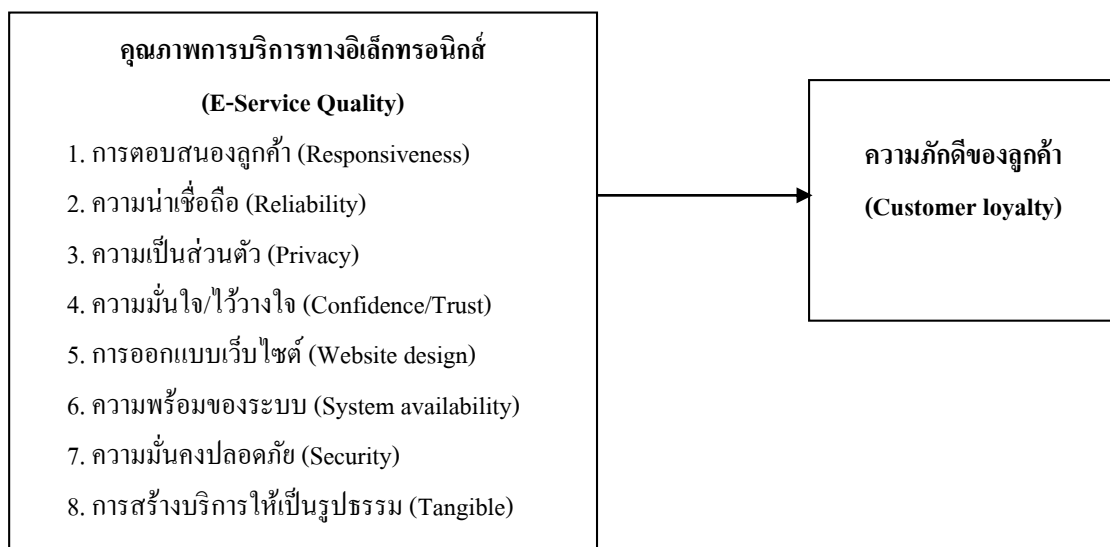
จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมุ่งประเด็นไปที่การศึกษาคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจจำหน่ายสินค้าหรือบริการทางออนไลน์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จะทำให้เกิดความภักดีกับลูกค้าซึ่งจะส่งผลดีการดำเนินงานของธุรกิจอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ตามการรับรู้ของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีต่อผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและสังเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่ผ่านมาเพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าทั่วไปในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ W.G. Cochran (กรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และเพื่อความแม่นยำมากขึ้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จำนวน 385 ตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่เป็นผู้ที่เคยใช้บริการซื้อสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามได้พัฒนามาจากการศึกษางานวิจัยเชิงประจักษ์ที่ผ่านมา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความถี่ในการใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทสินค้าที่ซื้อบ่อยมากที่สุด และจำนวนเงินโดยเฉลี่ยในการซื้อสินค้าต่อครั้ง ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความภักดีของลูกค้า โดยลักษณะของคำถามส่วนที่ 2 และ 3 เป็นคำถามแบบปลายปิด ที่ใช้มาตราวัดแบบอันตรภาค (Interval Scale) โดยมีตัวเลือกที่แบ่งเป็นระดับ ตั้งแต่ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด ถึงระดับ 5 คือ เห็นด้วยมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) รายละเอียดดังนี้ 1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ (Item Objective Congruency : IOC) คือ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน ผลการตรวจสอบมีค่าความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสม และ 2) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งในการแปลผลการวิเคราะห์ Jump [13] เสนอว่าเกณฑ์การยอมรับควรมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาไม่ต่ำกว่า 0.70 จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านช่องทางแบบสอบถามออนไลน์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม 2563

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Stepwise

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ทั้ง 8 ด้านจากลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ จำนวน 385 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์โดยภาพรวมแต่ละรายด้าน

คุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์	ระดับความคิดเห็น (n = 385)		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	อันดับที่
1. ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsiveness)	4.77	0.53	2
2. ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability)	4.71	0.53	8
3. ด้านความเป็นส่วนตัว (Privacy)	4.72	0.59	7
4. ด้านความมั่นใจ/ไว้วางใจ (Confidence/Trust)	4.76	0.50	5
5. ด้านการออกแบบเว็บไซต์ (Website design)	4.76	0.52	4
6. ด้านความพร้อมของระบบ (System Availability)	4.76	0.52	3
7. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security)	4.75	0.53	6
8. ด้านการสร้างบริการให้เป็นรูปธรรม (Tangible)	4.78	0.47	1
ภาพรวม	4.75	0.52	-

จากตารางที่ 1 พบว่าคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบริการให้เป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมา คือ ด้านการตอบสนองลูกค้า ($\bar{X} = 4.77$) ด้านความพร้อมของระบบ ($\bar{X} = 4.76$) ด้านการออกแบบเว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.76$) ด้านความมั่นใจ/ไว้วางใจ ($\bar{X} = 4.76$) ด้านความมั่นคงปลอดภัย ($\bar{X} = 4.75$) ด้านความเป็นส่วนตัว ($\bar{X} = 4.72$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.71$)

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 385 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	ระดับความคิดเห็น (n = 385)	
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
1. การเลือกใช้บริการเป็นอันดับแรก	4.55	0.52
2. ความต้องการใช้อย่างต่อเนื่องในอนาคต	4.79	0.53
3. การแนะนำให้กับผู้อื่น	4.78	0.55
4. การใช้บริการเป็นประจำอยู่เสมอ	4.73	0.60
5. ความเชื่อว่าเป็นบริการที่ดีที่สุด	4.79	0.54
ภาพรวม	4.73	0.55

จากตารางที่ 2 พบว่าคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจากค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า ลูกค้ายังคิดว่าบริการที่ได้รับเป็นบริการที่ดีที่สุดและจะใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมาจะมีการแนะนำให้ผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$) การใช้บริการเป็นประจำอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.73$) และจะเลือกใช้บริการเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.55$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์กับความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์กับความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตัวแปร	Loyalty (Y)	Responsiveness (X ₁)	Reliability (X ₂)	Privacy (X ₃)	Confidence (X ₄)	Website design (X ₅)	System Availability (X ₆)	Security (X ₇)	Tangible (X ₈)
Loyalty (Y)	1.000								
Responsiveness (X ₁)	.804*	1.000							
Reliability (X ₂)	.779*	.812*	1.000						
Privacy (X ₃)	.798*	.819*	.828*	1.000					
Confidence/Trust (X ₄)	.830*	.850*	.857*	.856*	1.000				
Website design (X ₅)	.809*	.764*	.737*	.804*	.804*	1.000			
System Availability (X ₆)	.827*	.783*	.820*	.823*	.846*	.780*	1.000		
Security (X ₇)	.812*	.833*	.832*	.828*	.850*	.753*	.844*	1.000	
Tangible (X ₈)	.801*	.775*	.767*	.750*	.816*	.768*	.777*	.826*	1.000

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P \leq .05$

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยทั้ง 8 ด้านของคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์กับความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	95.0% Confidence Interval	
	Coefficients		Coefficients			for B	
	B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
(Constant)	.367	.118		3.100	.002	.134	.600
Confidence/Trust (X ₄)	.119	.055	.123	2.161	.031*	.011	.227
Website_design (X ₅)	.215	.040	.230	5.325	.000*	.135	.294
System_Availability (X ₆)	.245	.044	.265	5.600	.000*	.159	.332

ตารางที่ 4 ต่อ

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	95.0% Confidence Interval	
	Coefficients		Coefficients			for B	
	B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
Responsiveness (X_1)	.159	.043	.175	.721	.000*	.075	.243

ค่าคงที่ (a) = .367

R = .891, R² = .795, S.E.est = .219, F = 13.846, P = .000

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P \leq .05$

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนเพียง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความมั่นใจ/ไว้วางใจ (Confidence/Trust) ด้านการออกแบบเว็บไซต์ (Website design) ด้านความพร้อมของระบบ (System availability) ด้านการสร้างบริการให้เป็นรูปธรรม (Tangible) และ ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R²) เท่ากับ .795 แสดงว่า ตัวแปรคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ทั้ง 5 ด้านสามารถร่วมกันทำนายความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ร้อยละ 79.50 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $y' = .367 + .245X_8 + .215X_5 + .119X_6 + .188X_1 + .159X_4$ และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z'y = .265X_6 + .230X_5 + .183X_8 + .175X_1 + .123X_4$ นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เหลือ ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ (X_2) ด้านความเป็นส่วนตัว (X_3) และด้านความมั่นคงปลอดภัย (X_7) ไม่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง คุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า

1. คุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามการรับรู้ของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ (Reliability) การตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) การออกแบบเว็บไซต์ (Website design) ความมั่นใจ/ไว้วางใจ (Confidence/Trust) ความเป็นส่วนตัว (Privacy) ความพร้อมของระบบ (System Availability) ความมั่นคงปลอดภัย (Security) และความเป็นรูปธรรม (Tangible) สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ของ นวรัตน์ ช่วยบุญชู อรจันทร์ ศิริโชติ และเจษฎา นกน้อย [14] ที่ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีและคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งพบว่าคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งด้านประสิทธิภาพการใช้งาน ความพร้อมของระบบ การบรรลุเป้าหมายและความเป็นส่วนตัว เช่นเดียวกับผลการศึกษานี้ของกมลชนก แซงสวัสดิ์ [4] ซึ่งได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการออนไลน์ของธุรกิจที่จำหน่ายแพ็คเกจทัวร์ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการทางออนไลน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด คือ ด้านความน่าเชื่อถือ รองลงมา คือ ด้านความสวยงาม ด้านการบริการตามความต้องการเฉพาะบุคคล ด้านหน้าเว็บไซต์ที่ต้องการ ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความมั่นใจและความไว้วางใจ ด้านความปลอดภัยและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล ด้านการตอบสนอง ด้านความรู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ด้านความยืดหยุ่น และด้านการเข้าถึงข้อมูล ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ทำให้ประชาชนหันมาซื้อสินค้าผ่านช่องทาง

อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องปรับตัวพัฒนาคุณภาพการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้ามากขึ้นด้วยเช่นกัน

2. ความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีต่อผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดจากค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า ลูกค้ายังคิดว่าบริการที่ได้รับเป็นบริการที่ดีที่สุดและจะใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ยังคงมีการใช้บริการเป็นประจำอยู่เสมอ จะมีการแนะนำให้ผู้อื่น และจะเลือกใช้บริการเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับผลการศึกษานวนวรรณ์ ช่วยบุญชู อรจันทร์ ศิริ โขติ และเจษฎา นกน้อย [14] ที่ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีและคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์พบว่าผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์มีความจงรักภักดีอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งด้านทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ สอดคล้องกับธิดา อิงศฤงฆ์ และฉัตรพล ไชแสงทอง [15] ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความภักดีในการซื้อสินค้าและบริการผ่านออนไลน์ของคนเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์พบว่าความภักดีของคนเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งพฤติกรรมการบอกต่อ การซื้อซ้ำ และพฤติกรรมการร้องเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการแข่งขันที่สูงในการบริการออนไลน์ในสถานการณ์ปัจจุบันทำให้ผู้ประกอบการมีการพัฒนาการบริการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้ามากขึ้นดังนั้นเมื่อลูกค้ารู้สึกพึงพอใจจากบริการที่ตนเองได้รับจึงทำให้ยังคงมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความภักดีมากขึ้นเช่นกัน

3. ปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ซึ่งจากผลการศึกษาพบปัจจัยปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้จำหน่ายสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าได้แก่ ด้านความมั่นใจ/ไว้วางใจ (Confidence/Trust) ด้านการออกแบบเว็บไซต์ (Website design) ด้านความพร้อมของระบบ (System availability) ด้านการสร้างบริการให้เป็นรูปธรรม (Tangible) และ ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) สอดคล้องกับผลการศึกษานวนวรรณ์ กลินนิล [6] ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความจงรักภักดีในการซื้อสินค้าออนไลน์บริบทผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ผลการวิจัยระบุว่า คุณภาพของการให้บริการออนไลน์ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปกป้องความเป็นส่วนตัวของข้อมูลลูกค้า (Privacy) การออกแบบให้มีความสวยงามน่าใช้งาน (Design) การโต้ตอบที่รวดเร็วกับลูกค้า (Responsiveness) และการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการแก่ลูกค้า (Delivery) ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความจงรักภักดีในการซื้อสินค้าออนไลน์และนำไปสู่การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน สอดคล้องกับ Ting, Ariff, Zakuan, Sulaiman และ Saman [16] ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการ ความพึงพอใจ และความภักดีของผู้ซื้อออนไลน์ในธุรกิจกับผู้บริโภคตลาดในประเทศมาเลเซีย โดยศึกษาตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ความพึงพอใจทางอิเล็กทรอนิกส์ และความภักดีของลูกค้ากลุ่ม B2C พบว่าปัจจัยด้านคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งประกอบด้วย ความมีประสิทธิภาพ ความเป็นส่วนตัว ความเร็วในการจัดส่ง การตอบสนอง การติดต่อ และการออกแบบเว็บไซต์ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ซื้อออนไลน์ และมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความภักดีต่อการใช้งานเว็บไซต์ร้านค้าปลีกออนไลน์อย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการสร้างความภักดีของลูกค้าที่ซื้อสินค้าทางออนไลน์นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยการสร้างความมั่นใจและไว้วางใจในการบริการด้วยการสร้างการบริการที่เป็นรูปธรรมและสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้

1.2 ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ควรมุ่งเน้นการพัฒนาการออกแบบเว็บไซต์ให้ลูกค้าสามารถใช้งานได้สะดวกและระบบการใช้งานในการซื้อขายสินค้ามีความพร้อมซึ่งจะทำให้ลูกค้าได้รับความสะดวกมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าในการจำหน่ายสินค้าออนไลน์มากขึ้น เช่น กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด การส่งเสริมการตลาด การจัดการความสัมพันธ์และประสบการณ์ให้กับลูกค้า เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงลึกด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งมากขึ้นในการเสริมสร้างความภักดีให้กับลูกค้าสำหรับการจำหน่ายสินค้าออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ETDA เผย คน Gen-Y สั่งอาหารออนไลน์มากที่สุด และกว่า 40% สั่งเพราะหวั่นโควิด-19 [อินเทอร์เน็ต]. 2559[เข้าถึงเมื่อ 29 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก: <https://www.etda.or.th/>
- [2] กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. มูลค่าตลาด E-Commerce 2557-2563 [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 12 ธันวาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://dbd.go.th>
- [3] Parasuraman A, Zeithaml VA, Berry LL. SERVQUAL: a multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Retailing; critical concepts* 2002;1:140.
- [4] กมลชนก แซ่หวี่ และปิยะนุช ปรีชานนท์. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการออนไลน์ของธุรกิจที่จำหน่ายแพ็คเกจทัวร์. [อินเทอร์เน็ต]. 2561[เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2563] เข้าถึงได้จาก: <http://ejournals.swu.ac.th/>
- [5] กัททียา รัตนมังคละ. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภคต่อเว็บไซต์ประมูลสินค้าออนไลน์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2559.
- [6] ฐาปนพงศ์ กลิ่นนิล. ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความจงรักภักดีในการซื้อสินค้าออนไลน์ บริบทผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก. [อินเทอร์เน็ต]. 2558[เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2563] เข้าถึงได้จาก: <http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/>
- [7] เต๋นณภา มุ่งสูงเนิน และชนะ เกียรติสมานบุตร. คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ : กรณีบริษัทไดนามิก อินเทอร์เน็ต ทรานสปอร์ต จำกัด. [อินเทอร์เน็ต]. 2557[เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2563] เข้าถึงได้จาก: <http://thaijournal.com/journal/2557volumes2/5.pdf>
- [8] Huang CC. The impacts of brand experiences on brand loyalty: Mediators of brand love and trust. *Management Decision* 2017; 55: 915-934.
- [9] Parasuraman A, Zeithaml VA, Malhotra A. ES-QUAL: A multiple-item scale for assessing electronic service quality. *Journal of service research* 2005;3:213-233.
- [10] วราพรรณ อภิสุภะ โชค และศิริพร เลิศไพศาลวงศ์. คุณภาพบริการอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์* 2560; 2:30-47.
- [11] Hasanov J, Khalid H. The impact of website quality on online purchase intention of organic food in Malaysia: A webQual model approach. *Procedia Computer Science* 2015;72:382-389.
- [12] Chang SC, Chou, PY, Wen-Chien L. Evaluation of satisfaction and repurchase intention in online food group-buying, using Taiwan as an example. *British Food Journal* 2014;116:44-61.
- [13] Jump N. *Psychometric theory*. 2nd ed. New York: McGraw Hill; 1978.
- [14] นวรัตน์ ช่วยบุญชู อรจันทร์ ศิริโชติ และเจษฎา นกน้อย. การยอมรับเทคโนโลยีและคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ* สงขลา 2562;1:31-52.
- [15] ธิดา อิงคสุภรณ์ และฉัตรพล ไชแสงทอง. ปัจจัยที่มีผลต่อความภักดีในการซื้อสินค้าและบริการผ่านออนไลน์ของคนเจนเอ็กซ์. *วารสารสุทธิปริทัศน์* 2563;110:159-170.
- [16] Ting OS, Ariff MS, Zakuan N, Sulaiman Z and Saman MZ. E-Service Quality, E-Satisfaction and E-Loyalty of Online Shoppers in Business to Consumer Market; Evidence form Malaysia. [Internet]. 2016[cited 2020 April 13]. Available from: <https://iopscience.iop.org/>

การพัฒนาทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

**Development of 21st Century Basic Skills Learning Management for first Year
Students Graduate Diploma Program in Teaching Profession by Active Learning
Model and Professional Learning Community**

ยุพิน โกณฑาท และ สุกัญญา แพงไสม

Yupin Kontha and Sukanya Pangsom

กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Foundation for Teaching Profession , Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University , Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: yuphinkon@hotmail.com

Received: 14 March 2021, Revised: 25 April 2021, Accepted: 29 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 ห้องเรียน 6351-00/C จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ (รายละเอียดของรายวิชา มคอ. 3) รายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน และแบบประเมินทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และด้านการจัดการเรียนรู้ ในระดับปานกลาง ส่วนหลังเรียนมีผลการประเมินทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับมาก

2. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกรายการ

คำสำคัญ : ทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

This research aimed 1) to study the 21st Century basic skills of learning management for first year of graduate diploma program students in teaching profession by active learning model and professional learning community. and 2) to compare the 21st Century basic

skills of learning management for first year of graduate diploma program students before and after the process in teaching profession by active learning model and professional learning community. The sample in this study consisted of 30 first year graduate diploma program in teaching profession students. The research tools comprised of lesson plans for the course practicum and 21st Century basic skills learning management assessment (TQF 3). The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test dependent sample.

The research finding were as follows: 1) The 21st Century basic skills learning management of first year graduate diploma program in teaching profession students showed that before learning by active learning model and professional learning community, they were at moderate level in every item and, they were at high level after learning in every item.

2) The 21st Century basic skills learning management of first year graduate diploma program in teaching profession students of post-test scores were higher than their pre-test scores at .01 significant in every item.

Keywords : Basic Skills Learning Management, Active Learning, Professional Learning Community

บทนำ

การเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมีเป้าหมายให้ผู้เรียน เกิดคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 คือ เป็นนักคิดวิเคราะห์ นักแก้ปัญหา นักสร้างสรรค์ นักประสานความร่วมมือ รู้จักใช้ข้อมูลและข่าวสาร เรียนรู้ด้วยตนเอง นักสื่อสาร ตระหนักรับรู้สถานะของโลก เป็นพลเมืองทรงคุณค่า และมีพื้นฐานความรู้ เศรษฐกิจและการคลัง โดยผู้เรียนจะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสั่งสมประสบการณ์กับทักษะ 3 ทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและ เทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งการจัดการศึกษาจะใช้ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ห้าระบบ คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ ระบบการประเมินผลทักษะการเรียนรู้ ระบบหลักสูตรและวิธีการสอน ระบบการพัฒนางานอาชีพ และระบบแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ [1] การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อตัวนักเรียนอย่างแท้จริง มุ่งไปที่ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ในการที่จะสนับสนุน ส่งเสริมหรือหล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะข้างต้น บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัย เหมาะสมและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อสั่งสมประสบการณ์จนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ครูต้องไม่สอนหนังสือโดยนำสาระที่มีในตำรามาบอกบรรยายให้นักเรียนจดจำและนำไปสอบวัดความรู้ ครูต้องสอนคนให้เป็นมนุษย์ที่เรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ โดยมีประเด็นคำถามอยากรู้เป็นตัวกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้อยากเรียน ที่จะนำไปสู่การกระตือรือร้นที่จะสืบค้น รวบรวมความรู้จากแหล่งต่างๆ มาสนับสนุน หรือโต้แย้งขอสมมติฐานคำตอบที่คุ้นเคย พบเจอจากประสบการณ์เดิมใกล้ตัว สร้างเป็นกระบวนการที่ค้นพบใหม่แทนของเดิมดังที่ ไพฑูริย์ สินลารัตน์ [2] ได้ให้ความเห็นว่าครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะ 7 ประการ ประกอบด้วย 1) รู้ลึก สร้างความรู้ บูรณาการความรู้ทั้งเนื้อหา การสอน และผู้เรียน 2) มีความคิดสังเคราะห์ วิเคราะห์คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ทางการสอนได้ 3) มีวิสัยทัศน์ ตกผลึกทางความคิด คาดการณ์ และสอนเพื่ออนาคตได้ 4) ตามทันแนวโน้มของโลก ใช้เทคโนโลยีใหม่ และชี้แนะข้อดีข้อเสียให้กับผู้เรียนและสังคมได้ 5) สอนให้เด็กเติบโตเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้คิดและสร้างสิ่งใหม่ๆ ได้พร้อมผลึก ค้นคว้าโลกภายนอก 6) เข้มแข็งในจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และชักชวนให้คนอื่น ๆ ทำเพื่อสังคม และ 7) มีบทบาทมีความเป็นผู้นำในด้านการงานการสอนและในวิชาชีพ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นสถาบันผลิตครูสถาบันหนึ่งมีการผลิตครูระดับปริญญาตรีในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 5 ปี และ 4 ปี และหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ทุกหลักสูตรได้จัดให้มีการสอนเนื้อหาวิชาที่จำเป็นพื้นฐานให้มีความรู้เพียงพอสอดคล้องกับมาตรฐานในการประกอบอาชีพครู รวมทั้งจัดให้มีการฝึกทักษะปฏิบัติในการ

จัดการเรียนรู้ สำหรับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสาขาวิชาชีพต่างๆ ที่ไม่ใช่สาขาวิชาชีพครู แต่มุ่งหวังมาประกอบวิชาชีพครู โดยหลักสูตรมุ่งพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูแก่บัณฑิตอย่างสมดุล คือ มีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การประกันคุณภาพ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีทักษะในการปฏิบัติตามหัวข้อความรู้ที่ได้รับพัฒนา สามารถพัฒนางานด้วยกระบวนการวิจัย รวมถึงปลูกฝังหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณของวิชาชีพแก่ผู้เรียนอย่างสมดุล ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียน 3 รายวิชาใน 3 ภาคเรียน ประกอบด้วย 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 2) ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และ 3) ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ทั้ง 3 รายวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้พื้นฐานวิชาชีพครูมาบูรณาการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง และสำหรับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนเป็นวิชาที่มุ่งทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้ภาษา กิริยาท่าทางการสอน การสร้างความสนใจ การใช้คำถาม การใช้อุปกรณ์การสอนและกระดานดำ การเสริมกำลังใจ และการสรุปบทเรียน ซึ่ง พงษ์พัชรินทร์ พุชวัฒน์[3] ได้สรุปไว้ว่าทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ เหล่านี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลที่จะประกอบอาชีพครูเพราะเป็นทักษะพื้นฐานที่จะช่วยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนหรือสาระการเรียนรู้ นั่นๆ ผู้สอน จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองทั้งด้านทักษะและเทคนิคการสอน เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไว ชำนาญชำนาญในการปฏิบัติการสอน สามารถสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน ผู้สอนมีความกระตือรือร้นและบรรลุ จุดประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ แต่จากการประชุมอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูเพื่อเสนอประเด็นที่ต้องพัฒนานักศึกษา พบว่าปัญหาเรื่องนักศึกษขาดทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้เป็นปัญหาที่มีการเสนอมากที่สุด สอดคล้องกับที่หลักสูตรหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เพื่อจัดทำโครงการพัฒนานักศึกษา

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้แนวทางหนึ่งคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง หรือการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งเป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่สนับสนุนให้คนเราปฏิบัติสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามความสนใจ ตามความถนัดและศักยภาพ ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าหากคนเราได้กระทำจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้ต่อไป มีความสุขที่จะเรียน [4] ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนางานหรือผลการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องคือการตรวจสอบและเรียนรู้ในการปรับปรุงผลงานของตนเองด้วยตนเองผ่านการสะท้อนผลงานด้วยตนเองหรือผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งก็คือการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธไมตรีแบบกัลยาณมิตร ที่มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง ผู้คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของ ผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน [5] ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้รายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรในการพัฒนาคือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน รวม 120 คน

กลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาคือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ห้องเรียน 6351-00/C จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ตัวแปรจัดการกระทำ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เนื้อหาวิชา ได้แก่ รายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน

ระยะเวลา จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลองใช้รูปแบบการวิจัยแบบ one group pretest-posttest design ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการพัฒนาคือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน รวม 120 คน

กลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาคือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ห้องเรียน 6351-00/C จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ (รายละเอียดของรายวิชา มคอ. 3) รายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน โดยกำหนดหัวข้อการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย มีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้

2.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา

2.1.2 ศึกษาเอกสารวิชาการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา

2.1.3 ศึกษาเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ

กรอบมาตรฐานการเรียนรู้ (TQF)

2.1.4 ศึกษาและเชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ (TQF) จากนั้นกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2.1.5 ออกแบบการเรียนรู้และเขียนรายละเอียดรายวิชาโดยระบุกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา

2.1.6 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ (รายละเอียดของรายวิชา มคอ. 3) ต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2.2 แบบประเมินทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดำเนินการสร้างแบบประเมิน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ

3.2.2 สร้างแบบประเมินทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวน 10 รายการ และครอบคลุมทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 2 ด้าน 7 ทักษะ โดยบูรณาการกับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ดังตารางที่ 1 การวิเคราะห์ทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้กับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้กับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

ทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้	คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21
1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายสร้างและบูรณาการความรู้ เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ผ่านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	สร้างและบูรณาการความรู้ ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์และตักผลึกทางความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน
2.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	สร้างและบูรณาการความรู้ ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี
2.1 ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจผู้เรียน สอดคล้องกับเรื่องที่สอนด้วยสื่อหรือวิธีการต่าง ๆ ที่น่าสนใจ	
2.2 ทักษะการใช้ภาษาและกิริยาท่าทางการสอน สอนด้วยกิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับความเป็นครู ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจประกอบกับสื่อที่ช่วยให้เข้าใจง่าย น่าสนใจ	มีทักษะการสอนเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี
2.3 ทักษะการสร้างความสนใจและเสริมกำลังใจ มีเทคนิคการทำให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความสุขและอยากเรียนรู้	มีทักษะการสอนเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม
2.4 ทักษะการใช้คำถาม กระตุ้นด้วยคำถามเพื่อฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิด	สร้างและบูรณาการความรู้ มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์
2.5 ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี ใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบการสอน ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว สอดคล้องกับเรื่องที่สอน	ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี
2.6 ทักษะการสรุปบทเรียน สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเสนอแนะการประยุกต์ใช้ความรู้ที่บูรณาการกับการดำเนินชีวิต	สร้างและบูรณาการความรู้ มีวิสัยทัศน์และตักผลึกทางความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน

3.2.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ตามแบบประเมินซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าตั้งแต่ 4.33 ถึง 5.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ก่อนดำเนินการวิจัยอธิบายถึงจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายในการวิจัย ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวัตถุประสงค์เพื่อให้การเรียนการสอนได้ดำเนินไปตามปกติเหมือนที่เคยปฏิบัติมา

4.2 ให้ผู้เรียนบันทึกวิดีโอการสอนของตนเองและรวบรวมส่งให้ผู้วิจัย และผู้วิจัยประเมินทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้นักศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินก่อนผ่านกระบวนการ

4.3 ให้ผู้เรียนศึกษาทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้อะไรและแนวทางการจัดการเรียนรู้อะไรในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้นี้เน้นการปฏิบัติและแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านกระบวนการกลุ่มนำเสนอและอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนและผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนตาม มคอ. 3 ที่ได้จัดทำไว้

4.4 ให้นักศึกษาลือเลือกหัวข้อที่จะทำการสอน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้อะไรและจับสลากเพื่อสอนหน้าชั้นเรียน จนครบทุกคน หลังจากแต่ละคนสอนเสร็จ แบ่งกลุ่มนักศึกษาเพื่อร่วมสะท้อนผลและร่วมนำเสนอแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้นและผู้วิจัยประเมินทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้นักศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินหลังผ่านกระบวนการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test dependent)

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้อะไรในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้วยการจัดการเรียนรู้อะไรร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้อะไรในศตวรรษที่ 21 ก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้อะไรร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อะไรและการจัดการเรียนรู้อะไร ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03 ถึง 3.40) ส่วนหลังเรียนมีผลการประเมินทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้อะไรในศตวรรษที่ 21 ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53 ถึง 4.40) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้อะไรในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้อะไรร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

รายการประเมิน	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อะไร						
1.1 การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้	3.17	0.53	ปานกลาง	3.53	0.67	มาก
1.2 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.03	0.60	ปานกลาง	4.13	0.72	มาก
1.3 กำหนดอุปกรณ์สื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์	3.20	0.71	ปานกลาง	3.53	0.73	มาก
1.4 กำหนดวิธีการวัดผลได้ตรงจุดประสงค์การเรียนรู้และหลากหลาย	3.40	0.49	ปานกลาง	3.57	0.62	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อะไร						
2.1 ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจผู้เรียนสอดคล้องกับเรื่องที่สอนด้วยสื่อหรือวิธีการต่าง ๆ ที่น่าสนใจ	3.23	0.76	ปานกลาง	4.13	0.73	มาก
2.2 ทักษะการใช้ภาษาและกิริยาท่าทางในการสอน สอนด้วยกิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับความเป็นครู ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจประกอบกับสื่อที่ช่วยให้เข้าใจง่าย น่าสนใจ	3.17	0.58	ปานกลาง	4.40	0.81	มาก

ตารางที่ 2 ต่อ

รายการประเมิน	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.3 ทักษะการเข้าใจความสนใจและเสริมกำลังใจ มีเทคนิค การทำให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความสุขและ อยากเรียนรู้	3.03	0.56	ปานกลาง	4.13	0.73	มาก
2.4 ทักษะการใช้คำถาม กระตุ้นด้วยคำถามเพื่อฝึกให้ ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิด	3.20	0.72	ปานกลาง	4.33	0.66	มาก
2.5 ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี ใช้สื่อเทคโนโลยี ประกอบการสอนได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว สอดคล้อง กับเรื่องที่สอน	3.40	0.62	ปานกลาง	4.40	0.67	มาก
2.6 ทักษะการสรุปบทเรียน สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียน สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเสนอแนะการประยุกต์ใช้ ความรู้ที่บูรณาการกับการดำเนินชีวิต	3.23	0.61	ปานกลาง	4.20	0.76	มาก

2. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกรายการ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบที ทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (n= 30)

รายการ	การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D.	t
1. ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	ก่อนเรียน	3.17	.53	0.36	0.93	2.16*
1.1 การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้	หลังเรียน	3.53	.67			
1.2 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	ก่อนเรียน	3.10	0.61	1.03	1.05	5.48*
	หลังเรียน	4.13	.72			
1.3 กำหนดอุปกรณ์สื่อการสอนสอดคล้องกับ จุดประสงค์	ก่อนเรียน	3.03	0.72	0.50	0.94	2.92*
	หลังเรียน	3.53	0.73			
1.4 กำหนดวิธีการวัดผลได้ตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ และหลากหลาย	ก่อนเรียน	2.97	0.49	0.60	0.86	3.84*
	หลังเรียน	3.57	0.63			
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ก่อนเรียน	3.20	0.76	0.93	1.14	4.47*
2.1 ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจผู้เรียน สอดคล้องกับเรื่องที่สอนด้วยสื่อหรือวิธีการต่าง ๆ ที่น่าสนใจ	หลังเรียน	4.13	0.73			
2.2 ทักษะการใช้ภาษาและกิริยาท่าทางในการสอน สอน ด้วยกิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับความเป็นครู ใช้ภาษาที่ง่ายต่อ การเข้าใจประกอบกับสื่อที่ช่วยให้เข้าใจง่าย น่าสนใจ	ก่อนเรียน	3.27	0.58	1.13	0.97	6.38*
	หลังเรียน	4.40	0.81			

ตารางที่ 3 ต่อ

รายการ	การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D.	t
2.3 ทักษะการเข้าความสนใจและเสริมกำลังใจ มีเทคนิคการทำให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความสุขและอยากเรียนรู้	ก่อนเรียน หลังเรียน	3.40 4.13	0.56 0.73	0.73	0.94	4.25*
2.4 ทักษะการใช้คำถาม กระตุ้นด้วยคำถามเพื่อฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิด	ก่อนเรียน หลังเรียน	3.23 4.33	0.73 0.66	1.10	0.96	6.28*
2.5 ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี ใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบการสอนได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว สอดคล้องกับเรื่องที่สอน	ก่อนเรียน หลังเรียน	3.23 4.40	0.63 0.67	1.17	0.87	7.31*
2.6 ทักษะการสรุปบทเรียน สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเสนอแนะการประยุกต์ใช้ความรู้ที่บูรณาการกับการดำเนินชีวิต	ก่อนเรียน หลังเรียน	3.20 4.20	0.61 0.76	1.00	0.98	5.57*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ในระดับปานกลาง ส่วนหลังเรียนมีผลการประเมินทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับมาก

2. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกรายการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ในระดับปานกลาง ส่วนหลังเรียนมีผลการประเมินทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษามีความมุ่งมั่นตั้งใจในการศึกษาหาความรู้และนำมาบูรณาการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และต้องนำมาปฏิบัติการสอนจริง เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริง ได้ทดลอง ได้แก้ไขปัญหที่เกิดจากการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ นนทลี พรธาดาวิทย์ [6] ที่ระบุข้อดีของการจัดการเรียนรู้ตามแนว active learning ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจอยากเรียนรู้ ในเนื้อหาวิชา ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การร่วมสะท้อนผลการ

ปฏิบัติการสอนจากอาจารย์และเพื่อนนักศึกษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูเช่นเดียวกันก็ยิ่งส่งผลให้มีการรับทราบจุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุงแก้ไขจากหลายมุมมองที่มีการสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ ลดความโดดเดี่ยวในการทำงาน เพิ่มความกระตือรือร้น ที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน [5] ที่ได้กล่าวถึงข้อดีของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพว่าสามารถช่วยส่งเสริมทักษะการสร้างทีมงาน เกิดความร่วมมือ เกิดการเพิ่มช่องทางการสื่อสารสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน สร้างกลยุธามิตรในการปฏิบัติงาน

2. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มีทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกราชการ สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ สันติ ทิพนา [7] ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถมากขึ้น และสามารถนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เข้ามาปรับใช้ในการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นอย่างดี 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาในครั้งนี้มีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ ให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการทำงานหรือเป้าหมายการสอนวางแผนการสอนและปฏิบัติการสอนด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้กระตุ้น ให้กำลังใจ และนำแนวทางการพัฒนาการสอนดังที่ หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน[8] ได้สรุปแนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครู เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจให้คำปรึกษา ดูแล และนำ ทำหน้าที่เป็น โค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 17 [9] ได้สรุปแนวทางการขับเคลื่อน PLC สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน Thailand 4.0 ว่ามีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย 2. วางแผนการทำงาน

3. การกำหนดความคาดหวังและวิเคราะห์หาวิธีการที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด 4. เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ แล้วค่อยปรับเปลี่ยน 5. ตรวจสอบผลและการสะท้อนผล 6. วางแผนเพื่อความสำเร็จ เรียนรู้จากอดีต ปรับปรุงหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่สำเร็จ 7. นำสู่สาธารณะและแลกเปลี่ยนความสำเร็จ และ 8. ฝึกฝนร่างกายและหล่อเลี้ยงสมอง (ยินดี / หลงความสำเร็จ)จากขั้นตอนการนำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผู้วิจัยประยุกต์ใช้โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้กำหนดเป้าหมายการทำงานของตนเองแต่มีการเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มซึ่งต้องร่วมกันเรียนรู้ทุกขั้นตอนร่วมกันเสนอแนวคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงาน ในกลุ่มผู้เรียน อาจารย์ผู้สอน รวมถึงอาจารย์นิเทศและผู้เกี่ยวข้องร่วมสะท้อนผลการทำงาน ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวทางการบูรณาการแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาครู เช่น ชวนพิศ อัดเนตร ปัญญา ทองนิล วิริยา วิริยารัมภะ และจิรศุภา ปล่องทอง [10] ได้เสนอการบูรณาการการโค้ช การศึกษาชั้นเรียนและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วยกระบวนการที่เป็นพลวัต 5 ขั้นตอน คือ 1) พัฒนากลุ่ม 2) ปฏิบัติการสอน 3) เรียนรู้จากการปฏิบัติ 4) ทำแผนพัฒนา และ 5) การเผยแพร่และชื่นชม ซึ่งได้นำเสนอแนวทางการบูรณาการแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับกระบวนการเสริมสร้าง

สมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาครู ทั้ง 5 ชั้นตอน นั้นหมายความว่าแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถช่วยส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 อาจารย์ผู้สอนทุกรายวิชาสามารถนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้กับรายวิชาอื่น ๆ

1.2 ครูผู้สอนสามารถนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปจัดการเรียนผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้ให้นักศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจต้องใช้การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

1.3 ครูผู้สอนอาจเปลี่ยนวิธีการมอบหมายงานเป็นการสอนเป็นทีมให้ผู้เรียนร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้รวมทั้งร่วมกันปฏิบัติการสอนเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปพัฒนาทักษะที่จำเป็นอื่น ๆ แต่ละทักษะ เช่น ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการตั้งคำถามกระตุ้นการคิด เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือร่วมกับแนวคิดอื่น ๆ ในการพัฒนาทักษะของผู้สอนและผู้เรียนอย่างหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.[อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 12 ธันวาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf
- [2] ไพฑูรย์ สินดารัตน์. ครูในศตวรรษที่ 2. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ อภิวัตน์การเรียนรู้ ตู้อุดเปลี่ยนประเทศไทย : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) : อิมแพค เมืองทองธานี; 2557.
- [3] พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒนะ.ทักษะและเทคนิคการสอน.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี; 2554.
- [4] เขียวเรศ ภักดีจิตร. Active Learning กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ วันส่งเสริมวิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน. 30 กรกฎาคม 2557 ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; 2557.
- [5] สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือประกอบการอบรม การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สถานศึกษา; 2562.
- [6] นนทลี พรธาดาวีทย. การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น; 2559.
- [7] สันติ ทิพนา. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนรายวิชาการจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2562;13(3):20-28.
- [8] หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้; 2562.
- [9] สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 17. แนวทางการขับเคลื่อน PLC สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน Thailand 4.0 สพม.17. [อินเทอร์เน็ต]. 2563[เข้าถึงเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2563]. เข้าถึงได้จาก: https://www.hednetwork.com/upload/forum/project_164_5cc54b3ba19325cc54.pdf.
- [10] ชวนพิศ อัดเนตร ปัญญา ทองนิล, วิริยา วิริยรัมย์ และจิรศุภา ปล่องทอง. การบูรณาการการโค้ช การศึกษาชั้นเรียนและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาครู. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562; 9(1) : 288-300.

การศึกษาข้อผิดพลาดด้านการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยของนักศึกษาจีน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

**Error Analysis on Thai Synonyms Usage of Chinese Students at
Chiang Rai Rajabhat University**

Yang Di ^{1*} ยูพิน จันทร์เรือง¹ และ สมหวัง อินทร์ไชย²

Yang Di^{1*} Yupin Chanroeng¹ and Somwang Inchai²

¹ สาขาการสอนภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100

² สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100

¹Teaching Thai Language, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57100

²Thai Language and Culture, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57100

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: nuan330864028@gmail.com

Received: 22 September 2020, **Revised:** 7 November 2020, **Accepted:** 9 December 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดด้านการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประชากร ได้แก่ นักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า ข้อผิดพลาดเรื่องการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เรียงลำดับจากมากไปน้อย คำที่มีความหมายคล้ายกันที่นักศึกษาจีนตอบผิดมากที่สุด คำว่า เร่ง รีบ เร็ว คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ คำว่า ปกป้อง ปกครอง ควบคุม คิดเป็นร้อยละ 91.5 และคำว่า สำรวจ ตรวจสอบ ตรวจ คิดเป็นร้อยละ 85.11 ตามลำดับ ส่วนคำว่า ซ่อม แก้ไข บูรณะ ไม่มีผู้ตอบผิด

คำสำคัญ : ข้อผิดพลาด คำที่มีความหมายคล้ายกัน นักศึกษาจีน

Abstract

This study aimed to examine the errors on Thai synonyms usage of Chinese students at Chiang Rai Rajabhat University. The population were 47 third-year Chinese students at Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University in their semester 1/2019. The research instruments was the survey form on Thai synonyms usage errors made by Chinese students. The results showed that: Thai synonyms usage errors made by Chinese students, in descending order, were “เร่ง (reng=quickly) รีบ (reeb=hurry), เร็ว (rew=fast)” accounting for 100%, followed by “ปกป้อง (pokpong=protect) ปกครอง (pokkhong=govern) ควบคุม (kuabkhum=control)” accounting for 91.5%, and “สำรวจ (samruaj=survey) ตรวจสอบ (truajsob=examine) ตรวจ (truaj=check)” accounting for 85.11% while “ซ่อม (som=repair) แก้ไข (kaekhai=correct) บูรณะ (burana=renovate)” showed no error usage.

Keywords : Error, Synonym, Chinese Students

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความสำคัญเป็นเอกลักษณ์แสดงถึงความเป็นไทย และยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมและดำรงชีวิตร่วมกัน สอดคล้องกับทัศนะของ กาญจนา นาคสกุล [1] ที่กล่าวว่าภาษาเป็นเครื่องมือในการคิดของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ใช้แสดงความคิดซึ่งเป็นนามธรรมนั้นออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจด้วย ชนกลุ่มใดมีภาษาซึ่งทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์มีคำศัพท์ที่จะแสดงสิ่งที่เป็นนามธรรมต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง แจ่มชัด ชนกลุ่มนั้นจะคิดได้ลึกซึ้งกว้างไกล และวิทยาการต่างๆ ก็จะเจริญขึ้นเป็นเงาตามตัว

มนุษย์ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกด้าน ทั้งการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบสัมมาชีพ และการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ซึ่งการสื่อสารจะสำเร็จประโยชน์ได้แท้จริง ก็ต่อเมื่อผู้ส่งสารและผู้รับสารมีความเข้าใจตรงกัน ดังนั้น การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องนับเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา ดังที่ควาพร พิรอด [2] กล่าวว่า การใช้ภาษาของวัยรุ่นมีลักษณะที่แตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐาน เช่น การใช้ภาษาพูดในภาษาเขียน การสะกดคำผิด การใช้คำผิดหน้าที่ เป็นต้น สิ่งที่ควรให้ความสำคัญมากกว่าคือ การใช้ภาษาให้เหมาะกับบุคคล เวลาเทศะ โอกาส และสถานการณ์ วริสา ทนันทไชย [3] ได้กล่าวว่าทักษะภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้สำหรับชาวต่างชาติที่ต้องการเรียนภาษาไทย และถ้าชาวต่างชาติรู้จักใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง จะสามารถใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการค้นคว้าหาความรู้และเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ซึ่งความสามารถในการใช้ภาษาไทยเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการจำ การฝึกฝน การเลียนแบบ และการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงจนเกิดความคล่องแคล่วและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ จะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องนับเป็นเรื่องสำคัญทั้งผู้เรียนภาษาไทยทั่วไปและชาวต่างประเทศที่สนใจเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ลงนามความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหลายแห่งในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ มหาวิทยาลัยนอร์มอลลี่ซี (Yuxi Normal University) มหาวิทยาลัยผู่เออร์ (Pu'er University) มหาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสิบสองปีนนา (Xishuangbanna Vocational and Technical College) มหาวิทยาลัยนอร์มอลลี่จง (Chuxiong Normal University) และวิทยาลัยที่ดินยูนนาน (Yunnan land and Resources Vocational College) เป็นต้น ในข้อตกลงเรื่องความร่วมมืออันหนึ่ง กล่าวคือจะมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยนั้นๆ กับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองหรือในฐานะภาษาต่างประเทศย่อมมีข้อผิดพลาดต่างๆ ในการเรียนเกิดขึ้นเป็นเรื่องปกติ เนื่องจากเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภาษาแม่ มีผลกระทบต่อการศึกษาภาษา จึงทำให้เกิดปัญหาในการเรียนภาษาไทย ดังที่ Larry Selinker [4] กล่าวว่า ในการเรียนภาษาที่สองนั้น ผู้เรียนจะสร้างและใช้ระบบภาษาระบบหนึ่งตลอดช่วงเวลาของการเรียนรู้ ระบบภาษาดังกล่าวไม่ใช่ระบบภาษาแม่ของผู้เรียน อีกทั้งไม่ใช่ระบบภาษาเป้าหมาย แต่เป็นระบบภาษาที่เกิดจากความเข้าใจและการรับรู้ของตัวเอง

ปัจจัยดังกล่าวที่ส่งผลต่อผู้เรียนชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองด้วยเช่นกัน สำหรับภาษาจีนมีความแตกต่างจากภาษาไทย กล่าวคือ ภาษาจีนวิวัฒนาการมาจากอักษรภาพ แต่เพื่อให้การสอนเด็กและการพิมพ์คอมพิวเตอร์ได้อย่างสะดวก จึงมีระบบใหม่เรียกว่า พินอิน ซึ่งระบบพินอินในภาษาจีนกลางมีพยัญชนะ 23 ตัว สระ 36 ตัว และมีวรรณยุกต์ 4 เสียง โดยมีเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์จำนวน 3 เสียง และอีก 1 เสียงที่ไม่มีเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย แต่มีเสียงพยัญชนะบางเสียงที่ไม่มีในภาษาจีนกลางด้วยเช่นกัน เช่น พยัญชนะ ร เรือ [5]

ส่วนเรื่องคำในภาษาจีนและภาษาไทย ต่างก็จำแนกออกเป็นคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำจำนวนนับ คำลักษณนาม คำบุพบท คำกริยาวิเศษณ์ คำเสริม และคำอุทาน ในการเรียงลำดับคำเข้ารูปประโยคภาษาจีนกับภาษาไทยจากคำดังกล่าวจำแนกเป็น 3 กลุ่ม [6] ดังนี้ ประโยคที่เรียงลำดับคำเหมือนกัน คือ คำกริยา คำสันธานและคำอุทาน ประโยคที่เรียงลำดับ

คำต่างกัน คือ คำคุณศัพท์และคำบุพบท ตำแหน่งของคำคุณศัพท์ในประโยคภาษาจีนจะอยู่หน้าคำนามหรืออยู่หลังคำกริยาวิเศษณ์ แต่ในภาษาไทยจะตรงกันข้าม คือ ตำแหน่งของคำคุณศัพท์จะอยู่หลังคำนามหรืออยู่หน้าคำกริยาวิเศษณ์ ส่วนตำแหน่งของคำบุพบทในภาษาจีนจะตามหลังคำนามหรือคำสรรพนาม แต่ในภาษาไทยจะตรงกันข้าม คือ ตำแหน่งของคำบุพบทจะอยู่หน้าคำนามหรือคำสรรพนาม และประโยคเรียงลำดับคำเหมือนกันบ้างและต่างกันบ้าง คือ คำนาม คำสรรพนาม คำจำนวนนับ คำลักษณนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ และคำช่วย ซึ่งRod Ellis [7] ได้แสดงให้เห็นในเรื่องการเรียนภาษาจีนและภาษาไทยว่า การถ่ายโอนภาษาเป็นปัจจัยกำหนดความยากง่ายของภาษาที่สองของผู้เรียน หากรูปแบบของภาษาที่สองคล้ายหรือเหมือนกับภาษาแม่หรือภาษาที่เรียนรู้มาก่อน จะส่งผลให้การเรียนรู้อีกภาษาที่สองเป็นไปได้ง่ายยิ่งขึ้น ทว่า หากภาษาที่สองมีความแตกต่างกับภาษาแม่หรือภาษาที่เรียนรู้มาก่อนของผู้เรียน การเรียนภาษาที่สองจะยากและมีโอกาสเกิดข้อผิดพลาดได้มากขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า จากการศึกษาหนังสือเรียนภาษาไทย จำนวน 4 เล่ม ซึ่งเขียนโดย Liao Yufu (ไม่มีการอ้างอิง) ของสำนักพิมพ์หนังสือโลก ได้แก่ ภาษาไทยพื้นฐาน 1 ภาษาไทยพื้นฐาน 2 ภาษาไทยพื้นฐาน 3 และภาษาไทยพื้นฐาน 4 ของนักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายผู้วิจัย พบว่า มีคำที่มีความหมายคล้ายกันเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง

1. อนุมัติ อนุญาต ภาษาจีนใช้ 允许 (yǔn xǔ)

อนุมัติ หมายถึง เห็นชอบตามระเบียบที่กำหนดไว้

อนุญาต หมายถึง ยินยอม

2. เพิ่ม เต็ม ภาษาจีนใช้ 增加 (zēng jiā)

เพิ่ม หมายถึง ทำให้มากขึ้นโดยไม่มีขีดจำกัด

เต็ม หมายถึง ทำให้ส่วนที่ขาดหายไปหรือพร่องไปให้สมบูรณ์

3. ปิ้ง ย่าง ภาษาจีนใช้ 烤 (kǎo)

ปิ้ง ใช้กับอาหารที่เป็นของแห้ง

ย่าง หมายถึง การนำของสดๆ มาวางเหนือไฟเพื่อทำให้สุก

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ภาษาจีนจะใช้คำเดียวกัน แต่ภาษาไทยจะใช้คำ 2 คำที่มีความหมายคล้ายกันจึงก่อให้เกิดความสับสน แก่นักศึกษาจีน เพราะไม่สามารถใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันที่ถูกต้องในการใช้ภาษาไทย และโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาจีนและนักศึกษาจีน นักศึกษาจีนยังใช้คำผิดโดยไม่ทราบความหมายและวิธีการใช้คำ เนื่องจากในภาษาไทยมีคำจำนวนมากที่มีความหมายใกล้เคียงกัน แต่เมื่อนำไปใช้จึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการเรียนข้อผิดพลาดในการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อทราบถึงข้อผิดพลาดการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อให้ให้นักศึกษาจีนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยเพิ่มขึ้น และสามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 47 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษาได้แก่ คำที่มีความหมายคล้ายกันในหนังสือ ภาษาไทยพื้นฐาน 1 ภาษาไทยพื้นฐาน 2 ภาษาไทยพื้นฐาน 3 และภาษาไทยพื้นฐาน 4 ตามหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทย จำนวน 2 ชุด รวม 100 ข้อ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทย มีขั้นตอนการสร้างตามลำดับ ดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์ ศึกษาและวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาภาษาไทยในโปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย

2. ขั้นตอนออกแบบ

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับคำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทย ประกอบด้วย

2.1.1 หนังสือ คลังคำ คู่มือการใช้ภาษาไทยแนวใหม่ โดย นววรรณ พันธุมธธา จากสำนักพิมพ์อมรินทร์ กรุงเทพมหานคร พิมพ์ในพ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมคำที่มีความหมายคล้ายกันตามหมวดหมู่ความหมายของคำ

2.1.2 ภาษาไทยพื้นฐาน 1 ภาษาไทยพื้นฐาน 2 ภาษาไทยพื้นฐาน 3 ภาษาไทยพื้นฐาน 4 โดย Liao Yufu จากสำนักพิมพ์หนังสือโลก พิมพ์ในค.ศ. 2008

2.2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำหนดไว้

2.3 กำหนดรูปแบบของแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทย จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 จำนวน 60 ข้อ ชุดที่ 2 จำนวน 60 ข้อ และเลือกนำมาใช้จริงจำนวน 100 ข้อ

3. ขั้นสร้างและพัฒนา

3.1 สร้างแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทย ตามที่กำหนดไว้

3.2 นำแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม ด้านเนื้อหา การใช้ภาษาและรูปแบบ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3 นำแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาหาค่าความดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสำรวจ

3.4 นำแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปทดลองต่อไป

4. ขั้นทดลอง

นำแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองเพื่อหาคุณภาพ ดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1 นำแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย ซึ่งกำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 20 คน และวิเคราะห์แบบสำรวจเพื่อตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1) ตรวจให้คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบเลยให้ 0 คะแนน

2) หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสำรวจ

3) คัดเลือกแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทย ดังนี้ ชุดที่ 1 จำนวน 59 ข้อ และชุดที่ 2 จำนวน 41 ข้อ รวมจำนวน 100 ข้อ

โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ แบบสำรวจที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.65 ขึ้นไป โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด [8] และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ 0.2 ถึง 0.8 โดยใช้เกณฑ์ของภักทราพร เกษสังข์ [9]

การทดลองครั้งที่ 2 นำแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยทดลองใช้กับนักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งกำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 24 คน และวิเคราะห์แบบสำรวจดังนี้

1) ตรวจให้คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบเลยให้ 0 คะแนน

2) หาค่าความเที่ยงของแบบสำรวจตามสูตร KR-20 [9]

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความเที่ยงของแบบสำรวจมีค่า 0.7 ขึ้นไป หมายความว่าแบบสำรวจมีความเที่ยงระดับสูง มีค่า 0.4 - 0.69 หมายความว่าแบบสำรวจมีความเที่ยงในระดับปานกลาง มีค่าน้อยกว่า 0.4 หมายความว่าแบบสำรวจมีความเที่ยงในระดับต่ำ ซึ่งแบบสำรวจเรื่องการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยมีความเที่ยงในระดับปานกลางขึ้นไป ดังนี้

ชุดที่ 1 มีค่าความเที่ยง 0.71 หมายความว่าแบบสำรวจมีความเที่ยงระดับสูง

ชุดที่ 2 มีค่าความเที่ยง 0.77 หมายความว่าแบบสำรวจมีความเที่ยงระดับสูง

5. ขึ้นประเมิน

นำแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปให้นักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งกำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 47 คนศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ชี้แจงและอธิบายให้นักศึกษาทราบเกี่ยวกับการศึกษาข้อผิดพลาดคำที่มีความหมายคล้ายกันภาษาไทย
2. ให้นักศึกษาจีนตอบแบบสำรวจ
3. รวบรวมผลการตอบแบบสำรวจ
4. นำผลการตอบแบบสำรวจ จำนวน 47 ฉบับไปวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ออกจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของแบบสำรวจ เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันภาษาไทย วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตรวจสอบค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเที่ยง (r_{tt})
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ นับจำนวนข้อผิดพลาดที่ปรากฏ และบันทึกค่าสถิติ ความถี่และร้อยละ
3. สรุปผลการศึกษาเป็นตารางตัวเลขประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาข้อผิดพลาดการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันภาษาไทยของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษา ดังนี้ ผลการศึกษาข้อผิดพลาดการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันภาษาไทยของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนค่าความถี่และค่าร้อยละในการศึกษาข้อผิดพลาด เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยของ นักศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 2 ชุด รวม 100 ข้อ

ลำดับที่	คำที่มีความหมายคล้ายกัน	ตอบผิด (N=47)	
		ร้อยละ	ที่มา (ชุดที่/ข้อที่)
1	เร่ง, รีบ, เร็ว	100	1/29
2	ปกป้อง, ปกครอง, ควบคุม	91.5	1/43
3	สำรวจ, ตรวจสอบ, ตรวจ	85.11	1/54
4	ยกย่อง, ชม, ชมเชย	82.98	1/59
4	ประดับ, ตกแต่ง	82.98	1/44
4	แข่ง, แข่งขัน	82.98	1/9
7	แล, สังเกต	81.91	2/10
8	กลับชั้น, ลูกเงิน	80.85	1/41
8	ระบุ, กำหนด	80.85	1/35
8	ปรับเปลี่ยน, ปรับปรุง, ปรับ	80.85	2/29
11	ลด, ตก	76.60	1/32
11	พบเห็น, พบ, พบปะ	76.60	2/28
13	ช่อง, แนวปฏิบัติ, ทาง, วิธีทาง	74.47	2/37
14	ค่า, มูลค่า, คุณค่า, ราคา	73.40	2/34
15	พบเห็น, พบพาน, พบปะ	73.05	2/18
15	พกพา, ถือ, นำ	73.05	2/16
17	บาน, แปลง, แห่ง, แผ่น	71.28	2/36
20	เติม, เพิ่ม, เพิ่มเติม, แถม	68.09	1/19
20	แยก, กระจาย, แบ่ง, ย้าย	68.09	1/2
23	ชำระ, จ่าย	65.96	1/11
24	พิธี, พิธีกรรม, พิธีการ	65.89	1/51
25	แสวงหา, ทาง	64.89	2/7
26	ลง, หย่อน	63.83	1/21
27	วิธี, กระบวนการ, มาตรการ, วิธีการ	63.30	2/38
28	ปฏิภริยา, ภริยา, อาการ	61.70	1/8
28	เตรียมตัว, เตรียม, เตรียมพร้อม	61.70	2/31
30	ข่าว, ข่าวคราว, ข่าวสาร	59.57	1/56
30	หัน, หัก, ตัด	59.57	1/47
30	ปริมาณ, จำนวน	59.57	1/42
30	คล้าย, ใกล้เคียง	59.57	1/39
79	เชี่ยวชาญ, เก่ง, เชี่ยว	25.53	1/14
79	ประกาศ, แจ้ง, เปิดเผย	25.53	1/4

ตารางที่ 1 ต่อ

ลำดับที่	คำที่มีความหมายคล้ายกัน	ตอบผิด (N=47)	
		ร้อยละ	ที่มา (ชุดที่/ข้อที่)
79	บรรยากาศ, ภูมิอากาศ	25.53	2/8
83	โฆษณา, เปิดเผย, เผยแพร่	24.11	2/11
84	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ	21.99	2/21
85	ลอง, ทดลอง	21.28	1/48
86	เรื่อง, ชูระ	20.21	2/1
87	ชน, กระทบ	19.15	1/3
88	ใหญ่, มหิมา	14.89	1/55
88	ให้, แจก	14.89	1/52
88	ขอบคุณ, ขอบใจ	14.89	1/36
93	กล่าว, พูด, บอก	12.77	1/28
93	อนุญาต, อนุมัติ, ขอม	12.77	1/1
95	เดิม, โบราณ, อดีต, ก่อน	10.64	1/16
96	เสร็จ, จบ	8.51	1/30
97	นับถือ, เคารพ	5.32	2/4
98	ห้าม, อย่า, งด	4.26	1/33
99	ถอด, ร่วง	2.13	1/24
100	ซ่อม, แก้ไข, บูรณะ	0	1/26

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนค่าความถี่และค่าร้อยละในการศึกษาข้อผิดพลาด เรื่อง การใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เรียงลำดับจากมากไปน้อย คำที่มีความหมายคล้ายกันที่นักศึกษาจีนตอบผิดมากที่สุด คำว่า เร่ง รีบ เร็ว คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ คำว่า ปกป้อง ปกครอง ควบคุม คิดเป็นร้อยละ 91.5 และคำว่า สำรวจ ตรวจสอบ ตรวจ คิดเป็นร้อยละ 85.11 ตามลำดับ และคำว่า ซ่อม แก้ไข บูรณะ ไม่มีผู้ตอบผิด (ร้อยละของการตอบผิดเท่ากับ 0 เป็นลำดับเดียวกัน และเรียงลำดับร้อยละจากมากถึงน้อย)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาข้อผิดพลาดการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทยของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เรียงลำดับจากมากไปน้อย คำที่มีความหมายคล้ายกันที่นักศึกษาจีนตอบผิดมากที่สุด คือ คำว่า เร่ง รีบ เร็ว คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ คำว่า ปกป้อง ปกครอง ควบคุม คิดเป็นร้อยละ 91.5 และคำว่า สำรวจ ตรวจสอบ ตรวจ คิดเป็นร้อยละ 85.11 ตามลำดับ และคำว่า ซ่อม แก้ไข บูรณะ ไม่มีผู้ตอบผิด ซึ่งมีกลุ่มคำที่มีความหมายคล้ายกันที่นักศึกษาจีนตอบผิดจำนวน 99 กลุ่มคำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาจีนไม่ทราบความหมายของคำศัพท์ และภาษาจีนกับภาษาไทยมีลักษณะโครงสร้างทางภาษาที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะเรื่องการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทย ภาษาจีนจะใช้คำเพียงคำเดียว เช่น คำว่า เร่ง รีบ เร็ว ภาษาจีนใช้ “快 kuài” คำว่า ปกป้อง ปกครอง ควบคุม ภาษาจีนใช้ “保护 bǎo hù” และคำว่า สำรวจ ตรวจสอบ ตรวจ ภาษาจีนใช้ “检查 jiǎn chá” เมื่อนักศึกษาจีนเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ภาษาจีนซึ่งเป็นภาษาแม่ จึงมีอิทธิพลต่อการเรียนภาษา

ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการศึกษาเรื่องการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาไทย ดังที่ Odlin Terence [10] กล่าวว่า อิทธิพลของภาษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาก่อนส่งผลให้เรียนรู้ภาษาเป้าหมายได้ยากขึ้น และนำไปให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป้าหมายเบี่ยงเบนไปจากกฎเกณฑ์ของภาษานั้นซึ่งเป็นผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาเป้าหมาย ซึ่งเรียกว่า การถ่ายโอนเชิงลบ (Negative Transfer) และ Rod Ellis [7] ได้แสดงทัศนะว่าผู้เรียนใช้รูปแบบภาษาที่สองผิดจากกฎเกณฑ์ของภาษาที่สอง ข้อผิดพลาดเหล่านี้เกิดจากการแทรกแซงโดยตรงจากภาษาแม่ของผู้เรียน และสอดคล้องกับ Jack.C.Richards [11] กล่าวถึงข้อผิดพลาดในการเรียนภาษาที่สองว่า อาจเกิดจากผู้เรียนนำสิ่งที่รู้แล้วไปใช้ในสภาพการณ์ใหม่ที่ไม่ถูกต้อง หรือจากการท่องจำหรือการเทียบเคียง (Analogy) ที่ไม่ถูกต้อง (Ignorance of Rule Restriction) และการเข้าใจข้อแตกต่างของกฎหรือหน่วยภาษาที่ไม่ถูกต้อง (False Concepts Hypothesized) ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ให้นักศึกษาจีนใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันภาษาไทยไม่ถูกต้อง

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอน และเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาแผนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน นอกจากนี้ยังสามารถนำไปสร้างแบบฝึกเกี่ยวกับการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกัน และช่วยแก้ปัญหาทางด้านการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันของนักศึกษาจีน สอดคล้องกับศรีวิไล พลมณี [12] กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาข้อผิดพลาดว่า การศึกษาข้อผิดพลาดเพื่อจะดูพัฒนา การเรียนภาษาที่สองและภาษาแม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาเรื่องคำที่มีความหมายคล้ายกันภาษาไทย ควรเปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่างของคำที่มีความหมายคล้ายกันภาษาไทยกับภาษาจีน และเข้าใจความหมายและวิธีการใช้ของคำที่มีความหมายคล้ายกันระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทย และสามารถนำผลการศึกษาไปสร้างแบบฝึก หรือสร้างชุดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันภาษาไทยกับภาษาจีนให้ชัดเจนว่ามีความแตกต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาข้อผิดพลาดด้านอื่นๆ เช่น ข้อผิดพลาดการใช้คำชนิดต่าง ๆ ไวยากรณ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กาญจนา นาคสกุล. การใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: เค็ดไทย; 2545.
- [2] ศิวาพร พิรอด. การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยจากการใช้เฟซบุ๊ก.วารสารมนุษยสังคมปริทรรศน์ 2562;1:147-159.
- [3] วริสา ทนันไชย. การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อฝึกการสนทนาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย ระดับ 1 ของสมาคมวช.เอ็ม.ซี.เอ เชียงใหม่(รายงานผลงานวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2552.
- [4] Larry Selinker. Interlanguage, International Review of Learning. Oxford University: Oxford University Press; 1972.
- [5] สุธ หลิน. Mind Map พุดจีนแบบเน้นๆ. กรุงเทพฯ:อินส์พัค; 2556.
- [6] เสาวภาคย์ วรรณกุล. การแปล 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2541.
- [7] Rod Ellis. The Study of Second Language Acquisition. Oxford: Oxford University Press; 1994.
- [8] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2545.
- [9] กัทราพร เกษสังข์. การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2559.
- [10] Odlin Terence. Language-Transfer:Cross-Linguistic Influence in Language Learning. Cambridge: Cambridge University Press; 1989
- [11] Jack C. Richards. Error Analysis And Second Language Strategies. Cambridge: Cambridge University Press; 1971.
- [12] ศรีวิไล พลมณี. พื้นฐานการสอนภาษาไทยฐานะภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน จังหวัดเพชรบุรี

A Model of Primary School Quality Development in Phetchaburi Province

อภิชาติ เสนะนันท์

Apichat Lenanant

สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Apichat.len@mail.pbru.ac.th

Received: 23 February 2021, Revised: 20 April 2021, Accepted: 29 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเพชรบุรี และ 2) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ขั้นคือ ขั้นที่ 1 การพัฒนารูปแบบ ตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 430 คน คิดเป็นร้อยละ 92.27 ของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ขั้นที่ 2 ตัวอย่างได้มาได้โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน และครูที่เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 14 คน รวม 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 2) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 1 เล่ม และ 3) แบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และประโยชน์ของรูปแบบ จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย 1.1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มี 4 องค์ประกอบคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสร้างแรงจูงใจภายใน ความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง และความสามารถในการควบคุมตนเอง 1.2) ภาวะผู้นำของครู มี 4 องค์ประกอบคือ การพัฒนาตนเองและทีมงาน การเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 1.3) วัฒนธรรมโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบคือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือของครู การพัฒนาวิชาชีพ และการมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน และ 2) ผลทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และประโยชน์ของรูปแบบในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ : คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รูปแบบ โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop a model of the educational quality development of school under the Primary Educational Service Area Office, Phetchaburi Province, and 2) perform the experiment with the model of educational quality development of school under the Primary Educational Service Area Office, Phetchaburi Province. The sample used in this research divided into 2 stages: step 1 development of the model, the sample was obtained by stratified random sampling of 430 people, accounting for 92.27% of the

specified sample, and step 2 : an example was obtained by purposive selecting number of 1 school. The contributor consisted of 1 school administrator, and 14 teachers who participated in the study, including total of 15 people. The research tools were: 1) a 5-rating scale questionnaire about factors affecting the educational quality of the school with a reliability of 0.98, 2) an instruction manual for the educational quality development of schools, and 3) an assessment of the feasibility, suitability and benefits of the model. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, structural equation analysis, and t-test.

The results were as follows: 1) model of educational quality development in school under the Primary Educational Service Area Office, Phetchaburi Province, there were 3 factors affecting the educational quality of school that consisted of 1.1) administrators' leadership had 4 components: self-efficacy, internal motivation, self decision-making ability, and self control ability. 1.2) teacher leadership had 4 components: self and team development, being a good model in learning management, participation in school development, and transformational leadership. 1.3) school culture had four components: participatory learning, teacher cooperation, professional development, and the distinctive purpose. 2) the experimental results of the school educational quality development were found that the mean after the model implement was significantly higher than before the model implement at the .05 level, and the mean of the likelihood, suitability, and usefulness of the model was at a high to most high level.

Keywords : School Educational Quality, Model, Primary School

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศเพราะการศึกษาเป็นกระบวนการซึ่งนำไปสู่การพัฒนาของแต่ละบุคคลและเป็นการพัฒนาสังคมในระดับสูงสุดที่จะทำให้ทั้งบุคคลและสังคมมีความสุข ความเจริญ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาชาติทุกฉบับ แต่จากการศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษาของประเทศไทยพบว่ามีปัญหาในหลายประเด็น คุณภาพของโรงเรียนในประเทศไทยเป็น ดังเช่น ปัญหาของครู ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน และปัญหาคุณภาพของโรงเรียน ประเด็นปัญหาที่กล่าวมานี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

จากปัญหาและสาเหตุของการศึกษาของประเทศไทยที่กล่าวมานั้น นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมกันแก้ไข ซึ่งจากสาเหตุที่กล่าวมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโรงเรียน ของครู และของนักเรียนนั้น ต้องแก้ด้วยแนวคิด และทฤษฎีทางการบริหารที่เหมาะสม สำหรับการแก้ปัญหาในระดับ โรงเรียน บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอันได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน และครู ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องดำเนินการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยพบว่าคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้นมีองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ดังเช่น มอตต์ (Mott) [1] ที่กล่าวถึงประสิทธิผลของโรงเรียนว่าควรประกอบด้วย 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการแก้ปัญหของโรงเรียน และ 4) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ซึ่งประสิทธิผลนั้นถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายประการดังเช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของครู และวัฒนธรรมโรงเรียน ดังนี้คือ

จากแนวคิดหลักของภาวะผู้นำของครู ในฐานะผู้ริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับ โรงเรียนและระดับระบบเป็นจุดสนใจของการวิเคราะห์และอภิปรายร่วมสมัย มีการศึกษาจำนวนมากที่อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารและภาวะผู้นำของครูในฐานะอิทธิพลและวิธีการที่ผู้นำและครูได้รับการสนับสนุน หลักฐานทั้งหมดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำของครูแสดงให้เห็นว่าครูที่ทำงาน โดยมีจุดประสงค์ร่วมกันและร่วมมือกันสามารถมีอิทธิพลต่อนโยบายและการปฏิบัติในรูปแบบที่สำคัญ [2] และภาวะผู้นำของผู้บริหาร และภาวะผู้นำของครูก็มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมโรงเรียนและคุณภาพของโรงเรียน ในขณะที่ผลการวิจัยในอีกหลายชิ้นพบว่าภาวะผู้นำของครูมีผลโดยตรงต่อการปรับปรุงโรงเรียน ประสิทธิภาพของโรงเรียนและกำลังใจใน

การทำงานของครู ดังเช่น งานวิจัยของ อาเคิร์ต และมาร์ติน (Akert & Martin) [3] ที่พบว่า ผู้นำครูได้รับอิทธิพลจากการกระทำของผู้บริหาร จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องเข้าใจสิ่งที่จะกระตุ้นให้ครูแต่ละคนใช้เวลาในการค้นพบสิ่งที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ทำให้ครูกลายเป็นผู้นำ และภาวะผู้นำของครูมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมโรงเรียนและคุณภาพของโรงเรียน ในขณะที่ผลการวิจัยในอีกหลายชิ้นพบว่าภาวะผู้นำของครูมีผลโดยตรงต่อการปรับปรุงโรงเรียน ประสิทธิภาพของโรงเรียนและกำลังใจในการทำงานของครู [4]

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา รวมถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดไว้เป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การพัฒนารูปแบบ

1. การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
2. ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยมีตัวแปร และองค์ประกอบตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 1 ฉบับ
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) (Index of Objective Congruence) มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 10 โรงเรียน จำนวน 30 ฉบับ แล้ววิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98
6. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างจากครูในจังหวัดเพชรบุรี ด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ได้ข้อมูลกลับคืนมาจำนวน 430 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.27 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผล
7. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อที่ 6 มาสร้างเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบ

1. ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ได้จากขั้นที่ 1 มาจัดทำเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
  - 1.1 คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี โดยสร้างตามตัวแปรและองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
  - 1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เป็นแบบประเมินที่สร้างขึ้นตามองค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน 2) ความพึงพอใจในงานของครู และ 3) การรับรู้ประสิทธิผลของโรงเรียน เป็นข้อคำถามชุดเดียวกับที่ใช้ในขั้นที่ 1 เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้รูปแบบ
  - 1.3 แบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และประโยชน์

แบบสอบถามในข้อ 1.2 และแบบประเมินในข้อ 1.3 เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) คู่มือ 2) แบบสอบถาม และ 3) แบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมของรูปเล่ม โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม

3. ผู้วิจัยกำหนดโรงเรียนเป้าหมายเพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา โดยกำหนดลักษณะของโรงเรียนคือเป็นโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในชั้นที่ 1 และเป็นโรงเรียนขนาดกลางคือมีนักเรียนระหว่าง 252 คน มีครูจำนวน 18 คน แต่คัดเลือกครูที่มีส่วนร่วมกับการวิจัย จำนวน 14 คน และเป็นโรงเรียนที่มีบริบทอยู่ระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบท คือเป็นโรงเรียนชนบทที่ตั้งในชุมชนขนาดใหญ่ของอำเภอท่ายาง ซึ่งมีลักษณะตรงกับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

4. ผู้วิจัยประสานกับผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองโรงเพื่อขออนุญาตใช้รูปแบบกับผู้อำนวยการและครูในโรงเรียน โดยทดลองใช้กับครูระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา จำนวน 14 คน เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม – ตุลาคม 2563

5. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนการทดลองใช้รูปแบบ จากนั้นจึงดำเนินการตามคู่มือการใช้รูปแบบ โดยความร่วมมือของผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูที่เข้าร่วมการวิจัย

6. เมื่อดำเนินการครบ 3 เดือนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการทดลองอีกครั้ง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

ขั้นที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี

ในขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำผลการวิเคราะห์มาพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่ง โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้กลับคืนมา จำนวน 430 ฉบับ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้และความโด่งของตัวแปร

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	Skewness	Kurtosis
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร				
1. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	4.59	0.44	-1.07	0.62
2. การสร้างแรงจูงใจภายใน	4.43	0.50	-0.95	0.83
3. ความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง	4.43	0.50	-0.82	0.33
4. ความสามารถในการควบคุมตนเอง	4.44	0.53	-0.83	0.01
ภาวะผู้นำของครู				
5. การพัฒนาตนเองและทีมงาน	4.40	0.54	-0.65	-0.05
6. การเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้	4.38	0.53	-0.69	-0.18
7. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน	4.33	0.54	-0.89	-0.29
8. การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.38	0.53	-0.83	0.60
วัฒนธรรมโรงเรียน				
9. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	4.43	0.52	-0.65	-0.25
10. การให้ความร่วมมือของครู	4.29	0.57	-0.69	0.42
11. การพัฒนาวิชาชีพ	4.28	0.60	-0.89	1.17

ตารางที่ 1 ต่อ

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	Skewness	Kurtosis
12. การมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน	4.13	0.69	-0.83	1.06
คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน				
13. ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน	4.35	0.53	-0.65	-0.03
14. ความพึงพอใจในงานของครู	4.26	0.54	-0.35	-0.36
15. การรับรู้ประสิทธิผลของโรงเรียน	4.33	0.55	-0.83	1.04

จากตารางที่ 1 พบว่าตัวแปรสังเกตได้ ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์พบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (4.13 – 4.59) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าใกล้เคียงกัน (0.44 – 0.69) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง (4.59) รองลงมาคือตัวแปรความสามารถในการควบคุมตนเอง (4.44) และความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง (4.43) ส่วนตัวแปรที่มีค่าน้อยกว่าตัวแปรอื่นๆ คือ การมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน (4.13)

ผลการวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมคือมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลมีความเหมาะสม โดยตัวแปรที่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยที่สุดคือ ตัวแปรความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง (0.502) ส่วนตัวแปรที่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด คือ ตัวแปรการมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน (0.69)

ค่าความเบ้ (*Skewness*) พบว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคือ มีค่าน้อยกว่า 2 โดยจากผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ พบว่า ตัวแปรมีความเบ้ในช่วง -1.07 ถึง -0.35 โดยตัวแปรที่มีค่าความเบ้มากที่สุดคือการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าเท่ากับ -1.07 ตัวแปรที่มีค่าความเบ้น้อยที่สุดคือ ตัวแปรความพึงพอใจในงานของครู มีค่าเท่ากับ -0.35

ค่าความโด่ง (*Kurtosis*) ของข้อมูลพบว่ามีค่าความโด่งอยู่ในช่วง -0.36 ถึง 1.17 โดยตัวแปรที่มีค่าความโด่งมากที่สุดคือ การพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเท่ากับ 1.17 และตัวแปรที่มีค่าความโด่งน้อยที่สุดคือ ความพึงพอใจในงานของครู มีค่าเท่ากับ -0.36 โดยค่าความเบ้ไม่เกิน 2.00 และค่าความโด่ง ไม่เกิน 7.00 แสดงว่าทุกตัวแปรมีการกระจายใกล้เคียงโค้งปกติ มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้างได้ [5]

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่กำหนดเป็นเส้นอิทธิพลตามรูปแบบทางเลือก มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

1. เส้นอิทธิพลจากตัวแปรแฝงภาวะผู้นำของผู้บริหารไปยังภาวะผู้นำของครู มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.89

2. เส้นอิทธิพลจากตัวแปรแฝงภาวะผู้นำของผู้บริหารไปยังตัวแปรแฝงวัฒนธรรมโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.26

3. เส้นอิทธิพลจากตัวแปรแฝงภาวะผู้นำของครูไปยังตัวแปรแฝงวัฒนธรรมโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.65

4. เส้นอิทธิพลจากตัวแปรแฝงภาวะผู้นำของครูไปยังตัวแปรแฝงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.14

5. เส้นอิทธิพลจากตัวแปรแฝงวัฒนธรรมโรงเรียนไปยังตัวแปรแฝงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.85

รายละเอียดของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของรูปแบบการบริหารที่เสริมสร้างความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามรูปแบบทางเลือก แสดงค่าอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตามรูปแบบทางเลือก

n = 430

	ภาวะผู้นำของครู			วัฒนธรรมโรงเรียน			คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	0.89*	-	-	0.84*	0.58*	0.26*	0.84*	0.84*	-
ภาวะผู้นำของครู	-	-	-	0.65*	-	-	0.69*	0.55*	0.14*
วัฒนธรรมโรงเรียน	-	-	-	-	-	-	0.85*	-	0.85*

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่ามีตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำของครู มีอิทธิพลโดยตรง เท่ากับ 0.14 และวัฒนธรรมโรงเรียน มีอิทธิพลโดยตรง เท่ากับ 0.85 และยังพบตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

1. ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลผ่านตัวแปรภาวะผู้นำของครู และวัฒนธรรมโรงเรียน ไปยังตัวแปรคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้วยค่าอิทธิพลโดยรวม เท่ากับ 0.84

2. ตัวแปรภาวะผู้นำของครูมีอิทธิพลผ่านตัวแปรวัฒนธรรมโรงเรียน ไปยังตัวแปรคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้วยค่าอิทธิพลโดยรวม เท่ากับ 0.69

ค่าสถิติ ไค-สแควร์ = 71.50; $df = 54$; $p\text{-Value} = 0.056$; $GFI = 0.978$; $AGFI = 0.952$; $SRMR = 0.016$; $RMSEA = 0.027$; $CFI = 0.999$;

ตารางที่ 3 ค่าความเที่ยงและสัมประสิทธิ์การทำนาย ในรูปแบบ

ตัวแปร	STD	GEX	SDP	CLES	PAL	TPA	PDE	CPU
ค่าความเที่ยง	0.775	0.772	0.812	0.746	0.719	0.815	0.763	0.705
	LOU	TSA	SEP	SAP	IMB	SDA	SCA	
	0.840	0.799	0.782	0.611	0.830	0.786	0.832	
สมการโครงสร้างตัวแปรแฝงใน			TLE		ORC		SEQ	
ค่า R-SQUARE			0.785		0.797		0.953	

จากตารางที่ 3 ตัวแปรแฝงในรูปแบบจำลองที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของครู และวัฒนธรรมโรงเรียน รวมแล้วมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย ร้อยละ 95.30 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองตามสมมติฐานการวิจัย ภาพรวมแล้วมีเส้นอิทธิพลที่ยังไม่มีค่านัยสำคัญทางสถิติ โดยดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลอง ได้แก่ค่า Chi-square, $p\text{-Value}$, $RMSEA$, GFI , $AGFI$, $SRMR$ และค่า Largest Standardized Residual สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพราะค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 71.50 ที่องศาอิสระเท่ากับ 54 ค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.056 ดัชนี GFI เท่ากับ 0.978 ค่าดัชนี $AGFI$ เท่ากับ 0.952 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.999 ค่า $SRMR = 0.016$ และ ค่า $RMSEA = 0.027$ แสดงให้เห็นว่าค่า Chi-square และค่า $p\text{-Value}$ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า $RMSEA$ น้อยกว่า .06 ค่า GFI มากกว่า .95 ค่า $AGFI$ มากกว่า .90 ค่า $SRMR$ น้อยกว่า .08 ซึ่งหมายความว่าแบบจำลองตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นแบบจำลองจึงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ [6]

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี คือ รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี มีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย 1.1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มี 4 องค์ประกอบคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสร้างแรงจูงใจภายใน ความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง และความสามารถในการควบคุมตนเอง 1.2) ภาวะผู้นำของครู มี 4 องค์ประกอบคือ การพัฒนาตนเองและทีมงาน การเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 1.3) วัฒนธรรมโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบคือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือของครู การพัฒนาวิชาชีพ และการมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน

ขั้นที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี

ในขั้นนี้เป็นการนำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ไปทดลองใช้กับโรงเรียนบ้านหนองโรง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

หลังจากการนำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ไปทดลองใช้ที่โรงเรียนบ้านหนองโรงเป็นเวลา 3 เดือน จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

n = 15

คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	ก่อนการทดลองใช้			หลังการทดลองใช้			t-test	Sig.
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน	3.67	0.42	มาก	4.35	0.78	มาก	2.92*	0.01
ความพึงพอใจในงานของครู	3.75	0.52	มาก	4.33	0.71	มาก	2.32*	0.04
การรับรู้ประสิทธิผลของโรงเรียน	3.44	0.32	มาก	4.49	0.53	มาก	7.76**	0.00
รวมเฉลี่ย	3.62	0.27	มาก	4.39	0.67	มาก	4.06*	0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ คือ การรับรู้ประสิทธิผลของโรงเรียน และผลหลังการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และประโยชน์

ผู้วิจัยได้ประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้อำนวยการโรงเรียนและครูที่เข้าร่วมการวิจัย ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และประโยชน์ของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบ	เป็นไปได้			เหมาะสม			เป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.54	0.62	มากที่สุด	4.69	0.26	มากที่สุด	4.26	0.45	มาก
2. ภาวะผู้นำของครู	4.36	0.76	มาก	4.52	0.34	มากที่สุด	4.16	0.48	มาก
3. วัฒนธรรมโรงเรียน	4.37	0.75	มาก	4.37	0.47	มาก	4.13	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.69	มาก	4.52	0.32	มากที่สุด	4.18	0.43	มาก

n = 15

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และประโยชน์ของรูปแบบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยความเหมาะสมรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52, SD = 0.32$) รองลงมาคือความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.42, SD = 0.69$) และประโยชน์ ($\bar{X} = 4.18, SD = 0.43$) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่ควรนำมาเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรีมีตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมีทั้งสิ้น 3 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของครู และวัฒนธรรมโรงเรียน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ร้อยละ 95.30 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ในระดับสูง โดยมีตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความจำเป็นในทุกๆ ระดับ ไม่ใช่เน้นเฉพาะหัวหน้าเท่านั้น ครูก็จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีภาวะผู้นำด้วยเช่นกัน ภาวะผู้นำจึงถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยทำให้การเปลี่ยนแปลงสำเร็จ ไม่ใช่ผู้นำหรือผู้บริหารเท่านั้นที่ต้องมีภาวะผู้นำ แต่ต้องพัฒนาบุคลากรในองค์กร หรือครูทุกคนในโรงเรียนให้มีภาวะผู้นำอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดที่ว่าเรื่องของวัฒนธรรมโรงเรียน ซึ่งจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานของครูได้ การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียนถือว่ามีความสำคัญต่อความอยู่รอดขององค์กรเป็นอย่างยิ่ง เพราะวัฒนธรรมโรงเรียน เป็นลักษณะร่วมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพ และลักษณะขององค์กรหนึ่งๆ ดังนั้นหากองค์กรมีวัฒนธรรมคุณภาพก็จะมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในองค์กรในรูปแบบนั้น และยิ่งส่งผลต่อกระบวนการในการแสดงออกถึงความคิด ความเชื่อที่จะมีต่อสภาพแวดล้อมขององค์กร การกำหนดโครงสร้างองค์กร การจัดอาคารสถานที่ และกระบวนการดำเนินการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของครู และวัฒนธรรมองค์กร จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานร่วมกัน และนำไปสู่เป้าหมายคือประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และคุณภาพขององค์กร [6] โดยผลการวิจัยของ สุรินทร์ ชุมแก้ว [7] ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบสร้างเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับวัฒนธรรมองค์กร และงานวิจัยของ วารุณี บำรุงสวัสดิ์ วาโร เฟ็งสวัสดิ์ และศิริดา นุรชาติ [8] เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ คือ การรับรู้ประสิทธิผลของโรงเรียน และผลหลังการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสร้างมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และนำมาจัดทำเป็น

คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้สะดวกต่อการใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญชัย ตั้งอุทัยสุข [9] ที่พบว่าค่าเฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และประโยชน์ของรูปแบบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี นอกจากจะพัฒนาจากกรณีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ เรือนทอง [10] ที่พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมีความเหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย และงานวิจัยของ อรรถวรรดิ รังสัช และอภิชาติ เสนะนันท์ [11] ที่กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี จะนำมาใช้อย่างได้ผลต้องมีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและวางระบบงานที่ดีในการบริหารจัดการ ซึ่งตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพโรงเรียนทั้งหมดเป็นตัวแปรทางการบริหารที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการของผู้บริหารทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจในการทำงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลโดยตรงและเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการสร้างความผูกพันต่อโรงเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพราะแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรจะส่งผลที่สำคัญต่อความรู้สึกทุ่มเทในการทำงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานมากที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากผู้ปฏิบัติงาน ไม่มีความพึงพอใจในงาน ขาดแรงจูงใจในการทำงานที่ทำอยู่ผลเสียก็จะเกิดแก่งานขององค์กรนั้นๆ ดังนั้น ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งจูงใจที่องค์กรนั้นมีต่อผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องคำนึงและกำหนดให้มีขึ้นอย่างเหมาะสมเพื่อให้การบริหารงานองค์กรและการบริหารงานบุคคลดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจึงควรต้องพยายามสร้างแรงจูงใจ และความพึงพอใจในการทำงานให้เกิดต่อครูมากที่สุด

2. การนำรูปแบบนี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอื่นๆ ควรมีการศึกษาบริบท และเงื่อนไขจากคู่มือเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ยังไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้อย่างเพิ่มเติม เช่น การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารงานบุคคล เป็นต้น

2. ควรศึกษาวิจัยในเชิงลึกในโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้วยวิธีการวิจัยโดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อผูกพันต่อโรงเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์อีกรูปแบบหนึ่งประกอบการพิจารณา

เอกสารอ้างอิง

- [1] อภิชาติ เสนะนันท์. โรงเรียนคุณภาพ. เพชรบุรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2560.
- [2] Harris, A., & Jones, M. Teacher leadership and educational change. *School Leadership & Management* 2019; 39(2): 123 – 126.
- [3] Akert, N., & Martin, B. The Role of teacher leaders in school improvement through the perceptions of principals and teachers. *International Journal of Education* 2012; 4(4): 284 – 299.
- [4] Frost, D., & Harris, A. Teacher leadership: Towards a research agenda. *Cambridge Journal of Education* 2003;33(3): 479–498.

- [5] เสรี ชัดแจ้ง. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงซ้อน. วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา 2547; 2(1): 15-42.
- [6] รัตติกรณ์ จงวิศาล. ภาวะผู้นำ: ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2556.
- [7] สุรินทร์ ชุมแก้ว. วัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำแบบสร้างเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมการทำงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารในองค์การเอกชน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2556.
- [8] วารุณี บำรุงสวัสดิ์. วาโร เฟิงสวัสดิ์ และศิริดา นุรชาติ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม 2554;1(2): 39 -46.
- [9] บุญชัย ตั้งอุทัยสุข. การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน; 2562.
- [10] นงลักษณ์ เรือนทอง. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต]. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2550.
- [11] อรวรรณ รังสัช และอภิชาติ เลนะนันท์. รูปแบบการบริหารในโครงการการจัดการเรียนการสอนสองภาษาของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2561; 8(3): 72 – 80.

Investment of SMEs toward Automation System in Automotive Parts Industry

---

Somrerkanwivat*, Naris Penpokai and Fuangfa Amponstira

Management Program, School of Management, Shinawatra University, Pathum Thani 12160

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: karnwivat@hotmail.com

Received: 16 October 2020, **Revised:** 15 December 2020, **Accepted:** 23 December 2020

Abstract

This research aimed to explore: 1) the fundamentals of a companies in Bangkok, Samutprakarn, Chachoengsao, Chonburi, Nonthaburi, and Pathum Thani which were manufacturers in the automotive industry. 2) the relationship between fundamental factors of the strategic decision, accounting decision, labor decision, governmental regulation and investment of SMEs factors, and 3) factor drivers investors to invest in flexible(soft) automation. The sample used in the research was 20 executives in 7 small enterprises and only 3 medium enterprises, ie survey research. The methodology used to research various companies where face to face interview among the directors of various automotive part makers. Data were analyzed by descriptive statistics in terms of mean and percentage.

The research results found that the fundamentals of a companies that the most manufacturing were located in the convenient transportation area. if the supply chain was disrupted from other external factors that caused uncertainty in business operations. The relation between flexible automation and investment decision 45%, labor cost 60%, output factors 55%, government regulation 60% showed all positive sign towards investment decision which was the right solution.

Keywords : Investment, Flexible Automation, Automotive Parts

Introduction

In the past two hundred and fifty years since the dawn of the Industrial Revolution, the world has undergone a tremendous transformation. People now live longer, healthier, more productive, and more fulfilling lives. All of the while, manufacturing has been one of the key drivers in advancing technology, changing society, and shaping the world around us. The manufacturing is the key driving force for the development of economies worldwide [1]. Many great scientists have helped to change the ways of manufacturing starting from water powering for metalworking, rolling mills. The introduction of the assembly line by Henry Ford in 1913 constitutes a great sample of the incredible influence manufacturing has on society. The division of labor within the organization has enabled us to mass produce the same product with great efficiency and effectiveness. Today, we are on the brink of the fourth industrial revolution that is expected to significantly change the industry again [2]. This revolution is essential because of the increasing cost and the need to reduce errors. Today the industry has evolved from hard manual labor towards technology which has enabled small firms from around the world to produce the same quality product at a reasonable price. This has led to the development into many small firms working towards the industry for the same common goal economies of scale. Through this the investor wants to add more return on investment where the customer wants a better quality product from the money they paid. Automation and new technology have contributed to increase the production size

of all types of business. It has never been this easy for small business to operate in small scale but producing in large quantities. The technique, method, or system of operating or controlling a process by highly automatic is known as automation. The two kinds of automation hard and soft have huge differences. [3] Especially industry follows hard automation which allows them to produce in mass quantities. This increases the economy of scale since it is very expensive to install such machines into the factory. Many emerging countries like Thailand use this kind of technology for quick development of product. Soft automation can be used to produce a variety of parts with virtually no time lost for changeovers from one part style to another or for multiple small batches of a single product. No lost production time results when reprogramming the system. Soft automation or flexible automation on the other hand allows different product to be produced along with the ability to produce more. Tesla is a great example of soft automation. It has developed an army of robots which help tesla to produce their latest car. Within this report, I have tried to explain the need for flexible automation allowing the economy of scope to be achieved as well as economy of scale. If we could increase automation flexibility we could allow small and medium enterprises to produce different kinds of product in large quantities within one single roof [4].

The automation has contributed towards manufacturing flexibility and efficiency. The product life cycle has shortened, faster delivery and higher expectation has made manufacturing even more challenging. Different types of industry exist around the world, most developed has already made their transition towards tier 4 industry, full automation, other emerging countries has adopted automation towards a small extent. The manufacturing industry within this emerging country must make a quick transition towards tier 4 to adopt flexible manufacturing through the use of automation. This research aimed to explore factor drivers investors to invest in flexible automation and consist of strategic decision, accounting/cost decision, labor decision, governmental regulation etc.

Literature Review

This study focused on how the SMEs can take benefit from technology from flexible automotive industry. SMEs will be adapted to be the changed of Automation system and to find the purpose of the study.

Flexible Automation

Flexible automation is the ability for a robot or system to be quickly and easily re-tasked to change product design for both low and high mix manufacturing. When properly utilized, a flexible automation cell can evolve with your process and demand, reduce and fix production costs, improve quality, and eliminate health and safety issues [3].

Automation System

Automated systems have been incorporated into production lines and machines for years. The main purpose of an automated system was to help speed up a process. Tasks that are time-consuming or inconvenient are often incorporated into systems. Some manufacturing companies will work to develop automated systems that can handle jobs that would be difficult for a human to do [5]. Automated systems can be used to handle a wide range of tasks. Systems have key components that allow them to function properly including a control system, a way to interpret and distribute data and a human interface. Programmable logic allows the system to process data and controls it.

Investment

An investment is an asset or item that is purchased with the hope that it will generate income or will appreciate in the future. In an economic sense, an investment is the purchase of goods that are not consumed today but are used in the future to create wealth [6].

Payback Period

Payback period is the time in which the initial cash outflow of an investment is expected to be recovered from the cash inflows generated by the investment. It is one of the simplest investment appraisal techniques. The formula to calculate payback period of a project depends on whether the cash flow per period from the project is even or uneven. In case they are even, the formula to calculate payback period as below.[3]

$$\text{Payback Period} = \frac{\text{Initial Investment}}{\text{Cash Inflow per Period}}$$

Decision Rule: Accept the project only if its payback period is less than the target payback period. All manufacturers want to identify those automation investments with the best return of investment (ROI), but the right way to accomplish this task isn't always immediately evident. Too many manufacturers focus on the wrong areas, taking an approach that isn't oriented to finding the best overall solutions with the lowest total cost of ownership (TCO). Automation projects in particular can show a huge divergence from expected and actual ROI if TCO isn't taken into account. As shown in grinding process, TCO takes into account all the cost and savings. These factors show how much profit they have from the transformation into fully automated systems. Benefits of flexible automation include reducing manual controls without changing the basic set up, increasing labor productivity, consistent quality, and better utilization of material as below in figure 2

Conceptual Framework

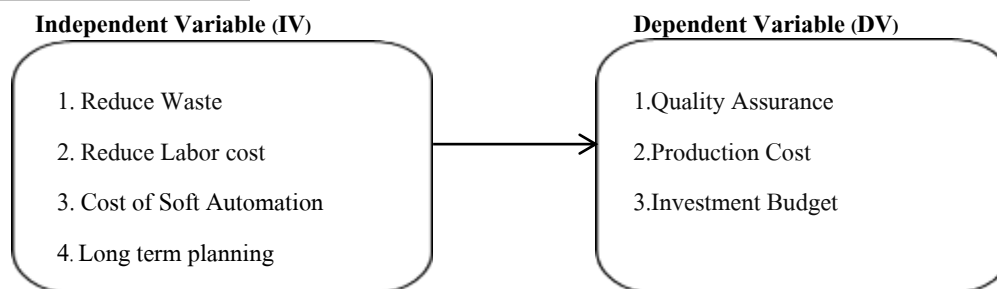

Figure 1. Conceptual Framework

Research Objectives

The study focused on the “flexible automation of technology for the production of auto parts”. 1) the fundamentals of a companies in Bangkok, Samutprakarn, Chachoengsao, Chonburi, Nonthaburi, and Pathum Thani which were manufacturers in the automotive industry. 2) the relationship between fundamental factors of the strategic decision, accounting decision, labor decision, governmental regulation and investment of SMEs factors. 3) factor drivers investors to invest in flexible(soft) automation, and 4) the transformational factors of SMEs with Influencing the development of conventional production to flexible automation

Hypotheses

In the study, it proposed that each construct of benefits from flexible automation system will contribute to each construct of factors that influence to investment of SMEs in automotive parts industry as follow:

H1: There is a relationship between reducing waste and factors that influence to investment of SMEs in the automotive parts industry.

H2: There is a relationship between reduce labor cost and factors that influence to investment of SMEs in automotive parts industry.

H3: There is a relationship between cost of automation and factors that influence to investment of SMEs in automotive parts industry. Process Improvement

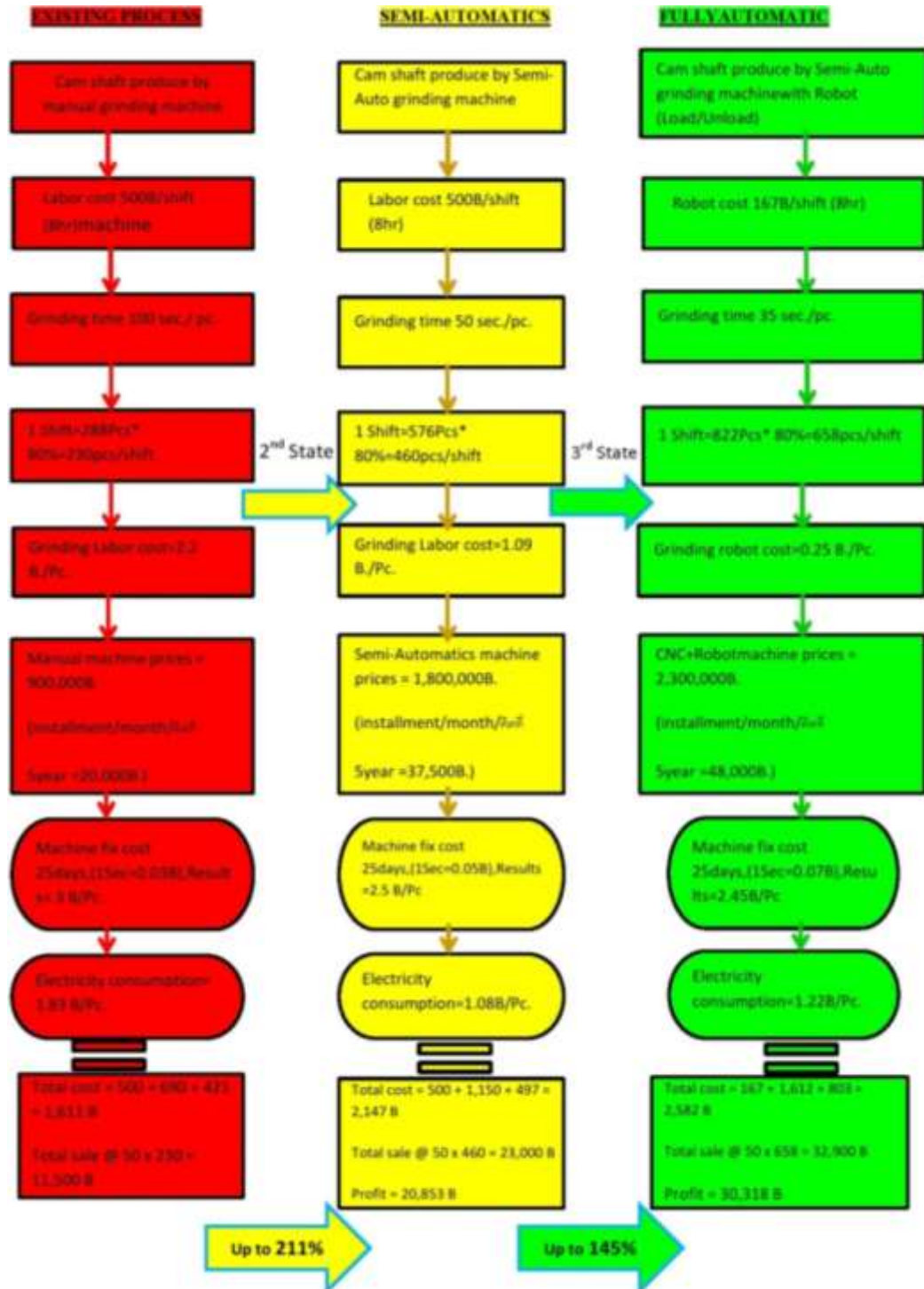

Figure 2. Benefits of flexible automation included reducing manual controls without changing the basic set up.

Methods and Questionnaires design:

The methodology used to research various companies where face to face interview among the directors of various auto parts makers. These interviewees were asked unstructured questions and each interviewee were recorded for further gathering information. Each factory was observed to find out how the production was carried out and to find about the involvement of labors in the production process. After the identification of various other methods was later used like formal structured questions were asked. The research conducted interview in 10 different companies within the automotive industry. Among the sample size companies, 7 small enterprises and only 3 medium enterprises were selected for this research. The percentage for investment on a soft automation decision based on which factors, along with ROI, based on cost of soft automation, cost of Labor, output factors, government factors by deep interviews (unstructured questions) were calculated, recorded, including the average percentage was obtained from the interview.

Sample population and sample size: interview and questionnaire the SMEs agreed on the better outcome from flexible(soft) automation. The questionnaire that we presented was to 20 directors within the companies of SMEs. Most of the directors stated that the strategic decision made them to choose soft automation. These directors consider long term planning to be important factor to determine their investment decision on soft automation.

Data Analysis: The researcher used the data finding were presented as below based on the interview conducted.

Results And Discussion

The research was conducted in Bangkok 1, Samutprakarn 2, Chachoengsao 1, Chonburi 3, Nonthaburi 1, and Pathumthani 2 (Small/Midium) as shown in Table 1

Table 1. Places of selected automotive companies

Automation Systems	Bangkok	Samutprakarn	Chachoengsao	Chonburi	Nonthaburi	Pathumthani
Fixed (Hard) Automation	-	-	-	-	-	-
Flexible (Soft) Automation	1	2	1	3	1	2

Table 2. Total percentage of responses given based on investment decision

Investment on a soft automation decision based on which factors					
Investment decision based on which factor and their percentage	Strategic Decision	Accounting/ Cost decision	Labor decision	Governmental regulation	Other factors
Average	26%	30%	24%	13%	7%

Figure 3. Pie chart of total responses from the investment decision criteria

From the interview and questionnaire, the SMEs agreed on the better outcome from flexible(soft) automation. The questionnaire was presented to 20 directors within the companies within SMEs. Most of the directors stated that the strategic decision made them to choose soft automation. These directors considered long term planning to be important factor to determine their investment decision on soft automation. From figure 3, they mentioned that 26% of their strategic decision was based on long term planning decision. Cost decision was the 2ndmajor factor that they considered. They stated that the cost of soft automation and the operating cost of this technology were major factors. 30% of their decision was based on the cost factor. Labor factor was the other major factor holding 24%. The labor working within SMEs as stated by the directors wanted to stay for a short time period and focused on their salary. The work was below per level and this increased wastage along with mishandling of the technology provided for efficient work. From the table 3. below these statements can be further proved. The SMEs agreed that the soft automation had provided them with better return of investments. Most of the companies mentioned that they received in between 15% -35% of their investment. Even through the cost of soft automation was said to be higher than hard automation in the long run the company were receiving better return on investment. 40% claimed that the cost of soft automation made them think about the investment decision they had to make.

Table 3. Company list along with their ROI

Items	Company	Number of Labour	Type of Business	Capital Regist.	Soft Automation Invest.	ROI
1	PJ Golbal Co.,Ltd.	8 Pers.	Small	1 MB	2MB	25-35%
2	Well Mech Micronics Co.,Ltd.	9 Pers.	Small	1 MB	2MB	25-35%
3	VCT-09 Co.,Ltd.	18 Pers.	Medium	8 MB	2MB	20-30%
4	Meiwa Engineering Co.,Ltd	35 Pers.	Medium	20 MB	5MB	15-20%
5	Multi-More Engineering Limited Partnership.	15 Pers.	Small	2 MB	2MB	25-35%
6	Chajjaren Engineering and Supply Co.,Ltd.	13 Pers.	Small	1 MB	2MB	20-30%
7	M.F. System Mold Co.,Ltd.	7 Pers.	Small	1 MB	2MB	25-30%
8	Zawa Mould & Engineering Limited Partnership.	15 Pers.	Small	0.35 MB	2MB	25-35%
9	Suwankosit Group Co.,Ltd.	15 Pers.	Medium	10 MB	2.5MB	25-35%
10	SP Engineering and Parts Co.,Ltd.	38 Pers.	Small	3 MB	2MB	25-35%

From our research, we reject the fact that cost of soft automation affect investment decisions. The cost was already running high and to differentiate between each member which was the product differentiation there were producing. Each member said that they produced different kinds of product but these products must be in aligning to big manufacturers who produced the cars.

Since, any organization wants to invest for long term. The owner of SMEs is also willing to have equipment for a longer time. This led them to invest in expensive automation if it can provide better outcome (investment, output) case of operation etc. Hence, we reject that cost of soft automation affect investment decision.

Table 4. Investment Decision Based on Cost of Soft Automation

Description	Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree
Cost of Soft Automation has a influence in investment decision	3	6	5	4	2

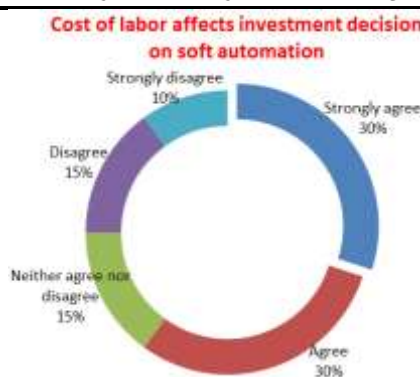

Figure 4. Pie chart of investment decision based on cost of soft automation

The labour factor was also the problem for the company. The labour turnover was a major concern for the company. Each labour was unskilled and had hard time operating heavy equipment. The growing and changing workforce had a higher demand for soft automation. From manual to computerized system, the change brought in manufacturing was enormous. Each machine requires more labour force and these members could not afford to increase the salary of each member. The numbers of labour were also high in following hard automation. The high regard for elimination of errors required a skilled and efficient workforce. Soft automation required semi-skilled or highly educated workforce to operate equipment. These workforces were able to effectively operate this equipment and numbers of labour required were also lower than hard automation. Hence, from this research the higher number of directors accepting the fact that labour cost affected to investment decision in soft automation can be seen clearly. Around 50% of the directors have shown that cost of labour was a factor to consider when investing in soft automation as shown in figure 4.

Table 5. Investment Decision based on the Cost of Labor

Description	Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree
Cost of labor affects investment decision on soft autmation	6	6	3	3	2

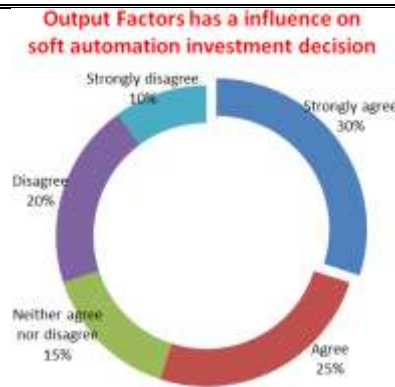

Figure 5. Pie chart Investment decision based on the cost of labor

Output also plays an important role in investment decision in soft automation. In compared to hard automation, soft automation output per unit is higher which leads to efficient usage of resources. The production cost can also be reduced since soft automation; energy consumption was lower in comparing to hard automation. From Figure 5, we can see a reduction in wastage when produced by soft automation. The higher output per time had also increased by soft automation. Hence we accepted the fact that output factors determined investment decision in soft automation.

Table 6. Investment decision based on output per production time

Description	Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree
Output Factors has a influence on soft automation investment decision	6	5	3	4	2

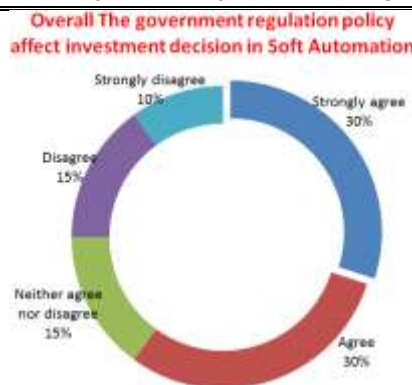

Figure 6. Pie chart Investment decision based on output per production time

Government also plays a role in the investment decision. The creation of favorable environment helps in the trust in investors' confidence. The environment policy, tax, import policy, support policy affect the decision made by SMEs. The SMEs owners were willing to invest in automation when government provided tax exemption even when the cost was higher. The government created [7] to facilitate Soft Loan to SMEs for the growth in this sector. Due to these reasons SMEs even though a small impact feels the need of government policy for investment decision in soft automation. Explain as shown in figure 6. example for Output per units cost influence on investment decision on Soft Automation, Soft automation reduce waste to increase output, Production time can be Increase in Soft Automation almost more than 60% agreement as per table 8

Table 7. Investment decision based on governmental factors

Description	Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree
Overall the government regulation policy affect investment decision in soft automation	6	6	3	3	2

Figure 7. Pie chart investment decision based on governmental factors

Discussion

The results obtained from the research objective showed that most operators were located in the convenient transportation area close to each other. Most executives who interviewed face-to-face with open-ended questions agree with these factors, such as strategic decision, accounting, cost decision, labor decision, government regulation affect decision was affected to investment[8]. Without the full support of government and various entities working within the automotive industry[9], it was very hard for SMEs survival. The long term planning and cost were major factors that affect investment in soft automation. With the recent trend of computerized system and aging Thai population soft automation is a must but it should be supported by the government for efficient transformation into new technology. [2][8]

Table 8. Investment Decision based on which factors and base on percentage

Number of interviewees based on gender	Male	Female						
	16	4	Education background					
Number of interviewees based on educational background	Masters	Bachelors	High school					
	14	4	2	Investment on soft automation decision based on which factors				
Investment decision based on which factor and their percentage	Strategic decision	Accounting/ Cost decision	Labor decision	Government regulation	Other factors			
	26%	30%	24%	13%	7%			
Average								
Description	Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	Explanation		
Cost of Soft Automation has a influence in investment decision	3	6	5	4	2	Low Variable Cost		
Cost of Operation of soft automation has a influence on investment decision	4	3	6	4	3	Chance of competitor		
Output Factors has a influence on soft automation investment decision	6	5	3	4	2	Economy of scope		
Output per units cost influence on investment decision on Soft Automation	4	8	5	1	2	Constancy output		
Can soft automation reduce waste to increase output?	5	6	4	3	2	Decrease Human Error		
Production time can be increase or(decrease) in Soft Automation	6	6	4	2	2	Fish bone method		
Cost of labor affects investment decision on soft automation	6	6	3	3	2	Out of control(cost)		
Working with Soft Automation required any training	4	7	6	2	1	Work Instruction		
Is skill laborer required to operate soft automation	3	8	7	1	1	Training follow WIP		
Reduce Waste have influence to Quality Assurance	6	6	5	2	1	Influence		
Reduce Waste have influence to Production Cost	5	6	5	4	0	Equation		
Reduce Waste have influence to Investment decision	6	8	3	3	0	Profits		
Reduce Waste have influence to Turnover Rate	5	6	6	3	0	Probably WIP		
Reduce Labor Cost have influence to quality assurance	5	7	4	2	2	Which one better than		
Reduce Labor Cost have influence to Production Cost	6	7	4	1	2	Equation		
Reduce Labor Cost have influence to Turnover Rate	6	4	8	1	1	Which Solution		
Overall The government regulation policy affect investment decision in Soft Automation	6	6	3	3	2	Which one advantaged		
The government policy of Tax affect investment decision in Soft Automation	6	4	6	3	1	Tax Extemp		
The government environment policy affect investment decision in Soft Automation	5	7	4	3	1	Not strong		
The government support policy affect investment decision in Soft Automation	6	5	5	3	1	CSR it is OK		
Provision of soft loan by government affect investment decision on soft automation	6	6	3	3	2	Interest and Long terms		

Table 9. ROI and cost of production per period

Items	Company	Work piece	Sales price	Hard Automation				Innovation to	Flexible Automation				Total Change ROI	From Secondary Data
				Production Cost	Labor Cost	Waste	ROI		Production Cost	Labor Cost	Waste	ROI		
1	PJ Global Co., Ltd.		17 B/Ea.	10 B/Ea.	4.8 B/Ea.	1.7 B/Ea.	3.03		9 B/Ea.	3.2 B/Ea.	1 B/Ea.	28.79	25.76	25-35%
2	Well Mech Electronics Co., Ltd.		36 B/Ea.	23 B/Ea.	9 B/Ea.	2.5 B/Ea.	4.35		21 B/Ea.	5.2 B/Ea.	1.5 B/Ea.	29.96	25.62	25-35%
3	VCT-09 Co., Ltd.		66 B/Ea.	43 B/Ea.	17 B/Ea.	3.5 B/Ea.	3.94		29 B/Ea.	12 B/Ea.	1.5 B/Ea.	25.71	21.78	20-30%
4	Hema Engineering Co., Ltd.		78 B/Ea.	52 B/Ea.	16 B/Ea.	1.8 B/Ea.	11.75		49.5 B/Ea.	11 B/Ea.	0.8 B/Ea.	27.24	15.50	15-20%
5	Multi-More Engineering and Supply Co., Ltd.		78 B/Ea.	52 B/Ea.	16 B/Ea.	1.5 B/Ea.	12.23		48 B/Ea.	12 B/Ea.	1 B/Ea.	27.87	15.64	25-35%
6	Chaijarn Engineering and Supply Co., Ltd.		8 B/Ea.	4 B/Ea.	2.5 B/Ea.	1 B/Ea.	6.67		3.5 B/Ea.	2.2 B/Ea.	0.5 B/Ea.	29.03	22.37	20-30%

7	M.F. System Mold Co., Ltd.		120 B/Ea.	64 B/Ea.	38 B/Ea.	4.5 B/Ea.	12.68		58 B/Ea.	33 B/Ea.	3.8 B/Ea.	26.58	13.91	25-30%
8	Zama Mold & Engineering Limited Partnership		105 B/Ea.	54 B/Ea.	38 B/Ea.	3.5 B/Ea.	9.95		50 B/Ea.	32 B/Ea.	1.5 B/Ea.	25.75	15.80	25-35%
9	Suwankosit Group Co., Ltd.		12 B/Ea.	6.5 B/Ea.	2.5 B/Ea.	1.5 B/Ea.	14.29		6.3 B/Ea.	2.2 B/Ea.	1 B/Ea.	26.32	12.03	20-30%
10	SP Engineering and Parts Co., Ltd.		95 B/Ea.	67 B/Ea.	20 B/Ea.	3.5 B/Ea.	4.57		61.5 B/Ea.	13 B/Ea.	1 B/Ea.	25.83	20.86	25-35%

Conclusion

1. the fundamentals of a companies that the most manufacturing were located in the convenient transportation area close to each other.

2. the relationship between fundamental factors the relation between flexible Automation and Investment decision, labor cost, output factors, government regulation

shows all positive sign towards investment decision which was the right solution. If we produce cause to lower-cost change from one part to another which will improve capital utilization. It controlled lower direct labor cost due to the reduction number of workers. Mission to consistent and better quality was due to the automated control. Eliminate errors, reworks, repairs and rejects can increase profits.

3. Factor drivers investors to invest in flexible(soft) automation the relation between Tax, Environmental policy, Supporting Policy affect investment decision in flexible automation.

4. the transformational factors of SMEs with Influencing the development of conventional production to flexible automation- involved hardware and software.

The implementation of flexible automation involves development of various manufacturing concepts from which a few specific alternatives are selected and then evaluated so that a single alternative can be selected and implemented. In flexible automation, different product can be made at the same time at the same manufacture system; also the cost of capital equipment and its supporting software will be a major driving factor as well as limiting factor in the ability of a company to remain competitive in the world market. Example: Automobile assembly line.

Suggestion

The greater demand for flexible(soft) automation in SMEs, the more efficient manufacturing directors of SMEs will be guided towards better allocation of their resources and better understanding of soft automation. The report can also help academics students and teachers a like to future understand how oft automation can affect production systems. Even for future researcher they can focus on individual topic drawing specific knowledge in the field of manufacturing. Our Aim in this report was to find the influencing factors for investment in Flexible Automation by SMEs of Automotive Industry. So we first need to know the difference in Hard & Flexible(Soft) Automation and what factor drivers investors to invest in Flexible (Soft) Automation from the study we found.

References

- [1] Schwab, k.The global competitiveness report. [Internet] .2015 [cited 2016 Jan 12] .Available from:http://www3.weforum.org/docs/gcr/2015-2016/Global_Competitiveness_Report_2015-2016.pdf
- [2] Koch, V., Kuge, S., Geissbauer, R., & Schrauf, S. Industry 4.0" opportunities and challenges of the industrial [Internet].2015 [cited 2019 May 30] . Available from: <http://www.strategyand.pwc.com/reports/industry-4-0>
- [3] Irfanullah Jan. Payback Period. [Internet].2013[cited 2019 May 24]. Available from:<https://xplained.com/849768/paybackperiod>
- [4] Cross. What is Flexible Automation?. [Internet].2014[cited 2020]. Available from: <https://www.crossco.com/resources/technical/fixd-versus-flexible-automation/>
- [5] The World Bank. Thailand Economic Monitor - June 2016: Aging Society and Economy. [Internet].2016 [cited 2016 July 27]. Available Retrieved from: <http://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/thailand-economic-monitor-june-2016-aging-society-and-economy>
- [6] HAYES, A., Investment. [Internet].2015[cited 2021 Feb 25].Available from : <http://www.investopedia.com/terms/i/investment.asp>
- [7] The Office of SMEs Promotion .SME. [Internet].2016[cited 2019 November 29]. Available from : www.sme.go.th/th/index.php/news/1015-smes-2016
- [8] Royal Thai Government. (N.d.) PM hands over SMEs promotion policies. [Internet]. 2018 [cited 2018 April 19].Available from:<http://www.thaigov.go.th/index.php/en/component/search/?searchword=SME&searchphrase=all&start=80>
- [9] Thailand Board of Investment. Opportunities in Thailand's Automotive Industry. [Internet].2012[cited 2017 March 1].Available from http://www.boi.go.th/index.php?page=opp_automotive
- [10] AGI. Hard vs. soft assembly automation increased factory productivity. [Internet] .2014 [cited 2016 June 15]. Available from: <http://www.agi-automation.com/2014/05/hard-vs-soft-assembly-automation-increased-factory-productivity/>

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยว
ของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

The Development of Training Course for Increasing Competency in Tourism
Management of Bannaidong members in Tha Yang District,
Phetchaburi Province

โสภภาพร กล่ำสกุล

Sopaporn Klamsakul

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Communication Arts Program, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: sopaporn_s@yahoo.com

Received: 5 January 2021., Revised: 24 February 2021, Accepted: 11 March 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนของสมาชิกตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง และ 3) ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก ศึกษาศักยภาพความพร้อมและขีดความสามารถที่จำเป็นในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบบเฉพาะเจาะจง รวมจำนวน 100 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์จัดกลุ่มและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดขีดความสามารถที่จำเป็น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง โดยสร้างจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษาในขั้นตอนแรกนำมาบูรณาการเนื้อหาทางวิชาการ และขั้นตอนที่ 3 ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมิน เกณฑ์การให้คะแนนใช้มาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ชุมชนบ้านในดงมีศักยภาพที่โดดเด่นในเรื่องเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ มีสินค้าชุมชนที่หลากหลาย เป็นพื้นที่ต้นแบบชุมชนสุขภาวะ มีทำเลที่ตั้งสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้ สมาชิกในชุมชนเห็นด้วยกับการพัฒนาให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

2. หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง มีประเด็นเนื้อหาเพื่อการพัฒนาขีดความสามารถ 5 ด้าน คือ 1) การจัดการท่องเที่ยวชุมชน 2) การสร้างและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน 3) การจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวชุมชน 4) การสื่อสารและการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวชุมชน และ 5) การเงินและการบัญชีสำหรับการประกอบการท่องเที่ยวชุมชน โดยจัดกิจกรรมและวิธีสอนโดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่

3. หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันทั้งหลักสูตร ควรนำหลักสูตรไปทดลองใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรกับสมาชิกผู้สมัครใจเข้าร่วมเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน “สวนวิถีของดีบ้านในดง” ต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาขีดความสามารถ การจัดการท่องเที่ยว และท่องเที่ยวโดยชุมชน

Abstract

The objectives were to 1) explore to the level of management potential and readiness of the members and investigate community based tourism management competencies, 2) develop a training course to increase their competencies, and 3) to evaluate the course. The mixed method was carried out in this study. This research and development was conducted in three steps as followed: Step 1: to explore to the level of management potential and readiness of the members and investigate community based tourism management competencies. The purposive sampling were 100 of entrepreneur and stakeholder in Bannaidong for investigation of the competencies. Structured interview were used as a tool to collect data. Step 2: develop a training course to increase their competencies. The basic data from the first step were used and integrated competencies to design activities and learning and sharing method for the course, and Step 3: the evaluation of the course. The course were used to five experts. Evaluation questionnaire for training course were used to evaluation the data. The tool for this research was questionnaire with a rating scale scoring, mean for the analysis of the data.

The results of the study were as follows :

1. Bannaidong community had outstanding potential in safe agriculture and organic farming. There were various community products. There was a prototype area of the health community. There also was a location that can be linked to various tourist destinations and members' needs development. Community members agreed to develop the community as a tourist attraction, but most people lacked knowledge of community tourism management.

2. The training course to increase community based tourism management competencies had 5 essential competencies as follows: 1) Community Tourism Management 2) Creation and development of community tourism 3) Human resource management 4) Communication and marketing promotion of community tourism and 5) Finance and Accounting for Community Tourism entrepreneur. Organize activities and teaching methods with an emphasis on exchanging learning based on adult learning.

3. The evaluated course which had the high level of validity and reliability. The try out course was revised before conducting the course. The training course can be used as a tool to increase competencies of Bannaidong members to promote community based tourism, joyful path and good products on behalf of "Saran Wi-tee Kong dee Bannaidong".

Keywords : Competency Development, Tourism Management and Community Based Tourism

บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายวิถีชีวิตเดิมหรือทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่ และคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการบริหารการท่องเที่ยว [1] ทั้งนี้เพราะรัฐบาลเล็งเห็นว่า การท่องเที่ยวถือเป็นงานบริการที่เจริญอย่างรวดเร็วสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจ สร้างรายได้ สร้างภาพลักษณ์และสร้างอาชีพให้กับชุมชนได้ ดังจะเห็นได้จากการเติบโตของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนใหม่ๆ ทั้งที่พัฒนาจากแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนสร้างขึ้น จากแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 -2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้กล่าวถึง การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และสินค้า บริการ ด้านการท่องเที่ยวรวมถึงการส่งเสริมความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมและอัตลักษณ์วิถีไทย มาตรการที่ 1.1 การพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว และสินค้า บริการ ในทุกรูปแบบ โดยมีแนวทางตามข้อ 1.1.2 ระบุไว้ชัดเจนถึงแนวทางสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบที่มุ่งเน้น

นักท่องเที่ยวคุณภาพ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (wellness tourism) การท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ (ecotourism) เป็นต้น ผ่านการพัฒนาสินค้าและบริการ ซึ่งส่งเสริมอัตลักษณ์และภูมิปัญญาไทย อีกทั้งเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม [2]

การท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว ยังก่อให้เกิดผลดีทางด้านสังคม กล่าวคือ มีส่วนช่วยในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าบ้านและผู้มาเยือน ช่วยสร้างสรรค์ความเจริญสู่ท้องถิ่นทั้งทางด้านวัตถุ เทคโนโลยี และอีกประการที่สำคัญคือช่วยอนุรักษ์และสืบสาน เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั้งเดิมของแต่ละพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักและคงอยู่สืบไป โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนถือเป็นการหนุนเสริมให้ชุมชนมีรายได้ สมาชิกในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ ร่วมกันพัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เกิดการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวให้เกิดคุณภาพ จังหวัดเพชรบุรีถือเป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยวของประเทศไทย จัดอยู่ในกลุ่มเมืองหลักของการจัดกลุ่มเมืองท่องเที่ยว จากสถิติมีจำนวนนักท่องเที่ยวมาเยือนจังหวัดเพชรบุรีถึง 6,156,485 คน [3] ทั้งนี้จังหวัดเพชรบุรีมีลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีธรรมชาติที่งดงามทั้ง ทะเล น้ำตก ภูเขา มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โบราณวัตถุ โบราณสถาน อาหาร การคมนาคมที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ตรงตามปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยวที่ว่า การท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ 3A's [4] Accessibilities คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยสะดวก กล่าวคือ ต้องมีการคมนาคมที่ดีเพื่อให้นักท่องเที่ยวสะดวกในการเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยว Amenities คือ สิ่งที่สร้างความเพลิดเพลิน เจริญตา เจริญใจให้แก่นักท่องเที่ยว Attractions คือ สิ่งสวยงามต่างๆ สถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) สิ่งสวยงามที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล 2) สิ่งสวยงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัดวาอาราม ราชวัง และ 3) สิ่งสวยงามอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม หรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

บ้านในดงเป็นตำบลเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี มีวิสัยทัศน์ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนคือ ตำบลบ้านในดงเป็นชุมชนน่าอยู่ การคมนาคมสะดวก ระบบสาธารณสุขปลอดภัยชีวิตที่ดี ชุมชนมีส่วนร่วม การบริหารจัดการที่ดี ก้าวหน้าเศรษฐกิจ โดยร่วมกันพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย พัฒนาด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เผยแพร่และอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และที่สำคัญคือทั้ง 6 หมู่บ้านของตำบลบ้านในดงมีของดีของชุมชนตนเอง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านในดงจึงมีโครงการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อยกระดับตำบลบ้านในดงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตามแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว มาตรา 16 (8) [5] จากวิสัยทัศน์ของชุมชนจึงควรให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมและพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism : CBT) ส่งเสริมความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากรอันหลากหลายของชุมชน สามารถสื่อสารนำเสนอแนวคิดของดีบ้านในดง ทั้งที่เป็นวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งหากสมาชิกมีความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรท้องถิ่นและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน จากแนวความคิดดังกล่าวจึงเห็นควรเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนโดยการยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี สราวุธวิถีของดีบ้านในดง พัฒนาให้ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนมีความพร้อมในการเป็นเจ้าของที่ดีและช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนของดีบ้านในดงให้มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนของสมาชิกตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของตำบลบ้านในดง

3. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของตำบลบ้านในดงที่พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เป็นวิจัยและพัฒนาเพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบบรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและความพร้อมด้านขีดความสามารถที่จำเป็นในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาดังกล่าวที่จำเป็นในการพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิกเพื่อพัฒนาตนเองเป็นผู้ประกอบการ ท่องเที่ยวชุมชน ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับขีดความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน จากตำรา เอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) โดยสอบถามใน 5 ประเด็นหลัก คือ 1) ศักยภาพชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี และผลิตภัณฑ์ชุมชน 2) องค์กรชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 3) ระบบ กลไกการจัดการชุมชน 4) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างการเรียนรู้ และ 5) ความรู้/ความสามารถที่ต้องการพัฒนาเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1.3 นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความชัดเจนของข้อความ ความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (ผู้ประเมินท่านที่ 2 ให้เพิ่มการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมืออย่างไร มีค่าความเที่ยงตรงและสอดคล้องระบุค่าให้ชัดเจน)

1.4 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยและพัฒนานี้ใช้การเก็บข้อมูลเพื่อทราบขีดความสามารถที่จำเป็นในการเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง 5 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มนักวิชาการ (10 คน) ผู้บริหาร/ผู้นำชุมชน (10 คน) สมาชิกผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน (10 คน) นักท่องเที่ยว (40 คน) สมาชิกในชุมชนทั้ง 6 หมู่บ้านในตำบลบ้านในดง (30 คน) ร่วมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 100 คน

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยโทรศัพท์ติดต่อเพื่อนัดหมายและ/หรือ คัดเลือกเจาะจงเพื่อดำเนินการประชุมกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน /เก็บรวบรวมข้อมูล

1.6 พื้นที่ดำเนินการวิจัย

พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยนี้ คือ ตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

1.7 การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลภาคสนามเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดระเบียบเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์และสะดวกต่อการนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีกระบวนการ ดังนี้ 1) การตรวจสอบข้อมูล 2) วิเคราะห์จัดกลุ่มข้อมูล 3) สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดขีดความสามารถที่จำเป็น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของตำบลบ้านในดง

หลักสูตรฝึกอบรมนี้สร้างจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 ซึ่งมีการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร โดยผู้วิจัยใช้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามข้อมูลพื้นฐานจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และข้อเสนอแนะ รวมถึงแนวคิดด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อนำมาใช้สำหรับการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของดีบ้านในดง ซึ่งมีวิธีดำเนินการคือ สร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยนำขีดความสามารถที่สังเคราะห์เรียบร้อยแล้วมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของดีบ้านในดง ดังนี้

การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเป็นขั้นตอนที่ทำต่อจากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของส่วนประกอบหลักสูตรที่ได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำข้อมูลรวมถึงข้อเสนอแนะมากำหนดหลักสูตร โดยมีส่วนประกอบสำคัญคือ

2.1 หลักการและเหตุผล สภาพปัญหาและความจำเป็น

2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

2.3 หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของดีบ้านในดง

ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของดีบ้านในดงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3.1 การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบในหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การท่องเที่ยวชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของส่วนประกอบในหลักสูตรเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือเหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อยและเหมาะสมน้อยที่สุด ส่วนประกอบที่รับการประเมินคือ 1) หลักการ เหตุผล สภาพปัญหาและความจำเป็น 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม 3) เนื้อหาวิชา 4) กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม 5) สื่อประกอบการฝึกอบรมและ 6) การวัดและประเมินผล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสร้างขึ้นจากการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเด็นลักษณะความครอบคลุมและภาษาที่ใช้ในข้อคำถามเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดทำแบบประเมินหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

3.3 การจัดเก็บข้อมูลและเกณฑ์การให้คะแนน ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองเป็นรายบุคคลเพื่อตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรสำหรับการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของดีบ้านในดงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไปและหากข้อเสนอแนะต่างๆ นอกเหนือจากข้อคำถามในแบบประเมินผู้วิจัยจะพิจารณาเพิ่มข้อเสนอแนะดังกล่าวไว้ในหลักสูตรเพื่อความสมบูรณ์ของหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของดีบ้านในดง

ผลการวิจัย

1. บ้านในดงเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอท่ายางที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรที่สร้างรายได้ให้แก่อำเภอและจังหวัดเป็นจำนวนมาก จากการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อหนุนเสริมเรื่องการท่องเที่ยวพบว่า ตำบลบ้านในดงมีศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยแต่ละหมู่บ้านจะมีจุดเด่นต่างๆ ทั้งวิถีชีวิตการทำเกษตรปลอดถัยและเกษตรอินทรีย์ วัฒนธรรม ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หลากหลาย เช่น ไวน์หม่อนโดยปลอดสารเคมี ศูนย์จัดการศัตรูพืชบ้านในดง บ้านต้นแบบวิถีพอเพียงป้ามลลวงใจ ไวน์มะม่วง ไวน์กล้วยหอมทองปลอดสารคุณภาพส่งต่างประเทศ มีตลาดชุมชนในนาม “ตลาดสีเขียว ของดีบ้านในดง” จำหน่ายสินค้าคุณภาพของชุมชนทุกวันอังคาร มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจนได้รับเลือกเป็นต้นแบบชุมชน 1 ใน 6 พื้นที่ต้นแบบส่งเสริมสุขภาพในโครงการกิจกรรมของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) นอกจากนี้ตำบลบ้านในดงยังเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ใกล้อำเภอท่ายาง สามารถเดินทางไปยังชายหาดบึงเคียน ชายหาดชะอำ โครงการพระราชดำริชั่งหัวมัน ตลาดทำนน้ำข้ามภพซึ่งเป็นตลาดต้องชมของจังหวัดเพชรบุรี และที่ท่องเที่ยวต่างๆ ได้อย่างสะดวก

2. จากการศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาตำบลบ้านในดงเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่างมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ควรพัฒนาให้ตำบลบ้านในดงเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน และควรเริ่มจากการพัฒนาให้คนในชุมชนมีความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้วิจัยจึงสร้างรูปแบบการพัฒนาในลักษณะของหลักสูตรฝึกอบรมชื่อ “การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของดีบ้านในดง” โดยสังเคราะห์เนื้อหาจากการศึกษาศักยภาพและขีดความสามารถที่จำเป็นในการพัฒนาผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน และขีดความสามารถของสมาชิกในชุมชนตำบลบ้านในดง ซึ่งสามารถจัดกลุ่มขีดความสามารถหลักที่ควรได้รับการฝึกอบรมได้ 5 หน่วย จำนวน 48 ชั่วโมง ดังนี้ หน่วยที่ 1 ด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน หน่วยที่ 2 ด้านการสร้างและพัฒนารท่องเที่ยวชุมชน หน่วยที่ 3 ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์สร้างคน สร้างงานเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวชุมชน หน่วยที่ 4 ด้านการสื่อสารและการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวชุมชน และหน่วยที่ 5 ด้านการเงินและการบัญชีสำหรับการประกอบการท่องเที่ยวชุมชน ดังตารางแผนการเรียนรู้ที่ 1

ตารางที่ 1 แผนการเรียนรู้การยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของดีบ้านในดง

หน่วยที่	วัตถุประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม/วิธีการ	สื่อ	การประเมินผล
1. การจัดการท่องเที่ยวชุมชน สราญวิถีของดีบ้านในดง (6 ชั่วโมง)	เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน	ความหมาย แนวคิดหลักการ และความสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โครงสร้างการทำงานร่วมกัน กฎระเบียบ ข้อบังคับในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการท่องเที่ยว การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	1. การบรรยายเชิงวิเคราะห์ 2. กรณีศึกษา 3. แบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น 4. การตอบข้อซักถาม	- สื่อการนำเสนอ - เอกสาร - สื่อกิจกรรม	การซักถาม การตอบคำถาม แบบประเมินตนเอง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หน่วยที่	วัตถุประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม/วิธีการ	สื่อ	การประเมินผล
2. การสร้างและพัฒนากลุ่มที่เชี่ยวชาญ (18 ชั่วโมง)	เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานการท่องเที่ยวยุคใหม่ และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยว	หลักการคิดสร้างสรรค์ในการจัดการทรัพยากรและประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวในชุมชน พฤติกรรมนักท่องเที่ยว การวางแผนและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ชุมชนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว การตั้งราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย ทำเลและแหล่งประกอบการเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยว การจัดการนำเที่ยวในชุมชน การจัดการที่พักชุมชน มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย หลักการคิดราคาการท่องเที่ยว ชุมชน ประเมินผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชน	1. การบรรยาย ประกอบการสาธิต 2. การศึกษาดูงาน แหล่งท่องเที่ยว ชุมชนต้นแบบ 3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4. การตอบข้อซักถาม	- สื่อ การนำเสนองาน - เอกสาร - ตัวอย่างการพัฒนา การผลิตด้วยเทคโนโลยี	การซักถาม การตอบคำถาม
3. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ สร้างงาน สร้างคน เพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวชุมชน (6 ชั่วโมง)	เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารและพัฒนาขีดความสามารถเพื่อจัดสรรคนให้ตรงกับงาน การจัดการบุคลากรและจิตวิทยาในการท่องเที่ยวชุมชน และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การวางแผนและคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมกับการดำเนินงานท่องเที่ยวชุมชน การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารการท่องเที่ยวชุมชน การบริหารจัดการค่าตอบแทนและสวัสดิการชุมชน การสร้างทีมงาน มนุษย์สัมพันธ์ คุณลักษณะและจิตวิทยาในการบริการนักท่องเที่ยว การพัฒนาอาชีพเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน จริยธรรมความรับผิดชอบต่อพนักงาน การบริการท่องเที่ยวชุมชน	1.การบรรยายเชิงวิเคราะห์ 2.กรณีศึกษา 3.แบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น 4. การตอบข้อซักถาม	- สื่อ การนำเสนองาน - เอกสาร	การซักถาม การตอบคำถาม แบบประเมินตนเอง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

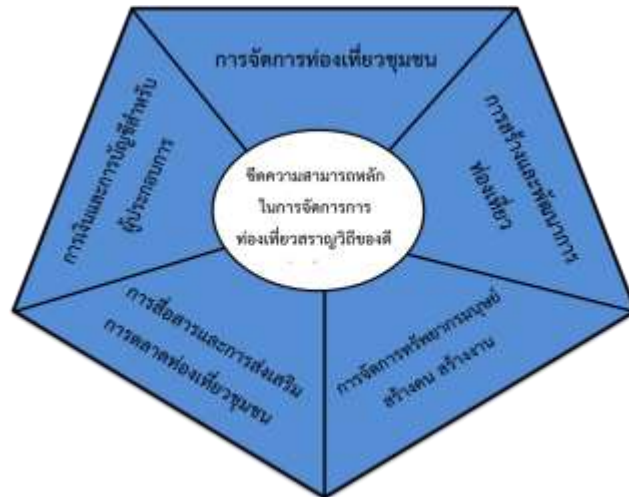
หน่วยที่	วัตถุประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม/วิธีการ	สื่อ	การประเมินผล
4 การสื่อสาร และ การ ส่ง เสริม การตลาด การ ท่อง เที ยว ชุมชน (6 ชั่วโมง)	เพื่อเสริมสร้าง ความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับ การ สื่อ สาร การ วาง แผน การ ส่ง เสริม การ ตลาด และ ศิลปะ การ ท่อง เที ยว ชุมชน ให้ เป็น ที่ ประทับ ใจ	หลักการสื่อสาร ความหมาย/ ความสำคัญของกลยุทธ์การ ส่งเสริมการตลาดแนวใหม่ การ วิเคราะห์ นักท่องเที่ยว การ ประเมินตนเองและคู่แข่ง การ โฆษณาประชาสัมพันธ์ ศิลปะ การ เล่า เรื่อง ชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านสื่อ ใหม่	1.การบรรยายเชิง วิเคราะห์ 2.กรณีศึกษา 3.แบ่งกลุ่มระดม ความคิดเห็น 4.ฝึกปฏิบัติ 5. การ ตอบ ข้อ ชักถาม	- สื่อ ก า ร นำเสนองาน - เอกสาร - ตัวอย่างการ สื่อ สาร การ ตลาด แนวน ใหม่	การฝึกปฏิบัติ การตอบคำถาม แบบ ประเมิน ตนเอง
5 การเงินและ การ บัญชี สำ ห ร ื บ ผู้ประกอบการ ท่อง เที ยว ชุมชน (12 ชั่วโมง)	เพื่ อ ให้ มี ความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับ การ เงิน และ การ บัญชี สำ ห ร ื บ ผู้ประกอบการ ท่อง เที ยว ชุมชน	ความรู้เกี่ยวกับการเงินและการ บัญชี การจัดทำบัญชีในการ ดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน การ วิเคราะห์ ราย ใ้ และ ค่าใช้จ่ายของธุรกิจท่องเที่ยว ชุมชน การบริหารสภาพคล่อง การ จัด ทำ แนวน ใช้ จ่า ย งบประมาณระยะสั้นและระยะ ยาว การหาแหล่งเงินทุน ความรู้ เกี่ยวกับภาษี	1.การบรรยายเชิง วิเคราะห์ 2.กรณีศึกษา 3.ฝึกปฏิบัติ 4. การ ตอบ ข้อ ชักถาม	- สื่อ ก า ร นำเสนองาน - เอกสาร - ตัวอย่างการ จัดทำบัญชี	การฝึกปฏิบัติ การชักถาม การตอบคำถาม แบบ ประเมิน ตนเอง

ที่มา : ผู้วิจัย

จากตารางที่ตารางที่ 1 แผนการเรียนรู้การยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของดีบ้านใน ดง พบว่า หลักสูตรที่เหมาะสมในการนำไปฝึกอบรมเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบล บ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีประกอบด้วย 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวชุมชน สราญวิถีของดีบ้านใน ดง หน่วยที่ 2 การสร้างและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน หน่วยที่ 3 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ สร้างคน สร้างงานเพื่อหนุนเสริมการ ท่องเที่ยวชุมชน หน่วยที่ 4 การสื่อสารและการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวชุมชน และหน่วยที่ 5 การเงินและการบัญชีสำหรับ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งแต่ละหน่วยถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3. การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้าง หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันทั้งหลักสูตร จากนั้นผู้วิจัยนำ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรกับสมาชิกผู้สมัครใจ

เข้าร่วมเป็นประกอบการท่องเที่ยวชุมชน “สราญวิถีของดีบ้านในดง” โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีต่อไป ซึ่งจากการศึกษาศักยภาพ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญ สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน “สราญวิถีของดีบ้านในดง” ได้ 5 ด้าน ดังนี้ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 องค์ประกอบขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยว“สราญวิถีของดีบ้านในดง”

ของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ที่มา : ผู้วิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุมชนบ้านในดงมีศักยภาพความพร้อมและขีดความสามารถที่จำเป็นในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนที่โดดเด่นคือ การทำเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ มีสินค้าชุมชนที่หลากหลาย มีทำเลที่ตั้งสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ สมาชิกในชุมชนเห็นด้วยกับการพัฒนาให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การสร้างและพัฒนากองทุนท่องเที่ยวชุมชน การสื่อสารและการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการเงินและการบัญชี การคิดต้นทุน การตั้งราคาสำหรับการประกอบการท่องเที่ยวชุมชน ดังนั้นการยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ถือเป็น การสร้างโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยชุมชนเพื่อชุมชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรที่มีของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ McGrath [6] และ Agha, S., Alrubaiee, L., & Jamhour, M. [7] ที่ว่าการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถของบุคคลจะสามารถสร้างโอกาสและความได้เปรียบให้แก่องค์กร โดยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาขีดความสามารถของสมาชิกในชุมชนที่สนใจเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบ้านในดงมาจัดทำโครงสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาขีดความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน ทั้ง 5 ด้าน ตามแนวคิดของ Boyatzis [8] ที่ว่าผู้ปฏิบัติงานในองค์กรต้องมีสมรรถนะหรือขีดความสามารถ ประกอบด้วยสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นเพื่อทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความรู้ทั่วไป คุณลักษณะประจำตัวความเชื่อมั่นในตนเอง บทบาทหน้าที่ทางสังคมหรือทักษะอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานและขีดความสามารถเชิงการจัดการ (the actual managerial competency) ประกอบด้วย วิธีการปฏิบัติต่างๆ อันจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินงานในความรับผิดชอบได้ดีกว่าปกติหรือดีขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการการผสมผสานกันระหว่างการใช้ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด ความเข้าใจและประสบการณ์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีทิศทางสอดคล้อง

กับ Spenser and Spenser [9] ที่กล่าวว่า สมรรถนะหรือขีดความสามารถของคนในองค์กรต้องมีสมรรถนะในด้านความรู้และทักษะขั้นพื้นฐาน (threshold competency) ตามที่องค์กรต้องการ โดยลักษณะพฤติกรรมและทักษะของผู้ปฏิบัติงานแต่ละบุคคลจะเชื่อมโยงกับผลของงาน [9] ระดับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานมีผลต่อการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสำเร็จของงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของคิบ้านในดง ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล แนวคิดการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยคาดหวังว่าเมื่อนำไปดำเนินการฝึกอบรมจนสิ้นสุดกระบวนการแล้วจะสามารถเสริมสร้างขีดความสามารถที่จำเป็นในการเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้และการกำหนดหน่วยการฝึกอบรมซึ่งกำหนดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของหน่วยการฝึกอบรม เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบ การฝึกอบรมและการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ Blanchard and Thacker [10] ที่ว่าหลักสูตรที่ดีต้องมีการนำเสนออย่างเป็นระบบ โดยหลักสูตรควรมีการกำหนด หน่วยการฝึกอบรมหรือหมวดวิชาและรายวิชาที่จะทำการฝึกอบรมวัตถุประสงค์ เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรมและระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมของแต่ละรายวิชา การพัฒนาหลักสูตรต้องมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน โดยมีการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานมีวิธีการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลสมรรถนะที่ต้องการอย่างถูกต้อง ครอบคลุมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์และสามารถประเมินผลได้ นอกจากนี้ชูชัย สมิทธิไกร [11] ยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมต้องมีการวิเคราะห์ส่วนต่างๆ ให้สอดคล้องตั้งแต่การระบุปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม จัดลำดับความสำคัญของภารกิจหรือหน้าที่ที่เป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการฝึกอบรม การกำหนดหัวข้อวิชา หมวดวิชาวัตถุประสงค์รายวิชา ขอบเขตและระยะเวลา กำหนดวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชา กำหนดแนวการฝึกอบรมกำหนดเทคนิคและสื่อในการฝึกอบรมโดยเรียงลำดับหัวข้อวิชาและกำหนดการฝึกอบรมก่อนหลังตามหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เพื่อให้ผลการอบรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และการกำหนดแนวการประเมินผล จากข้อสังเกตการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้จะเห็นว่า มีการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในหัวข้อการฝึกอบรมว่ามีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันในทุกหน่วย โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับแก้ไขในบางประเด็นเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์พร้อมก่อนนำหลักสูตรไปใช้พัฒนาขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสราญวิถีของคิบ้านในดงแก่สมาชิกตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

การฝึกอบรมใช้การเรียนรู้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การกระตุ้นให้เกิดความคิด ระดมสมอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชูชัย สมิทธิไกร[11] ที่กล่าวว่าการอภิปรายกลุ่ม (group discussion) การระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อค้นหาข้อสรุปหรือข้อเสนอเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เป็นรูปแบบการสร้างการเรียนรู้ที่ดีซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Malcolm S. Knowles [12] ที่ว่าผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะนำมาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญมีคุณค่ามากที่สุดทั้งของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการรับฟังและปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดประสบการณ์โดยตรงเกิดทักษะนี้ยังสอดคล้องกับ Silberman [13] ที่ว่าการได้รับฟังการถ่ายทอดความรู้ การได้ฝึกปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเสริมสร้างขีดความสามารถในการทำงาน ได้ฝึกการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ภายใต้สถานการณ์ที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด แล้วจะแก้ไขและพัฒนาอย่างไร ซึ่งผู้เรียนผู้ใหญ่จะมีมโนทัศน์ (concept of the learner) ที่มองตนเองว่าสามารถควบคุมและชี้นำตนเองได้ (self-directing) วิทยากรจึงอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้อบรม (mutual inquiry) มีหน้าที่ในการสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมชี้นำตนเองตามความต้องการของแต่ละบุคคลมากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่าผู้เข้ารับการอบรมคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น นอกจากนี้วิทยากรใช้การบรรยายเชิงวิเคราะห์ กรณีศึกษาและการฝึกปฏิบัติเพื่อจะให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับชูชัย สมิทธิไกร [11] และแนวคิดของสมคิด บางโม [14] ที่มีแนวคิดคล้ายกันว่าเทคนิคการฝึกอบรมโดยให้วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ร่วมกันควรบูรณาการในหลายรูปแบบ

3. การประเมินหลักสูตรการอบรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันทั้งหลักสูตร ซึ่งจะเห็นได้ว่าหน่วยฝึกอบรมในหลักสูตรครอบคลุมขีดความสามารถที่จำเป็นของผู้ประกอบการเพื่อให้เกิดการพัฒนาครบทุกด้าน รวมทั้งมีการบูรณาการรูปแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหน่วยฝึกอบรมและจากผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตรข้างต้นมีความเหมาะสมและความสอดคล้องกันทุกประเด็น แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมนี้สามารถนำไปทดลองใช้ได้อย่างมีคุณภาพเนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรมีการออกแบบวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ความสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยเน้นผู้เข้าอบรมเป็นสำคัญ ซึ่งการอบรมนี้มีการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมแบ่งปันประสบการณ์ เช่นการแบ่งกลุ่มการจัดการเรียนรู้ การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ การอภิปรายกลุ่มเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ไขปัญหามากกว่าการนั่งฟังการบรรยายจากวิทยากร โดยใช้หลักการอบรมสำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ Knowles & Holton & Swanson [15] ได้กล่าวว่าการจัดการสอนผู้ใหญ่ตามหลักของทฤษฎีแอนดราโกจี (andragogy) หรือทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (adult learning theory) มีความเชื่อว่าผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้มีวุฒิภาวะด้วยเหตุนี้จึงมีความต้องการและความสามารถที่จะเป็นผู้ชี้นำตนเอง (self-directing) จึงจัดการเรียนรู้ให้ผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติร่วมกันแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติงานตามภารกิจในการดำเนินงานและการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Delahaye, B.L. [16] ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน การพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการมีหลักสูตรฝึกอบรมและกระบวนการจัดการฝึกอบรมที่มีคุณภาพสอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของสมาชิกผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาขีดความสามารถการจัดการท่องเที่ยว “สราวุธวิถีของดีบ้านในดง” ของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้น ได้มาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากผู้ประกอบการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านในดงซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ควรนำไปใช้ประโยชน์โดยใช้เป็นเครื่องมือหนุนเสริมความรู้และพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง ที่มีความพร้อมและสมัครใจเพื่อสร้างต้นแบบผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวโดยชุมชน และควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องหลังจากได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถไปแล้ว เพื่อส่งเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดบกพร่องเพื่อให้สมาชิกชุมชนสามารถดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการนำหลักสูตรขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตำบลบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสราวุธวิถีของดีบ้านในดงไปทดลองใช้จริงและประเมินขีดความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อน และหลังรับการฝึกอบรมว่ามีพัฒนาอย่างไร

2.2 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาขีดความสามารถที่มีความเฉพาะด้าน โดยแยกส่วนเป็นหลักสูตรขั้นพื้นฐานและหลักสูตรขั้นสูง เช่น การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน การพัฒนาอาชีพเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวชุมชน การบริหารโฮมสเตย์ชุมชน เพื่อให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีทางเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง

2.3 ควรศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงในสุขวิถีของชุมชน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวตำบลบ้านในดง

เอกสารอ้างอิง

- [1] ธนาคารออมสิน. การท่องเที่ยวชุมชน Community Based Tourism: CBT. กรุงเทพฯ :หน่วยวิเคราะห์เศรษฐกิจฐานราก ส่วนเศรษฐกิจฐานรากศูนย์วิจัยเศรษฐกิจธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก; 2560.
- [2] คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการท่องเที่ยวแห่งชาติ. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงแรมท่องเที่ยวการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ; 2561.
- [3] สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี. ข้อมูลสถิติทางการค้าเศรษฐกิจเรื่องท่องเที่ยว. [อินเทอร์เน็ต]. เพชรบุรี: สำนักงานสถิติจังหวัด เพชรบุรี; 2561[เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2561]. เข้าถึงได้จาก <http://phetburi.nso.go.th>
- [4] Burkart, A. J. and S. Medrik. Tourism: Part Present and Future. Oxford: Butterworth Hienemari Ltd; 1981.
- [5] องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านในดง. แผนอัตรากำลัง 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านในดง. เพชรบุรี: สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านในดง; 2560.
- [6] McGrath, R. G. The end of competitive advantage: How to keep your strategy moving as fast as your business. Harvard Business Review Press; 2013
- [7] Agha, S., Alrubaiee, L., & Jamhour, M. Effect of core competence on competitive advantage and organizational performance. International Journal of Business and management and management 2012; 7(1):192-204
- [8] Boyatzis, R. The competent Manager-A Model for Effective Performance. New York: John Wiley & Son; 1982.
- [9] Spencer, L., D. McClelland and S.Spencer. Competency assessment method. Boston: Hay/McBer Research; 1993.
- [10] Blanchard, P.N.,&Thacker, J.W. Effective training: Systems strategies, and practices (3 rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education; 2007.
- [11] ชูชัย สมितिไกร. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551.
- [12] Knowles, M.S. The modern practice of adult education: From pedagogy. Chicago: Follett; 1980.
- [13] Silberman, M. Active Training: A Handbook of Techniques, Designs, Case Examples, and Tips. (2nd ed.). California: Jossey-Bass Pfeiffer; 1998.
- [14] สมคิด บางโม. การเป็นผู้ประกอบการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : พัฒนวิทย์การพิมพ์; 2553.
- [15] Knowles, M. S., Holton E. F. III, & Swanson, R. A. The adult learner: The definitive classic in adult education and human resources development. (6th ed.). San Diego, CA: Elsevier; 2005.
- [16] De la ha ye, B.L. Human resource development adult learning and knowledge management (2 nd ed.) Sydney & Melbourne: John Wiley; 2005.

ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการและ
ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี

The Structural Relationship of Marketing Strategies, Service Quality and Corporate
Image Perception that Affects the Customer Loyalty of the Electronic Commerce
Group of Thai Post Company Limited, Phetchaburi Province

รักชนก พุดเทศ* และ วัชร เวชประสิทธิ์

Rakchanok Puttes and Watchara Wetprasit

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Business Administration, Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: yingputtes14@gmail.com, watchara.wet@mail.pbru.ac.th

Received : 28 October 2020, Revised : 25 November 2020, Accepted : 23 December 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร และความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่มีต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ 3) ตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่มีต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรีตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การตลาด คุณภาพบริการ ภาพลักษณ์องค์กร และความภักดี ตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรีอยู่ในระดับมาก 2) กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้คุณภาพบริการและการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร การรับรู้คุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร นอกจากนี้กลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ และการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ 3) โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่มีต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรีตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องกัน โดยมีค่า $CMIN/DF = 1.492$, $RMR = 0.008$, $GFI = 0.956$, $NFI = 0.980$, $CFI = 0.993$, $RMEA = 0.035$

คำสำคัญ : กลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร ความภักดีของผู้ใช้บริการ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study marketing strategies, service quality, corporate image perception and the customer loyalty of electronic commerce group of the Thai Post Company Limited, Phetchaburi Province. 2) to study the structural relationship of marketing strategies, service quality, corporate image perception towards customer loyalty, and 3) to examine the structural relationship model of the marketing strategies, service quality, corporate image perception towards customer loyalty of electronic commerce group of Thai Post Company Limited, Phetchaburi Province based on hypothesis and empirical data. The sample group consisted of 400 users of electronic commerce group of Thai Post Company Limited, Phetchaburi Province, using multistage sampling. The research tool was a questionnaire with a reliability value of 0.95. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and analysis of structural equation modeling (SEM). The results of the research revealed that 1) marketing strategies, service quality, corporate image and customer loyalty according to the perceptions of electronic commerce service users of the Thai Post Company Limited in Phetchaburi Province were at a high level. 2) marketing strategies has a positive direct influence on service quality and corporate image perception. Perceived service quality had a positive direct influence on corporate image perception. In addition, the marketing strategies, service quality, corporate image perception has a positive direct influence on customer loyalty. 3) structural relationship model of marketing strategies, service quality, corporate image perception towards the customer loyalty of electronic commerce group of Thailand Post Co., Ltd., Phetchaburi Province according to the assumptions and empirical data were consistent with the values $CMIN/DF = 1.492$, $RMR = 0.008$, $GFI = 0.956$, $NFI = 0.980$, $CFI = 0.993$, $RMEA = 0.035$

Keywords : Marketing Strategies, Service Quality Perception, Corporate Image Perception, Customer Loyalty

บทนำ

สภาพแวดล้อมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอยู่รอดของธุรกิจ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้เป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญทำให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดน เทคโนโลยีที่ค้าขายผ่านทาง อินเทอร์เน็ตที่เรียกว่าการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) ทำให้ตลาดกว้างขึ้นสามารถเข้าถึงลูกค้าได้ทั่วโลก [1] การขยายตัวของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เติบโตส่งผลให้อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วย อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ สามารถแยกเป็น 2 รูปแบบ คือ การขนส่งระหว่างธุรกิจเพื่อนำไปจำหน่ายต่อ และการขนส่งโดยตรงถึงผู้บริโภค อาทิ ไปรษณีย์ ไทย, เคอรี่, เอสซีจี, เอ็กเพรส, ลาลามูฟ, แฟสส, เอ็กเพรส, ดีเอชแอล เป็นต้น [2] ผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการแข่งขันและแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดมากขึ้นด้วยเช่นกัน

บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ในฐานะเป็นธุรกิจโลจิสติกส์รายใหญ่ในประเทศไทยจึงต้องมุ่งเน้นปรับกลยุทธ์การตลาดและการบริการต่าง ๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจและความไว้วางใจจากลูกค้าด้วยการพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาสร้างเป็นกลยุทธ์ การตลาดและการบริการที่มีคุณภาพสามารถรองรับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อความอยู่รอดและความเจริญเติบโต [3] กลยุทธ์ การตลาดบริการถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมบริการต่าง ๆ ซึ่งลักษณะเด่นของธุรกิจบริการคือบริการไม่สามารถจับ ต้องได้ บริการไม่สามารถแบ่งแยกได้ บริการมีความไม่แน่นอนและไม่สามารถเก็บไว้ได้ทำให้ต้องรวมองค์ประกอบทางด้านกล ยุทธ์อื่น ๆ เข้าไว้ด้วยในกลยุทธ์การตลาดบริการนั้นคือมีการใช้กลยุทธ์ 7P's ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัด จำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ ดังนั้นในการบริหารการตลาดบริการแบบ ผสมผสานจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภค [4] นอกจากนี้การสร้าง ความพึงพอใจต่อการบริการ คุณภาพการบริการเป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญซึ่ง Gronroos [5] มองว่าคุณภาพการบริการขึ้นอยู่กับ 2 องค์ประกอบคือ ความ คาดหวังจากบริการและการรับรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับจากการบริการ ซึ่ง Parasuraman, Zeithaml และ Berry [6] กล่าวว่าไว้ว่า คุณภาพบริการเป็นผลที่เกิดจากการที่ลูกค้าประเมินคุณภาพการบริการที่ลูกค้าได้รับรู้จากการใช้บริการ (Perceived service quality)

ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ลูกค้าทำการเปรียบเทียบระหว่างการบริการที่ได้รับกับความคาดหวังต่อการบริการที่จะได้รับ (Expected service) โดยกำหนดเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการโดยทั่วไปประกอบด้วย 5 เกณฑ์ คือ สิ่งที่สัมผัสได้ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนอง การสร้างความมั่นใจ และการเอาใจใส่ จากแนวคิดดังกล่าวมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้ให้บริการสามารถสร้างคุณภาพการบริการที่ดีจะเป็นการส่งมอบความประทับใจของการบริการที่เป็นเลิศแก่ลูกค้าเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดีให้ลูกค้าให้ได้รับความพึงพอใจ (Customer satisfactions) และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีแก่ลูกค้า (Customer relationship) ซึ่งจะนำไปสู่ภาพลักษณ์องค์กรที่ดี ซึ่งภาพลักษณ์องค์กรเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่สำคัญสำหรับองค์กรธุรกิจเนื่องจากจะช่วยให้อุตสาหกรรมบรรลุเป้าหมายในระยะยาว ซึ่งภาพลักษณ์องค์กรเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเลียนแบบได้ง่าย และองค์กรต้องใช้ความพยายามในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เพราะหากองค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีก็จะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของธุรกิจเพราะจะทำให้ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการเกิดพฤติกรรมการจงรักภักดี (Customer loyalty) นั่นเอง [7]

ดังนั้นบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรีจึงต้องให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้นกลยุทธ์การตลาดและคุณภาพบริการที่ดีซึ่งจะส่งผลทำให้บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด มีภาพลักษณ์องค์กรที่ดีนำมาซึ่งความภักดีของผู้ใช้บริการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ และภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรีสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการตลาดดำเนินงานเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร และความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่มีต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่มีต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรีตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การทบทวนวรรณกรรม

1. กลยุทธ์การตลาด (Marketing strategies) เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่องค์กรนำมาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดความต้องการสินค้าหรือบริการ โดยมีองค์ประกอบคือด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการและลักษณะทางกายภาพ ซึ่งองค์กรต้องนำไปจัดการการบริการให้มีคุณภาพ ซึ่งการรับรู้คุณภาพบริการ (Service quality perception) เป็นความสามารถในการรับรู้การตอบสนองความต้องการของผู้บริการที่แตกต่างหรือเหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งคุณภาพบริการประกอบด้วยการให้บริการที่เป็นรูปธรรม น่าเชื่อถือไว้วางใจ สามารถตอบสนองผู้ใช้บริการ สร้างความมั่นใจ และเห็นอกเห็นใจหากองค์กรสามารถทำได้จึงจะเป็นที่พึงพอใจต่อผู้ใช้บริการ [8] สอดคล้องกับนักวิชาการที่พบว่า กลยุทธ์การตลาดเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพบริการในอุตสาหกรรมบริการต่าง ๆ [9] จากความเชื่อมโยงดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็น **สมมติฐานที่ 1** กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี

2. กลยุทธ์การตลาดที่มีต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร ซึ่งการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image perception) เป็นภาพที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ของผู้บริการที่ทำให้ลูกค้าประทับใจและจดจำกลายเป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร สอดคล้องกับนักวิชาการที่พบว่าหากองค์กรมีการดำเนินกลยุทธ์การตลาดต่าง ๆ ที่ดีจะมีส่วนทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรด้วย

ซึ่งจะทำให้มีพฤติกรรมเชิงบวกของผู้ใช้บริการ [9] จากความเชื่อมโยงดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็น **สมมติฐานที่ 2** กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี

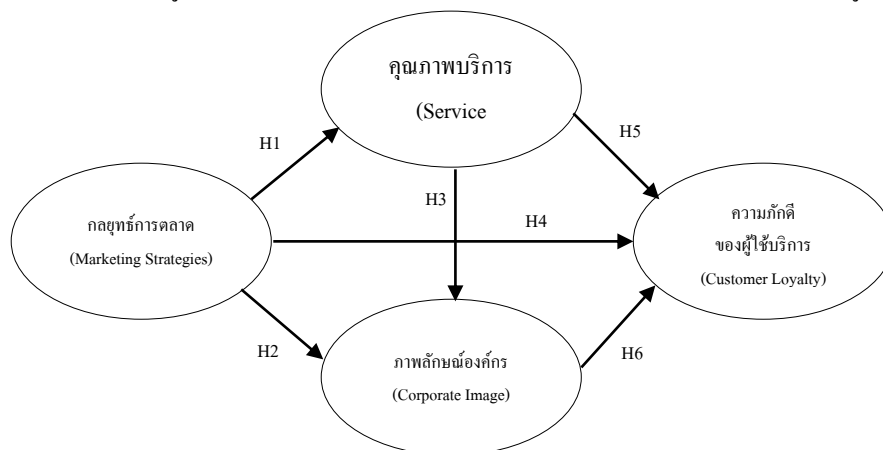
3. การรับรู้คุณภาพบริการมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร ผู้ให้บริการต้องสร้างบริการให้เท่ากับหรือมากกว่าคุณภาพบริการที่ผู้รับบริการคาดหวัง [9] ผู้รับบริการจะรับรู้ได้หลังจากที่ได้รับบริการและประเมินคุณภาพจากบริการที่เขาได้รับ และเกิดเป็นความประทับใจ จดจำจนเป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร [10] จากความเชื่อมโยงดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็น **สมมติฐานที่ 3** การรับรู้คุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี

4. กลยุทธ์การตลาดมีผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ องค์กรใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อเป็นตัวแปรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการตลาดใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญทางการตลาดนั้นคือความภักดีของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงข้อผูกมัดอย่างลึกซึ้งของลูกค้าที่จะซื้อสินค้าหรือใช้บริการอย่างสม่ำเสมอซึ่งอาจเป็นทั้งความภักดีเชิงทัศนคติหรือความภักดีเชิงพฤติกรรม [9] จากความเชื่อมโยงดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็น **สมมติฐานที่ 4** กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี

5. คุณภาพบริการมีผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ คุณภาพบริการคือสิ่งที่ได้มาซึ่งระดับความดีเลิศและต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการ [11] สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ไม่สามารถจับต้องได้แต่สามารถพิสูจน์ได้ โดยผู้ใช้บริการเป็นผู้ตัดสินคุณภาพบริการ [12] หลังจากที่ได้รับบริการแล้ว เมื่อประทับใจก็จะกลับมาใช้บริการซ้ำ จนเกิดเป็นความภักดี จากความเชื่อมโยงดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็น **สมมติฐานที่ 5** การรับรู้คุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี

6. ภาพลักษณ์องค์กรมีต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ ภาพลักษณ์เป็นองค์รวมของความเชื่อ ความคิด และความประทับใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง [9] สร้างขึ้นจากความนึกคิดหรือความต้องการของบุคคล หรืออาจเป็นภาพที่คิดว่าจะเป็นเช่นนั้น [13] และเป็นวัตถุประสงค์ที่พยายามจะถ่ายทอดโดยอาศัยเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ที่สามารถสะท้อนภาพขององค์กรในทางที่ดีส่งไปถึงผู้ใช้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการรู้สึกประทับใจและจดจำในตราสัญลักษณ์ และเกิดการภักดีในตราสัญลักษณ์อย่างต่อเนื่อง [14] จากความเชื่อมโยงดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็น **สมมติฐานที่ 6** การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยนำตัวแปรมาสร้างเป็นสมมติฐานและกรอบแนวคิดในการวิจัยดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่มาใช้บริการที่ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรีทั้งสิ้น 11 ที่ทำการ ได้แก่ ที่ทำการไปรษณีย์จังหวัดเพชรบุรี ที่ทำการไปรษณีย์หาดเจ้าสำราญ ที่ทำการไปรษณีย์บ้านแหลม ที่ทำการไปรษณีย์ชะอำ ที่ทำการไปรษณีย์หาดชะอำ ที่ทำการไปรษณีย์ท่าขาง ที่ทำการไปรษณีย์เขาย้อย ที่ทำการไปรษณีย์บ้านลาด ที่ทำการไปรษณีย์หนองหญ้าปล้อง ที่ทำการไปรษณีย์แก่งกระจาน และเคาน์เตอร์บริการไปรษณีย์เขานันไดอิฐ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Yuan และ Bentler [15] ที่เสนอว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง ควรอยู่ระหว่าง 300-400 ตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยเริ่มจากการสุ่มแบบเจาะจงจากผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นคำนวณสัดส่วนจากที่ทำการไปรษณีย์ทั้ง 11 แห่งในจังหวัดเพชรบุรี จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจริงทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 5 ตอน 1) ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีคำถาม 6 ข้อ 2) กลยุทธ์การตลาดสำหรับผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 7 ด้าน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ และกายภาพ มีคำถาม 23 ข้อ 3) การรับรู้คุณภาพบริการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีคำถาม 5 ข้อ 4) การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร มีคำถาม 4 ข้อ 5) ความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีคำถาม 4 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนดังนี้ 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดการวิจัย ตลอดจนนิยามศัพท์เฉพาะ พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ [16] 2) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อยืนยันว่าแต่ละข้อคำถามเป็นตัวชี้วัดที่จัดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ทั้งหมดมีค่ามากกว่า 0.50 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ [17] 3) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค [18] พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.95 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ [19]

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ 2563

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling-SEM) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.00 มีอายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.50 ส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.50

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.50 จำหน่ายสินค้าประเภทเสื้อผ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.80 นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับรายได้จากการจำหน่ายสินค้า 30,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.50

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย

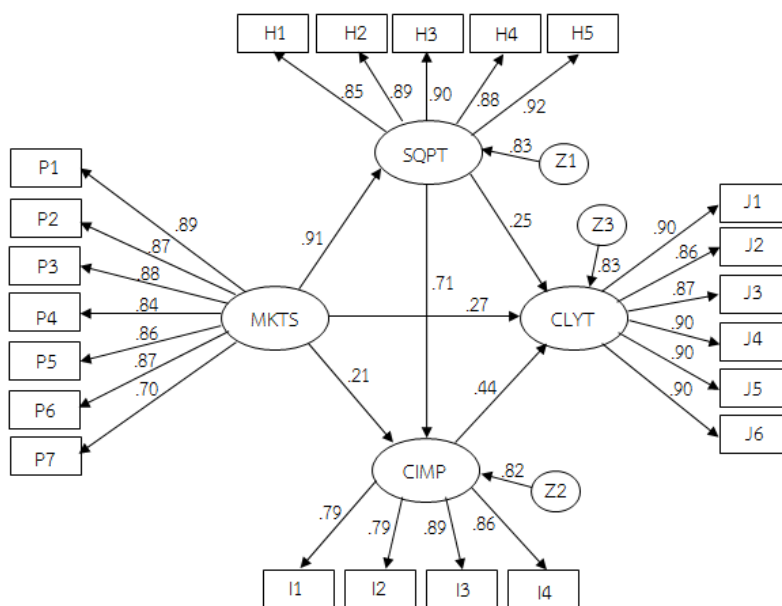
ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การตลาดของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00, S.D.= 0.55$) เมื่อพิจารณารายด้านจากค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.13, S.D.= 0.55$) รองลงมาเป็นด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.06, S.D.= 0.60$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.03, S.D.= 0.60$) ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.02, S.D.= 0.67$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.02, S.D.= 0.59$) ด้านราคา ($\bar{X} = 3.93, S.D.= 0.67$) และด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.82, S.D.= 0.75$) ตามลำดับ ส่วนการรับรู้คุณภาพบริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, S.D.= 0.64$) การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, S.D.= 0.64$) และความภักดีของกลุ่มผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัดเขตจังหวัดเพชรบุรีอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.07, S.D.= 0.60$)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรดำเนินการตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยค่า Tolerance มีค่าระหว่าง 0.195-0.238 มีค่าไม่ใกล้ศูนย์ และมีค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 2.919-5.132 มีค่าน้อยกว่า 10 ทุกตัว แสดงว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันสูงเกินไป (Multicollinearity) [17] ผลการวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานการวิจัยพบว่า หลังจากผู้วิจัยปรับ โมเดลค่า Modification Index (MI) แล้วตัวแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ดี โดยค่า CMIN/DF เท่ากับ 1.492 ค่า RMR เท่ากับ 0.008 ค่า GFI เท่ากับ 0.956 ค่า NFI เท่ากับ 0.980 ค่า CFI เท่ากับ 0.993 ค่า RMEA เท่ากับ 0.035 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลค่าสถิติวัดความสอดคล้องของตัวแบบตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีความสอดคล้อง	CMIN/DF	RMR	GFI	NFI	CFI	RMSEA
เกณฑ์การพิจารณา	<3.00	<0.05	<0.90	<0.90	<0.90	<0.08
ค่าสถิติ	1.492	0.008	0.956	0.980	0.993	0.035
ผลลัพธ์	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตัวแบบเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้คุณภาพบริการ ภาพลักษณ์องค์กร และความภักดีของผู้ใช้บริการ ($DE=0.913$, $DE=0.212$) กลยุทธ์การรับรู้คุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร ($DE=0.706$) และกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ และการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี โดยการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรมีอิทธิพลสูงสุด ($DE=0.439$) รองลงมาคือ กลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ ($DE=0.252$) โดยกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการและภาพลักษณ์องค์กร สามารถอธิบายความสัมพันธ์ที่มีต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี ได้ร้อยละ 85 ($R^2=0.849$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในตัวแบบการวิเคราะห์

Consequence variables	R ²	Effect	Antecedent		
			MKTS	SQPC	CIMP
การรับรู้คุณภาพบริการ (SQPC)	0.834	DE	0.913***	N/A	N/A
		IE	0.000	N/A	N/A
		TE	0.913	N/A	N/A
การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร (CIMP)	0.818	DE	0.212*	0.706***	N/A
		IE	0.645	0.000	N/A
		TE	0.857	0.706	N/A
ความภักดีของผู้ใช้บริการ (CLYT)	0.849	DE	0.266***	0.252**	0.439***
		IE	0.606	0.310	0.000
		TE	0.872	0.562	0.439

หมายเหตุ DE=Direct Effect, IE=Indirect Effect, TE=Total Effect, N/A=Not Applicable

* p-value ≤ 0.05 , ** p-value ≤ 0.01 , *** p-value ≤ 0.001

จากผลการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ และภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรีด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างปรากฏผลการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย(Hypothesis)	สัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.)	S.E.	t-value	ผลลัพธ์
H1: (MKTS→SQPC)	0.913***	0.077	15.383	สนับสนุน
H2: (SQPC→CIMP)	0.212*	0.118	7.462	สนับสนุน
H3: (MKTS→CLYT)	0.266***	0.098	3.611	สนับสนุน
H4: (SQPC→CIMP)	0.706***	0.095	7.462	สนับสนุน
H5: (SQPC→CLYT)	0.252**	0.098	2.649	สนับสนุน
H6: (CIMP→CLYT)	0.439***	0.087	5.171	สนับสนุน

หมายเหตุ MKTS= กลยุทธ์การตลาด SQPC= คุณภาพบริการ CIMP= ภาพลักษณ์องค์กร CLYT= ความภักดีของผู้ใช้บริการ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 การอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กร และความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด

1.1 กลยุทธ์การตลาดของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งด้านลักษณะทางกายภาพ บุคลากรผลิตภัณฑ์ สถานที่ กระบวนการ ราคา และการส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันการแข่งขันในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์รุนแรงมากขึ้นทำให้ทุกบริษัทต้องพัฒนากลยุทธ์การตลาดอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยเน้นการพัฒนารอบด้าน มุ่งเน้นการทำงานและการให้บริการที่ดีที่สุด พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆเข้ามา การใช้พนักงานในการให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้กับกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิตรระวี ทองเถา [20] ซึ่งพบว่าผู้ใช้บริการบริษัทไปรษณีย์ไทยในสาขาซีคอนบางแคมีความพึงพอใจต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดอยู่ในระดับมากทั้งด้านราคา คุณภาพบริการ กระบวนการให้บริการ บุคลากร และลักษณะกายภาพ

1.2 การรับรู้คุณภาพบริการตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งความรวดเร็วตรงเวลา ความน่าเชื่อถือ ทันสมัย เอาใจใส่ในการบริการ และการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรัตนะ พุทธิรักษา และพิรภาว ทีวีสุข [21] ที่ศึกษาพบว่าคุณภาพการบริการด้านการนำจ่ายของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด กรณีศึกษาที่ทำการไปรษณีย์รามอินทราอยู่ในระดับมากทั้งด้านความเป็นรูปธรรม ความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง แม่นยำ การให้ความมั่นใจและการเอาใจใส่ผู้ใช้บริการ ทั้งนี้เพราะบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด มุ่งเน้นสร้างบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในงานเกี่ยวกับไปรษณีย์เพื่อให้การดำเนินงานของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการที่จะทำให้องค์กรมีความยั่งยืน

1.3 การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของศิริลักษณ์ ทรัพย์เจริญ [22] ซึ่งพบว่าผู้ใช้บริษัทไปรษณีย์ไทยในเขตกรุงเทพมหานครมีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด อยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้เพราะบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด มีนโยบายการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ในตราสินค้าให้ผู้ใช้บริการจดจำตราสัญลักษณ์ “ไปรษณีย์ไทย” ได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึก ความเชื่อมั่นเกิดความเข้าใจและยอมรับในตัวสินค้าและบริการ เช่น การใช้ตราสัญลักษณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอาคาร เครื่องแต่งกาย พาหนะที่ใช้สำหรับการขนส่ง สีแดง เพื่อให้ดูโดดเด่นและเป็นที่จดจำต่อผู้ใช้บริการ

1.4 ความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของศิวานนท์ จันทระประวีติ และกุลกัญญา ณ ป้อมเพ็ชร [23] ซึ่งพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าออนไลน์ในเขตภาคกลางมีความภักดีด้านพฤติกรรมในด้านความตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำอยู่ในระดับมากโดยพบว่าเมื่อผู้ใช้บริการจะส่งของจะนึกถึงบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ถึงแม้ว่าจะมีผู้ให้บริการรายอื่น ๆ มากขึ้น เพราะบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นองค์กรที่มีชื่อเสียงและมีความน่าเชื่อถือในการให้บริการธุรกิจขนส่ง เนื่องจากมีสาขาอยู่ครอบคลุมทั่วประเทศ ให้บริการด้วยบริการที่มีคุณภาพ ราคาไม่สูง ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจ

ส่วนที่ 2 การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของกลยุทธ์การตลาด การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่มีต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด

2.1 กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรินทร์ วิเชียรธนรัตน์ [24] ที่พบว่าปัจจัยคุณภาพการบริการทุกด้านส่งผลต่อการตั้งใจใช้บริการไปรษณีย์ไทยของผู้ประกอบการขายสินค้าออนไลน์ เนื่องจากบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ใช้กลยุทธ์การตลาด ทั้งด้านราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

2.2 กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤติพัช เดชะพงษ์ศรี และกาญจนา มีศิลป์วิทย์ [25] ที่ได้ศึกษาพบว่าส่วนประสมทางการตลาดเพื่อการบริการที่มีผลต่อภาพลักษณ์เชิงกลยุทธ์ผ่านสื่อออนไลน์พบว่าส่วนประสมการตลาดบริการทั้งด้านช่องทางการจัดจำหน่าย บุคคล กระบวนการ ผลิตภัณฑ์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การส่งเสริมการตลาด และราคามีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์เชิงกลยุทธ์ขององค์กรทั้งด้านภาพลักษณ์องค์กร ภาพลักษณ์แบรนด์ และภาพลักษณ์การบริการ ทั้งนี้สอดคล้องกับ Nguyen, Leclerc และ Leblanc [26] ที่กล่าวว่าภาพลักษณ์เป็นลักษณะบุคคลในด้านการรับรู้ที่มีต่อองค์กรและสินค้าหรือบริการ ส่วนประกอบต่าง ๆ หลายอย่างของภาพลักษณ์มาจากการดำเนินงานขององค์กรนั่นเอง

2.3 การรับรู้คุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสุทธิสินี ธีระธรรมสรณ์ ภิญญาพัชญ์ นาคภิบาล และวงษ์ธีรา สุวรรณิน [27] ที่พบว่าคุณภาพการบริการมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กรธุรกิจสปาในประเทศไทย เช่นเดียวกับ Darmawan, Mardikaningsih และ Hadi [28] ที่ศึกษาพบว่าคุณภาพการบริการมีผลกระทบเชิงบวกต่อภาพลักษณ์องค์กรธุรกิจธนาคารในประเทศอินโดนีเซียเช่นกัน ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ใช้บริการได้รับการบริการที่มีคุณภาพย่อมส่งผลทางความรู้สึกให้เกิดความพึงพอใจและประทับใจต่อผู้ใช้บริการย่อมส่งผลทำให้เกิดการรับรู้ว่าองค์กรผู้ใช้บริการมีภาพลักษณ์ที่ดี

2.4 กลยุทธ์การตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา โสธรวัฒนา อมรรัตน์ ศรีวานฉัตร และเยาวภา ปฐมศิริกุล [29] ได้ทำการศึกษาพบว่ารูปแบบกลยุทธ์การตลาดทั้งด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ราคา สถานที่ การส่งเสริมการตลาด กระบวนการบริการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของผู้ใช้บริการสถาบันกวดวิชาในประเทศไทยเช่นเดียวกับ วิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่ากลยุทธ์การตลาดบริการด้านผลิตภัณฑ์และช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้า และยังสอดคล้องกับ Suthar, Lathangi และ Pradhan [30] ที่พบว่ากลยุทธ์การตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้าเช่นกัน ทั้งนี้เพราะบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของลูกค้า เช่น การส่งเสริมการขาย การจัดส่งไปรษณีย์หรือการให้บริการที่รวดเร็วขึ้นส่งผลให้ผู้ใช้บริการเกิดกลับมาใช้บริการซ้ำจนเกิดเป็นความภักดี

2.5 การรับรู้คุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับวัฒนา โสธรวัฒนา อมรรัตน์ ศรีวานฉัตร และเยาวภา ปฐมศิริกุล [29] ได้ทำการศึกษาพบว่าการรับรู้คุณภาพบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีของผู้ใช้บริการสถาบันกวดวิชาในประเทศไทย เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Darmawan, Mardikaningsih และ Hadi [28] ที่ศึกษาพบว่าคุณภาพการบริการมีผลกระทบเชิงบวกต่อความภักดีของลูกค้าธุรกิจธนาคารในประเทศอินโดนีเซียเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ต้อง

เผชิญกับการแข่งขันในอุตสาหกรรมอย่างรุนแรงจึงต้องมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความพึงพอใจและความภักดีให้กับผู้ใช้บริการในฐานะเป็นองค์กรหลักด้านการขนส่งภายในประเทศ

2.6 การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เขตจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสุทธิสินี ธีระธรรมสรณ์ ภิญญาพัชญ์ นาคภิบาล และวงศ์ธีรา สุวรรณิน [27] ที่พบว่าภาพลักษณ์องค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการธุรกิจสปาในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมมารกลับมารับบริการซ้ำ การแนะนำบอกต่อ และความเต็มใจที่จะจ่ายค่าที่วราภรณ์ ใช้เทียมวงศ์ [31] ที่พบว่าไปรษณีย์ไทยใช้ยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการใช้บริการผ่านสื่อมวลชนเป็นหลัก คือมีการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ขององค์กรเพื่อสร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นในองค์กร/บริการใช้การประชาสัมพันธ์เชิงรุกและโฆษณาเพื่อส่งเสริมการใช้บริการเพื่อเป็นการต่อยอดธุรกิจรองรับธุรกิจใหม่ ๆ ตามเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันและสามารถรักษาลูกค้าและรายได้ให้เติบโตตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการทั้งด้านผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบบริการที่หลากหลายและคำนึงถึงราคาของรูปแบบบริการนั้นๆให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น

1.2 บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่องเพราะปัจจุบันสภาพการแข่งขันมีความรุนแรงมากโดยพัฒนาการให้บริการที่รวดเร็ว ตรงต่อเวลา มีความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความมั่นใจว่าการขนส่งของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด น่าเชื่อถือและไม่มีความเสี่ยงภัยกับสิ่งของที่ฝากส่ง ซึ่งการบริการต่างๆที่มีคุณภาพทำให้ผู้ใช้บริการเกิดการรับรู้ในคุณภาพบริการนั้นๆ อีกทั้งยังสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ จนเกิดการใช้ซ้ำและเกิดเป็นความภักดีในตราสินค้าและบริการอีกด้วย

1.3 บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ควรมุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์องค์กรในฐานะเป็นองค์กรหลักด้านโลจิสติกส์ภายในประเทศที่ดำเนินงานมาอย่างยาวนาน ซึ่งภาพลักษณ์และชื่อเสียงของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีคุณลักษณะโดดเด่นเป็นที่รู้จักและยอมรับจากผู้ใช้บริการ จึงควรปรับปรุงภาพลักษณ์ให้เกิดความทันสมัยทั้งด้านเทคโนโลยี คุณภาพการบริการผ่านการประชาสัมพันธ์ทางช่องทางที่ผู้ใช้บริการเข้าถึงง่าย ย่อมมีผลสะท้อนกลับมายังภาพลักษณ์องค์กร จนสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กรมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาเชิงลึกด้วยวิจัยเชิงคุณภาพจากผู้ใช้บริการกลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการนำมาพัฒนาคุณภาพการบริการของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้สามารถตอบสนองความต้องการผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการเนื่องจากอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการเกิดความภักดีของผู้ใช้บริการได้

เอกสารอ้างอิง

[1] นฤมล สุวิมลเจริญ. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจออนไลน์ในกลุ่มอุตสาหกรรมลาวตสลิ้ง: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์; 2559.

[2] Marketeer. Lifestyle marketing. [อินเทอร์เน็ต]. ; 2562 [เข้าถึงเมื่อคืนเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562]. เข้าถึงจาก <http://www.marketeer.co.th>.

- [3] บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด. รายงานประจำปี 2557. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; 2557. [เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2562]. เข้าถึงจาก <http://www.thailandpost.com/annualreport.php?reportYear=2557>.
- [4] Lovelock, C. Wirtz, J. Services Marketing: people, technology, strategy 6th ed. New Jersey: Peason Prentice Hall.
- [5] Gronroos, C. Service quality model and its marketing implications. European Journal of Marketing. 1990;18;4:36-44.
- [6] Parasuraman A, Zeithaml VA, Malhotra A. ES-QUAL: A multiple-item scale for assessing electronic service quality. Journal of service research 2005;3:213-233.
- [7] กฤตชน วงศ์รัตน์. อิทธิพลของส่วนประสมการตลาดบริการและการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าที่มาใช้บริการริสอร์ทและโฮมสเคย์จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ 2563;21(3):209-227.
- [8] ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. กลยุทธ์การตลาดการบริหารการตลาดและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ : ซีรฟิล์มและไซเท็กซ์; 2541
- [9] Kotler, P. Marketing management. The millennium edition. New Jersey:Prentice-Hall; 2000
- [10] Parasuraman. Delivery Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations. New York: Free Press; 1988
- [11] Webster, N. The Webster's dictionary. New York: Prentice Hall; 1973
- [12] Etzel, M. J., Walker, B. J., Stanton, W.J. Marketing. 14th ed. Boston: McGraw –Hill; 2007.
- [13] Dring, R. The Informal caregiver responsible for home care the individual with cognitive dysfunction following brain injury. Journal of Neuroscience Nursing, 21(1); 1989: 42-45.
- [14] De Chernatony, L. Brand management through narrowing the gap between brand identity and brand reputation. Journal of Marketing Management. 1999;15;1-3: 157-80.
- [15] Yuan, K. H., Bentler, P. M. Finite normal mixture SEM analysis by fitting multiple conventional SEM models. In T. F. Liao ed. New York: Wiley; 2010.
- [16] สุวิมล ติรกันันท์. การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551.
- [17] ชูทช ไกยวรรณ. การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2557.
- [18] Cronbach, L.J. Essentials of psychological testing. New York: Harper and Row; 1970.
- [19] Jump, N. Psychometric theory. 2nd ed. New York: McGraw Hill; 1978.
- [20] จิตรระวี ทองเถา. พฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการบริษัทไปรษณีย์ จำกัด สาขาซีคอนบางแค. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2562;2(2):105-114.
- [21] รัตนะ พุทธรักษา และพีรภาว ทีวีสุข. คุณภาพการบริการด้านการนำของที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด กรณีศึกษาที่ทำการไปรษณีย์รามอินทรา. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย 2560;6(2):124-134.
- [22] ศิริลักษณ์ ทรัพย์เจริญ. ภาพลักษณ์ไปรษณีย์ไทยในอดีตกับปัจจุบันที่มีผลต่อความไว้วางใจในการใช้บริการของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน การประชุมวิชาการปัญญาภิวัฒน์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์; 2557.389.
- [23] ศิวานนท์ จันทรประวีติ และกุลกัญญา ณ ป้อมเพ็ชร. ความพึงพอใจในคุณภาพการบริการขนส่งพัสดุของไปรษณีย์ไทยที่ส่งผลต่อความภักดีด้านพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจสินค้าออนไลน์ในเขตภาคกลาง. วารสารการบริหารและการจัดการ 2562;9(1):59-79.
- [24] พัชรินทร์ วิเชียรรัตน์ สุริยบุ อุ้ยน้ำเที่ยง และเกตุวดี สมบูรณ์. คุณภาพการบริการส่งผลต่อการตั้งใจใช้บริการไปรษณีย์ไทยของผู้ประกอบการขายสินค้าออนไลน์. การประชุมวิชาการระดับชาติ สังคมศาสตร์วิชาการ ครั้งที่ 14. เชียงราย :คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย; 2561.111-120.
- [25] กฤติพัช เฉชะพงษ์ธนา และกาญจนา มีศิลป์วิกัย. ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อการบริหารที่มีผลต่อภาพลักษณ์เชิงกลยุทธ์ผ่านสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสายการบินบางกอกแอร์เวย์ส. วารสารนิเทศสยามปริทัศน์ 2562;18(24):65-72.
- [26] Nguyen, N. Leclerc A., Leblanc G. The mediating role of customer trust on customer loyalty. Journal of Service Science and Management 2013;6(1):96-109.

- [27] สุทธิสินี ติระธรรมสรณ์ ภิญาพัชญ์ นาคภิบาล และวงศัรีรา สุวรรณิน. รูปแบบคุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคธุรกิจสปาในประเทศไทย. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร 2561;20(1):18-32.
- [28] Darmawan, D., Mardikaningsih, R., Hadi, S. The effect of service quality, customer satisfaction and corporate image on customer loyalty in the banking sector in Indonesia. Journal of Business and Management 2017;19(11):46-51.
- [29] วัฒนา โสธรวัฒนา อมรรัตน์ ศรีวานดี และเขาวภา ปฐมศิริกุล. รูปแบบกลยุทธ์การตลาดบริการ การรับรู้คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้รับบริการกับสถาบันกวดวิชาในประเทศไทย. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 2562;41(160):22-56.
- [30] Suthar B.K., Lathangi R. & Pradhan S. Impacts of Marketing Mix and Customer Perception on Brand Loyalty. Global Journal of Finance and Management. 2014;6(7):619-636.
- [31] วราภรณ์ ไข่เทียมวงศ์. แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์การสื่อสารผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคลเพื่อให้บริการไปรษณีย์เชิงธุรกิจของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547.

เส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

Bicycle Routes for Tourism Support in the Area of Phetchaburi Province

นวรรตน์ ประทุมตา¹ อัททภาพ มณีเต็ม² และ ชานานูช เงินทอง³

Nawarat Pratumta¹, Attapap Maneeterm² and Chananut Ngerntong³

¹ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

² สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

³ สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹ Educational Administration Faculty of Education Phetchaburi Rajabhat University Phetchaburi 76000

² Business Computer Faculty of Management Science Phetchaburi Rajabhat University Phetchaburi 76000

Institute for the Research and Promotions of Arts and Culture Phetchaburi Rajabhat University Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: nawaratpra@gmail.com

Received: 27 December 2020, Revised: 17 February 2021, Accepted: 2 March 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้ 1) เพื่อจัดทำเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีใน 3 ระยะทาง คือ ระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล 2) เพื่อประเมินศักยภาพของเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีที่จัดทำขึ้น และ 3) เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีที่จัดทำขึ้น การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงและจัดทำเป็นเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาจากประเด็นต่อไปนี้ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) สิ่งอำนวยความสะดวก และ 3) ผลกระทบหรือสินค้าชุมชนที่มีจำหน่ายระหว่างเส้นทางและจุดแวะพัก กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีโดยการปั่นจักรยานตามเส้นทางจักรยานที่จัดทำขึ้น จำนวนทั้งหมด 107 คน ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับประกอบการสัมภาษณ์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยค่า IOC และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.825 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. เส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีใน 3 ระยะทาง คือ ระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล ที่จัดทำขึ้นมีดังนี้

1.1 เส้นทางระยะใกล้ ได้แก่ เส้นทางไหว้พระ เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยานเป็นครอบครัว เส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมเป็นจุดแวะพัก คือ อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดข่อย วัดสระบัว วัดพระนอน วัดมหาธาตุ และวัดปลับพลายชัช จากนั้นวนกลับมาที่อุทยานเฉลิมพระเกียรติฯ รวมระยะทางของเส้นทางไหว้พระเท่ากับ 3.40 กิโลเมตร

1.2 เส้นทางระยะกลาง ได้แก่ เส้นทางเลียบทะเลชายทะเล เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกายหรือท่องเที่ยว เส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเป็นจุดแวะพัก คือ วัดใหญ่สุวรรณาราม นาเกลือทะเล จุดชมวิวนนเลียบทะเลบางแก้ว โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหาดเจ้าสำราญ จากนั้นวนกลับมาที่ตัวเมืองเพชรบุรี รวมระยะทางของเส้นทางเลียบทะเลชายทะเล เท่ากับ 50.7 กิโลเมตร

1.3 เส้นทางระยะไกล ได้แก่ เส้นทางบ้านพ่อ เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกายหรือท่องเที่ยว เส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเป็นจุดแวะพัก คือ โครงการซั้งห้วยมันตามพระราชดำริ เขื่อนแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เส้นทางนี้สามารถพักค้างคืนหรือวนกลับมาที่ตัวเมืองเพชรบุรี รวมระยะทางของเส้นทางบ้านพ่อ เท่ากับ 142 กิโลเมตร

2. ผลการศึกษาศักยภาพของเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีทั้งสามเส้นทาง พบว่า ทุกเส้นทางมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก โดยเส้นทางระยะกลาง หรือเส้นทางเลียบเลาะชายทะเล มีศักยภาพโดยรวมสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมาคือ เส้นทางระยะใกล้ หรือเส้นทางไหว้พระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และเส้นทางระยะไกล หรือเส้นทางบ้านพ่อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีทั้งสามเส้นทาง พบว่า ทุกเส้นทางมีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางระยะไกล หรือเส้นทางบ้านพ่อ มีศักยภาพโดยรวมสูงที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางระยะกลาง หรือเส้นทางเลียบเลาะชายทะเล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางระยะใกล้ หรือเส้นทางไหว้พระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ จากผลการประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวทุกเส้นทาง พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว และความปลอดภัยในการเดินทาง ดังนั้น ผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงท้องถิ่นและชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ ควรมีมาตรการหรือแนวทางในการบริหารจัดการเรื่องความปลอดภัยให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

คำสำคัญ : เส้นทางท่องเที่ยว เส้นทางจักรยาน และจังหวัดเพชรบุรี

Abstract

This survey research was aimed: 1) to create the bicycle routes for tourism of Phetchaburi Province in 3 distances; namely nearest, medium and longest distance; by associating the tourist attractions with the sources of products of the communities along the bicycle routes 2) to assess the potential of bicycle route for tourism in Phetchaburi province, and 3) to assess the potential of tourist attractions along bicycle routes for tourism in Phetchaburi province. The researcher considered the selection of tourist attractions to link and create a bicycle route for tourism as following: 1) tourism resources, 2) amenities, and 3) community merchandise available between routes and stops. The research sample consisted of 107 tourists who visited Phetchaburi province by cycling along the established bicycle paths with using accidental sampling. Data were collected by using a 5-level estimation questionnaire to accompany the interview and testing the quality of research instruments with IOC values and alpha coefficients. The confidence value was 0.825. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results found that ;

1. Bicycle routes to support tourism in Phetchaburi Province in 3 distances, namely, near, medium and long distances, which have been prepared as follows:

1.1 The nearest route had the suitable tourist attractions as the stopovers which were the National Park in honor of His Majesty King Mongkut, Wat Khoi, Wat Sra Bua, Wat Phra Non, Wat Mahathat and Wat Phlapphlachai and then returned to Chaloe Phrakiat Park. The total distance of the route to pay respect to the Buddha image was 3.40 kilometers. The distance of this route was 3.40 kilometers.

1.2 The medium route was the coastal route which was an ideal route for cycling for exercise or sightseeing. This route had tourist attractions that could be the stopovers which were Wat Yai Suwannaram, Na Kluea Talay, the viewpoint on Bang Kaew Road, Laem Phak Bia Environment Research and Development Project under the Royal Initiative and Chao Samran Beach and then returned to Muang district, Phetchaburi province. The distance of this route was 50.7 kilometers.

1.3 The longest route was called The Chang Hua Man Royal project (Royal agricultural project of the late King Bhumibol, offering organic farm tours & a restaurant). This was a route suitable for cycling for exercise or travel. This route had tourist attractions that could be the stopovers which were Chang Hua Mun Royal Initiative Project, and Kaeng Krachan National Park which could stay overnight and then returned to Muang district, Phetchaburi province. The distance of this route was 142 kilometers.

2. The results of studying the potential of bicycle lanes for tourism in Phetchaburi Province were found that every route had a high level of potential. The medium route or coastal route had the highest overall potential with an average of 4.47, followed by the nearest route or the path to worship with an average of 4.30 and the longest route or The Chang Hua Man Royal project (Royal agricultural project of the late King Bhumibol, offering organic farm tours & a restaurant) path with an average of 4.28, respectively.

3. The results of studying the potential of tourist attractions along the 3 bike routes for tourism in Phetchaburi province were found that every route had the potential of a tourist attraction at a high level. The potential of the longest route or The Chang Hua Man Royal project (Royal agricultural project of the late King Bhumibol, offering organic farm tours & a restaurant) path had the highest overall potential with an average of 4.20, followed by the potential of tourist attractions along the medium route or a path along the seashore with an average of 3.94 and the potential of attraction along the nearest route or the path to worship with an average of 3.69, respectively.

The research recommendation was from the results of the assessment of the potential of tourism routes and tourist attractions in every route. It was found that the issue with the least average was safety in tourist attractions and travel safety. Therefore, policy-level executives, all parties involved including local and community which owned the area should be measures or guidelines for managing safety in a comprehensive and most effective manner to make confidence for tourists who want to visit Phetchaburi.

Keywords : Bicycle Routes, Tourist Attractions and Phetchaburi Province

บทนำ

การท่องเที่ยวถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทยของเราเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ชัดจากเศรษฐกิจของประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและคาดว่าจะสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายจึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในแถบภูมิภาคเอเชีย ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะเป็นทั้งวัตถุประสงค์และเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะ "ขาย" ให้แก่นักท่องเที่ยว อาจจะกล่าวได้ว่าเป็น "สินค้า" ที่มีคุณลักษณะพิเศษที่สามารถดึงดูดให้ "ลูกค้า" หรือนักท่องเที่ยวเดินทางมา "ซื้อ" กันถึงที่ตั้งอยู่ของสินค้า ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวจะสามารถแบ่งแยกย่อยเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบ แต่ในที่นี้ขอแบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวครั้งนี้ [1]

1. สิ่งดึงดูดใจ (attraction) สิ่งดึงดูดใจเกิดจากสถานที่ (site) และเหตุการณ์ (event) สถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติสร้างขึ้นหรือมนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากธรรมชาติมนุษย์สร้างเพียงอย่างเดียว

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (amenities) ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวหรือคนเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้รวดเร็วปลอดภัย และสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน ในการผลิต (infrastructure) เช่น ระบบขนส่ง ระบบการสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้สิ่งก่อสร้างอื่น ๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก โรงพยาบาล ฯลฯ ตลอดจนระบบการกำจัดของเสียก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไปกับแหล่งท่องเที่ยว

3. การเข้าถึง (accessibility) การเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบการขนส่ง (transportation) ซึ่งประกอบด้วยเส้นทาง (way) พาหนะ (vehicle) สถานี (terminal) และผู้ประกอบการ (carrier) การขนส่งมีวัตถุประสงค์ในการลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทางโดยผ่านเส้นทางหรือท่าลำเลียง

กิจกรรมจักรยานเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยประเภทหนึ่งที่มีความนิยมนอย่างมากในหมู่นักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัย ชอบความท้าทาย เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ผู้ประกอบการมีโอกาสได้สัมผัสธรรมชาติ ได้รับประสบการณ์ที่สนุกสนานตื่นเต้นท้าทาย ได้ขับขีไปในเส้นทางที่ห่างไกล จึงทำให้รู้สึกได้ผจญภัย และในปัจจุบันด้วยจักรยานที่มีโครงสร้างที่แข็งแรง มีประสิทธิภาพ สมบุกสมบันเหมาะกับสภาพเส้นทางที่ทุรกันดาร ประกอบกับมีระบบขับเคลื่อนเพื่อช่วยผ่อนแรงในการขับขีไปในเส้นทางที่มีความลาดชัน จึงทำให้ผู้ประกอบการสามารถได้รับประสบการณ์ดังกล่าวได้เป็นอย่างดี [2] นอกจากนี้จุดประสงค์หลักในการขี่จักรยาน คือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่รถยนต์ไม่สามารถเข้าไปได้ และเพื่อสุขภาพ ซึ่งมีหลักฐานทางการแพทย์ยืนยันว่าการขี่จักรยานเป็นการออกกำลังกายเพื่อเสริมสุขภาพที่ดีประเภทหนึ่ง เป็นการออกกำลังกายที่เป็นจังหวะ ไม่หนักต่อไขข้อต่างๆ ให้ประโยชน์แก่หัวใจได้ดี และถ้าสามารถไปขี่จักรยานตามเขตนบนทได้ก็จะมีโอกาสได้ชมทิวทัศน์อันสวยงามข้างทางประกอบไปด้วย ดังนั้น การขี่จักรยานนั้นจึงมีประโยชน์ทั้งในด้านของสุขภาพและด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่ปั่นจักรยานเป็นอย่างมาก แต่ยังเป็นเส้นทางที่ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่ปั่นจักรยานเป็นบางกลุ่ม ไม่มีรูปแบบกิจกรรมที่แน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการจัดทำเส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเหมาะกับกลุ่มที่ปั่นจักรยานในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี โดยแบ่งกลุ่มผู้ปั่นจักรยานออกเป็น 3 ระดับ คือ ระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อจัดทำเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ระยะทาง คือ ระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล
2. เพื่อประเมินศักยภาพของเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีที่จัดทำขึ้น
3. เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีที่จัดทำขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี โดยการปั่นจักรยาน ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีประจำเดือนมกราคม - ธันวาคม ปี 2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี จำนวนทั้งสิ้น 4,179,954 คน แต่ไม่มีข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่ปั่นจักรยานโดยเฉพาะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) จากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี โดยการปั่นจักรยานตามเส้นทางจักรยานที่จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล คือ เดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2562 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 107 คน มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเส้นทางดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะทางของเส้นทางจักรยานที่จัดทำขึ้น

กลุ่มตัวอย่างตามเส้นทางจักรยาน	จำนวน (คน)
เส้นทางระยะใกล้	24
เส้นทางระยะกลาง	45
เส้นทางระยะไกล	38
รวม	107

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 แบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

2.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบค่าความตรงของเนื้อหา (validity test) โดยการหาค่า IOC (index of item objective congruence) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเพชรบุรีโดยการป้อนจักรยาน จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability test) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.825

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ จากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี โดยการป้อนจักรยานตามเส้นทางจักรยานที่จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล คือ เดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2562 โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยมีการแนะนำตัวผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และอธิบายการตอบแบบสอบถาม โดยในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกและความสมัครใจของนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน

3.2 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยว และแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในตอนที่ 3 และ 4 เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	ความเหมาะสม
4.51 - 5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	เหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	เหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	เหมาะสมน้อย
1.00 - 1.50	เหมาะสมน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) สำหรับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สำหรับข้อมูลศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยว และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

1. ผลการจัดทำเส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีใน 3 ระยะทาง คือ ระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล มีดังนี้

1.1 เส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีระยะใกล้ พบว่า เส้นทางที่เหมาะสมคือเส้นทางไหว้พระ เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยานเป็นครอบครัว เส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมเป็นจุดแวะพัก

คือ อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดข่อย วัดสระบัว วัดพระนอน วัดมหาธาตุ และวัดพลับพลายชัฏ จากนั้นวนกลับมาที่อุทยานเฉลิมพระเกียรติฯ รวมระยะทางของเส้นทางไหว้พระเท่ากับ 3.40 กิโลเมตร

1.2 เส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีระยะกลาง พบว่า เส้นทางที่เหมาะสมคือ เส้นทางเลียบริมทะเลชายทะเล เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกายหรือท่องเที่ยว เส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเป็นจุดแวะพัก คือ วัดใหญ่สุวรรณาราม นาเกลือทะเล จุดชมวิวถนนเลียบริมทะเลบางแก้ว โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหาดเจ้าสำราญ จากนั้นวนกลับมาที่ตัวเมืองเพชรบุรี รวมระยะทางของเส้นทางเลียบริมทะเลชายทะเล เท่ากับ 50.7 กิโลเมตร

1.3 เส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีระยะไกล พบว่า เส้นทางที่เหมาะสมคือ เส้นทางบ้านพ่อ เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกายหรือท่องเที่ยว เส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเป็นจุดแวะพัก คือ โครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ เขื่อนแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เส้นทางนี้สามารถพักค้างคืนหรือวนกลับมาที่ตัวเมืองเพชรบุรี รวมระยะทางของเส้นทางบ้านพ่อ เท่ากับ 142 กิโลเมตร

2. ผลการประเมินศักยภาพของเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินศักยภาพของเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี

ประเด็นประเมิน	เส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี					
	ระยะสั้น		ระยะกลาง		ระยะไกล	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน
	($\bar{X}$)	มาตรฐาน (S.D.)	($\bar{X}$)	มาตรฐาน (S.D.)	($\bar{X}$)	มาตรฐาน (S.D.)
1. ความสวยงามเหมาะสมของสภาพภูมิทัศน์ตลอดเส้นทาง	4.46	0.588	4.50	0.682	4.35	0.606
2. การรักษาวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนตลอดเส้นทาง	4.54	0.588	4.47	0.681	4.12	0.600
3. ความเหมาะสมของการจัดเส้นทางแหล่งท่องเที่ยว	4.29	0.690	4.53	0.681	4.29	0.470
4. ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	4.12	0.741	4.31	0.761	4.06	0.659
5. ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.26	0.752	4.57	0.626	4.35	0.606
6. ความชัดเจนของป้ายบอกทิศทาง	4.17	0.887	4.45	0.827	4.35	0.606
7. มีจุดพัก เช่น ร้านอาหารและเครื่องดื่มตลอดเส้นทาง	4.21	0.779	4.43	0.817	4.41	0.618
รวม	4.30	0.615	4.47	0.588	4.28	0.459
ระดับ	มาก		มาก		มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพของเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีทั้งสามเส้นทาง พบว่าทุกเส้นทางมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก โดยเส้นทางระยะกลาง หรือเส้นทางเลียบริมทะเลชายทะเล มีศักยภาพโดยรวมสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมาคือ เส้นทางระยะใกล้ หรือเส้นทางไหว้พระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และเส้นทางระยะไกล หรือเส้นทางบ้านพ่อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ตามลำดับ

3. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี

ประเด็นประเมิน	เส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี						
	ระยะสั้น		ระยะกลาง		ระยะไกล		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	
	($\bar{X}$)	มาตรฐาน (S.D.)	($\bar{X}$)	มาตรฐาน (S.D.)	($\bar{X}$)	มาตรฐาน (S.D.)	
1. เหมาะสมในการท่องเที่ยวทุกฤดูกาล	3.62	0.711	3.87	0.776	3.94	0.556	
2. ความปลอดภัยในการเดินทาง	3.75	0.608	3.80	0.714	4.00	0.791	
3. คุณภาพของถนนใช้ได้ตลอดปี	3.62	0.711	3.93	0.740	4.00	0.612	
4. มีสถานที่จอดจักรยานเหมาะสม	3.38	0.770	3.86	0.833	3.94	0.827	
5. ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง	3.58	0.717	4.07	0.868	4.06	0.680	
6. ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม	3.92	0.776	3.97	0.718	3.94	0.827	
7. แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง มีคุณค่าในการเข้าชม	3.96	0.751	3.93	0.868	4.00	0.791	
8. ความกลมกลืนกับธรรมชาติและวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม	3.83	0.565	4.13	0.730	4.06	0.827	
9. ความพอใจในความสะอาด และปลอดภัย ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว	3.61	0.656	3.85	0.770	4.06	0.748	
10. ให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	3.67	0.637	3.93	0.740	4.13	0.806	
	รวม	3.69	0.637	3.94	0.642	4.02	0.611
	ระดับ	มาก		มาก		มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี ทั้งสามเส้นทาง พบว่า ทุกเส้นทางมีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางระยะไกล หรือเส้นทางบ้านพ่อ มีศักยภาพโดยรวมสูงที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางระยะกลาง หรือเส้นทางเลียบทะเลสาบห้วยทราย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางระยะใกล้ หรือเส้นทางไหว้พระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. เส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีใน 3 ระยะทาง คือ ระยะใกล้ ระยะกลาง และ ระยะไกล ที่จัดทำขึ้นมีดังนี้

1.1 เส้นทางระยะใกล้ ได้แก่ เส้นทางไหว้พระ เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยานเป็นครอบครัว เส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมเป็นจุดแวะพัก คือ อุทยานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดข่อย วัดสระบัว วัดพระนอน วัดมหาธาตุ และวัดพลับพลายซ์ จากนั้นวนกลับมาที่อุทยานเฉลิมพระเกียรติฯ รวมระยะทางของเส้นทางไหว้พระ เท่ากับ 3.40 กิโลเมตร

1.2 เส้นทางระยะกลาง ได้แก่ เส้นทางเลียบเลาะชายทะเล เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกายหรือท่องเที่ยว เส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเป็นจุดแวะพัก คือ วัดใหญ่สุวรรณาราม นาเกลือทะเล จุดชมวิวดนเนินเลียบทะเลบางแก้ว โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหาดเจ้าสำราญ จากนั้นวนกลับมาที่ตัวเมืองเพชรบุรี รวมระยะทางของเส้นทางเลียบเลาะชายทะเล เท่ากับ 50.7 กิโลเมตร

1.3 เส้นทางระยะไกล ได้แก่ เส้นทางบ้านพ่อ เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกายหรือท่องเที่ยว เส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเป็นจุดแวะพัก คือ โครงการซังห้วยมันตามพระราชดำริ เขื่อนแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เส้นทางนี้สามารถพักค้างคืนหรือวนกลับมาที่ตัวเมืองเพชรบุรี รวมระยะทางของเส้นทางบ้านพ่อ เท่ากับ 142 กิโลเมตร

2. ผลการศึกษาศักยภาพของเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีทั้งสามเส้นทาง พบว่า ทุกเส้นทางมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก โดยเส้นทางระยะกลาง หรือเส้นทางเลียบเลาะชายทะเล มีศักยภาพโดยรวมสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมาคือ เส้นทางระยะใกล้ หรือเส้นทางไหว้พระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และเส้นทางระยะไกล หรือเส้นทางบ้านพ่อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีทั้งสามเส้นทาง พบว่า ทุกเส้นทางมีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางระยะไกล หรือเส้นทางบ้านพ่อ มีศักยภาพโดยรวมสูงที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางระยะกลาง หรือเส้นทางเลียบเลาะชายทะเล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางระยะใกล้ หรือเส้นทางไหว้พระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการจัดทำเส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีใน 3 ระยะทาง คือ ระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล ที่พบว่าเส้นทางจักรยานทั้ง 3 เส้นทาง มีศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกเส้นทาง ทั้งนี้ เนื่องจากเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 3 เส้นทาง เป็นเส้นทางที่มีจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีการเชื่อมโยงจุดท่องเที่ยวให้เป็นลักษณะวนการเดินทางจึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่เกิดความเบื่อหน่ายสามารถปั่นจักรยานชมธรรมชาติสองข้างทางที่ไม่ซ้ำกัน และเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละเส้นทางก็มีความโดดเด่นเฉพาะตัว สอดคล้องกับ พลนฤช อุดมกิตติ [10] ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืนในพื้นที่เขตคลังชั้น กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า เส้นทางดังกล่าวมีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์และพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน และมีทรัพยากรวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทวัด ตลาดน้ำ ชุมชนชาวสวน และพิพิธภัณฑ์ที่มีคุณค่าทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะหรือเทคนิค จิตวิญญาณ (ความเชื่อ/ความศรัทธา) และคุณค่าต่อวิถีชีวิตชุมชน เช่นเดียวกับ จิราภรณ์ พรหมเทพ [3] ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวริมฝั่งโขง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งพบว่าด้านพฤติกรรมการณ์ปั่นจักรยานท่องเที่ยวส่วนใหญ่ขึ้นชอบการปั่นจักรยานท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน และแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจมากที่สุด คือ พิพิธภัณฑ์จวนผู้ว่าราชการ และพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการตลาดเส้นทางจักรยานท่องเที่ยว และให้ความสำคัญด้านบุคลากรในระดับมาก ควรพัฒนาบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีนโยบายที่ชัดเจน ไปในทิศทางเดียวกัน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายโฆษณา นิตยสาร แผ่นพับ เว็บไซต์ และมีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยาน ริมฝั่งโขงมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการประเมินศักยภาพของเส้นทางจักรยาน และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีทั้งสามเส้นทางที่พบว่า มีศักยภาพอยู่ในระดับมากทุกเส้นทาง ทั้งศักยภาพของเส้นทางจักรยาน และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละเส้นทาง พบว่า

ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวระยะใกล้ หรือเส้นทางไหว้พระ มีจุดเด่นคือเป็นเส้นทางที่มีการรักษาวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน สามารถเห็นการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในย่านเมืองเพชรบุรีตลอดเส้นทาง รวมทั้งสามารถเห็นความสวยงามเหมาะสมของสภาพภูมิทัศน์ตลอดเส้นทาง สอดคล้องกับ พงกฤษ อุมกิตติ [10] ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่เขตคลังชั้น กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่เขตคลังชั้นเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์และพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบันและมีทรัพยากรวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทวัด ตลาด น้ำ ชุมชนชาวสวน และพิพิธภัณฑสถานที่มีคุณค่าทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะหรือเทคนิค จิตวิญญาณ (ความ เชื่อ/ความศรัทธา) และคุณค่าต่อวิถีชีวิตชุมชน จึงมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง นอกจากนี้ เส้นทางนี้ยังสามารถส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุดถนอม ต้นเจริญ [12] ที่ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางชั้นแตก จังหวัดสมุทรสงคราม ที่พบว่า ศักยภาพด้านองค์กรชุมชน และด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากที่สุด โดยเฉพาะการที่ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน ชุมชนสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ และการมีกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน และกิจกรรมการท่องเที่ยวมีผลต่อรายได้ของชุมชน สังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนมากที่สุด เช่นเดียวกับ วรณิศา สีฟ้า [11] ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ กรณีศึกษา น้ำพุร้อน อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพบว่า การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคือ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในชุมชน แต่เส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางไหว้พระเส้นทางนี้พบว่ามีข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเส้นทางไหว้พระเป็นเส้นทางที่ต้องเดินทางในเขตเมือง ที่มีการจราจรคับคั่ง และเส้นทางนี้ถนนค่อนข้างแคบจึงทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกกังวลถึงความปลอดภัยในการเดินทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติพงษ์ บุญฤทธิ์ และคณะ [4] ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครสงขลาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ที่กล่าวว่า ปัญหาและพฤติกรรมการใช้เส้นทางจักรยานในเขตเทศบาลนครสงขลา นั้น นักปั่นจักรยานส่วนใหญ่มีปัญหาความปลอดภัยของเส้นทางจักรยานมากที่สุด รองลงมามีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ต่อเนื่องของเส้นทางจักรยาน ความไม่ชัดเจนของป้ายบอกทางเส้นทางจักรยาน สภาพพื้นผิวถนนไม่เหมาะสมสำหรับการปั่นจักรยาน มีสิ่งรบกวนบรรยากาศบ้างเล็กน้อย

ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวระยะกลางหรือเส้นเลียบทะเล มีจุดเด่นคือเป็นเส้นทางที่มีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และความเหมาะสมของการจัดเส้นทางแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากเส้นทางนี้เป็นเส้นทางจากในเมืองออกนอกเมืองและเป็นเส้นทางจักรยานช่วงที่ออกนอกเมืองมีการจัดทำเลนจักรยานไว้สำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ก็มีที่จอดรถที่เพียงพอสามารถนำจักรยานเข้าถึงพื้นที่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สุคันธสิริกุล และคณะ [1] ที่ศึกษาการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการในด้านบุคลากรเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการให้บริการ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านสถานที่ในการจัดงาน ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านกระบวนการให้บริการ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ณัฐวิรัช ศรีธาดาสวัสดิ์ [6] ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นด้านศักยภาพการท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรม ด้านการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ และสอดคล้องกับ โชติพงษ์ บุญฤทธิ์ และคณะ [4] ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขต

เทศบาลนครสงขลาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ที่กล่าวว่า ปัญหาและพฤติกรรมการใช้เส้นทางจักรยานในเขตเทศบาลนครสงขลา นั้น นักปั่นจักรยานส่วนใหญ่มีปัญหาความไม่ปลอดภัยของเส้นทางจักรยานมากที่สุด รองลงมามีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ต่อเนื่องของเส้นทางจักรยาน ความไม่ชัดเจนของป้ายบอกทางเส้นทางจักรยาน สภาพพื้นผิวถนนไม่เหมาะสำหรับการปั่นจักรยาน มีสิ่งรบกวนบรรยากาศบ้างเล็กน้อย สำหรับศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเส้นเลียบเกาะที่พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากถึงแม้ว่าเส้นทางนี้จะมีการจัดทำเส้นทางจักรยานไว้โดยเฉพาะ แต่นักท่องเที่ยวยังคงต้องระมัดระวังในการปั่นจักรยาน เนื่องจากเส้นทางท่องเที่ยวที่มีรถสัญจรผ่านร่วมทางและมีอัตราการขับขี่ที่เร็ว บางครั้งมีรถจอดที่เลนจักรยานทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกกังวลถึงความปลอดภัยในการเดินทาง ซึ่งสอดคล้องกับ ปรัชกรณ์ เศรษฐเสถียร และคณะ [9] ที่ศึกษาการสร้างรูปแบบเส้นทางจักรยาน และสิ่งสนับสนุนที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวที่ใช้จักรยานในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ซึ่งพบว่าความคาดหวังที่มีต่อเส้นทางจักรยาน คือ ความปลอดภัย และความคาดหวังต่อสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ต้องการช่องทางจักรยานที่ชัดเจน

ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวระยะไกลหรือเส้นทางบ้านพอ มีจุดเด่นคือเป็นเส้นทางที่มีจุดพัก เช่น ร้านอาหารและเครื่องดื่มตลอดเส้นทาง มีความสวยงามเหมาะสมของสภาพภูมิทัศน์ตลอดเส้นทาง มีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และมีความชัดเจนของป้ายบอกทิศทาง แต่เนื่องจากเส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่มีระยะทางไกล ผู้วิจัยจึงแนะนำให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืน เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีที่พักที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นรีสอร์ท หรือจุดกางเต็นท์ที่อุทยานเขื่อนแก่งกระจาน ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวิชัย ศรีธาดาสวัสดิ์ [6] ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นด้านศักยภาพการท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรม ด้านการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านการสื่อสารการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านบุคคล สำหรับศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางบ้านพอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเหมาะสมในการท่องเที่ยวทุกฤดูกาล สถานที่จอดจักรยานเหมาะสม และความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม อาจเนื่องมาจากเส้นทางมีระยะไกลที่ไม่เหมาะกับการปั่นจักรยานในฤดูฝน ประกอบกับระหว่างทางมีที่จอดแวะพักร้านค้าต่างๆ แต่ยังไม่มีการจอดจักรยานที่เหมาะสม เช่น ช่องจอดจักรยานหรือราวแขวนจักรยาน ส่วนในความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม อาจเนื่องจากในปัจจุบัน เส้นทางนี้ได้มีการพัฒนาให้มีความเจริญเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นรีสอร์ท ร้านค้า ร้านกาแฟ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวจึงส่งผลถึงความสมบูรณ์ของธรรมชาติที่น้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติพงษ์ บุญฤทธิ์ และคณะ [4] ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครสงขลาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม โดยพบว่าปัญหาและพฤติกรรมการใช้เส้นทางจักรยานในเขตเทศบาลนครสงขลา ปัญหาเรื่องสภาพอากาศไม่เหมาะสำหรับการปั่นจักรยานเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับเล็กน้อยที่สุด และกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทำ ณ จุดจอดพัก คือ การพูดคุย รองลงมาคือการถ่ายรูป และการรับประทานอาหาร ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับเบญญทิพย์ ทองวิไล [8] ที่วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของเส้นทางท่องเที่ยวอำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่พบว่าตัวแปรด้านความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แรงดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยววิถีชีวิต และการซื้อของฝาก เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถนำไปจัดเส้นทางท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้สามารถส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามที่ กิตติกรรณ์ สมยศ และคณะ [2] ศึกษาการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลคูใต้ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ซึ่งพบว่าการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมทำให้เครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเกิดการตื่นตัว วางแผนกิจกรรม และผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยว ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญของการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนในพื้นที่ รวมไปถึงนักท่องเที่ยว มีการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว เตรียมพร้อมสำหรับการ

ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นหมู่คณะ นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายรายได้ สร้างอาชีพ รวมทั้งยังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรวมกลุ่ม และการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพิ่มขึ้น และวางแผนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดขึ้นได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากการจัดทำเส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีทั้ง 3 ระยะทาง คือ ระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล ผู้วิจัยพบว่า จังหวัดเพชรบุรี ยังมีเส้นทาง และแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและสามารถจัดเป็นเส้นทางจักรยานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีได้อีกหลายเส้นทาง เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ และพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องประกอบกับมีทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย ดังนั้น ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวทางจักรยานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีให้มีความเข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ด้วย

1.2 จากผลการประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวทุกเส้นทาง พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุดคือ ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว และความปลอดภัยในการเดินทาง ดังนั้น ผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงท้องถิ่นและชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ ควรมีมาตรการหรือแนวทางในการบริหารจัดการเรื่องความปลอดภัยให้ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยในประเด็นที่สามารถนำไปใช้วางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางจักรยานในจังหวัดเพชรบุรี เพิ่มเติม เพื่อนำไปใช้กำหนดนโยบายและแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

2.1 ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวด้วยการปั่นจักรยานในจังหวัดเพชรบุรี อาทิ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาอุปสรรคในการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน ช่วงระยะเวลาที่มาท่องเที่ยว ตลอดจนความต้องการการสนับสนุนด้านต่าง ๆ

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวด้วยการปั่นจักรยาน

2.3 แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน

2.4 แนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจในชุมชนด้วยการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน

2.5 การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวด้วยจักรยาน (โปรแกรมทัวร์) ประเภทต่าง ๆ ให้ครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม

2.6 การพัฒนามัคคุเทศก์ท่องเที่ยวด้วยจักรยาน โดยใช้บุคลากรในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- [1] กาญจนา สุคันธศิริกุล และคณะ. การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ; 2556.
- [2] กิตติกรณ์ สมยศ และคณะ. การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลคูใต้ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน. น่าน : วิทยาลัยชุมชนน่าน ; 2558.
- [3] จิราภรณ์ พรหมเทพ. แนวทางการพัฒนาการตลาดเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวริมฝั่งโขง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม ; 2561.

- [4] โชติพงษ์ บุญฤทธิ์, อมรรัตน์ บุญสว่าง, พงศกร จงรักย์. การพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครสงขลาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม. คณะศิลปกรรมศาสตร์. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ; 2559.
- [5] ชูสิทธิ์ ชูชาติ. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ; 2546.
- [6] ณัฐวิทย์ ศรีธาดาสวัสดิ์. สักยภาพด้านการท่องเที่ยวและส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการ ปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยศิลปากร ; 2557.
- [7] นฤชิต ดีพร้อม. ความชอบด้านสภาพแวดล้อมทางนันทนาการและความคาดหวัง ด้านประสบการณ์นันทนาการของนักท่องเที่ยวจักรยานเสื่อภูเขา จังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ; 2549.
- [8] เบญญทิพย์ ทองวิไล. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ; 2559.
- [9] ปรัชกรณ์ เสริมฐเสถียร และคณะ. การสร้างรูปแบบเส้นทางจักรยานโดยใช้จักรยานสำหรับท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ; 2561.
- [10] พณกฤษ อุคมกิตติ. การจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่เขตดงลิงชัน กรุงเทพมหานคร.วารสารวิชาการ Veridian E-Journal 2557, 2:561-578
- [11] วรณิศา สีฟ้า. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ กรณีศึกษาน้ำพุร้อน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562, 2 : 111-121.
- [12] สุดถนอม ดันเจริญ. การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2561, 2 : 32-41.

การดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น: ทางเลือกใหม่เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Intergenerational Care: A New Alternative to Promote Early Childhood Development in the Child Development Centers under Local Administrative Organization

สุพัตรา นุตตรักษ์¹ วรณไพร์ เข้มมา¹ ประนอม พูลพัฒน์² สาริสา อัครกุลพิชา² บุญยอด มากลัย³ กาวินี ทองกลับ³
และ วรวิทย์ ละครจันทร์³

Supattra Nuttarugs¹, Wannaprai Yamma¹, Pranom Poolpat², Sarisa Akkarakulpicha², Boonyod Maklai³, Pawinee Thongklub³
and Worawit Lakornjun³

¹สาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

²โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหาคเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี 76000

³เทศบาลตำบลหาคเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹Department of Pediatric Nursing, Faculty of Nursing, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Had Chao Samran Health Promoting Hospital, Phetchaburi 76000

³Had Chao Samran Subdistrict Municipality, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: supatta.nuttarugs@gmail.com

Received: 20 February 2021, Revised: 5 March 2021, Accepted: 11 March 2021

บทคัดย่อ

การดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยม เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรผู้สูงอายุ และสุขภาพผู้สูงอายุได้รับความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยแนวคิดนี้สามารถเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเองของผู้สูงอายุ ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในชุมชน เพื่อลดปัญหาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ของผู้สูงอายุ นอกจากนี้แนวคิดดังกล่าวยังสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ด้านอารมณ์และสังคมในเด็กและวัยรุ่นได้ ซึ่งมีข้อมูลเชิงประจักษ์พิสูจน์แล้วว่าแนวคิดการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น สามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของทั้งเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ ดังนั้นแนวคิดการดูแลเด็กภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จึงมีแนวโน้มในอนาคตที่จะเป็นทางเลือกใหม่ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่น่าสนใจทางเลือกหนึ่ง นอกจากนี้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแบบการสร้างเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุในชุมชน โดยใช้แนวคิดการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นจริงอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ : การดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

Intergeneration care has been a topic of interest because of the changing of aging population structure and active aging acquired significant importance. This concept can empower seniors' self-esteem through their involvement in activities to promote early childhood development in community, in order to reduce their physical, psychological, emotional, and social problems about them. In addition, this notion also encourage language development and social-emotional development in children and adolescents. There were historical evidences to prove that the concepts of intergeneration care can positive effect on the developmental outcomes and well-being of early childhood and old alike. Thus, the concept of intergeneration care by building capacity of aging in communities to involve in promoting early childhood development is a tendency in the future to be a new interesting alternative to promote early childhood development in the Child Development Centers under Local Administrative Organization. Moreover, every branch in community should be encouraged to take part in active aging enhancement model in community by using the concept of intergenerational care to promote early childhood development become true concretely and sustainably in the future.

Keywords : Intergeneration Care, Promoting Early Childhood Development, Child Development Centers under Local Administrative Organization

บทนำ

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560- 2564 ได้กำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยให้ความสำคัญกับตัวเด็กและเยาวชนตลอดจนบริบทแวดล้อมตัวเด็กและเยาวชน เช่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ศาสนา สังคมและสื่อต่างๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีและมีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัย [1] นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาพบว่า การลงทุนในการพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงปฐมวัย จะเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว และยังมีงานวิจัยจำนวนมากที่ได้แสดงให้เห็นว่า การลงทุนในเด็กปฐมวัยให้ผลตอบแทนต่อสังคมที่คุ้มค่าอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วางนโยบายควรจะหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพที่ส่งเสริมทั้งทักษะด้านสติปัญญา (cognitive skills) และทักษะด้านบุคลิกภาพ (personality or character skills) รวมไปถึงนโยบายที่ส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพ [2]

ทั้งนี้ข้อมูลจากการสำรวจสถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยแบบสำรวจและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) โดยมีการสุ่มคัดกรองเด็กปฐมวัยที่อายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ผลการสำรวจพบว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยเพียง ร้อยละ 71.7 พัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 21.6 และในปี พ.ศ. 2560 ผลการสำรวจพบว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 78.4 และพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 21.6 [3] ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวทุกภาคส่วนจึงควรให้ความสำคัญกับตัวเด็กและเยาวชน ที่จะต้องเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยการพัฒนาคอนให้เหมาะสมตามช่วงวัยให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีพัฒนาการที่สมวัยตามช่วงอายุ [1] โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงอายุที่ควรให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมสุขภาพโดยมีพัฒนาการที่สมวัย และได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนได้รับการปลูกฝังให้เด็กเรียนรู้ลักษณะนิสัยอันดีงามและมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งการได้ฝึกให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ และความสามารถต่างๆ เช่น การควบคุมอารมณ์ตนเอง ทักษะการแก้ปัญหา การคิดเชิงบริหาร การมีวินัย ความเอื้ออาทร ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยความสามารถดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้จากการสร้างรากฐานในวัยนี้ [4-7] ซึ่งผู้ดูแลเด็กจึงมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างมากที่จะช่วยดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ และเป็นพื้นฐานที่ดีในวัยถัดไปอย่างมั่นคง

คงจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันพบปัญหาสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมด ซึ่งข้อมูลจากรายงาน World Population Prospects [8] ระบุว่า จำนวนผู้สูงวัยของโลกซึ่งใช้เกณฑ์อายุ 60 ปี ขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นจาก 962 ล้านคนในปี 2017 ถึง 2 เท่า เป็น 2.1 พันล้านคนในปี 2050 และเพิ่มขึ้นมากกว่า 3 เท่าในปี 2100 เป็น 3.1 พันล้านคน สำหรับประเทศไทยเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว เพราะสัดส่วนของประชากรไทยที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด รายงานยังคาดการณ์ว่า ประชากรไทยที่มีอายุ 65 ปี ขึ้นไป จะมีจำนวน 17 ล้านคนมากกว่า 1 ใน 4 ของประชากรทั้งหมด ไทยจึงเป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีสัดส่วนประชากรสูงวัยมากที่สุด [9] ซึ่งสัดส่วนของประชากรสูงอายุเหล่านี้เพิ่มขึ้นมาโดยตลอดและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ในครอบครัวปัจจุบัน โอกาสการดูแลเด็กโดยผู้สูงอายุนั้นมีอัตราที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ผู้สูงอายุมีบทบาทในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากยิ่งขึ้น เพราะในขณะที่บิดามารดาจำเป็นต้องทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้นเพื่อแก้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของประเทศ แต่เด็กยังคงมีปฏิสัมพันธ์และมีกิจกรรมต่างๆกับครอบครัวผ่านทางคุณปู่คุณย่าหรือคุณตาคุณยาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความผูกพันทางอารมณ์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่สมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านการสื่อสารที่ดียิ่งขึ้น เพราะธรรมชาติผู้สูงอายุมักใช้เรื่องเล่า ซึ่งเป็นรูปแบบการดูแลเด็กที่ถ่ายทอดในสังคมไทยและนำมาสู่การพัฒนาทักษะการฟัง รวมถึงการจับใจความของเด็ก โดยผู้สูงอายุจำนวนมากมักใช้หนังสือนิทานร่วมกับการเล่าเรื่อง ซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี และเป็นการดึงความสนใจของเด็กให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยไม่ปล่อยให้เด็กต้องอยู่ตามลำพังกับสื่อทั้งแบบทีวีหรือดิจิทัลมากเกินไป จนอาจกระทบต่อพัฒนาการด้านการสื่อสารของเด็กได้ [10]

ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องดังกล่าว ทุกองค์กรและหน่วยงานต่างๆจึงสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในสังคมมากยิ่งขึ้น ประเทศในแถบตะวันตกจึงได้มีการนำแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัย (Intergenerational learning) ซึ่งหมายถึง กระบวนการที่นำประชากรต่างวัยมาปฏิบัติผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้นอย่างมีความสุขที่ดี มีการคงความสามารถในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันให้อยู่ในระดับที่ทำให้ชีวิตมีความสุขได้ [11] ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการดูแลเด็กภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น (Intergenerational care) ที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในต่างประเทศในระยะต่อมา

บทความนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการนำเสนอแนวคิดการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถตอบสนองการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชนในภาวะที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน ได้อย่างน่าสนใจ

แนวคิดการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น

แนวคิดการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น มาจากความเชื่อที่ว่า ผู้สูงอายุยังสามารถทำคุณประโยชน์ในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน เพราะผู้สูงอายุคือบุคคลที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ และประสบการณ์ ตลอดจนเป็นผู้ถึงพร้อมทั้งคุณวุฒิ และวัยวุฒิ จึงถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในชุมชน โดยแนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนทักษะและประสบการณ์ของประชากรต่างรุ่น ได้แก่ ผู้สูงอายุและเด็ก ผ่านการทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยพื้นฐานของแนวคิดนี้มาจากหลายทฤษฎีร่วมกัน เช่น ทฤษฎีทุนทางสังคม ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างวัย ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม ทฤษฎีการสร้างพลังอำนาจ เป็นต้น แต่ที่ได้รับการอ้างอิงเป็นส่วนใหญ่ล้วนมาจากทฤษฎีทุนทางสังคม เนื่องจากการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก ซึ่งทั้ง 2 วัยนี้ ล้วนจัดเป็นทรัพยากรที่สำคัญในสังคม [12] นอกจากนี้ยังพบว่าในหลายประเทศได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการดูแลผู้สูงอายุ โดยนำคนในสองรุ่น คือ ประชากรผู้สูงอายุและประชากรเด็ก มาอยู่ร่วมกันในที่พักอาศัยของผู้สูงอายุหรือบ้านพักคนชราที่ปรับเปลี่ยนให้เป็นศูนย์ดูแลคนต่างรุ่น (Intergeneration Care Center) ซึ่งถือเป็นสถานที่เชื่อมสัมพันธ์ของประชากรต่างรุ่น เพราะมีการรับเด็กเข้ามาดูแลเพื่อเพิ่มความสุขของวัยเด็กให้กับผู้สูงวัยที่จะช่วยให้มีอายุยืนยาวขึ้น และ

ขณะเดียวกันได้ใช้ประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาดูแลเด็กรุ่นใหม่ โดยแนวคิดได้เริ่มขึ้นในปี 1976 และแนวคิดนี้ได้ขยายเข้าไปสู่ประเทศในเขตอเมริกาเหนือ และในปัจจุบันศูนย์ดูแลคนต่างรุ่น ได้ขยายตัวมากขึ้นในประเทศญี่ปุ่นไปจนถึงประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ซึ่งต่อมาหลายประเทศได้นำแนวคิดนี้ไปปรับใช้ ทั้งประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย และสิงคโปร์[13]

ดังนั้นจะเห็นได้จากการศึกษาบทบาทของคนที่อายุ 50 ปีขึ้นไปในประเทศอเมริกา โดยสามารถที่จะเล่นและทำกิจกรรมกับร่วมกับเด็กเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพของการดูแลเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กและครอบครัว นอกจากนี้บทความนี้ยังได้เสนอแนวคิด รูปแบบของคนสองวัยในการเป็นแหล่งทรัพยากรร่วมกัน และยังช่วยลดภาระให้กับครอบครัวที่มีรายได้น้อยร่วมด้วย [14] นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงให้เห็นถึงผลดีของการนำคนต่างช่วงวัยมาอยู่ร่วมกัน อาทิเช่น การศึกษาโปรแกรมการเข้าถึงและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของต่างรุ่นคือวัยเด็กตอนต้นและผู้สูงอายุในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ซึ่งจัดขึ้นในช่วงภาคฤดูร้อน ผลวิจัยพบว่าเด็กวัยก่อนเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม มีทัศนคติที่ดีโดยแสดงออกจากการวาดภาพและยังพบว่าเด็กมีพัฒนาการทางสังคมที่สูงกว่า โดยสามารถแสดงออกถึงความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถเข้าถึงผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี สำหรับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าเด็กที่เข้าร่วมโปรแกรม สามารถกล้าแสดงออก ลดความกลัวและเงินอายได้ เข้าใจถึงลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมของผู้สูงอายุมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าการรวมคนต่างช่วงวัยนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนทั้งสองวัย โปรแกรมคนต่างรุ่นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำคนที่มีความต่างของวัยมาอยู่ด้วยกัน โดยมีกิจกรรมร่วมกันพูดคุย มีปฏิสัมพันธ์กัน เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน สามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม มีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สำหรับผู้สูงอายุทำให้รู้สึกมีคุณค่าในตัวเองมากขึ้น ความสำคัญของโปรแกรมอยู่ที่การได้ทำความเข้าใจสังคมที่อยู่บนพื้นฐานของการให้และการรับการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งตัวบุคคลและชุมชน [15] ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาก่อนหน้านี้ที่ได้ประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายจากการเรียนรู้ของคนต่างรุ่น ในศูนย์ดูแลเด็กวัยก่อนเรียนและศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในประเทศไอร์แลนด์ โดยสัมภาษณ์ผู้ดูแลศูนย์จำนวน 5 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติการในการเรียนรู้ของคนสองช่วงวัย ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยังช่วยเพิ่มเครือข่ายในชุมชนได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน [16] ด้วยเหตุนี้ แนวคิดการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่นจึงเป็นแนวคิดที่น่าสนใจสำหรับองค์กรท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

สถานการณ์ปัจจุบันในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 [17] ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ ตลอดจนกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจ โดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมด้วย ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก นับเป็นหน่วยงานสำคัญที่ดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศ โดยปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 2 - 5 ปี ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบทั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและรับถ่ายโอนจากส่วนราชการอื่น จำนวนทั้งสิ้น 19,429 แห่ง [18]

สำหรับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เดิมได้ใช้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ ด้านบุคลากร

ด้านอาคารอาครสถานที ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายพัฒนา แต่ในปัจจุบันได้มีการประกาศใช้ “มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ” ทั่วประเทศ นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติตามภารกิจของหน่วยงานต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีการดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยมีการบูรณาการความร่วมมือจากทั้ง 4 กระทรวง ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภายใต้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ [19]

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย พบประเด็นที่สำคัญคือขาดการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอไทรโยค จังหวัดอุบลราชธานี ข้อเสนอที่ได้จากผลการวิจัยที่สำคัญพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ การสร้างภาคีเครือข่ายในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน มีการกำหนดแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน [20] ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงประเด็นการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัดในท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป ซึ่งแนวคิดการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญ ซึ่งสามารถตอบสนองความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้อย่างน่าสนใจ หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนารูปแบบการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ และหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ตลอดจนภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ภายใต้แนวคิดดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

รูปแบบการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในชุมชน

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า รูปแบบการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่นสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น มีการจัดโปรแกรมการเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่นสำหรับสถานที่ดูแล พักฟื้น และช่วยเหลือในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยที่ต้องการพักฟื้นระยะสั้น (Nursing Home) ในเขตชุมชน ดังจะเห็นได้จากข้อมูลที่อยู่ภายใต้การวิจัยโครงการเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่นในลักษณะนี้ขึ้นเพื่อลดความเหงาและบรรยากาศที่น่าเบื่อของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่มีอายุเฉลี่ยที่ 92 ปี ซึ่งส่วนใหญ่จัดเป็นกลุ่มก่อนข้างประาะบาง ไม่สามารถเดินได้ และต้องให้ความช่วยเหลือดูแลใกล้ชิด ทั้งนี้พบว่าการอยู่ร่วมกันทั้งสองวัยนั้น ผู้สูงอายุดังกล่าวสามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมและบุคลิกที่ดี และไม่รู้สึกเกร็งแม้จะอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุที่มีสภาพร่างกายอ่อนแอหรือไม่สมบูรณ์ โดยมีลักษณะของการออกแบบกิจกรรม โดยครูประจำโรงเรียนเตรียมอนุบาลจะพาเด็กๆ ไปเยี่ยมผู้สูงอายุจำนวน 6 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งหากเป็นเด็กแรกเกิดจะให้เวลาผู้สูงอายุได้เฝ้ามองอย่างชื่นชม โดยให้เวลาประมาณ 20 นาที แต่สำหรับเด็กโตจะใช้เวลาประมาณ 60 นาที ขณะเดียวกันผู้สูงอายุที่พำนักในศูนย์ดังกล่าวจะสามารถเข้าร่วมสังเกตการณ์ในห้องเรียนเด็กๆ ได้ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมประจำวันกับผู้สูงวัยและเด็กๆ สามารถทำร่วมกันได้ เช่น การร้องเพลง และการเดินร่ำร่วมกัน [21]

นอกจากนี้ ยังพบข้อมูลจากศูนย์ดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น (Intergeneration Care Center) ในรัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้มีการนำผู้สูงอายุในชุมชนมาเป็นพี่เลี้ยงสอนหนังสือให้กับเด็ก เกี่ยวกับเรื่องความรู้ด้านคณิตศาสตร์ หรือสอนให้อ่านหนังสือ ผ่านโปรแกรมที่ชื่อว่า Intergeneration Programs (IPs) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมสายสัมพันธ์กันต่างรุ่น ได้แก่ ระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก ซึ่งสามารถบรรเทาความโดดเดี่ยว ความเศร้าและเหงาของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เด็กนอกจากเด็กจะได้รับความรู้ในเนื้อหาที่สอนแล้ว เด็กยังสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการติดต่อสื่อสารระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง Intergenerational Programming in Senior Housing: From Promise to Practice ที่จัดทำโดย Generations United ที่พบว่าทั้งผู้สูงวัยและเด็กที่เข้าร่วมโปรแกรมต่างเห็นถึงประโยชน์ที่ได้ คือ ผู้สูงอายุระบุว่าช่วยลดความโดดเดี่ยว การแยกตัว เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ช่วยให้มีค่านับถือตนเองและรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมากขึ้น

ตลอดจนยังรู้สึกว่าคุณเองได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งสามารถทำสิ่งที่มีประโยชน์ต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น [22] ทั้งนี้ Intergeneration Care Center ในสหรัฐฯ มีการเติบโตที่ดี จึงมีการขยายจำนวนศูนย์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะกระจายออกไปในวงกว้างอย่างต่อเนื่อง ด้วยรูปแบบการนำผู้สูงอายุกับเด็กวัยก่อนเรียนมาอยู่ร่วมกัน โดยมีกิจกรรมการเล่นและเรียนร่วมกัน มีการดูแลเด็กแบบไปและกลับ (daycare) สำหรับกิจกรรมประกอบด้วย การสอนเด็กให้วาดภาพ การร้องเพลง เป็นต้น

อีกทั้ง ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่น ได้นำแนวคิดการเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่นมาใช้ในพื้นที่เปิดสำหรับผู้สูงอายุที่สามารถมาเยี่ยมชมหรือพักระยะสั้นหากต้องการ โดยการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับเพื่อนบ้านโดยรอบ มีการใช้ชีวิตอย่างอิสระ เน้นทำตัวให้มีประโยชน์ และมีการอยู่ร่วมกับคนต่างวัย ทั้งนี้สถานที่ดังกล่าวมีที่ตั้งใกล้กับชุมชนและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ดังนั้น เมื่อเด็กๆ มีการเดินทางไปหรือกลับจากโรงเรียนจะสามารถพบปะกับผู้สูงอายุที่พักในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุดังกล่าว นอกจากนี้พนักงานในศูนย์ฯ สามารถนำบุตรหลานของตนเองมาฝากไว้ที่แผนกรับเลี้ยงเด็กได้ ซึ่งผู้สูงอายุจะมีโอกาสเล่นกับเด็กๆ ได้ และมีการจัดกิจกรรมให้ทำร่วมแต่ละวันได้อย่างอิสระ เช่น การเล่นไล่จับลูกบอล การทำกิจกรรมช่วยผู้สูงอายุชายาหรือสินค้าในศูนย์ฯ ดังกล่าว ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมาสามารถช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็ก และขณะเดียวกันผู้สูงอายุก็รู้สึกมีความสุขเพราะรู้สึกว่าคุณเองมีเพื่อน คลายเหงา ไม่โดดเดี่ยว [23]

สำหรับในบริบทของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังไม่พบการศึกษาที่นำแนวคิดการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในชุมชน อาจมีเพียงการศึกษาที่มีการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเด็กวัยเรียน ได้แก่ งานวิจัยเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้แบบพหุวัยบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น: องค์ความรู้จากชุมชนบ้านห้วยสะพานสามัคคี จังหวัด กาญจนบุรี ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย พบว่า ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพหุวัยมีกลไกการทำงานเชิงโครงสร้างผ่านการประสานงานระดับตำบลที่มีประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย เช่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรมการพัฒนาชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน และการกำหนดแนวคิดหรือ นโยบายเฉพาะทางการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนจากทุนทางสังคมนั้นๆ จัดสรรงบประมาณ และประสานสัมพันธ์ในระดับต่างๆ ในรูปแบบภาคีเครือข่าย หรือหุ้นส่วนการเรียนรู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นการเรียนรู้แบบพหุวัยอย่างถ่องแท้ เพื่อเอื้อให้ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถปฏิบัติงานเชิงรุกในการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้แบบพหุวัยต่อยอดและบูรณาการจากกิจกรรมเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งการกำหนดควมวิสัยทัศน์การพัฒนาการเรียนรู้แบบพหุวัยของชุมชน เป็นการช่วยผลักดันให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดำเนินการอยู่พัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน [24] ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษารื่องการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ [25] ซึ่งการดูแลตนเองของผู้สูงอายุมีรูปแบบกิจกรรมที่เน้นในการดูแลสุขภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม รวมถึงการสร้างคุณค่าในตนเองและการถ่ายทอดความรู้สู่สังคม กล่าวคือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีองค์ความรู้และภูมิปัญญาในแต่ละด้านที่หลากหลาย ซึ่งผู้สูงอายุสามารถนำองค์ความรู้และภูมิปัญญาดังกล่าวมาถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เกิด เยาวชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปได้เรียนรู้ โดยปัจจัยเกื้อหนุน ได้แก่ การมีส่วนร่วม ความสนใจ ความถนัดของผู้สูงอายุ อายุและผลประโยชน์ที่จะได้รับ การสร้างกลุ่มเครือข่ายและการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน

อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยยังไม่มีการนำรูปแบบการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่นที่นำมาสู่การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ใน ชัดเจน ซึ่งในทฤษฎีของยูนิเจนจึงมีมุมมองว่าควรมีการนำรูปแบบการดูแลภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่น มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในชุมชน โดยอาจเป็นทางเลือกใหม่ที่ที่น่าสนใจในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีศักยภาพ ด้วยการออกแบบกิจกรรมที่ผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยสามารถทำร่วมกันได้อย่างมีความสุขและเป็นอิสระ อาทิเช่น กิจกรรมการสอนให้เด็กให้วาดภาพ ระบายสี การร้องเพลงและเต้นรำ

ร่วมกัน การเล่าเรื่องหรือนิทานต่างๆที่มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีการถามตอบร่วมกัน เป็นต้น ทั้งนี้ควรประเมินความต้องการและความถนัดของผู้สูงอายุ ตลอดจนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากการเสริมพลังอำนาจ เป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีพลังเข้มแข็งในการดำเนินชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและสามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้[26] อีกทั้งควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานต่างๆที่มีหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยในชุมชน ตลอดจนภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ซึ่งการนำรูปแบบการดูแลเด็กดังกล่าวถือเป็นการใช้ทรัพยากรภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยความเชื่อในศักยภาพของความเป็นมนุษย์ และก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรทั้งสองช่วงวัย

บทสรุป

แนวคิดการดูแลเด็กภายใต้การเชื่อมความสัมพันธ์ต่างรุ่นระหว่างเด็กและผู้สูงอายุ เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจในปัจจุบัน เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีความเชื่อว่าคุณสมบัติของผู้สูงอายุยังสามารถทำคุณประโยชน์ในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้มีข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย จะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรทั้งสองช่วงวัยในชุมชน ดังนั้นจึงเป็นแนวคิดที่เป็นทางเลือกใหม่สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ตลอดจนองค์กรหรือหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชน อันจะนำมาสู่การพัฒนาศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. แผนกลยุทธ์กรมกิจการเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2560 - พ.ศ.2564). [อินเทอร์เน็ต]; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 24 สิงหาคม, 2563]. เข้าถึงได้จาก: https://www.dcy.go.th/webnew/upload/download/file_th_20172404004528_1.pdf.
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 คู่มือปฏิบัติการตามภารกิจของหน่วยงานต่อการบริหารจัดการศึกษาตลอดชีวิตของอปท. และสถานศึกษาในสังกัดอปท. กระทรวงศึกษาธิการ; 2560.
- [3] สถาบันพัฒนาอานามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย. รายงานประจำปี 2560 สถาบันพัฒนาอานามัยเด็กแห่งชาติ. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข; 2560.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12. [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 24 สิงหาคม, 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.nesdb.go.th>.
- [5] สถาบันราชานุกูล. คู่มือพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กปฐมวัย สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมชนุมุสทหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด; 2557.
- [6] คุณฤดี อุปการ และอรปรีชา ญาณะชัย. การเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรเลือกใช้หลักการใด: “การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน” หรือ “การคิดเชิงบริหาร”. Veridian E-Journal Silpakom University ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 2561;11(1):1635-51.
- [7] Reynolds AJ, Suh-Ruu O. Paths of Effects From Preschool to Adult Well- Being: A Confirmatory Analysis Of the Child- Parent Center Program. Child Development 2011;82(2):555-82.
- [8] วิจิตร จันดาบุตร, วิทยา อยู่สุข และวิโรจน์ เขมรัมย์. การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำขุ่น. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2561;13(1):208-219.
- [9] เรวดี จันทปรมจิตต์. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้สูงอายุที่ยังคุณประโยชน์. [คุณฤดี นิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุณวุฒิบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2557.

- [10] ศิวลาภ สุขไพบูลย์วัฒน์. บทบาทของผู้สูงอายุต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทย. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 2560;9(17):176-191.
- [11] World Health Organization (WHO). (2015). World report on ageing and health. [Internet]. 2015 [cited 2021 April 22]. Available from:http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/186463/1/9789240694811_eng.pdf?ua=1
- [12] ฐิติกาญจน์ อัครกุล. หนึ่งในทศวรรษทฤษฎีที่ใช้ในหลักสูตรการเรียนรู้อันร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2562;47(1):63-83.
- [13] O'Hanlon J, Thomas E. The Role of Senior Centers in Promoting Intergenerational Play. University of Delaware; 2017.
- [14] Dangerfield-Cha M, Zhang J. (2017). Making the case for intergenerational childcare: How adults 50+ can support home-based and family childcare centers. [Internet]. 2017 [cited 2021 April 22]. Available from:<https://encore.org/wp-content/uploads/2017/11/FINAL-Intergenerational-Childcare-White-Paper.pdf>
- [15] DeVore S, Winchell B, Rowe JM. Intergenerational Programming for Young Children and Older Adults: An Overview of Needs, Approaches, and Outcomes in the United States. Childhood Education 2016; 92(3):216-225.
- [16] Gallagher C, Fitzpatrick A. It's a Win-Win Situation– Intergenerational Learning in Preschool and Elder Care Settings: An Irish Perspective. Journal of Intergenerational Relationships 2018; 16(1-2):26-44.
- [17] รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134, ตอนที่ 40 ก. หน้า 74-75.
- [18] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2560-2564. [อินเทอร์เน็ต]; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 24 สิงหาคม, 2563]. เข้าถึงได้จาก: http://www.mua.go.th/users/budget/doc/0503_4_w657_detail.pdf.
- [19] ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พุทธศักราช 2561. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่พิเศษ 235 ง. หน้า 4-5.
- [20] วิจิตร จันดาบุตร, วิทยา อยู่สุข และวิโรจน์ เขมรัมย์. การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอไทรน้อย. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2561;13(1): 208-219.
- [21] Jansen T.R.(2016). The Preschool Inside a Nursing Home : For the elderly residents, interacting with the kids is a jolt back to the world of the living. Available at <https://www.theatlantic.com/education/archive/2016/01/the-preschool-inside-a-nursing-home/424827/>
- [22] Henkin, N.Z. Intergenerational Programming in Senior Housing: From Promise to Practice. [Internet]. 2017 [cited 2021 April 21]. Available from:<https://www.gu.org/resources/intergenerational-programming-in-senior-housing-from-promise-to-practice/>
- [23] Schouwstra, J. (2017). Innovative intergenerational care in Fujisawa, Japan <http://www.toyproject.net/2017/04/innovative-intergenerational-care-in-fujisawa-japan/>
- [24] ระวี ตั้งโสภณ. กิจกรรมการเรียนรู้แบบพหุวัยบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น: องค์ความรู้จากชุมชนบ้านห้วยสะพานสามัคคี จังหวัดกาญจนบุรี. [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 23 เมษายน, 2564]. เข้าถึงได้จาก: http://www.edu.kps.ku.ac.th/DBresearch/document/DB_RESEARCH/Research54.pdf
- [25] ภาวดี ทะไกรราช. การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 2558; 7(1):39-61.
- [26] วรณไพโร แฉ่มมา และ สุพัตรา นุตรักษ์. การเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาวัยรุ่น. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2562;9(2):208-216.

นโยบายสาธารณะ : มารดาประชารัฐ

Public Policy : Pracharath Mothers Program

นักทวิ ศิริรัตน์¹ พิมพรีดา ชรรมีศักดิ์¹ จักร ศิริรัตน์² และภาสกร ดอกจันทร์³

Nutkawe Sirirat¹, Pimradar Tummeepukdee¹, Jak Sirirat² and Phasakorn Dokchan³

¹สาขาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยการพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก 65000

²กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10300

³สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก 65000

¹Nursing Science college of nursing Phibunsongkhram Rajabhat University, Phitsanulok 65000

²Department of Local Administration Ministry of Interior, Bangkok 10300

³Program in Public Administration College of Management and Local Development at Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok 65000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: nut2493@hotmail.com

Received: 26 March 2021, Revised: 25 April 2021, Accepted: 29 April 2021

บทคัดย่อ

โครงการมารดาประชารัฐเป็นนโยบายสาธารณะของรัฐบาลที่มุ่งให้สวัสดิการแก่ประชาชนชาวไทยที่อยู่ในภาวะตั้งครรภ์และเลี้ยงดูบุตรจนอายุถึง 6 ขวบ เพื่อให้เด็กเกิดมาอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยรัฐบาลมุ่งหมายจะมอบนโยบายให้กระทรวงสาธารณสุขนำไปดำเนินการในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 แต่โชคไม่ดีจนถึงขณะนี้กระทรวงสาธารณสุขยังไม่สามารถนำนโยบายนี้ไปดำเนินการได้เนื่องจากประเทศไทยและทั่วโลกเกิดภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 จึงทำให้นโยบายมารดาประชารัฐดำเนินการไม่ได้เพราะรัฐบาลไทยได้นำงบประมาณไปใช้ในการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 และการฟื้นฟูเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามหวังว่าในอนาคตหลังจากสิ้นสุดการระบาดของเชื้อ COVID-19 โครงการมารดาประชารัฐจะได้รับการผลักดันให้เกิดขึ้นเพื่อยังประโยชน์แก่มารดาทารกและเด็กให้เกิดมาอย่างสมบูรณ์และเติบโตอย่างมีคุณภาพเพื่อเป็นทรัพยากร ที่มีคุณค่าของชาติในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ : นโยบายสาธารณะ มารดาประชารัฐ

Abstract

Pracharath Mothers Program is a public policy of government which aiming to provide welfare to Thai people who are pregnant and raising their children until the age of 6 in order for children to be born more efficiently with better quality of life. The government firstly intends to hand over the policy to the Ministry of Public Health in February 2020. Unfortunately, until today the Ministry of Public Health has not been able to implement this policy as Thailand and the entire world have experienced a COVID-19 pandemic. Therefore, the Pracharath mother policy was unable to operate because the Thai government had paid attention and used the budget to control the epidemic of COVID-19 pandemic and economic recovery. However, they hoped that after the end of the COVID-19 outbreak, the Pracharat Maternal Program will be promoted to benefit mothers, babies and children in full born and quality growth as a vital resource of the nation in driving the country's development towards prosperity in the future.

Keywords : Public Policy, Pracharath Mothers Program

บทนำ

พรรคการเมืองเมื่อมีการลงนามเข้าสู่การแข่งขันเพื่อแย่งชิงเสียงโหวตจากประชาชน เป็นเรื่องปกติที่ทุกพรรคต่างก็ต้องมีอาวุธสำคัญที่เรียกว่า “นโยบาย” เพื่อดึงดูดคะแนนเสียง ซึ่งสุดท้ายแล้วจะสามารถปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้จริงหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับอีกเรื่องหนึ่ง บทความนี้จะขอยกตัวอย่างนโยบายของพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองใหญ่ของประเทศมานำเสนอ โดยในช่วงระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งที่ผ่านมา มีนโยบายของพรรคพลังประชารัฐหลายโครงการที่ได้รับความสนใจเป็นวงกว้าง หนึ่งในนั้นก็คือ นโยบาย “มารดาประชารัฐ” ที่ออกมาเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายมารดาในการเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่ตั้งครรภ์ไปจนถึงคลอดบุตร และต่อเนื่องไปถึงอายุ 6 ขวบ [1] ซึ่งมีการอ้างอิงจากผลงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการเจริญเติบโตของเด็ก คือ ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึง 6 ปีแรก ถ้าช่วงเวลานี้นับว่า มารดา ดูแลบุตรได้อย่างดี เด็กก็จะเติบโตและมีพัฒนาการที่ดี โดยนโยบาย “มารดาประชารัฐ” จะดูแลตั้งแต่ คุณแม่ฝากครรภ์ เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายเดือนละ 3,000 บาท เป็นเวลา 9 เดือน รวมสูงสุด 27,000 บาท ค่าคลอดจำนวน 10,000 บาท หลังจากนั้นจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กอีกเดือนละ 2,000 บาท ตั้งแต่เกิดจนมีอายุครบ 6 ปี เป็นจำนวนเงินรวมสูงสุด 144,000 บาท รวมทั้งตั้งแต่ตั้งครรภ์จนเติบโต อายุถึง 6 ขวบ จะเป็นเงิน 181,000 บาท ต่อเด็ก 1 คน [2]

นอกจากเงินช่วยเหลือในการตั้งครรภ์ การคลอด และการเลี้ยงดูเด็กแล้ว นโยบายมารดาประชารัฐของพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งได้จัดตั้งเป็นรัฐบาล ยังได้คำนึงถึงการดูแลในมิติอื่นๆ อย่างครบวงจร ซึ่งถือว่าเป็นการลงทุนในเด็กให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ และทำให้เด็กไทยเป็นอนาคตและเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป ดังนั้น การจะทำโครงการต่าง ๆ เป็นนโยบายสาธารณะนั้น รัฐจำเป็นจะต้องศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับองค์ความรู้ และการดำเนินการโดยละเอียด เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้

องค์ความรู้

การกำหนดนโยบายของรัฐจำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้และหาหลักการที่ จะลดเงื่อนไขและข้อจำกัดให้เหลือน้อยที่สุดในอีกนัยหนึ่งการกำหนดนโยบายของรัฐต้องมุ่งสู่ความสำเร็จการบรรลุผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาให้ได้ในระยะยาวสามารถแก้ไข ปัญหาหรือรักษาโรคร้ายได้ สามารถประกันผลสำเร็จการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง [3]

การกำหนดนโยบายรวมถึงการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน และต้องมุ่งประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ ต้องแบ่งประเภทนโยบายพิจารณาตามกลุ่มเป้าหมาย แบ่งประเภทนโยบายเป็น 4 แบบ [3]

ประเภทที่ 1 ได้แก่ นโยบายที่ให้ประโยชน์กับคนส่วนใหญ่หรือสังคมส่วนรวม คือให้ประโยชน์ทุกฝ่ายโดยกำหนดนโยบายประเภทนี้มักจะสามารสรสร้างการยอมรับได้ง่ายเพราะเป็นนโยบายที่ให้ประโยชน์กับทุกกลุ่ม แต่การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะมีความยุ่งยาก ทั้งภาระในด้านการใช้งบประมาณ การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล ส่วนมากทำโดยหน่วยงานของรัฐ จึงไม่รายงานผลตามความเป็นจริงการกำหนดนโยบายประเภทนี้จึงจำเป็นต้องสร้างกลไกในการประเมินผล โดยหน่วยงานกลางหรือประเมินผลในระบบเปิดไว้ในรายละเอียดเงื่อนไขของการกำหนดนโยบายด้วย

ประเภทที่ 2 ได้แก่ นโยบายที่ให้ประโยชน์หรือโทษแก่บุคคลเฉพาะกลุ่ม นโยบายประเภทนี้ก็จะออกบังคับใช้ได้ค่อนข้างนาน เพราะมีผู้ต่อต้านเนื่องจากเสียผลประโยชน์ หรือกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้กำหนดนโยบาย เช่น นโยบายปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร นโยบายมารดาประชารัฐ นโยบายกลุ่มนี้จะมีรายงานผลอย่างตรงไปตรงมา เพราะจะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติต่อไป มีโอกาสที่จะได้ผลมากยิ่งขึ้น และมีโอกาสปรับปรุงนโยบายเสียใหม่เพื่อลดสภาพปัญหาอุปสรรคให้น้อยลง

ประเภทที่ 3 ได้แก่ นโยบายที่เกี่ยวกับการควบคุมผู้ประกอบการและการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น พรบ.ยา พรบ.อาหาร นโยบายประเภทนี้เน้นการควบคุมผู้ผลิตผู้ประกอบการ ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางคือ ต้นทางปลายทางคือผู้บริโภคจะได้รับสินค้าหรือบริการที่ดี นโยบายนี้ทำได้ง่ายเพราะเนื่องจากระดับต่อต้านมีไม่มากระดับสนับสนุนจากสังคม โดยส่วนรวมมีมากกว่า การประเมินผลจะเป็นระบบเปิดสะท้อนความเป็นจริง

ประเภทที่ 4 นโยบายเกี่ยวกับเอกชน (ผู้ประกอบการ) แข่งขันกัน เช่น พรบ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ นโยบายประเภทนี้ภาคเอกชนจะแข่งขันในการเสนอราคาประมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมปทานนโยบายมีลักษณะเป็นระบบเปิดมีการออกกฎระเบียบ กำหนดเงื่อนไขในการต่อให้ยุติสัมปทาน มีกลไกประเมินโดยคณะกรรมการกลางและมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ มาตรการนโยบายต้องมีองค์ความรู้ที่ถูกต้อง รับรองตลอดจนมีหลักฐานเชิงประจักษ์ สนับสนุน โดยรัฐมีนโยบายไว้เพื่อ

1. ให้ประชาชนมีความสุข
2. มีไว้เพื่อเสรีภาพ
3. ปกป้องคุ้มครองความเป็นธรรม
4. รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการของชีวิต

ดังนั้นนโยบาย “มารดาประชารัฐ” เป็นนโยบายสาธารณะประเภทที่ 2 ซึ่งเป็นนโยบายที่ให้ประโยชน์ หรือโทษแก่บุคคลเฉพาะกลุ่ม ซึ่งนโยบายประเภทนี้จะให้ประโยชน์แก่มารดาที่ตั้งครรภ์ ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ จนคลอดเป็นทารกจนถึงอายุ 6 ขวบ โดยรัฐ มีนโยบายตามหน้าที่คือรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการของชีวิต

ความหมายของนโยบายสาธารณะ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “นโยบายสาธารณะ” (public policy) ในหลากหลายมิติ จะพบเห็นได้ว่ามีทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์และแนวทางการศึกษาของแต่ละคน สามารถนำเสนอได้ดังนี้

เจมส์ แอนเดอร์สัน (James Anderson) [4] ได้นิยามคำว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวทางการกระทำหรือการปฏิบัติของรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ผู้กระทำจะต้องดำเนินการและรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าสิ่งใดควรกระทำให้สำเร็จ มิใช่สิ่งที่รัฐบาลเพียงตั้งใจกระทำเพื่อฐานคะแนนเสียงของตนเอง แต่จะต้องก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน กล่าวคือ การตัดสินใจการกระทำต่างๆ ของรัฐบาล ไม่ว่าจะด้านใดด้านหนึ่งย่อมก่อให้เกิดผลในการแจกแจงคุณค่าต่างๆ ของสังคมนั้นๆ และจะต้องปรากฏการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน

โทมัส อาร์ ดาย (Dye) [5] ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่า หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำคุณชน ธนาพงศธร [6] ได้แสดงทัศนะของนโยบายว่าไม่จำเป็นการพิจารณาให้ความหมายในแง่มุมใดก็ตาม นโยบายของรัฐก็คือแนวทางกว้าง ๆ ที่รัฐบาลของประเทศหนึ่ง ๆ ได้กำหนดขึ้นเป็นโครงการแผนการหรือหมอกำหนดการเอาไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นหนทางขึ้นในการปฏิบัติต่าง ๆ ตามมา ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ตลอดจนเพื่อธำรงรักษา หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ของชาตินั้น ๆ

กล่าวโดยสรุปนโยบายสาธารณะที่ดีต้องสอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของประชาชน เมื่อถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

โครงการมารดาประชารัฐ

ในปี 2563 นี้ รัฐบาลกำลังจะเปิดตัวโครงการ “มารดาประชารัฐ” สวัสดิการแห่งรัฐที่ช่วยเหลือและแบ่งเบาค่าใช้จ่ายให้คุณแม่และลูกน้อย แต่หลายคนอาจสงสัย ว่ามารดาประชารัฐคืออะไร แล้วถ้าต้องการสวัสดิการนี้ต้องทำอะไร ลงทะเบียนได้ที่ไหน และเริ่มเมื่อไหร่ [1]

โครงการ มารดาประชารัฐ คืออะไร

มารดาประชารัฐ เป็น นโยบายสาธารณะที่รัฐบาลออกมาเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายมารดาในการเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่ตั้งครรภ์ไปจนถึงคลอดบุตร และต่อเนื่องไปถึงอายุ 6 ขวบ เพื่อให้เด็ก และเยาวชน ได้มีพัฒนาการที่ดีตั้งแต่อยู่ในครรภ์จน อายุ 6 ขวบ ด้วยองค์การอนามัยโลกที่บอกไว้ว่า เด็กคืออนาคตของชาติ ดังนั้นนโยบาย มารดาประชารัฐ คือนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการดูแลครอบครัวที่เพิ่งมีบุตร หรือคุณแม่ที่กำลังตั้งท้อง โดยจะมีทั้งการช่วยเหลือ ในรูปแบบของ “เงินช่วยเหลือ” และ “สิทธิพิเศษ” ต่างๆ เพื่อให้มั่นใจว่าครอบครัวจะสามารถเลี้ยงดูเด็กที่เกิดมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง

มาตรการประชารัฐช่วยอะไรบ้าง

นโยบายมาตรการประชารัฐ จะช่วยเหลือครอบครัวและคุณแม่ที่มีลูกน้อย โดยจะช่วยตั้งแต่อยู่ลูกในครรภ์ไปจนถึงลูกน้อยอายุ 6 ขวบ เพื่อให้พัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็กมีคุณภาพนั่นเอง โดยการช่วยเหลือจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท [7]

1. เงินช่วยเหลือ

- เงินช่วยเหลือระหว่างตั้งครรภ์ จำนวน 3,000 บาท/เดือน (ได้ 9 เดือน)
- เงินค่าคลอดบุตร จำนวน 10,000 บาท (1 ครั้ง)
- ค่าเลี้ยงดูบุตร จำนวน 2,000 บาท/เดือน ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ขวบ
- รวมเป็น 181,000 บาท/คน

2. สิทธิพิเศษ

- หากลูกป่วย พ่อ แม่ สามารถใช้สิทธิ์ลาป่วยโดยใช้ใบรับรองแพทย์ของลูกในการยื่นลาได้
- พ่อสามารถลาไปช่วยเลี้ยงลูกได้ ก่อนหรือหลังจากวันคลอดได้ 30 วัน โดยยังได้รับค่าจ้าง
- ได้รับการจัดหาสถานที่รับเลี้ยงเด็กใกล้ที่ทำงาน หรือในชุมชนที่ได้มาตรฐาน
- รัฐจะเร่งพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทั่วประเทศ เพื่อดูแลคุณภาพชีวิต รวมถึงปัญหาขาดสารอาหารในเด็ก

ใครมีสิทธิ์ได้รับมาตรการประชารัฐ แรกเริ่มเดิมทีโครงการนี้ตั้งใจจะให้ป็นโครงการมาตรการประชารัฐ (ถั่วหน้า) ที่มอบให้กับประชาชนทุกคนที่มีลูก แต่ภายหลังรัฐบาลได้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข โดยดึงโครงการนี้เข้าร่วมกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือบัตรคนจน พุดง่าย ๆ คือ คนที่จะได้รับสิทธิ์มาตรการประชารัฐต้องเป็นผู้ที่สามารถทำบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ได้นั่นเอง หมายความว่า จะต้องมีความสมบูรณ์ดังนี้

- มีสัญชาติไทย อายุ 18 ปีขึ้นไป
- มีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี
- ไม่มีบ้านหรือที่ดินเป็นของตนเอง
- ไม่มีรถยนต์ หรือบัตรเครดิต
- มีทรัพย์สินทางการเงิน (เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน ฯลฯ) ไม่เกิน 100,000 บาท

มาตรการประชารัฐ ลงทะเบียนเมื่อไหร่

ต้องบอกว่าโครงการมาตรการประชารัฐ ยังไม่เริ่มโครงการและยังไม่เปิดให้ลงทะเบียน แต่กำหนดการวางไว้ว่า จะเป็นช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2563 นี้ จะเปิดให้มีการลงทะเบียน แต่เลื่อนโครงการออกไปเนื่องจากเกิดการติดเชื้อ COVID-19 แพร่ระบาดทั่วโลก [8]

หลักฐานเชิงประจักษ์ จากกระทรวงสาธารณสุขในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) [7]

ประเทศไทยเริ่มมีการนำนโยบายวางแผนครอบครัวแห่งชาติมาใช้ ในปี พ.ศ. 2513 ซึ่งขณะนั้นประเทศเรามีประชากรรวมอยู่ที่จำนวนประมาณ 37 ล้านคนและการใช้นโยบายเชิงรุกทำให้ทารกเกิดใหม่ได้เริ่มลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้มีหลายปัจจัยนอกเหนือจากผลพวงของการคุมกำเนิด กล่าวคือ 1) ครอบครัวไทยในปัจจุบันไม่มีบุตรด้วยความตั้งใจ หรือที่มีคำย่อว่า “DINK” (Double Income No Kids) 2) หญิงไทยมีความรู้ความสามารถที่ดูแลตัวเองได้และไม่ต้องการมีครอบครัว และ 3) ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจและปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่อำนวย อย่างไรก็ตามในมุมมองกลับกันนั้นประเทศก็ยังมีปัญหาการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการดำรงชีวิตและโครงสร้างของสังคมอีกด้วย ในปี พ.ศ.2563 จะมีวัยเด็กน้อยกว่า 15 ปี ถึง 11.2 ล้านคน และปี 2583 มี 8.4 ล้านคน จำนวนเด็กที่มากมายทำให้รัฐต้องจัดนโยบายเพื่อให้เด็กเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ นโยบายมาตรการประชารัฐจึงเป็นสิ่งที่ดี ที่ทุกรัฐบาลควรประกาศเป็นนโยบายสาธารณะ เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเรื่องด้านกำลังคนแก่ประชาชาติต่อไป [9]

ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการคาดการณ์โครงสร้างประชากรไทย

คาดการณ์โครงสร้างประชากรไทย พ.ศ. 2583		
	ปี 2563 (ล้านคน)	ปี 2583 (ล้านคน)
วัยเด็ก น้อยกว่า 15 ปี	11.2	8.4
วัยแรงงาน 15-59 ปี	64.43	20.42
สูงวัย มากกว่า 60 ปี	12	36.5
ประชากรไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า		
	ปี 2563 (ล้านคน)	ปี 2583 (ล้านคน)
ประชากรไทย	66.50	65.40
วัยแรงงาน	43.26	36.50
ผู้สูงอายุ	12	20.42
วัยเด็ก	11.20	8.40
ประชากรไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า		
อายุเฉลี่ย	ปี 2563 (ปี)	ปี 2583 (ปี)
ผู้หญิง	80.4	83.2
ผู้ชาย	73.2	76.8
ประชากรไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า		
อัตราส่วน	ปี 2563	ปี 2583
วัยแรงงาน : ผู้สูงอายุ	3.6 : 1	1.8 : 1

ปัญหาสุขภาพเด็กไทย

กลุ่มเด็กวัยเรียนมีปัญหาด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากล [10]

จากผลการสำรวจระดับสติปัญญาในเด็กไทยอายุ 6 - 15 ปี ทั่วประเทศของกรมสุขภาพจิต พ.ศ. 2559 พบว่า เด็กไทยมี IQ เฉลี่ย 93.10 ซึ่งต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากล (IQ เท่ากับ 100) ขณะที่คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ปี พ.ศ. 2554 มีคะแนนเฉลี่ย 45.12 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ปกติที่ 50-100 คะแนน เนื่องจากปัญหาโภชนาการของแม่และเด็ก บังคับทางเศรษฐกิจและสังคม การดูแลของครอบครัว

ระดับไอคิวนี้ต่ำกว่าประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฮองกง เกาหลีและมาเลเซีย จากปัญหาสุขภาพของเด็กไทย พรรคการเมืองทุกพรรค รัฐบาลทุกรัฐบาล ตระหนักถึงความสำคัญต่อเยาวชน จึงพยายามที่จะจัดทำนโยบายสาธารณะ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน และพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

เทคโนโลยี

นโยบายที่ถูกกำหนดได้ออกแบบมาตรการเสริมด้านเทคโนโลยีไว้อย่างสมบูรณ์ โอกาสที่นโยบายนั้นจะประสบความสำเร็จในการนำไปปฏิบัติจะยิ่งมีสูงขึ้น [7]

เทคโนโลยี หมายถึง อุปกรณ์ ระเบียบ แนวทางการปฏิบัติ คู่มือ การฝึกอบรม และการให้คำแนะนำทางวิชาการโดยนโยบายโครงการมารดาประชารัฐ จุดประสงค์สำคัญคือ เพื่อให้เด็กเกิดมาอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น โครงการมารดา

ประชากรจะต้องมีภูมิ มีแนวทางการปฏิบัติ มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ การคลอดบุตร การเลี้ยงดูทารกและเด็ก และอาหารที่มีประโยชน์ในผู้หญิงตั้งครรภ์ เพื่อให้ทารกเกิดมาแข็งแรง สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี ตามเป้าหมาย ดังนั้นรัฐบาลจึงมอบให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบโครงการมารดาประชารัฐ และนำนโยบายออกมาเพื่อนำไปปฏิบัติ โดยมุ่งหวังว่าจะเปิดโครงการในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 แต่เมื่อเกิดสถานการณ์ COVID-19 โครงการนี้จึงถูกระงับเพื่อใช้งบประมาณในการรักษาป้องกัน COVID-19

พลังการบังคับใช้

พลังการบังคับใช้ของนโยบายมีผลต่อความสำเร็จของนโยบาย การกำหนดนโยบายจึงจำเป็นต้องมีการออกแบบพลังการบังคับใช้ให้เหมาะสมและเอื้อต่อความสำเร็จของนโยบายอย่างยั่งยืน [1]

พฤติกรรมของมนุษย์ แบ่งเป็น 4 ประเภท [1]

1. ตั้งใจทำตาม ทำได้สำเร็จ
2. ตั้งใจทำตาม ทำไม่สำเร็จ
3. ตั้งใจเบี่ยง เบี่ยงสำเร็จ
4. ตั้งใจเบี่ยง แต่ไม่สำเร็จ

ดังนั้นการจะทำให้มารดาผู้ตั้งครรภ์ทำร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ต้องให้มารดามีพฤติกรรมที่ 1 คือ ตั้งใจทำตาม ทำได้สำเร็จ

การออกแบบนโยบายโดยมีเพียงบทกำหนดโทษเป็นกลไกบังคับใช้มักจะได้ผลมากน้อยต่างกันในแต่ละสังคมที่มีระดับความเจริญแตกต่างกัน พลังการบังคับใช้ที่สามารถเสริมเข้ามาจะเป็นรูปของการให้รางวัล การให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและผู้ปฏิบัติ เพื่อให้มีการยินยอมทำตามซึ่งถือว่าเป็นการจูงใจทางบวก และหากสามารถพัฒนาพลังการบังคับใช้ให้กลายเป็นวัฒนธรรมวิถีชีวิต ความศรัทธา และเป็นอุดมการณ์นโยบายนั้นจะประสบความสำเร็จในการนำไปปฏิบัติอย่างยั่งยืน ถ้าการปฏิบัติตามของมารดาตั้งครรภ์ด้วยความเชื่อศรัทธา เช่น การรับประทานอาหารให้ครบห้าหมู่ การรับประทานอาหารที่มีธาตุเหล็ก และไอโอดีน มีแคลเซียม มีโปรตีนเพียงพอ จะทำให้ทารกและเด็กเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพดี มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

บทสรุป

สำหรับนโยบายสาธารณะ นโยบายมารดาประชารัฐเป็นหนึ่งในมาตรการเร่งด่วน โดย ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ขณะนั้น) ได้ระบุว่า กำลังศึกษาในรายละเอียดของโครงการนี้ คาดว่าจะเริ่มต้นได้ในเดือนมกราคม 2563 อย่างไรก็ตามขณะนี้โครงการนี้ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากปัจจัยที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้หลายโครงการ ต้องหยุดชะงักอย่างไม่มีกำหนด จึงเป็นผลให้การนำนโยบายมารดาประชารัฐของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติจริงนั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก แต่ผู้เขียนก็ยังมองโลกในแง่ดีว่า หากประเทศไทยและทั่วโลกสามารถผ่านวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และการฟื้นฟูสถานะเศรษฐกิจมีแนวโน้มดีขึ้น การนำนโยบายที่ดีอย่าง “มารดาประชารัฐ” มาดำเนินการใหม่และปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม จึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลควรหยิบยกขึ้นมาพิจารณาเป็นลำดับแรก เพราะโครงการนี้ประชาชนเป็นผู้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง เนื่องจากนโยบายสาธารณะ เป็นเครื่องมือของรัฐบาลที่ใช้ในการบริหารแผนงาน โครงการต่าง ๆ ในการนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และทุนมนุษย์ อย่างมีเป้าหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์สูงสุดของประเทศ ที่สามารถป้องกัน ความเสี่ยงและขจัดปัญหาความยุ่งยากที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต และหากเห็นว่าแผนงานเหล่านั้นไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ตั้งแต่ต้นควรมีการทบทวนและปรับปรุงแผนให้เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] Champ. โครงการมรดกประชาธิรัฐ 2563 ลงทะเบียนที่ไหน อนุมัติหรือยัง (เงินคนท้อง).[อินเทอร์เน็ต]. 2562[เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://nhaidee.com/money/>
- [2] สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว. คู่มือการเลี้ยงดูลูกวัยแรกเกิด-6 ปี เพื่อให้ลูกน้อยเป็นคนดีมีคุณภาพและสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข.สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว,กรุงเทพฯ; 2552.
- [3] วรเดช จันทรรศ. ทฤษฎี : การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ มูลนิธิตากสินเพื่อพัฒนาการศึกษา. บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด, กรุงเทพฯ; 2559.
- [4] Anderson, James E. (1994). Public policy – making. : An Introduction. 2nd. ed. New York : Houghton Mifflin company.
- [5] Dye, Thomas R. Understanding Public Policy. 5th ed. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice -Hall, Inc.; 1984 : 1.
- [6] กุลธน ชนาพงศธร. หลักการและทฤษฎีนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ : สาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; ม.ป.ป. : 59.
- [7] Bolttech. มรดกประชาธิรัฐคืออะไร เริ่มลงทะเบียนเมื่อไหร่ ใครมีสิทธิ์ได้รับ).[อินเทอร์เน็ต]. ม.ป.ป.[เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bolttech.co.th/blog>
- [8] กระทรวงสาธารณสุข..แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564).).[อินเทอร์เน็ต].2560[เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.dmsic.moph.go.th/index/detail/6991>
- [9] ไทยโพสต์. สังคมสูงวัยคู่อุปถัมภ์ประเทศไทย.).[อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: https://www.thaipost.net/main/detail/70965?read_meta
- [10] กระทรวงสาธารณสุข. เชื้อมันเด็กไทย...ไอคิวดี อีคิวเด่น “การสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในเด็กไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ.2559”; 2559).[อินเทอร์เน็ต].2560[เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://doc.dmh.go.th/report/compare/iqeq.pdf>

คำแนะนำ

การส่งบทความต้นฉบับเพื่อการตีพิมพ์ ของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่บทความ จะได้รับการ
เผยแพร่ต้องได้รับการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) ในสาขาวิชานั้นๆ อย่างน้อย 3 ท่านต่อ
1 บทความในรูปแบบผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และ ผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)
โดยบทความวิจัยที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถือเป็นกรรมสิทธิ์
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต
จากมหาวิทยาลัยเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีการอ้างอิงอย่างเหมาะสม โดยเนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารฯ
เป็นความรับผิดชอบของผู้ต้นฉบับบทความหรือนักวิจัยผู้เขียนบทความ ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิค
การพิมพ์กองบรรณาธิการฯ

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นวารสารกลุ่ม *สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*
เปิดรับบทความวิชาการ (review article) และบทความวิจัย (research article) ของทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ อาจารย์
นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีประสบการณ์หรือมุมมองทางด้านงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แบบบูรณาการที่
ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างกว้างขวาง โดยบทความดังกล่าวต้องนำเสนอองค์
ความรู้หรือแนวคิดใหม่ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า การวิจัยที่ลุ่มลึก และไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือ
สิ่งพิมพ์อื่นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมาก่อน

กำหนดพิมพ์เผยแพร่

วารสารมีกำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ

ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด (Microsoft Word) เวอร์ชัน 2003 หรือ 2007 หน้ากระดาษ A4
ความยาวไม่เกิน 8-10 หน้ากระดาษ รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง ด้านบนและด้านในเว้นห่างจากขอบกระดาษ 2.7
เซนติเมตร ด้านล่างและด้านนอกเว้นห่างจากขอบกระดาษ 1.5 เซนติเมตร มีเลขหน้ากำกับทุกหน้า ที่ด้านบนขวา
ของเอกสาร บทความต้องมีลักษณะดังนี้

- ชื่อเรื่องภาษาไทย พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ตัวหนาขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- ชื่อผู้เขียนภาษาไทย พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากชื่อเรื่อง

ภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด

- ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากผู้เขียนภาษาไทย 1 บรรทัด
- หน่วยงาน สถานที่ทำงาน หรืออีเมลล์ของผู้เขียนพิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า
- บทคัดย่อ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาในบทคัดย่อ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ความยาวไม่เกิน 300 คำ ซึ่งควรประกอบด้วยรายละเอียดโดยสรุปของวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยและผลของการวิจัยเป็นต้น

คำสำคัญ 3-5 คำ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ไม่ต้องกั้นด้วยเครื่องหมาย comma โดยเว้นห่างจากบทคัดย่อ 1 บรรทัด

- Abstract พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาใน Abstract พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทคัดย่อและการเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ด้านภาษา

Keywords มี 3-5 คำ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt เว้นห่างจาก abstract 1 บรรทัด

- บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้เรียงลำดับเหมือนกันดังนี้ คือ ชื่อเรื่อง, ชื่อผู้เขียน, หน่วยงาน, บทคัดย่อ, คำสำคัญ, Abstract และ Keywords จากนั้นจึงตามด้วยเนื้อเรื่อง
- เนื้อเรื่องภาษาไทย พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย และจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์
- เนื้อเรื่องภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย Angsana New ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย และจัดเป็นแบบคอลัมน์ 1 คอลัมน์

- ตารางและภาพประกอบ

ตาราง

ให้ระบุชื่อตารางที่กระชับและสื่อถึงเนื้อหาในตารางโดยพิมพ์เหนือตาราง (ขีดซ้าย) และเรียงลำดับตารางด้วยตัวเลขอารบิกจากน้อยไปมากตามลำดับ (ตารางที่ 1 ตารางที่ 2, Table 1, Table 2) ซึ่งในตารางอาจใช้ตัวย่อได้แต่ต้องอธิบายเพิ่มเติมใต้ตารางแบบเชิงอรรถ (footnote) ให้ชัดเจน หากจำเป็นต้องระบุที่มาของตารางให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา)

ภาพประกอบ

ให้ระบุชื่อภาพประกอบให้ระบุที่มาไว้ได้รูปภาพ (จัดกลาง) กรณีที่มีรูปภาพหลายภาพ ให้ระบุลำดับของรูปภาพ (รูปที่ 1 รูปที่ 2, Figure 1, Figure 2) หากจำเป็นต้องระบุที่มาของรูปภาพให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา) และหากเป็นรูปภาพที่ผู้เขียนจัดทำหรือถ่ายรูปลงนั้นเองให้ระบุหลังจากชื่อภาพหรือคำอธิบายได้ภาพด้วยข้อความดังนี้ “(ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)” แนบไฟล์ภาพประกอบที่ใช้ในบทความโดยบันทึกแต่ละไฟล์ในรูปแบบ .JPG หรือ .PNG หรือ .PDF ภาพต้องคมชัดและมีขนาดที่สามารถเห็นรายละเอียดได้อย่างครบถ้วน

- เอกสารอ้างอิง ให้เรียงเอกสารที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดตามลำดับตัวอักษรตัวแรกของรายการที่อ้างอิงโดยยึดวิธีการเรียงตามพจนานุกรม และใช้วิธีการอ้างอิงรูปแบบแวนคูเวอร์ (Vancouver)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงทุกฉบับต้องมีการอ้างอิงหรือถูกกล่าวในบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบแวนคูเวอร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

เมื่อสิ้นสุดข้อความที่ต้องการอ้างอิง ใส่หมายเลขอ้างอิงไว้ในวงเล็บใหญ่ โดยใช้เลขอารบิก เช่น [1] หรือ [1, 5] หรือ [1-3]

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร ปีที่พิมพ์; เล่มที่:หน้าแรก-หน้าสุดท้าย. เช่น

[1] นวลจันทร์ วันเพ็ญส่อง. การบูรณาการข้อมูลประชากร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2554;3:20-29.

[2] จิราภรณ์ จันทร์จร. การใช้โปรแกรม EndNote: จัดการเอกสารอ้างอิงทางการแพทย์. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2551; 52:241-53.

[3] Kane RA, Kane RL. Effect of genetic for risk of Alzheimer's disease. N Engl J Med 2009;361:298-9.

หากเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ชื่อสกุลก่อน ตามด้วยอักษรย่อตัวหน้าตัวเดียวของชื่อตัวและชื่อรอง กรณีมีผู้นิพนธ์มากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อเพียง 6 คนแรก และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma-) แล้วตามด้วย et al. (ในภาษาอังกฤษ) หรือ และคณะ (ในภาษาไทย).

[1] Mitchell SL, Teno JM, Kiely DK, Shaffer ML, Jone RN, Prigerson HG, et al. The clinical course of advanced dementia. N Engl J Med 2009; 361:1529-38.

[2] จริยา เลิศอรรมขมณี, เอมอร รัชขมณี, อนุพันธ์ ดันติวงศ์, กรุณา บุญสุข, อิงอร นิลประดับ, พุฒทิพรณี วรกิจ โภคาทร, และคณะ. ความเสี่ยงและประสิทธิผลของการผ่าตัดต่อมลูกหมาก. จดหมายเหตุทางแพทย์ 2545;85:1288-95.

2.2 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง [ประเภท/ระดับปริญญา]. เมืองที่พิมพ์: มหาวิทยาลัย; ปีที่ได้ปริญญา. เช่น

[1] เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร [คุยฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุยฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540.

[2] Kaplan SJ. Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization [dissertation]. St. Louis, MO: Washington University; 1995.

2.3 หนังสือ

ชื่อผู้เขียน. ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์; ปีที่พิมพ์. เช่น

[1] น้าทิพย์ วิภาวิน และนางเยาว์ เปรมกมลเนตร. นวัตกรรมห้องสมุดและการจัดการความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ซีเอที โซลูชั่น; 2551.

[2] Janeway CA, Travers P, Walport M, Shlomchick M. Immunobiology. 5th ed. New York: Garland Publishing; 2001.

หนังสือที่ผู้แต่งเป็นบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม

[3] ภาษามาตร ทักษณา, บรรณาธิการ. รอยยิ้มของโนหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำพูน: ฌรัฐพลการพิมพ์; 2553.

[4] Norman IJ, Redfern SJ, editors. Mental health care for elderly people. New York: Churchill Livingstone; 1996.

2.4 อินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. [ประเภทของสื่อ/วัสดุ]. ปีที่พิมพ์ [เข้าถึงเมื่อ ปี เดือน วันที่]. เข้าถึงได้จาก URL address เช่น

[1] จิราภรณ์ จันทจร. การเขียนรายงานการอ้างอิงในเอกสารวิชาการทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551 [เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2554]. เข้าถึงได้จาก: <http://lib.med.psu.ac.th/libmed2557/images/Libservice/van1nov1.pdf>

[2] Greenly W, Sandeman-Craik C, Otero Y, and Streit J. Case Study: Contextual Search for Volkswagen and the Automotive Industry. [Internet]. 2011 [cited 2011 November 22]. Available from: <http://www.w3.org/2001/sw/sweo/public/UseCases/Volkswagen/>

2.5 รายงานการประชุม (conference proceeding)

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อการประชุม; วัน เดือน ปีที่ประชุม; สถานที่จัดประชุม. เมืองที่พิมพ์: ปีที่พิมพ์. หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

[1] จิตติพรรณ บรรลือทรัพย์, ปัญญา ทองนิล, กาญจนา บุญส่ง. การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ทำเรื่อน้ำลึกทวายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการเปลี่ยนแปลงกาญจนบุรี; 7 กันยายน 2561; มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. จังหวัดกาญจนบุรี: 2561. 220-231.

การส่งต้นฉบับ

ส่ง “ไฟล์ต้นฉบับ” พร้อมทั้ง “แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณาลงวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี” ผ่านทาง เว็บไซต์ <http://journal.pbru.ac.th/> หรือ E-mail: kanunn_ksupranee@hotmail.com

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หรือ E-mail: acad@mail.pbru.ac.th

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) ประจำปี

รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวช	67/38 หมู่ 1 ซอยท่าล้อ ถนนแสงชูโต ตำบลท่าล้อ อำเภอบางม่าง จังหวัดกาญจนบุรี 71000 มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ นิภา เพชรสม	120/52 ตำบลต้นมะม่วง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑา จำปาเหลือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัศเบศวัฒน์ เวชวิริยะสกุล	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เกษญาติกษณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ สว่างใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย คอนจ่อหอ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชาพันธ์ รัฐศาสนศาสตร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ เถนะนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชญา พานิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภภาพร กล่ำสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา พันธุ์เอี่ยม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญนันท์ บุญอยู่	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติคม คาวิรัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รพีพรรณ เทียมเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.ไพรัช มณีโชติ	72/1 หมู่ 1 ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77000
อาจารย์ ดร.ยุพิน ยืนยง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.กฤษณา วรพิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อาจารย์ ดร.นงนภัทร รุ่งเนย	วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า